

План за интегрирано развитие на община Мездра 2021 – 2027

СЪДЪРЖАНИЕ

Използвани съкращения.....	6
Съдържание	2
Списък на фигурите	3
Списък на таблиците.....	5
Обща Част	8
Правна рамка	8
Глобален, европейски и национален контекст	9
Институционална рамка.....	11
подход при разработването на ПИРО	12
Етапи на разработване на ПИРО на община Мездра за периода 2020 - 2027	15
ЧАСТ ПЪРВА	17
Териториален обхват и анализ на икономическото, социално и екологично състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Мездра.....	17
I.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	17
I.1.1. Географско положение, граници и обща площ	17
I.1.2. Релеф.....	19
I.1.3. Климат	19
I.1.4. Води и водни ресурси.....	19
I.1.5. Почвени ресурси	20
I.1.6. Полезни изкопаеми.....	20
I.1.7. Растителност и животински свят	21
I.1.8. Основни изводи.....	21
I.2. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА	22
I.3. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ.....	48
I.4. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА.....	70
I.5. ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕ	79
I.6. АНАЛИЗ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО, КАКТО И НА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ УКРЕПВАНЕТО МУ	92
I.7. АНАЛИЗ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО, В Т.Ч. ЕЛЕМЕНТИ НА ГРАДСКО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	98
I.8. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛИЩНАТА МРЕЖА И ЖИЛИЩНИЯ СЕКТОР	106
I.9. АНАЛИЗ НА ВРЪЗКАТА НА ОБЩИНАТА СЪС СЪСЕДНИТЕ ТЕРИТОРИИ ИЗВЪН АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ѝ ГРАНИЦИ	110
I.10. ВЛИЯНИЕ НА ГОЛЕМИ ИНФРАСТРУКТУРНИ ПРОЕКТИ С РЕГИОНАЛНО И НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ, ПРЕДВИДЕНИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА	115
I.11. SWOT-АНАЛИЗ.....	117
I.12. ВЗАИМОВРЪЗКИ С РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ ХОРИЗОНТАЛЕН СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА СЕВЕРОЗАПАДЕН РАЙОН	120
ЧАСТ ВТОРА	122
Цели и приоритети за развитие на Община Мездра за периода 2021-2027 г.....	122
II.1. ОБОСНОВКА НА СТРАТЕГИЧЕСКАТА РАМКА	122
II.2. ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНА МЕЗДРА И ПОДХОД ЗА НЕЙНОТО ФОРМУЛИРАНЕ.....	128

II.3.	Цели, приоритети и мерки за развитието на Община Мездра	129
II.4.	Принос към ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия	146
	ЧАСТ ТРЕТА	153
	Зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди	153
	ЧАСТ ЧЕТВЪРТА.....	154
	Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие	154
V.1.	ОПИСАНИЕ НА ПРИЛАГАНИЯ ИНТЕГРИРАН ПОДХОД И ПРЕДВИДЕНИТЕ МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА	154
V.2.	ИНДИКАТИВЕН СПИСЪК НА ВАЖНИ ЗА ОБЩИНАТА ПРОЕКТИ, КОИТО ЩЕ СЕ РАЗРАБОТВАТ И ИЗПЪЛНЯВАТ В РАМКИТЕ НА ПРОГРАМАТА.....	155
V.3.	ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА.....	155
	ЧАСТ ПЕТА.....	160
	Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО	160
V.1.	ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ	160
V.2.	ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ	164
V.3.	ОРГАНИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТАТА ПО НАБЛЮДЕНИЕТО И ОЦЕНКАТА, ДОКЛАДВАНЕ И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ. КОМУНИКАЦИОНЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ, ОТЧЕТНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ ОТНОСНО ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ И ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИНАНСОВИ РЕСУРСИ ПО ПРОГРАМАТА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ.....	170
	ЧАСТ ШЕСТА	171
	Комуникационна стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност.....	171
VI.1.	ЦЕЛЕВИ ГРУПИ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ.....	173
VI.2.	РЕЗЮМЕ НА ПРОВЕДЕНИТЕ ОБСЪЖДАНЯ И ПРИНОСА НА ПАРТНЬОРИТЕ ПРИ РАЗРАБОТВАНЕТО НА ПИРО НА ОБЩИНА МЕЗДРА	175
VI.3.	БЪДЕЩА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ И ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА НОВИ ПРОЕКТНИ ИДЕИ В ПЛАНА.....	181
	ЧАСТ седма.....	182
	Програма за развитие на туризма.....	182
I.1.	ТУРИСТИЧЕСКИ ПОТЕНЦИАЛ НА ОБЩИНА МЕЗДРА	183
I.2.	ЦЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА МЕЗДРА	197
	Приложения	198

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

<i>Фигура 1</i>	<i>Глобални цели на ООН за устойчиво развитие в периода до 2030 г</i>	<i>10</i>
<i>Фигура 2</i>	<i>Оси на развитие на България в периода до 2030 (Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030).....</i>	<i>11</i>
<i>Фигура 3</i>	<i>– Йерархична съподчиненост , съгласно ЗРР от 13.03.2020/ Място на ПИРО в системата от документи, свързани с регионалното планиране</i>	<i>13</i>
<i>Фигура 4</i>	<i>Видове общини по степен на урбанизация.....</i>	<i>15</i>
<i>Фигура 5</i>	<i>Общински центрове по йерархични нива. Урбанистичен модел „умерен полицентризм“</i>	<i>15</i>
<i>Фигура 6</i>	<i>Площ и гъстота на населението към 31.12.2019 г., НСИ</i>	<i>18</i>
<i>Фигура 7</i>	<i>Географско местоположение на община Мездра.....</i>	<i>18</i>
<i>Фигура 8</i>	<i>БВП на човек от населението, статистически зони (лв.).....</i>	<i>22</i>

Фигура 9 БВП на човек от населението, лева в текущи цени на областно ниво за СЗР	23
Фигура 10 Брутна добавена стойност по икономически сектори за област Враца (млн. лв.)... 24	
Фигура 11 Средна годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение за периода 2014 – 2018 г. (лв.)	25
Фигура 12 Средногодишен доход на лице от домакинството за периода 2014-2019г. (лв.)	25
Фигура 13 Относителен дял на населението, живеещо с материални лишения за периода 2014 - 2019 г.(%)	26
Фигура 14 Относителен дял на населението, живеещо под линията на бедността за страната за периода 2014-2019 г. (%)	26
Фигура 15 Динамика на структурата на нетните приходи от продажби на нефинансовите предприятия за периода 2015-2019 г	27
Фигура 16 Относителен дял на приходите от дейността на предприятията в преработвателната промишленост и търговията	31
Фигура 17 Относителен дял на заетите лица в предприятията в преработвателната промишленост и търговията	31
Фигура 18 Брой предприятия и заети лица в община Мездра	32
Фигура 19 Относителен дял на видовете	32
Фигура 20 Брой микро предприятия в община Мездра и заетите в тях	32
Фигура 21 Приходи от дейността на предприятията по групи за община Мездра (хил. лв.)....	35
Фигура 22 Приходи от дейността на предприятията по групи за страната (хил. лв.)	35
Фигура 23 Относителен дял на приходите от дейността на предприятията по сектори за община Мездра и за страната за 2019 г	36
Фигура 24 Динамика на относителния дял на произведената продукция от предприятията, работещи в основните икономически сектори в община Мездра.....	37
Фигура 25 Икономически показатели в сектор „Строителство“ за периода 2015-2019 г.....	42
Фигура 26 Произведена продукция по икономически дейности в икономически сектор "Услуги" за 2019 г	43
Фигура 27 Реализирани нощувки, пренощували лица и приходи от нощувки (лв.) в община Мездра за периода 2015-2019 г	46
Фигура 28 Динамика в броя на населението на общината и на общинския център за 2014-2020 г	50
Фигура 29 Динамика в естественото движение на населението за периода 2015-2018 г. в ‰ (на 1000 д.).....	51
Фигура 30 Динамика в основните демографски процеси на община Мездра през 2015-2018г. в ‰.....	52
Фигура 31 Полова структура на община Мездра за 2019 г.....	52
Фигура 32 Възрастови групи за периода 2015-2018 г.....	53
Фигура 33 Средна годишна заплата на наетите лица за периода 2015-2018 г., в лв	56
Фигура 34 Произведена продукция за периода 2015 - 2019 г., в хил. лв	57
Фигура 35 Карта на газопреносната мрежа на Р. България	77
Фигура 36 Газифицирани домакинства в град Мездра (бр.)	77
Фигура 37 Структура на Общинска администрация - Мездра.....	94
Фигура 38 Баланс на територията на община Мездра (дка), НСИ.....	106
Фигура 39 Структура на жилищата по броя на стайте в тях (като относителен дял в ‰) за 2018 г.....	109
Фигура 40 Относителен дял на жилищата в община Мездра	110
Фигура 41 Структурата на жилищните сгради в община Мездра, според материала, от който са изградени - 2018 г	110
Фигура 42 Урбанистичен модел "Умерен полицентризм".....	111
Фигура 41 Урбанизационни оси. ТЕН-Т мрежа	112
Фигура 42 Икономически центрове в България.....	113
Фигура 45 Структура на ПИРО на община Мездра за периода 2021 – 2027 г	128
Фигура 46 Логическа и йерархична структура при определяне на отделните компоненти на стратегическата рамка на ПИРО - Мездра	130
Фигура 47 Съответствие на ПИРО на Община Мездра с по-високите нива на регионално и пространствено планиране	131
Фигура 48 Основни проблеми на населените места.....	132

Фигура 49 Приоритетна насоченост, Анкетно проучване	136
Фигура 50 Ограничения за развитие на успешен бизнес в общината, Анкетно проучване	143
Фигура 51 Газопреносна мрежа – град Мездра	147
Фигура 50 Относителен дял на приоритетите от общия бюджет.....	157
Фигура 51 Относителен дял на източниците на финансиране в общия бюджет	157
Фигура 54 Профил на респондентите в анкетното проучване	176
Фигура 55 Териториален обхват на туристическите райони в България, Източник: Концепция за туристическо райониране на България	182

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1 Икономическо развитие на област Враца за периода 2015-2019 г.	24
Таблица 2 Нетни приходи от продажби на нефинансови предприятия по икономически дейности в община Мездра (хил. лв.) за периода 2015-2019 г.	27
Таблица 3 Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по икономически дейности за община Мездра	28
Таблица 4 Брой предприятия по видове за периода 2015 – 2019 г.	31
Таблица 5 Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по групи предприятия според броя на заетите в община Мездра	33
Таблица 6 Основни икономически показатели на сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ по години	39
Таблица 7 Основни икономически показатели на сектор „Преработвателна промишленост“ по години	41
Таблица 8 Динамика на търговията в община Мездра за периода 2015 - 2019 г.	43
Таблица 9 Динамика на транспорта в община Мездра за периода 2015 - 2019 г.	44
Таблица 10 Динамика в броя на обектите за настаняване (с 10 и повече легла) в община Мездра - с основните им характеристики за периода 2015-2019 г.	46
Таблица 11 Население на територията на община Мездра за периода 2014 - 2020 г.	49
Таблица 12 Основни демографски процеси в община Мездра	50
Таблица 13 Население по възрастови групи в община Мездра за периода 2015-2018 г.	53
Таблица 14 Безработни лица в община Мездра за периода 2015-2018 г.	56
Таблица 15 Образователни институции в община Мездра	57
Таблица 16 Детски градини на територията на община Мездра	58
Таблица 17 Детски ясли на територията на община Мездра	58
Таблица 18 Учебни институции на територията на община Мездра	59
Таблица 19 Учащи по видове учебни институции	59
Таблица 20 Данни за социалната сфера (за периода 2014 - 2019) за община Мездра	62
Таблица 21 Групи пълнолетни в риск в община Мездра за периода 2014-2019 г.	65
Таблица 22 СПОРТНИ ИМОТИ, ОБЕКТИ И СЪОРЪЖЕНИЯ ОБЩИНСКА СОБСТВЕНОСТ	68
Таблица 23 Републиканска пътна мрежа на територията на община Мездра	70
Таблица 24 Общинска пътна мрежа	71
Таблица 25 Изградени мощности по видове ВЕИ в община Мездра към 30.06.2018 г.	76
Таблица 26 Обекти източници на отпадъчни води на територията на община Мездра, контролирани от РИОСВ-Враца	83
Таблица 27 Информация за защитените територии попадащи в обхвата на община Мездра	89
Таблица 28 Защитени зони по Натура 2000 на територията на община Мездра	89
Таблица 29 Защитени вековни дървета на територията на община Мездра	90
Таблица 30 Жилищата в община Мездра в периода 2015 - 2018 г.	108
Таблица 31 Големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение на територията на община Мездра	116
Таблица 32 Принос на мерките в ПИРО на Община Мездра, допринасящи за постигане на Националната стратегия за АИК	151
Таблица 33 ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА (хил.лв.)	157

Таблица 34 Матрица на индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО на Община Мездра за периода 2021 – 2027 г. 166

Таблица 35 Обобщени резултати от проведеното анкетно проучване 176

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АИС	Автоматична измервателна станция
АГРС	Автоматичната газорегулаторна станция
АПИ	Агенция „Пътна инфраструктура“
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВОМР	Водено от общностите местно развитие
ГКПП	Граничен контролно-пропускателен пункт
ДВ	Държавен вестник
ДМА	Дълготрайни материални активи
ДГС	Държавно горско стопанство
ДФФ	Държавен горски фонд
ДСП	Домашен социален патронаж
ДФЗ	Държавен фонд земеделие
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕС	Европейски съюз
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗНИ	Закона за насърчаване на инвестициите
ЗПКОНПИ	Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество
ИАОС	Изпълнителна агенция „Околна среда“
ИТИ	Интегрирани териториални инвестиции
ИТС	Интегрирана териториална стратегия
ИПИ	Институт за пазарна икономика
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020 г.
КАВ	Качество на атмосферния въздух
МАГМБАЛ	
МИГ	Местната Активна Група на ромската общност
МОСВ	Многопрофилна болница за активно лечение
МРРБ	Местна инициативна група
МС	Министерство на околната среда и водите
МСП	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НКЦ	Министерски съвет
НИНКН	Малки и средни предприятия
НИРД	Недвижими културни ценности
НКПР	Национален институт за недвижимо културно наследство
НКЖИ	Научно-изследователска и развойна дейност
	Национална концепция за пространствено развитие
	Национална компания „Железопътна инфраструктура“
НСИ	Национален статистически институт
НСМОС	Националната система за мониторинг на околната среда
ОбА	Общинска администрация
ОбС	Общински съвет
ОП	Оперативна програма
ОПР	Общински план за развитие
ОПРЧР	Оперативна програма „Региони в растеж“
ОПРР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОУП	Общ устройствен план
ППЗНИ	Правилник за прилагане на Закона за насърчаване на инвестициите

ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПСПВ	Пречиствателна станция за питейна вода
ПУРБ	Планове за управление на речните басейни
РБУ	Район за басейново управление
РДМА	Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи
РДНО	Регионално депо за неопасни отпадъци
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СЗР	Северозападен регион за развитие от ниво 2
СБДПЛРВБ	Специализирана болница за продължително лечение и рехабилитация по вътрешни болести
СВО	Сградни водопроводни отклонения
СМР	Строително-монтажни работи
ТГС	Трансгранично сътрудничество
TEN-T	Трансевропейска транспортна мрежа
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ФПЧ	Фини прахови частици
ЧПИ	Чуждестранни преки инвестиции
USAID	Агенция на САЩ за международно развитие

ОБЩА ЧАСТ

Планът за интегрирано развитие (ПИРО) на община Мездра г. е основен документ за стратегическо планиране на устойчивото интегрирано развитие на територията на общината за периода 2021 – 2027. ПИРО определя средносрочните цели и приоритети за развитие на общината и връзките ѝ с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на СЗР - региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план на общината (ОУП). Планът е разработен в съответствие с нормативните изисквания в областта на регионалното развитие, като общата стратегическа рамка за развитие е насочена към определените национални и регионални цели и приоритети на развитието в България.

Като инструмент на стратегическото планиране, планът съвместява в рамките на един документ елементите на общински план за развитие (ОПР) и интегриран план за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), които действат за периода 2014-2020 г., отчитайки спецификите на общинската територия и мястото на общинския център – град Мездра, определен в актуализираната Национална концепция за пространствено развитие (НКПР) 2013 – 2025 като един от 16-те опорни центрове от четвърто ниво (малки градове с микрорегионално значение за територията на групи общини) в Северозападния район (СЗР). ПИРО обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за развитие, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчиво развитие на територията.

ПИРО на Община Мездра е разработен за период от 7 години: 2021 - 2027.

Планът е разработен съгласно изискванията на Закона за регионално развитие (ЗРР) и в съответствие с Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г., утвърдени от Министъра на регионалното развитие (от март 2020), определените национални и регионални цели и приоритети на развитието в България. ПИРО на община Мездра е съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, кадастъра и имотния регистър за територията на общината.

ПРАВНА РАМКА

ПИРО е разработен в съответствие с приложимата правна рамка, която включва:

При разработването на ПИРО са взети под внимание и следните основни закони:

- Закон за регионалното развитие
- Закона за административно-териториалното устройство на Република България
- Закон за местното самоуправление и местната администрация
- Закона за администрацията
- Закона за достъп до информация
- Закона за общинския дълг
- Закона за общинските бюджети
- Закона за публичните финанси
- Закона за местните данъци и такси
- Закон за туризма
- Закона за опазване на околната среда
- Закона за водите

- Закона за водите
- Закона за концесиите
- Други приложими нормативни актове, посочени в съответните части на ПИРО

Закон за регионалното развитие

Съгласно **настоящата нормативна рамка в Република България по отношение на регионалното планиране, основно регламентирана в Закона за регионално развитие**, изм. и доп., ДВ, бр. 21 от 13.03.2020 г., в сила от 13.03.2020 г. и приетите законодателни промени, държавната политика за развитието на районите в България **трябва да осигурява условия** за насърчаване на инвестициите, конкурентоспособността и иновациите в тях. Наред с това регионалното управление трябва да е **насочено към подобряването на състоянието на териториите** с неблагоприятни характеристики, но и да е адаптирано към климатичните промени и намаляването на риска от бедствия. За изпълнението на тези задачи се предвижда управлението на *регионалното развитие да се осъществява съобразно принципа на координация и съгласуваност на секторни и хоризонтални политики. Планирането на регионалното и пространственото развитие се обединява в една система от документи, която обхваща:*

- ↳ Национална концепция за регионално и пространствено развитие;
- ↳ интегрирани териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво;
- ↳ **план за интегрирано развитие на община (ПИРО).**

Тези документи се намират в йерархична съподчиненост. Наблюдението и оценката на регионалното развитие и на пространственото развитие са обединени и трябва да се осъществяват чрез географски информационни системи, официални статистически данни от НСИ и от Евростат и от други източници на официална информация.

Секторно законодателство

Закон за туризма

Изменението на Закона за туризма (изм. ДВ. бр.60 от 7 Юли 2020 г.) предвижда политиката за развитие на туризма на територията на общината, да бъде включена в самостоятелен раздел, съдържащ общинска програма за развитие на туризма в програмата за реализация на общинския план за развитие. Общинската програма за развитие на туризма следва да е в съответствие с:

- приоритетите на областната стратегия за развитие на туризма в Област Враца (към момента не е разработена)
- Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма и стратегии за развитие на отделни видове туризъм, определящи държавната политика в областта на туризма.

ГЛОБАЛЕН, ЕВРОПЕЙСКИ И НАЦИОНАЛЕН КОНТЕКСТ

Глобална рамка за устойчиво развитие в периода до 2030 г. на ООН (Програма за устойчиво развитие за периода до 2030 г. „Да преобразим света“)

Новата глобална рамка за устойчиво развитие в периода до 2030 г. е залегнала в Програмата на ООН, приета от световните лидери през 2015 г. Устойчивото развитие има за цел да отговори на потребностите на настоящото поколение, без да излага на риск способността на бъдещите поколения да посрещат собствените си нужди. То се базира на цялостен подход, обединяващ икономически, социални и екологични съображения, които се подсилват взаимно. Глобалните цели включват:

Фигура 1 Глобални цели на ООН за устойчиво развитие в периода до 2030 г.

Европейският съюз със своите държави членки ще допринася значително за постигане на глобалните цели, включвайки ги в политиките и инициативите на ЕС във всички области. Съветът на ЕС насърчава държавите членки активно да интегрират Програмата до 2030 г. в националните инструменти за планиране, политики, стратегии и финансови рамки.

Документ за размисъл „Към устойчива Европа 2030“

Последващо действие от страна ЕС, във връзка с ангажимента на Съюза за постигане на резултати по целите на ООН за устойчиво развитие е документ за размисъл, насочен към най-важните политически основополагащи елементи за прехода към устойчиво развитие, които включват преминаване от линейна към кръгова икономика, коригиране на дисбалансите на нашата продоволствена система, приспособяване на нашите сгради, енергетика и мобилност към бъдещето и гарантиране на справедливостта на този преход, при който никой и нищо не е оставено на заден план. Документът поставя акцент и върху хоризонталните способстващи фактори, които ще подкрепят прехода към устойчивост, сред които са образованието, науката, технологиите, научните изследвания, иновациите и цифровизацията, финансите, ценообразуването, данъчното облагане и конкуренцията, отговорното бизнес поведение, корпоративната социална отговорност и новите бизнес модели, отворената и регулирана търговия, както и управлението и съгласуваността на всички нива. Основите на политиката за устойчиво бъдеще, залегнали в документа „Към устойчива Европа 2030“ включват:

- от линейна към кръгова икономика
- устойчивост от фермата до трапезата
- енергетика, сгради и мобилност, ориентирани към бъдещето,
- гарантиране на социално справедлив подход

Териториален дневен ред на ЕС 2030 „Бъдеще за всички места“

Основополагащият стратегически документ за провеждането на регионална политика в ЕС – Териториален дневен ред 2030 „Бъдеще за всички места“, интегрира глобалните цели на ООН в своите 6 основни приоритета, насочени към основните цели – Справедлива Европа и Зелена Европа:

- 1) *балансирано териториално развитие*

- 2) функционални райони с по-малко неравенства
- 3) интеграция и сътрудничество извън административно-териториалните и националните граници
- 4) здравословна среда
- 5) кръгова икономика
- 6) устойчива цифрова и физическа свързаност.

Стратегическият документ подчертава значението на стратегическото пространствено планиране, предоставя ориентация за осъществяването му и призовава за засилване на териториалното измерение на секторните политики на всички нива на управление. Целта е да се насърчи приобщаващо и устойчиво бъдеще за всички населени места и да се подпомогне постигането на целите за устойчиво развитие в Европа.

На неформални срещи на министрите от Европейския съюз, отговарящи за градската политика и териториалното сближаване, проведени на 30 ноември и 1 декември са приети Новата Лайпцигска харта „Трансформиращата сила на градовете за общото благо“ и документа за нейното прилагане „Чрез многостепенно управление: Следващи стъпки за Градския дневен ред на ЕС“. Новата Лайпцигска харта очертава бъдещото изпълнение на Градския дневен ред след 2020 г., включващо поддържане и засилване на сътрудничеството на много нива и с различни заинтересовани страни, постигане на по-добро регулиране, по-добро финансиране и съгласуваност на политиките, осигуряване на по-добро знание и по-силна комуникация и управление на Градския дневен ред с ефективни структури за вземане на решения и подкрепа.

Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030

Като държава членка България изцяло подкрепя Териториалния дневен ред 2030 като важна стъпка в справянето с предизвикателствата на устойчивото териториално развитие. В своя рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи - Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030, страната ни поставя общи цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, определяйки три стратегически цели в пет области (оси) на развитие и 13 национални приоритета. При изготвянето на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 е отделено специално внимание на Програмата за устойчиво развитие за периода до 2030 г. на Организацията на обединените нации (ООН) „Да преобразим света“ и на включените в нея 17 глобални цели за устойчиво развитие, които са разгледани като рамка на националните политики за развитие. Петте оси на развитие на България в периода до 2030, резултатно обвързани с глобалните цели за устойчиво развитие (Програма на ООН) са:

Фигура 2 Оси на развитие на България в периода до 2030 (Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030)

Иновативна и
интелигентна
България

Зелена и устойчива
България

Свързана и
интегрирана България

Отзивчива и
справедлива България

Духовна и жизнена
България

ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА

Институционалната рамка за разработване и приемане на ПИРО е регламентирана в ЗРР и включва:

Кмет на общината:

- ✓ организира изработването на плана за интегрирано развитие на общината и го внася за обсъждане и приемане от общинския съвет;
- ✓ ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината;
- ✓ представя годишен доклад за наблюдение на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината за одобряване от общинския съвет;
- ✓ осигурява публичност и прозрачност на плана за интегрирано развитие на общината, както и на действията по реализацията му

Общински съвет:

- ✓ обсъжда и приема плана за интегрирано развитие на общината по предложение на кмета на общината;
- ✓ контролира осигуряването на съответствие на общия устройствен план с плана за интегрирано развитие на общината;
- ✓ одобрява годишните доклади за наблюдение на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината по предложение на кмета на общината

Областен управител:

- ✓ подпомага общинските администрации на общините на територията на областта при разработването и прилагането на плановете за интегрирано развитие на общините чрез предоставяне на консултации и препоръки;
- ✓ оказва съдействие при изпълнението, наблюдението и оценката на съответната интегрирана териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2;
- ✓ координира изпълнението на секторни стратегически документи, засягащи развитието на областта;
- ✓ подпомага изготвянето на проекти в съответствие с целите и приоритетите на интегрираната териториална стратегия за развитие на съответния регион за планиране от ниво 2 и плановете за интегрирано развитие на общините на територията на областта;
- ✓ съдейства за осигуряване на информация и публичност на територията на съответната област относно изпълнението на интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2;
- ✓ сключва споразумения за сътрудничество с други области в страната и извън нея за осъществяване на съвместни дейности за постигане целите на регионалното развитие и териториалното сътрудничество

ПОДХОД ПРИ РАЗРАБОТВАНЕТО НА ПИРО

При разработване на ПИРО на Община Мездра, планирането и управлението на територията са разгледани като единен и непрекъснат процес, свързан с установяването и експлоатацията на логически обоснована интегрирана система, чрез която да се постигне адекватно на нуждите и съобразено с обективните дадености усвояване на територията и свързаните с нея ресурси и потенциали. Разглеждано в този смисъл, усвояването се припокрива с понятието *интегрирано развитие*, което от своя страна представлява пространствено детерминиран динамичен процес, основаващ се от една страна на природите дадености и социално-икономически процеси, протичащи на територията, а от друга на желанията и нуждите на обществото, изразени чрез формулираната и прилагана регионална и местни политики.

ПИРО като стратегически документ обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за развитие, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчиво развитие на територията. План за интегрирано развитие на община (ПИРО) на община Мездра за периода 2021 – 2027 г. представлява цели

инструмент за интегрирано развитие, осигуряващ пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия, мобилизация на ресурси и инструментариум за постигането целите на плана. Основна цел на плана е постигането на комплексно, интегрирано решаване на проблемите на средата, усвояване на нейните сравнителни географски предимства и адекватно и устойчиво използване на наличните териториални ресурси. ПИРО определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките и с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и общия устройствен план на общината.

В този смисъл, ПИРО интегрира на първо място документите, служещи като стратегическа и планова рамка, както следва:

Фигура 3 – Йерархична съподчиненост, съгласно ЗРП от 13.03.2020/ Място на ПИРО в системата от документи, свързани с регионалното планиране

Логиката на интегрираното планиране и управление на територията се основава от една страна на наличния потенциал на територията, а от друга е в съответствие с очакванията, желанията на местните общности, изразени чрез формулирането и прилагането на определена стратегическа, планова и управленска рамка, конкретизирани в установяването и експлоатацията на територията.

Плановият документ на Община Мездра за периода 2021 – 2027 г. интегрира предвижданията на останалите стратегически планови документи, свързани с регионалното развитие и устройството на територията и способства за постигането на синергичен ефект при усвояването на територията, наличните условия и ресурси, на основата на устойчиви модели. В тази насока, в ПИРО на Община Мездра са взети предвид предвижданията на **Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападен район (СЗР) и Общия устройствен план на общината (ОУП) на Община Мездра**, който създава планова рамка за дългосрочно устройствено развитие на територията, обвързано с документите за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие и с документите за стратегическо планиране на пространственото развитие, регламентирани в Закона за регионалното развитие (ЗРР).

При разработването ПИРО е отчетена демаркацията на ПИРО с ОУП на Община Мездра, а именно:

- ✓ *Докато ОУП се разработва в съответствие със Закона за устройство на територията, правната база за разработването на ПИРО е Закона за регионалното развитие.*
- ✓ *Докато ОУП е документ с дългосрочна визия за развитие от 15-20 години напред, ПИРО е средносрочен планов документ с хоризонт от 7 години.*
- ✓ *ОУП определя преобладаващото предназначение и начин на устройство на отделните структурни части на територията, обхваната от плана, а ПИРО следва да бъде разработен като стратегически и програмен документ, който определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината (и нейния център) и връзките ѝ с други общини, в съответствие с другите документи за планиране на регионалното развитие, като съдържа конкретни параметри за развитието на територията и планира ресурсната обезпеченост на изпълнението.*

ПИРО на Община Мездра е разработен в съответствие с целите на кохезионната политика на ЕС за периода 2021-2027 г., за да допринесе към постигането на цел 5 „Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“.

Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападен регион от ниво 2 за периода 2021–2027 година, определяща общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона в годините на новия програмен период 2021–2027 е разработена в съответствие с Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013–2025 г. (Актуализация 2019 г.) и отчита предвижданията на секторните стратегии на регионално ниво в областта на икономическото развитие, здравеопазването, образованието, науката, социалните услуги, транспорта, водния сектор, енергетиката, ширококоловите комуникации, туризма и околната среда. В нея са използвани и резултати от изготвения Социално-икономически анализ на районите в Република България (след актуализация на информацията по налични нови данни към края на 2019 г.).

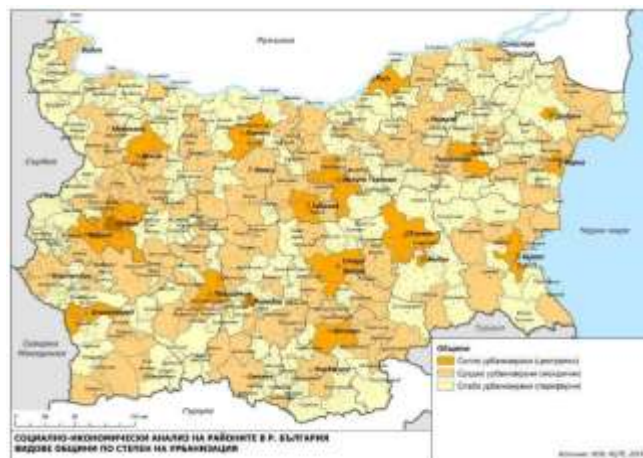
Формулираната визия за развитие на Северозападен регион за периода до 2027 г. е пренесена от Регионалния план за развитие (2014–2020 г.) и се подкрепя от всички заинтересовани страни:

„Северозападен регион преодолява същественото социално-икономическо изоставане и сериозните структурни и демографски проблеми чрез подходящи инвестиции в свързваща инфраструктура и укрепване на потенциала за растеж, създаващи предпоставки за догонващо развитие в национален и европейски мащаб“

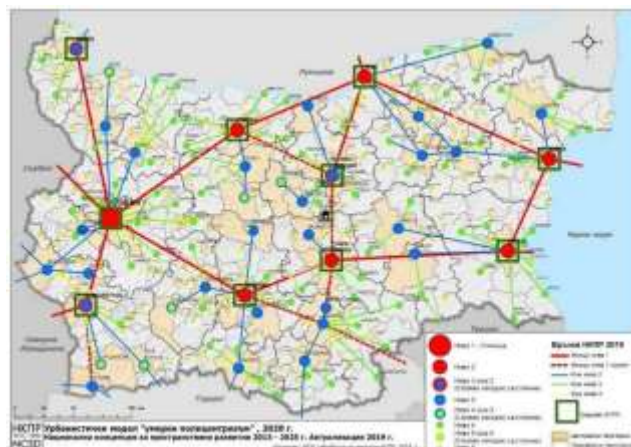

Място на Община Мездра в териториалната структура на СЗР¹ - попада в категорията „междинна“ - средно урбанизирана община, отъждествявана с „периферна община с изявен град център“, заедно с още 14 общини с центрове: Видин, Козлодуй, Ловеч, Троян, Тетевен, Луковит, Берковица, Вършец, Лом, Монтана, Белене, Кнежа, Левски, Червен бряг.

Фигура 4 Видове общини по степен на урбанизация

Общинският център – гр. Мездра е определен за един от 16-те опорни центрове от четвърто ниво (малки градове с микрорегионално значение за територията на групи общини) в СЗР, както е и през предходния програмен период. Тази роля на града предполага инициативи и интервенции в териториалното му развитие, съобразени както с ролята на града като „двигател на растеж“, така и с неговия потенциал, възможности и налични ресурси.

Фигура 5 Общински центрове по йерархични нива. Урбанистичен модел „умерен полицентризм“

ЕТАПИ НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПИРО НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2020 - 2027

Със Заповед № 270 от 28.04.2020 година на кмета на Община Мездра, на основание чл.44, ал.2 от ЗМСМА, чл.23, ал.1 от ЗРП и Методически указания за разработване и прилагане на плановете за интегрирано развитие на община /ПИРО/ за периода 2021-2027 година, утвърдени със заповед на министъра на регионалното развитие и благоустройството е сформирана Работна група със задача да извърши необходимата подготовка и организира изготвянето и одобряването на План за интегрирано развитие на общината /ПИРО/ за периода 2021-2027 година, като осигурява непрекъснат публичен достъп за информация и възможност за излагане на становища на всички етапи от разработването на ПИРО.

За представяне на максимален брой засегнати страни при планирането е осигурен непрекъснат публичен достъп за информация и възможност за излагане на становища на всички етапи от разработването и реализацията на ПИРО, чрез създадена секция на официалната страница на Община Мездра на адрес: www.mezdra.bg. В условията на COVID-19, включването на заинтересованите страни в процеса на планиране на

¹ Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападен регион от ниво 2 за периода 2021 - 2027

интегрираното развитие на Община Мездра за периода до 2027 г. се осъществи основно в он-лайн среда. За дейностите по разработване на ПИРО е използвана външна експертна помощ.

Етапите, включени в процеса по разработване и съгласуване включват:

Подготвителна фаза: Информационно осигуряване

- ✓ идентифициране на източниците на информация, въз основа на обхвата на ПИРО, залегнал в Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г., утвърдени от Министъра на регионалното развитие (от март 2020);
- ✓ подготовка на писма до местни и регионални органи/ институции, с искания за информация, в т.ч.:
 - ДИРЕКЦИЯ "БЮРО ПО ТРУДА" – МЕЗДРА
 - РЕГИОНАЛНАТА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ – ВРАЦА
 - РЕГИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕ – ВРАЦА
 - РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ ГР. ВРАЦА
 - "ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ" ООД – ВРАЦА

Обратна връзка от изпратените искания за информация е получена единствено от ВиК – Враца.

- ✓ Заявка за статистическа информация на ниво община до НСИ (в структурата на националната статистика не се поддържат данни на по-ниско териториално ниво, каквото са населените места)
- ✓ Събиране на информация и документи от публични официални източници, както и от общинската администрация по предварително изготвен списък
- ✓ Създаване на подходяща среда за комуникация със заинтересованите страни и привличането им в процеса по планиране на интегрираното развитие на Община Мездра за периода 2021 – 2027 – секция на официалната страница на общината;
- ✓ Провеждане на анкетно проучване с цел включването на максимално широк кръг от заинтересовани страни в процеса на планирането. Он-лайн анкетата, проведена през месец ноември 2020 се намира на следния линк: <https://www.surveymonkey.com/r/PIRO-Mezdra>
- ✓ Осигуряване на възможност на всички заинтересовани страни за мнения, предложения и представяне на проектни идеи, които да бъдат включени в програмата за реализация на плана – по e-mail, както и чрез попълване на он-лайн формуляр на адрес: <https://www.surveymonkey.com/r/PIRO-Mezdra-projects>

Фаза „Анализ“:

- ✓ Структуриране на информационната база (статистическа информация, документи, имащи отношение към планирането, в т.ч. общински, регионални и национални)
- ✓ Изготвяне на аналитичната част на ПИРО 2021 – 2027 (Социално-икономическия анализ)

Фаза „Стратегия“:

- ✓ Оценка на нуждите и очакванията на заинтересованите страни, обобщение на проведеното анкетно допитване и получени мнения и предложения
- ✓ Разработване на стратегическата рамка на ПИРО
- ✓ Идентифициране на проектни идеи;
- ✓ Разработване на програма за реализацията на ПИРО

- ✓ Разработване на система от индикатори за наблюдение и контрол на изпълнението на ПИРО

Фаза „Приемане и одобрение на ПИРО“:

- ✓ Обществено обсъждане на проекта на ПИРО на Община Мездра за периода 2021 – 2027 г. – неприсъствено (в електронна среда, поради усложнената епидемиологична обстановка в страната)
- ✓ Приемане на ПИРО на Община Мездра за периода 2021 – 2027 г. от Общински съвет – Мездра. ПИРО и решението на Общински съвет – Мездра за неговото приемане се публикуват на страницата на общината в интернет, както и на портала за обществени консултации на Министерския съвет.
- ✓ Одобреният план за интегрирано развитие на Община Мездра 2021 – 2027 се представя от кмета на общината пред областния съвет за развитие на СЗР в срок до три месеца от неговото приемане от Общински съвет - Мездра.

ЧАСТ ПЪРВА

ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНО И ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА МЕЗДРА

В тази част на документа е разгледан и анализиран териториалният обхват на общината. Направен е анализ на състоянието на местната икономика, развитието на социалната сфера и човешките ресурси, инфраструктурното развитие, свързаност и достъпност, екологичното състояние и рискове, анализ на административния капацитет на общинската администрация, анализ на културно-историческото наследство, анализ на състоянието на селищната мрежа и жилищния сектор, анализ на връзката на общината със съседните територии извън административните ѝ граници, анализирано е влиянието на големите инфраструктурни проекти с регионално и национално значение. Представен е SWOT-анализ като качествен аналитичен и прогностичен метод, който дефинира действието на вътрешните и външните фактори за развитие на съответната територия и възможностите за избор на подходяща стратегия за постигане на целите на развитието. Описана е взаимовръзката на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на районите от национално ниво, изготвен от „Национален център за териториално развитие“ ЕАД. Направени са съответните изводи, като са изведени основните проблеми, предимства и недостатъци на общината.

I.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

I.1.1. ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ, ГРАНИЦИ И ОБЩА ПЛОЩ

Община Мездра е разположена в Северозападна България в долината на река Искър. С площта си от 519,226 дка заема 3-то място сред 10-те общини на област Враца, което съставлява 14,34% от територията на областта.

На територията на общината са разположени 28 населени места - 27 села (Боденец, Брусен, Дърманци, Долна Кремена, Елисейна, Горна Бешовица, Горна Кремена, Игнатица, Кален, Крапец, Крета, Лик, Лютиброд, Лютидол, Моравица, Очиндол, Оселна, Ослен Криводол, Ребърково, Руска Бела, Старо село, Типченица, Цаконица, Царевец, Върбешница, Злидол, Зверино) и град Мездра. Градът е административен център, разположен на около 100 км от София, в Мездренското котловинно разширение със средна надморска височина 270 м.

Гъстотата на населението на община Мездра към 31.12.2019 г. е 34.8 души на кв. км., което е под средното за областта (37.8 души на кв. км.) и много под средното за страната – от 63.0 души на кв. км.

Фигура 6 Площ и гъстота на населението към 31.12.2019 г.

Източник: НСИ

Границите на общината са:

- на север – община Враца;
- на изток – община Роман;
- на юг – община Ботевград, Софийска област;
- на запад – община Своге, Софийска област.

Фигура 7 Географско местоположение на община Мездра

Източник: БГ Уикипедия (<https://bg.wikipedia.org/>)

I.1.2. РЕЛЕФ

Релефът на общината е средно-ниско планински и хълмист. Територията ѝ условно попада в две физикогеографски области на България – Западна Стара планина и Западния Предбалкан. На север от проломът на река Искър, в западната част на общината се простира югоизточната и източната, ниска част на Врачанска планина. Най-високата точка е 1430 м н. в., намираща се югоизточно от хижа „Пършевица“. Южно от пролома и западно от десния приток на Искър Малката река в югозападните предели на общината попадат северните склонове на Ржана планина, която също е част от Западна Стара планина. Тук, южно от село Оселна, на границата със Софийска област се издига връх Щадимо (1549 м), най-високата точка на общината.

Останалите северни и източни части на общината са заети от полупланински ридове и хълмове, явяващи се части от Западния Предбалкан. Източно от долината на Малката река и южно от долината на река Искър на територията на община Мездра се простират северозападните части на предбалканския рид Гола глава с едноименния си връх от 853 м., издигащ се южно от село Типченица, на границата със Софийска област. В северната част на общината, по границата с община Враца, от запад на изток се издига рида Веслец, като максималната му височина в пределите на общината е 658 м, северно от село Върбешница. Територията между този рид на север, Ржана планина на юг и Врачанска планина на запад се заема от Мездренската хълмиста област, където надморската височина варира от около 300 м на запад, където се свързва чрез нисък праг с Врачанското поле до 167 м на изток в коритото на река Искър (най-ниската точка на община Мездра). През средата на Мездренската хълмиста област от запад на изток протича река Искър.

I.1.3. КЛИМАТ

В климатично отношение общината попада в умерено-континенталната подобласт от Европейско-континенталната климатична област и се отнася към Предбалканския припланински климатичен район. Атмосферната циркулация е от антициклонален тип, свързана е с активен въздушен пренос и оказва прочистващо влияние. Средно денонощната годишна температура на въздуха е 11,1 °С. Средно месечната амплитуда на въздуха е 9,3 °С. Характерна особеност на термичния режим през зимата са честите и продължителни температурни инверсии. Средно месечната относителна влажност на въздуха е 72%, с максимум през декември – 85% и минимум през август – 59%. Средногодишната сума на валежите е 811 мм. Средната височина на снежната покривка е около 10 см, а средногодишния брой на дните със снежна покривка е под 50. По отношение на вятъра преобладава тихото време – 58%. Преобладаващи са северозападните ветрове със средногодишна скорост 1,6 м/с. Късните пролетни слани и мразове в ниските части падат през третата десетдневка на април, а в по-високите части с пет-десет дни по-късно. Най-ранните есенни слани падат в началото на октомври (за по-ниските части) и в края на септември (за по-високите части).

I.1.4. ВОДИ И ВОДНИ РЕСУРСИ

Основна водна артерия в общината е река Искър, която протича през нея от запад на изток на протежение от около 30 км. Реката навлиза в общината западно от село Елисейна и до село Ребърково тече през долната част на величествения Искърският пролом. В този участък отляво и отдясно в нея се вливат малки и къси реки и дерета стичащи се от Врачанска планина и Ржана планина. След това реката навлиза в Мездренската хълмиста област, където прави множество меандри и северно от село Струпец (община Роман) напуска пределите на общината. В този си участък реките

вливащи се в нея са по дълги и по-малък наклон на течението си и водят началото си от ридовете Веслец на север и Гола глава на юг.

Хидрографските и хидроложките условия по отношение на повърхностните води се характеризират със следните показатели: гъстота на речната мрежа – 0,8 – 1 км/кв. км; средно годишен повърхностен отток-5-7л/кв. км. По-голяма е гъстотата на речната мрежа в Старопланинската верига, поради значителния наклон на склоновете, изградени от леко податливи на ерозия основни скали (водосборите на десните притоци на река Искър, водещи началото си от Ржана планина и водосборите на левите притоци, водещи началото си от Врачанска планина). По-ниска е гъстотата на речната мрежа в нископланинските и хълмисто-ридови терени на предпланинската част, която се пресича от следните по-големи реки – Моравешка, Крапешка, Типченишка, Боденска и др., всички притоци на река Искър. Повърхностните води са с дъждовно-снежно подхранване и неустойчиво фазово разпределение на оттока. През лятото се наблюдава частично пресъхване на по-малките реки и дерета. Съгласно хидроложкото райониране, подземните води се отнасят към Севернобългарския хидрогеоложки район. В близост до Искър през пролетното пълноводие нивото на подземните води в алувиалните отложения достига до 0,5 – 1,5 м дълбочина, а през есенното маловодие – до 6 – 8 м. Ограждащите град Мездра планински масиви са силно окарстени, налице са карстови подземни води с дълбока циркулация. Не са установени термални води.

I.1.5. ПОЧВЕНИ РЕСУРСИ

На територията на общината са разпространени следните почвени типове: сива и кафява горска, хумусно-карбонатна, алувиална. Преобладаващите почвени типове са сивите горски почви, заемащи междинно място между излужените черноземи в равнинната част и кафявите горски почви в по-високите части на Стара планина. Покрай водното течение на река Искър се срещат алувиални почви като резултат от дългогодишно отлагане на наносни материали. При тях няма формирани генетични хоризонти и количеството на хумуса и общия азот не се подчинява на общите закономерности. По отношение на механичния състав, преобладаващи са леко пясъчливо-глинестите и средно пясъчливо-глинестите почви. Като цяло механичния състав е благоприятен и осигурява добър водно-въздушен режим.

I.1.6. ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ

Град Мездра попада в западната област на Предбалканската морфоструктурна зона – Мездренско котловинно разширение със средна надморска височина 270 м. В района преобладават споени седиментни скали /долно кредни варовици, мергели, пясъчливи варовици, пясъчници/, неспоени скали /кватернерни материали– пясъци, глини, льос и алувиални наслаги/–устойчиви на ерозия. Град Мездра е разположен върху скална подложка на палеогенска пясъчлива свита. Над скалната подложка се разкриват пясъчливи делувиални глини с променлива мощност. По лявата тераса на река Искър залягат мощни алувиални отложения /глини, глинести пясъчници и чакъли/.

Строежът на земната кора в територията на Предбалкана се характеризира с наличието на гънкови структури, усложнени от надлъжни или напречни разломи. В северната си част той представлява естествен преход между равнинните структури на Дунавската равнина и гънковите структури на Главната Старопланинска верига. В Предбалкана преобладават вулканогенни и седиментни скали. В Белоградчишко има различни видове магмени интрузивни скали. Добре са представени варовиците, пясъчниците, доломитите, варовитите пясъчници. По долините на реките и долинните разширения са образувани дебели алувиални наслаги.

Териториите за полезни изкопаеми са около 1260 ха. Характерни за района са находищата на скално–облицовъчни материали – варовик /т.н. "врачански камък"/ Наблюдават се следните скални разновидности: светлосиви до тъмно бежови варовици с кварц, петнисто–ивичести бежови до сиви варовици, относително чисти бежови варовици, едро петнисти варовици и кватернер. Продуктивният хоризонт се състои от относително чисти и условно петнисто–ивичести варовици. Варовиците съдържат манганови окиси и хидроокиси под формата на черни точки и петна до тънки къси прожилки. На територията на общината се добива суровина за производство на хидратна вар и има кариери за инертни материали. В продължение на десетки години са добивани и медни руди за нуждите на цветната металургия.

Наличието на суровинна база (на територията на общината се намират находищата на Врачански варовик) и традиции в производството на скално-облицовъчни материали и каменнобработването, сектор в който работят водещи предприятия като „Дионисо Марбле – България” ООД, „Йотов Стоун“ ЕООД и „Хемус М“ АД, представлява сериозен потенциал за разширяване на този отрасъл, използващ високотехнологични и иновативни технологии.

По данни от официалния сайт на Министерство на енергетиката за действащите концесии за добив на подземни богатства, предоставени от Министерския съвет и контролирани от министъра на енергетиката (актуален към 12.03.2021 г.) на територията на Община Мездра има 23 действащи концесионни договора за скално-облицовъчни материали – варовици. Основните кариери за добив на врачански варовик са разположени по линията Върбешница-Горна Кремена-Царевец.

I.1.7. РАСТИТЕЛНОСТ И ЖИВОТИНСКИ СВЯТ

Растителността на територията на община Мездра е формирана предимно под влияние на умереноконтиненталния климат и почвената покривка. Характерните растителни видове са представители на средноевропейската широколистна листопадна растителност (природната зона на широколистните листопадни гори). Горската дървесна растителност е от черен бор, бук, зимен дъб, благун, цер, келяв габър, бял бор, акация и сребролистна липа и др. горски видове.

Най–общо казано в Предбалкана преобладават евресибирийските видове животни. По–голямата част от тях са горски обитатели, характерни са яребица, балкански кеклик, малък орел, горски гълъб, обикновена гургулица, дрозд, врана и други. Често се срещат различни видове пеперуди, паяци, бръмбари, скакалци и др.

I.1.8. ОСНОВНИ ИЗВОДИ

Проблеми:

- Не се наблюдават проблеми свързани с общата характеристика на общината.

Предимства:

- Природните дадености на територията на общината предлагат благоприятни условия за развитие на редица стопански дейности. Налице са добри възможности за развитие на селското стопанство и производството на екологично чисти продукти.
- Възможности за различни видове туризъм в това число винен, селски, културно-исторически, фестивален и др.

- Благоприятно транспортно-географско и комуникационно положение – близост до столицата, наличие на международни транспортни коридори, както и на ферибот Оряхово.

Недостатъци:

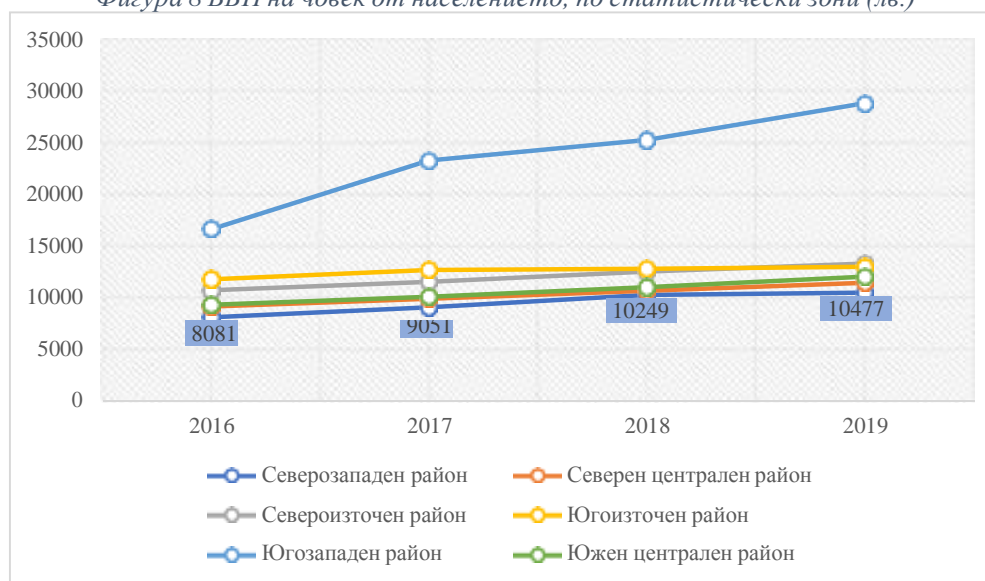
- Планинския и полупланински характер на общината е бариера в осъществяване на връзки с други градове и центрове в страната и съседните държави. Това от своя страна ограничава мобилността и достъпа до работни места и услуги за част от населените места от общината.

I.2. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

I.2.1. Характеристика на националната, регионалната и областната икономика

Икономиката на СЗР генерира средногодишно около 6.7% от БВП (2016 - 6,6 % - 2019 – 6,4 %) на страната и по този показател той е на последно (шесто) място. В него се регистрира най-ниският за страната темп на нарастване на БВП, което е свързано преди всичко с намаляването на производството и затварянето на големи предприятия в химическата, машиностроителната и преработващата промишленост, със слабата експортна насоченост на предприятията, малкия обем на инвестициите, незадоволителното състояние на техническата инфраструктура, неблагоприятните демографски тенденции, несъответствието на професионалната квалификация на реалните потребности на пазара на труда и др. По БВП на човек от населението (средно 9 465 за периода 2016-2019 г.) районът заема последно място след Северния Централен район. Водещи във формирането на БВП са областите Враца и Плевен, на които се падат 58 % от създавания БВП. Най-малък дял от БВП на района формира икономиката на област Видин (около 9 %).

Фигура 8 БВП на човек от населението, по статистически зони (лв.)

Източник: НСИ

Районът отбелязва дълготрайна тенденция сред останалите райони от ниво 2 за създаване на най-нисък брутен вътрешен продукт (БВП) и БВП на човек от населението.

Вътрешнорегионалните различия са ясно изразени по отношение на приноса на областите в БВП на СЗР. Данните на НСИ за 2019 г. показват най-висок размер на БВП

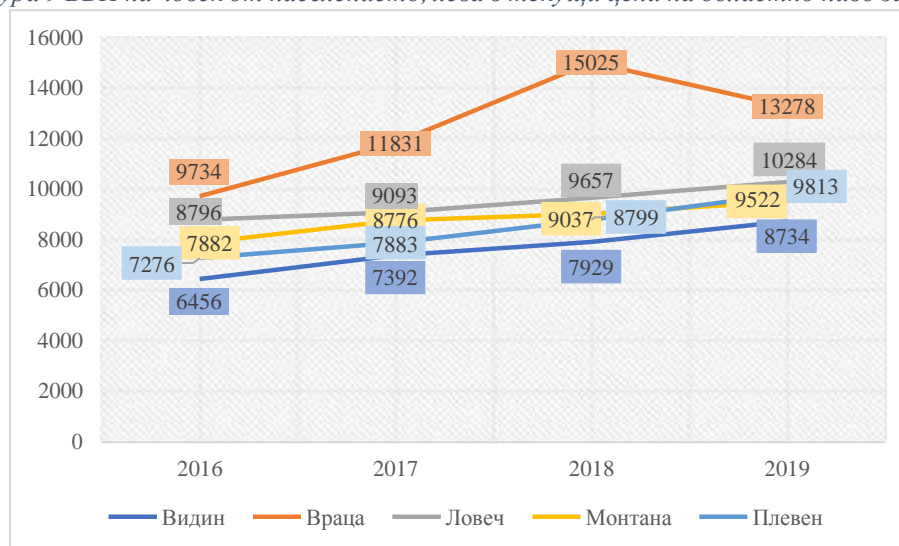
по текущи цени в област Плевен – 2 339 млн. лв., което е 30 % от БВП за района, следван от област Враца 2 138 млн. лв. (28 %), област Ловеч 1 272 млн. лв. (17 %), област Монтана 1 222 млн. лв. (16 %), а най-нисък в област Видин – 732 млн. лв. или 10 % от БВП за района.

В област Враца БВП на човек от населението 2019 г. е 77 % от средния за страната, докато в област Видин – 51 %. Относително по-високата стойност на БВП и БВП на човек от населението в областта са резултат от дейността на АЕЦ „Козлодуй”.

БВП на човек от населението във всички области от СЗР плавно нараства, като след 2015г. БВП на човек от населението в област Враца нараства по-бързо от средния ръст за региона и страната и за първи път през 2018 г. достига средните стойности от 15,0 хил. лв. в областта, достигайки средната стойност за страната - 15,6 хил. лв. Въпреки нарастването на БВП състоянието на местното население не се подобрява особено, поради недоброто състояние на пазара на труда, заплатите и доходите имат под средния за страната ръст. През 2019 г. БВП на човек от населението в област Враца е 13 278 лв.

Очаква се този показател да бележи спад в следващите години, което се обуславя от икономическите процеси в страната, включително от кризисното положение в следствие на пандемията от COVID-19. За преодоляване недостига на средства и липсата на ликвидност, настъпили в резултат от епидемичния взрив от COVID-19, до март 2021 г. бизнесът на територията на Община Мездра е договорил над 750 хил. лв. по схемата за финансиране, от които 246 хил.лв. са реално изплатените суми по данни от ИСУН 2020.

Фигура 9 БВП на човек от населението, лева в текущи цени на областно ниво за СЗР

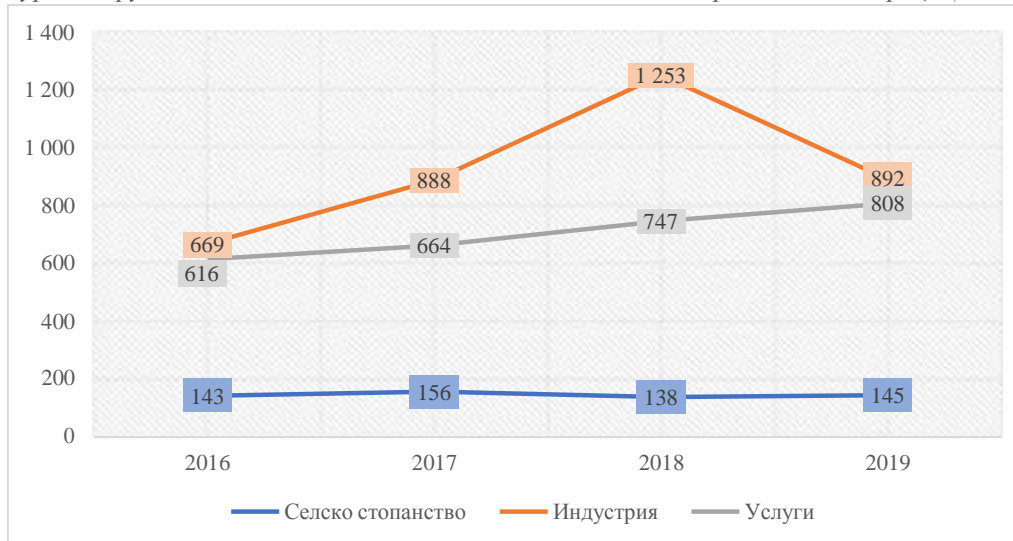
Източник: НСИ

В структурата на икономиката на областта по икономически сектори с най-голям дял в брутната добавена стойност (БДС) е *индустрията* (с дял от 48 % през 2019 г.), следван от *сектора на услугите* (44 %) и *селско стопанство* (8 %).

Динамиката на показателя брутна добавена стойност по икономически сектори в периода 2016 – 2019 г. показва нарастване на сектор индустрия, чиято БДС се увеличава двойно през 2018 г. и достига стойности от 1 253 млн. лв. в сравнение с 2016 г. – 669 млн. лв. Секторът на услугите също бележи ръст макар и с по-бавни темпове. БДС към 2019г. нараства до 808 млн. лв. или с 192 млн. лв. повече от началото на разглеждания период.

Фигура 10 Брутна добавена стойност по икономически сектори за област Враца (млн. лв.)

Източник: НСИ

Таблица 1 Икономическо развитие на област Враца за периода 2015-2019 г.

Показатели	2015	2016	2017	2018	2019	Дял от СЗР в % 2019 г.	Дял от страната в % 2019 г.
Предприятия (брой)	5 845	5 913	5 939	6 017	6 021	21%	1.43%
Заети лица (брой)	32 812	32 389	32 474	31 957	31 492	21%	1.42%
Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	2 463 301.00	2 530 106.00	2 766 500.00	3 023 608.00	3 329 532.00	23%	1.07%
ДМА (хил. лв.)	3 864 867.00	3 764 831.00	3 671 222.00	3 622 855.00	3 522 012.00	40%	2.56%
Произведена продукция на промишлените предприятия (хил. лв.)	1327012	1301817	1460644	1662666	1900831	30%	2.40%
Разходи за придобиване на ДМА (хил. лв.)	320 229.00	301 805.00	248 733.00	273 399.00	239 889.00	22%	1.10%
Разходи за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) (хил. лв.)	3 795.00	1 025.00	2 426.00	2 833.00	3824	12%	0.38%
Персонал зает с научноизследователска и развойна дейност (НИРД) (брой)	187	51	160	196	225	1%	0.64%
Чуждестранни преки инвестиции (хил. евро)	85 676.30	76 902.50	108 893.30	106 294.20	80 028.60	13%	0.32%
БВП (млн. лв.)	1 595.00	1 658.00	1 977.00	2 464.00	2 137.94	28%	1.79%
БВП на човек (лв.)	9 305.00	9 579.00	11 684.00	15 018.00	13 278.00	127%	77.33%
Места за настаняване (брой)	29	28	27	27	27	15%	0.74%
Реализирани нощувки (брой)	77 157	95 703	92 402	79 790	74 869	13%	0.28%

Източник: НСИ, Собствени изчисления

За изследване на икономическото развитие в област Враца са използвани основните икономически показатели за брой предприятия, заети лица, нетни приходи от продажби,

брутен вътрешен продукт, производителност на труда, дълготрайни материални активи (ДМА) и разходи за придобиване на ДМА, инвестициите в НИРД и т.н. След направен анализ за периода 2015-2019 г. може да се заключи, че данните от последните години показват положителни тенденции в развитието на нефинансовите предприятия в област Враца – като плавно увеличение на продукцията с 30.37% за 2019 г. спрямо 2015 г. което води и до увеличаване на нетните приходи от продажби с 22.84 %. Наблюдава се плавно покачване и на броя предприятия в областта, като броя на заетите лица е намалял в сравнение с данните от предходните години.

След 2015 г. ДМА в областта тенденциозно намаляват, като през 2019 г. се наблюдава спад с 342 855 хил. лв. спрямо 2015 г. Въпреки това област Враца заема челна позиция по стойност на ДМА в СЗР с дял от 40% следвана от областите Плевен и Ловеч.

Инвестиционната активност в областта се наблюдава чрез показателите – разходи за придобиване на ДМА (РДМА) и чуждестранни преки инвестиции (ЧПИ). След 2015 г. РДМА драстично намаляват и през 2019 г. тяхната стойност е едва 239 889.00 хил. лв. (спад с общо 25%). Средната годишна стойност е 276 811.00 хил. лв., а дялът който заемат в СЗР е 21.59%. ЧПИ отбелязват ръст през 2017 и 2018 г., но през 2019 г. отново техният дял намалява и достига стойности под тези в началото на разглеждания период, а именно - 80 028.60 хил. лв. за 2019 г., спрямо - 85 676.30 хил. лв. за 2015 г. или спад с общо 7%.

Средната годишна брутна заплата за 2018 г. достига 12,5 хил. лв. в областта при 13,8 хил. лв. средно ниво в страната или 91 % от средната стойност за страната.

Фигура 11 Средна годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение за периода 2014 – 2018 г. (лв.)

Източник: ИСИ

При доходите се наблюдава раздвижване през 2019 г. – отбелязва се ръст от 14% (при 8% в страната) и достигат годишно 5 209 лв./ лице от домакинството при 6 013 лв. в страната.

Фигура 12 Средногодишен доход на лице от домакинството за периода 2014-2019г. (лв.)

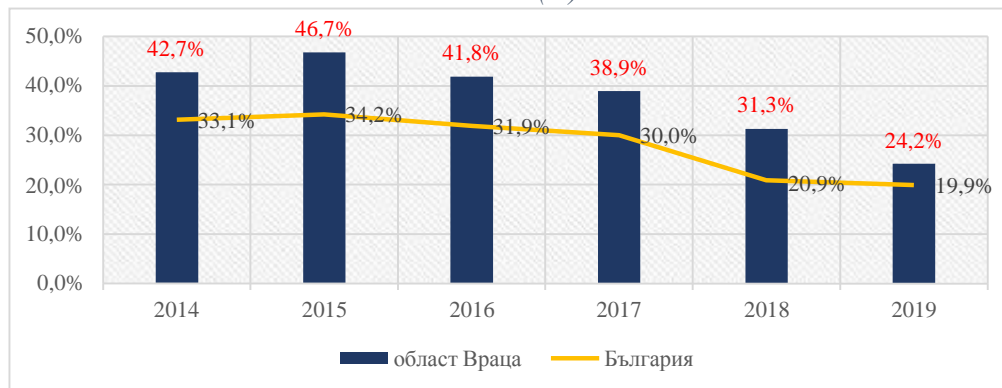

Източник: ИСИ

През 2019 г. бедността в област Враца остава сравнително висока. Относителният дял на населението, живеещо с материални лишения, е 24,2% (при 19,9% в страната), а дялът на живеещите под линията на бедността за страната е 38,9% (при 22,6% в страната).

Фигура 13 Относителен дял на населението, живеещо с материални лишения за периода 2014 - 2019 г. (%)

Източник: ИСИ

Фигура 14 Относителен дял на населението, живеещо под линията на бедността за страната за периода 2014-2019 г. (%)

Източник: ИСИ

1.2.2. Обща икономическа характеристика на община Мездра

Икономика на община Мездра е с многопрофилна структура. По отделни икономически показатели общината е с добри позиции в социално-икономически и инфраструктурен комплекс на област Враца. Тя е сред четирите най-големи общини в областта заедно с общините Враца, Козлодуй и Бяла Слатина, в които са концентрирани по-голямата част от икономическите дейности, работната сила и обектите на социалната и техническата инфраструктура.

В периода 2015 – 2019 г. по-големите и структуроопределящи фирми в община Мездра са, "Хемус-М"АД, "Стройкерамика"АД ("Стройкерамика"АД, гр.Мездра – цех Мездра, преустановило дейността си през 2017 г.²), "Инертстрой Калето" АД, SE Bordnetze - Bulgaria ЕООД (Производствена база Мездра), „Йотов Стоун“ ЕООД и др., всички позиционирани в град Мездра.

² По данни на РИОСВ – Враца (Писмо с Изх.№ ОВОС-ЕО-112 (3)/ 25.05.2021

Таблица 2 Нетни приходи от продажби на нефинансови предприятия по икономически дейности в община Мездра (хил. лв.) за периода 2015-2019 г.

Икономически дейност (A21)	2015	2016	2017	2018	2019
ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА:	115470	121418	124697	140925	148355
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	8414	10142	10929	11739	8979
B ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	9119	8385	7314	9958	11963
C ПЕРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	22290	29827	31331	32194	35200
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	1506	1374	14644	15283	6609
E ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	-	-
F СТРОИТЕЛСТВО	15915	15818	7592	7599	19262
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	42493	39083	35533	44304	43361
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	4849	5914	6499	6552	8182
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	2155	2440	2486	2526	2997
J СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	931	946	921	1564	1733
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	1607	1437	1418
M ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	459	336	552	1072	1675
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	1054	1118	1062	2314	2299
P ОБРАЗОВАНИЕ
Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	4515	4378	4129	4372	4563
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	186
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	73	60	156	123	152
".." Конфиденциални данни					
"-" няма случай					

Източник: НСИ

Фигура 15 Динамика на структурата на нетните приходи от продажби на нефинансовите предприятия за периода 2015-2019 г.

Източник: НСИ

В отрасловата структура на икономиката на община Мездра след 2015 г. най-голям абсолютен дял по нетни приходи от продажби на нефинансовите предприятия заема индустрията, като отбелязва ръст от 8% за разглеждания период. Сектор услуги губи позиции и намаля своя абсолютен дял до 44% през 2019 г. в сравнение с 2015 г. (50%). Приносът на селското стопанство към местната икономика остава непроменен, като неговия среден дял за периода 2015-2019 г. е 8%.

Таблица 3 Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по икономически дейности за община Мездра

год.	Икономически дейности (A21)		ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА	СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТИПЛИВНА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	СТРОИТЕЛСТВО	ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪБЩЕНИЯ	ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	ОБРАЗОВАНИЕ	ХУМАННО ЗДРАВООПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	ДРУГИ ДЕЙНОСТИ
	Предприятия	Брой																		
2015	Предприятия	Брой	613	50	5	60	4	..	28	271	32	57	7	17	18	11	..	36	..	12
	%			8%	1%	10%	1%	..	5%	44%	5%	9%	1%	3%	3%	2%	..	6%	..	2%
	Приходи от дейността	хил. лв.	131 611	12 887	9 375	25 268	1 847	..	22 572	43 210	5 254	2 294	948	1 620	478	1 060	..	4 626	..	76
	%			10%	7%	19%	1%	..	17%	33%	4%	2%	1%	1%	0%	1%	..	4%	..	0%
	Заети лица ²	Брой	2 678	99	94	737	32	..	256	670	114	133	33	..	31	131	..	301	..	13
	%			4%	4%	28%	1%	..	10%	25%	4%	5%	1%	..	1%	5%	..	11%	..	0%
2016	Предприятия	Брой	620	47	6	65	5	..	29	267	37	55	7	14	19	36	..	14
	%			8%	1%	10%	1%	..	5%	43%	6%	9%	1%	2%	3%	6%	..	2%
	Приходи от дейността	хил. лв.	138 400	15 259	9 429	33 201	2 330	..	19 531	40 619	6 404	2 592	993	1 575	..	1 133	..	4 567	..	61
	%			11%	7%	24%	2%	..	14%	29%	5%	2%	1%	1%	..	1%	..	3%	..	0%
	Заети лица ²	Брой	2 678	99	94	737	32	..	256	670	114	133	33	..	31	131	..	301	..	13

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА МЕЗДРА 2021 – 2027

год.	Икономически дейности (A21)		ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА	СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	СТРОИТЕЛСТВО	ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	ОБРАЗОВАНИЕ	ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	
	%																				
2017	%			4%	4%	28%	1%	..	10%	25%	4%	5%	1%	..	1%	5%	..	11%	..	0%	
	Предприятия	Брой	613	45	6	57	8	..	32	256	38	51	8	15	22	39	..	18	
	%			7%	1%	9%	1%	..	5%	42%	6%	8%	1%	2%	4%	6%	..	3%	
	Приходи от дейността	хил. лв.	137 625	15 004	7 603	33 616	15 394	..	10 464	36 483	6 762	2 747	939	1 900	982	1 067	4 332	..	157
	%			11%	6%	24%	11%	..	8%	27%	5%	2%	1%	1%	1%	1%	3%	..	0%
	Заети лица ²	Брой	2 716	139	94	784	128	..	152	604	143	137	..	19	45	109	297	6	22
%			5%	3%	29%	5%	..	6%	22%	5%	5%	..	1%	2%	4%	11%	0%	1%	
2018	Предприятия	Брой	621	46	..	57	8	-	30	261	36	57	9	16	23	12	..	38	7	15	
	%			7%	..	9%	1%	-	5%	42%	6%	9%	1%	3%	4%	2%	..	6%	1%	2%	
	Приходи от дейността	хил. лв.	161 343	19 329	10 071	36 771	17 597	-	9 449	46 583	6 759	2 670	1 653	1 306	1 435	2 694	4 692	..	123
	%			12%	6%	23%	11%	-	6%	29%	4%	2%	1%	1%	1%	2%	3%	..	0%
	Заети лица ²	Брой	2 735	148	84	775	123	-	145	636	140	133	41	..	45	138	285	9	15

Год.	Икономически дейности (A21)		ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА		СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО		ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ		ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ		ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА		ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ		СТРОИТЕЛСТВО		ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ		ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ		ХОТЕЛШЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО		СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪБЩЕНИЯ		ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ		ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ		АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ		ОБРАЗОВАНИЕ		ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА		КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ		ДРУГИ ДЕЙНОСТИ			
	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%	
2019	Приходи от дейността		Хил. лв.		189 364	13 455	12 333	37 515	7 129	-	20 399	72 134	8 629	3 160	1 834	..	2 088	3 882	..	5 221	209	167	
	%		Хил. лв.		7%	7%	20%	4%	-	11%	38%	5%	2%	1%	..	1%	2%	2%	..	3%	0%	0%	
	Заети лица ²		Брой		2 560	139	99	635	46	-	194	592	154	163	38	18	42	134	..	274
	%		Брой		5%	5%	4%	25%	2%	-	8%	23%	6%	6%	1%	1%	2%	5%	..	11%	0%	0%

Източник: НСИ

„..“ Конфиденциални данни
“-“ Няма случай

Водеща роля в местната икономика имат **търговията** (38% от приходите и 23% от заетите за 2019 г.) и **преработващата промишленост** (20% от приходите и 25% от заетите лица), следвани от строителството, селското стопанство и добивната промишленост.

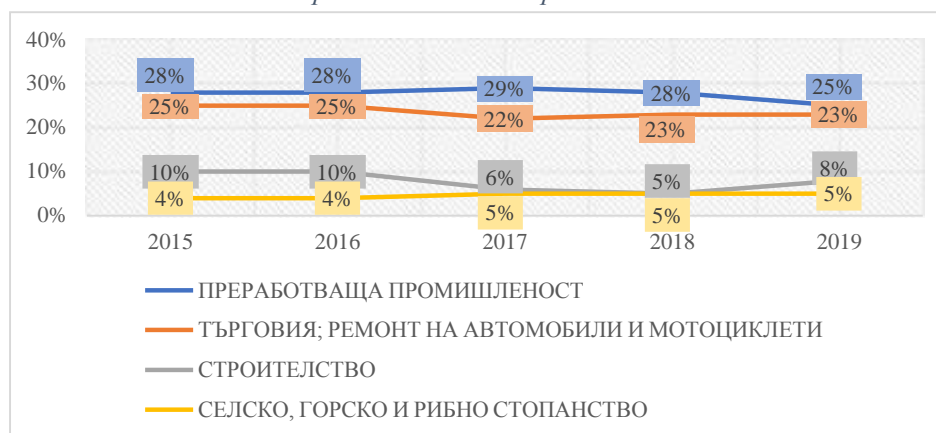
Фигура 16 Относителен дял на приходите от дейността на предприятията в преработвателната промишленост и търговията

Източник: НСИ

Относителният дял на заетите в преработвателната промишленост намалява от 28% през 2015 г. на 25% през 2019 г. Броят на заетите в сектора през 2015 г. е 737 лица, през 2019 г. – 635 лица. Броят на заетите лица в сектор търговия намалява от 25% (670 лица) през 2015 г. на 23% (592 лица) през 2019 г.

Фигура 17 Относителен дял на заетите лица в предприятията в преработвателната промишленост и търговията

Източник: НСИ

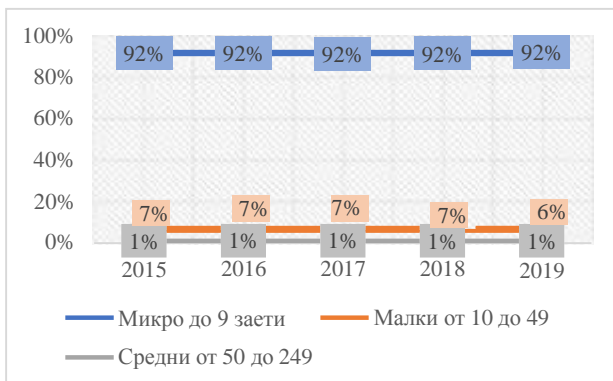
Таблица 4 Брой предприятия по видове за периода 2015 – 2019 г.

	2015	2016	2017	2018	2019
Общо за община Мездра	613	620	613	621	616
Микро до 9 заети	563	571	561	570	569
Малки от 10 до 49	43	42	45	44	40
Средни от 50 до 249	7	7	7	7	7
Големи над 250	-	-	-	-	-
"-" няма случай					

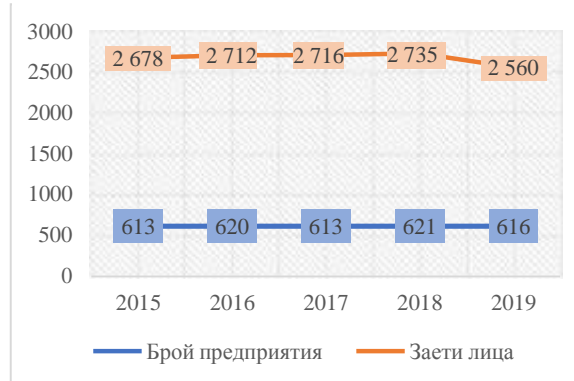
Източник: НСИ

Фигура 19 Относителен дял на видовете предприятия от всички предприятия в община Мездра

Фигура 18 Брой предприятия и заети лица в община Мездра

Фигура 20 Брой микро предприятия в община Мездра и заетите в тях

Подобно на тенденциите на национално ниво, в община Мездра най-голям е броят на микро предприятията (с до 9 заети), които през 2019 г. са 569, или 92 % от всички предприятия в общината. Тази тенденция се приема за неблагоприятна, тъй като производителността на труда в микро предприятията традиционно е по-ниска, както и възможностите за инвестиции и иновациите в развитието. В същото време микро предприятията се характеризират с по-голяма гъвкавост и адаптивност. Към същата година малките предприятия са 6 % (40 предприятия), а средните, едва 1 % (7 предприятия).

За периода 2015 - 2019 г. микро предприятията са се увеличили с 65 броя, а малките са намалели с 3 броя. През годините, броят на предприятията бележи колеблива тенденция, най-висок е броят им през 2018 г. – 621, а най-нисък през 2015 г. и 2017 г. – 613.

Числеността на заетите лица в предприятията на община Мездра показва тенденция на спад между 2015 - 2019 г. В началото на разглеждания период е налице повишаване, след което, през 2019 г., заетите намаляват с 118 души. Ръст се наблюдава единствено при **показателя на заетите лица в микро предприятията**. След 2015 г. поетапно се увеличават и стигат до 1 142 лица през 2019 г.

Таблица 5 Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по групи предприятия според броя на заетите в община Мездра

Вид предприятие	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица ²	Наети лица ²	Разходи за възнаграждения	ЛМА
2015											
Общо	613	88 564	131 611	115 470	125 985	9 993	4 713	2 678	2 175	14 775	86 857
Микро до 9 заети	563	27 142	47 205	41 888	44 258	4 507	..	1 077	598	3 267	35 837
Малки от 10 до 49	43	33 550	54 242	47 402	54 557	2 220	2 578	924	904	5 711	36 411
Средни от 50 до 249	7	27 872	30 164	26 180	27 170	3 266	..	677	673	5 797	14 609
Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2016											
Общо	620	90 837	138 400	121 418	130 310	11 734	4 681	2 712	2 175	16 520	81 882
Микро до 9 заети	571	30 978	53 184	44 778	47 922	5 618	823	1 110	603	3 788	35 385
Малки от 10 до 49	42	29 030	49 189	45 625	49 569	2 202	2 723	916	893	6 170	36 281
Средни от 50 до 249	7	30 829	36 027	31 015	32 819	3 914	1 135	686	679	6 562	10 216
Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2017											
Общо	613	98 982	137 625	124 697	125 419	14 212	3 226	2 716	2 190	17 416	101 855
Микро до 9 заети	561	37 021	61 013	53 799	54 617	6 970	..	1 122	629	3 960	55 335
Малки от 10 до 49	45	32 770	46 625	42 063	43 893	4 269	1 812	900	875	6 525	36 751
Средни от 50 до 249	7	29 191	29 987	28 835	26 909	2 973	..	694	686	6 931	9 769
Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2018											
Общо	621	112 137	161 343	140 925	148 683	15 680	4 630	2 735	2 205	19 490	115 030
Микро до 9 заети	570	41 537	71 366	61 821	64 466	7 815	1 638	1 151	655	4 761	58 657

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА МЕЗДРА 2021 – 2027

Вид предприятие	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица ²	Наети лица ²	Разходи за възнаграждения	ДМА
	Брой										
Малки от 10 до 49	44	35 204	53 421	47 438	51 807	3 635	..	870	845	6 761	42 834
Средни от 50 до 249	7	35 396	36 556	31 666	32 410	4 230	..	714	705	7 968	13 539
Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2019											
Общо	616	116 425	189 364	148 355	176 148	16 609	5 365	2 560	2 038	20 744	110 000
Микро до 9 заети	569	45 789	100 331	65 056	91 376	10 194	2 086	1 142	655	5 432	50 347
Малки от 10 до 49	40	34 091	50 557	47 239	48 445	3 353	1 606	758	736	6 816	46 143
Средни от 50 до 249	7	36 545	38 476	36 060	36 327	3 062	1 673	660	647	8 496	13 510
Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Показателят са изчислен по методология на Структурна бизнес статистика

² Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

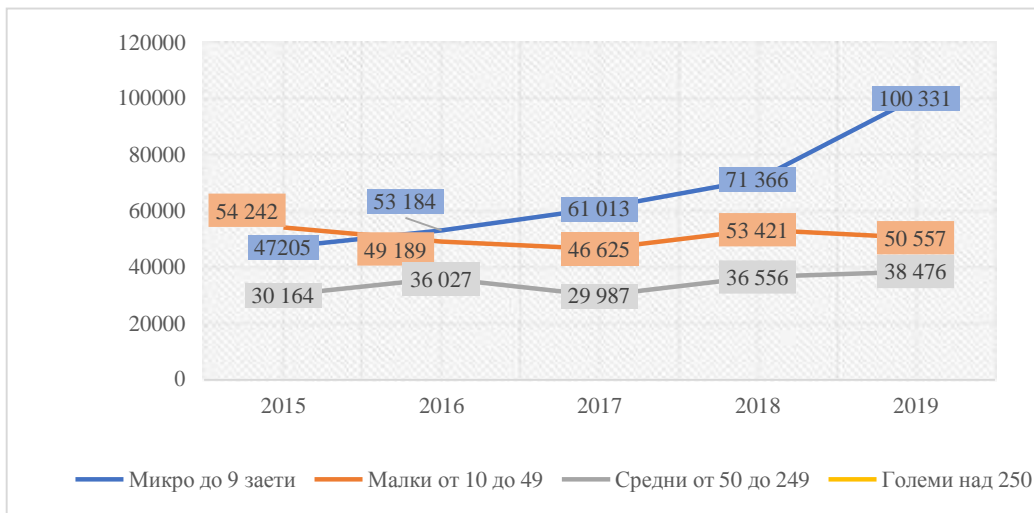
".." Конфиденциални данни

"-" Няма случай

Източник: НСИ

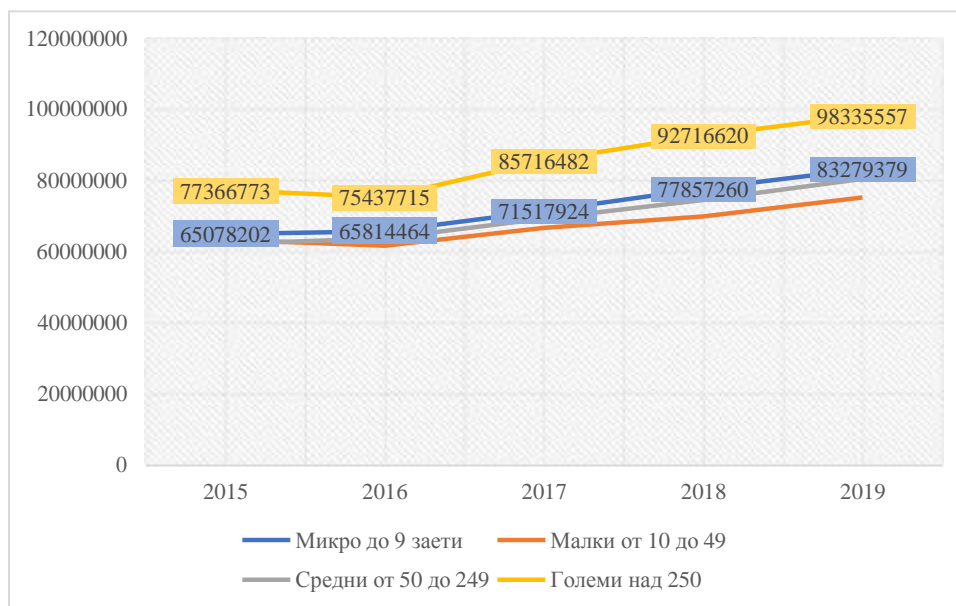

Фигура 21 Приходи от дейността на предприятията по групи за община Мездра (хил. лв.)

Източник: НСИ

Фигура 22 Приходи от дейността на предприятията по групи за страната (хил. лв.)

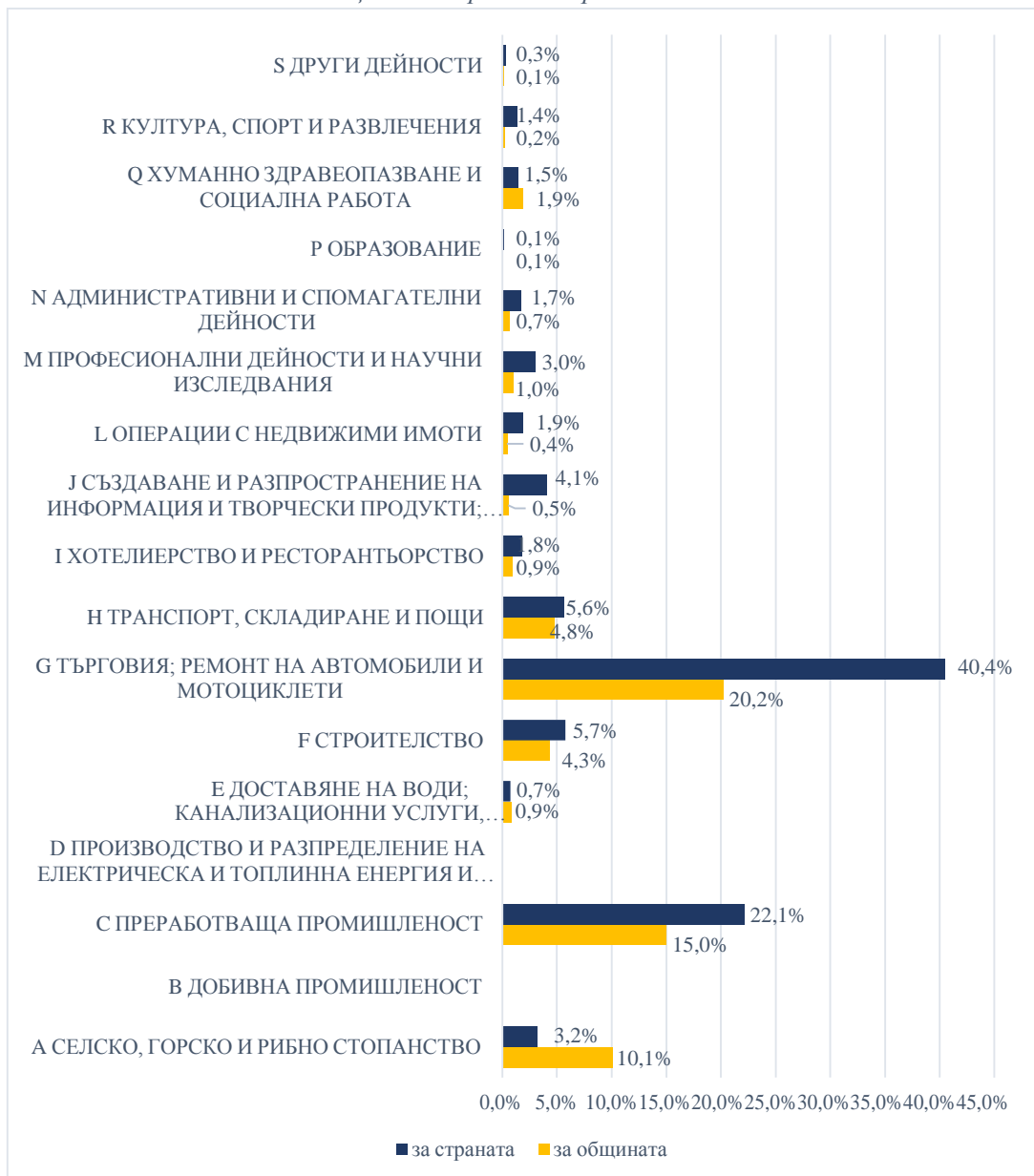

Източник: НСИ

Сравнението с показателите на национално ниво показва незадоволителното състояние на предприятията в община Мездра. Приходите на предприятията се увеличават от началото на изследвания период, подобно на национално ниво, но остават далеч под средното за страната. Тенденцията на нарастване бележи своя най-голям ръст през 2019 г., общо 189 364 хил. лв., за сметка на приходите от 2015г. – 131 611 хил. лв. След 2016 г. микро предприятията заемат основния дял от общите приходи на предприятията в общината и са в размер на 333 099 хил. лв.

Фигура 23 Относителен дял на приходи от дейността на предприятията по сектори за община Мездра и за страната за 2019 г.

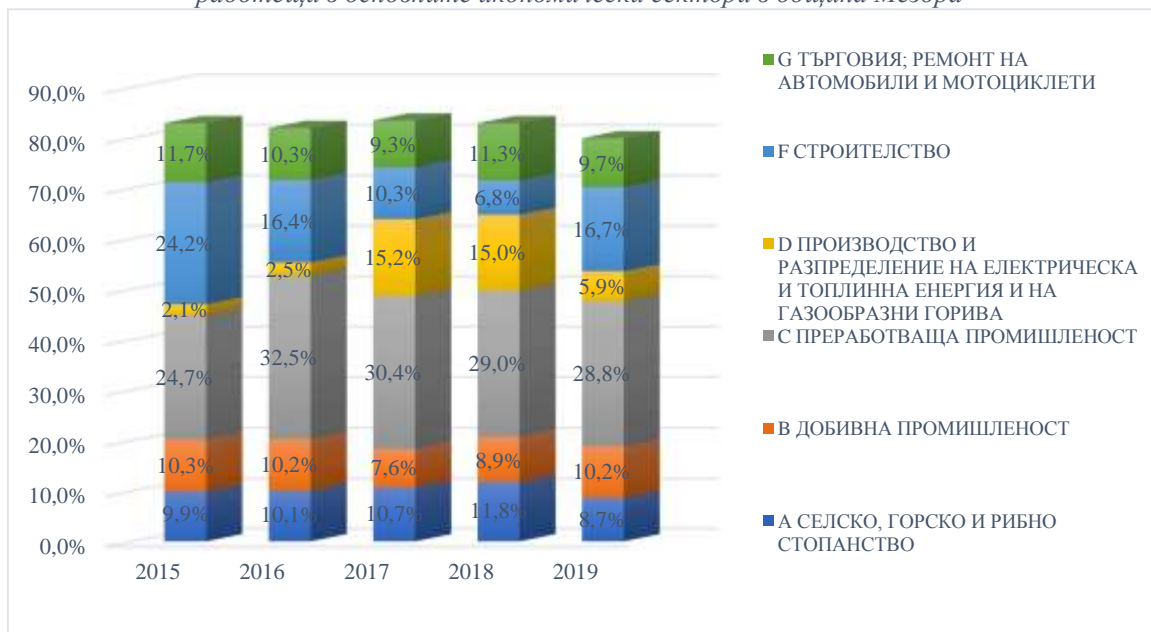

Източник: НСИ

Приходите на предприятията на територията на община Мездра по сектори на икономическа дейност за 2019 г. показват силна доминация на две основни икономически дейности – Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети – 20,2 %; и Преработваща промишленост – 15 %. Същата е структурата и на национално ниво. Следващ сектор в структурата на местната икономика за 2019 г. е селско, горско и рибно стопанство – 10.1 % относителен дял, което е много над средното за страната (3.2%). Делът на дейност Транспорт, складиране и пощи е 4,8 %, което е близо до средното за страната (5.6%), следван от строителството – 4,3% от всички приходи в общината, което е сравнително близо до средното за страната – 5.7%.

Фигура 24 Динамика на относителния дял на произведената продукция от предприятията, работещи в основните икономически сектори в община Мездра

Източник: НСИ

Общият дял на произведената продукция от предприятията в горепосочените сектори за годините от 2015 до 2019 г. е съответно – 83 %, 82 %, 83 %, 83 % и 80 %, като преработвателната промишленост остава структуроопределящ отрасъл на местната икономика. Благоприятно е развитието на селското, горското и рибното стопанство, което за община Мездра се характеризира с подобрите под-сектори – лозарство, оранжерийно производство, трайни насаждения (овощни градини) и животновъдство.

1.2.3. Секторна икономическа характеристика на община Мездра

Първичен сектор

Селско стопанство

В аграрния сектор водещо място заема растениевъдството. Неговото развитие се базира на няколко основни фактора - наличните земеделски земи, част от които са с високо качество, почвено-климатичните условия, традициите и производствения опит на населението в отглеждане на определени селскостопански култури.

Растениевъдство. Балансът на поземлените ресурси на община Мездра показва, че земеделските територии заемат 292 397 дка или 57 % от цялата територия на общината. От общия размер на земеделските територии с най-голям размер и висок относителен дял са обработваемите земи. Към 2019 г. на тях се падат около 63,9% от площта на земеделските територии. В структурата на обработваемите земи след нивите се нареждат естествените ливади и трайните насаждения.

Почвените условия, в комбинация с климатичната характеристика на общината, са благоприятна предпоставка за развитие на зърнопроизводството. То се утвърди като водещо в растениевъдството. Причините за това са субсидиране на редица зърнени култури, формиране на големи масиви от обработваеми земи, засети с определена култура, високата степен на механизация на производството, осигурен пазар на продукцията и др.

От посевните площи с най-голям размер от зърнените култури са тези засети с пшеница, ечемик и царевица. От техническите култури с най-големи площи е маслодайният слънчоглед. Трайните насаждения са от лозя и овощни масиви. Такива по-големи масиви има в землищата на селата Оселна, Д. Кремена и в землището на гр. Мездра. Основните земеделски структури са: частните кооперации, земеделски фирми, арендатори, частни семейни стопанства и лични стопанства. Наличието на едри арендатори, които изнасят селскостопанска продукция без да я преработват, се отразява негативно върху добавената стойност и заетостта в отрасъла.

Животновъдство. Това е по-слабо развития подотрасъл на селското стопанство. В основни линии то е свързано с производството на продукция за самозадоволяване на населението. Животните се отглеждат главно в семейните дворове, като само част от произведената животинска продукция е с пазарно предназначение. Има и животновъдни ферми, които са основно от типа на малките и част от тях са средни по брой на отглежданите животни. Добри условия за развитие на животновъдството съществуват в северната част на общината, където се отглеждат и зърнено-фуражни култури. Такива са населените места, разположени на север от долината на р. Искър (гр. Мездра, с. Горна Кремена, с. Долна Кремена, с. Руска Бела, с. Цаконица и с. Старо село).

Горско стопанство

В териториалния баланс на общината след земеделските територии по размер на площта се нареждат горските територии. Те заемат 39 % от общата площ на община Мездра. Горите и другите земи, включени в горския фонд на общината се стопанисват от Държавно горско стопанство (ДГС) Мездра. В обхвата на община Мездра горските територии са с площ от 201 56 ха.

- ✓ По форма на собствеността горските се разпределят както следва:
- ✓ Държавен горски фонд (ДГФ) - 14520 ха;
- ✓ Частни физически лица - 5048 ха;
- ✓ Частни юридически - 281 ха;
- ✓ Общинска собственост - 293 ха;
- ✓ Собственост на религиозни организации - 14 ха.

Средният размер на годишното ползване от горите е около 150000 куб.м. стояща маса /с клонови/, в която най-голям е дялът на дървата, отпада и дребната строителна дървесина. За подпомагане развитието на селското стопанство и производството на продукти при устойчиво управление на природните ресурси в община Мездра през 2018 г. се предприемат мерки, свързани основно със земеделските производители в общината - стимулиране на дейността им и информиране за възможностите за финансиране. С цел стимулиране на земеделските производители община Мездра е предприела необходимите действия за облекчаване на процедурите за отдаване под наем на общински земя, ливади и пасища. Предоставени са общински имоти – земи, терени и сгради на земеделски производители. Отдадени под наем са земеделски земи – ливади, ниви, пасища, трайни насаждения и посевни площи. На територията на общината върху пустеещи земи и ерозирали терени са създадени нови високопродуктивни гори.

Подкрепата на земеделските производители намира израз в облекчените процедури за отдаване на земеделски земи от общинския поземлен фонд, провеждане на консултации и отдаване безплатно на търговска площ на общинския пазар. Процесите са с двустранна полза. Всички, които отговарят на законовите условия, получават полагащите им се площи. Положителният резултат за общината освен предлагане на бърза и качествена услуга има и количествено измерение, свързано с допълнителни приходи в общинския бюджет.

Таблица 6 Основни икономически показатели на сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ по години

	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица ²	Наети лица ²	Разходи за възнаграждения	ДМА
	Брой	Х и л я д и л е в о в е					Б р о й		Х и л я д и л е в о в е		
2015											
ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА	613	88564	131611	115470	125985	9993	4713	2678	2175	14775	86857
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	50	8769	12887	8414	12122	846	124	99	66	367	18066
2016											
ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА	620	90837	138400	121418	130310	11734	4681	2712	2175	16520	81882
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	47	9135	15259	10142	14000	1387	256	116	84	527	17991
2017											
ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА	613	98982	137625	124697	125419	14212	3226	2716	2190	17416	101855
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	45	10608	15004	10929	13562	1449	186	139	104	615	22750
2018											
ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА	621	112137	161343	140925	148683	15680	4630	2735	2205	19490	115030
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	46	13248	19329	11739	17919	1511	327	148	115	829	29858
2019											
ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА	616	116425	189364	148355	176148	16609	5365	2560	2038	20744	110000
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	40	10085	13455	8979	12796	1017	488	139	114	861	22748

¹ Показателят са изчислен по методология на Структурна бизнес статистика

² Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

".." Конфиденциални данни

Източник: НСИ

Въпреки относително ниският дял на селското и горското стопанство в общата структура на икономиката, секторът остава с относително стабилни позиции и с потенциал за развитие.

Икономическите показатели за сектора показват положителна тенденция в развитието му през наблюдаваните години – от 2015 до 2019 г. Заетите лица в сектора са 139 през 2019 г., при 99 лица в началото на наблюдавания период или този показател бележи ръст със 73%. Произведената продукция нараства от 8 769 хил. лв. през 2015 г. на 13 248 хил. лв. през 2018 г. Отново през 2018 г. приходите от дейността в сектор селско и горско стопанство нарастват с 50 %, а нетните приходи от продажби с 40 %. Увеличават се и разходите за възнаграждения на заетите лица в сектора. През 2019 г. те достигат размер от 861 хил. лв. в сравнение с 2015 г. когато възнагражденията на заетите лица са едва 367 хил. лв. или иначе казано възнагражденията в общината са се увеличи повече от два пъти за 2015 - 2019 г.

Негативна тенденция бележи показателя брой на предприятията в общината - към 2019 г. работят 40 фирми, с 10 по-малко в сравнение с 2015 г. (50 фирми).

Вторичен сектор

Преработвателната промишленост и строителството са основните представители на индустрията в града. Преработвателната промишленост обхваща дейността на 55 фирми, в които са ангажирани 635 лица през 2019 г. (65 % от заетите в сектора). Произведената продукция за същата година е на стойност 33 500 хил. лв., а реализираните приходи – 37 515 хил. лв.

Таблица 7 Основни икономически показатели на сектор „Преработвателна промишленост“ по години

	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица ²	Наети лица ²	Разходи за възнаграждения	ДМА
	Брой	Х и л я д и л е в о в е						Б р о й	Х и л я д и л е в о в е		
2015											
ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА	613	88564	131611	115470	125985	9993	4713	2678	2175	14775	86857
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	97	54263	59062	48830	56927	5859	3720	1119	1053	7873	47777
2016											
ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА	620	90837	138400	121418	130310	11734	4681	2712	2175	16520	81882
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	105	55948	64491	55404	61308	6379	2756	1153	1082	8983	46696
2017											
ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА	613	98982	137625	124697	125419	14212	3226	2716	2190	17416	101855
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	103	62780	67077	60881	59995	8364	1134	1158	1092	9993	57477
2018											
ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА	621	112137	161343	140925	148683	15680	4630	2735	2205	19490	115030
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	95	66970	73888	65034	66203	9360	2046	1127	1060	10590	58880
2019											
ОБЩО ЗА ОБЩИНА МЕЗДРА	616	116425	189364	148355	176148	16609	5365	2560	2038	20744	110000
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	99	71667	77376	73034	71907	8264	1404	974	900	10675	56951

¹ Показателят са изчислен по методология на Структурна бизнес статистика

² Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

".." Конфиденциални данни

Източник: НС

След 2015 г. вторичния сектор започва бавно да се развива, за което сочи увеличаването на стойностите на всички показатели – произведена продукция, приходи от дейността, нетни приходи от продажби и др. Произведената продукция се увеличава с 32 % от началото на разглеждания период до 2019 г. Приходите от дейността на предприятията се увеличават с 31 % през 2019 г. в сравнение с 2015 г.

Строителството обхваща дейността на 31 фирми, в които са ангажирани 194 лица през 2019 г. (20 % от заетите). Произведената продукция за същата година е на стойност 19 437 хил. лв., а реализираните приходи – 20 399 хил. лв.

Фигура 25 Икономически показатели в сектор „Строителство“ за периода 2015-2019 г.

Източник: НСИ

Строителството отбелязва спад в показателите – произведена продукция, приходи от дейността и нетни приходи от продажби в периода 2016-2018 г. През 2019 г. показателите отново нарастват и достигат стойности близки до тези от 2015 г.

Най-важният сектор на **добивната промишленост** в общината е добивът и преработката на нерудни материали, където е регистриран и най-значимия инвестиционен интерес. Регионът е сравнително богат на високо качествени строителни и облицовъчни материали – врачански камък. Основните кариери за добив на врачански варовик са разположени по линията Върбешница-Горна Кремена-Царевец. Значителна част от продукцията е насочена за износ.

Третичен сектор

Третичният сектор е съвкупността от отрасли и дейности с голямо социално значение. В него се извършват услуги, задоволяващи потребностите на хората. С най-голямо значение са отраслите: туризъм, транспорт, търговия, образование, наука, здравеопазване и други социални сфери, комуникации, съобщения.

Сферата на услугите е добре развита на територията на община Мездра. Най-силно представен тук е подсекторът търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, следван от транспортът, складирането и съобщенията.

Фигура 26 Произведена продукция по икономически дейности в икономически сектор "Услуги" за 2019 г.

Източник: НСИ

Секторът на услугите като цяло показва устойчивост и растеж в периода след 2015 г., като произведената продукция е нараснала с 32 % от началото на разглеждания период до 2019 г.

Търговия

В общината тази икономическа дейност е определяща в третичния сектор. Данните на НСИ за 2019 г. показват, че в отрасъла са 56 % от общия брой предприятията, 41 % от заетите лица, с принос от 67 % от нетните приходи от продажби, 68% от ДМА и 34 % от произведената продукция.

Таблица 8 Динамика на търговията в община Мездра за периода 2015 - 2019 г.

	Предприятия - брой	Произведена продукция (хил. лв.)	Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	Заети лица - брой	ДМА - хил. лв.
2015	271	10364	42 493	670	7 601
2016	267	9336	39 083	646	7 055
2017	256	9195	35 533	604	12 570
2018	261	12711	44 304	636	16 755
2019	264	11264	43 361	592	20 500

Източник: НСИ

Транспорт

Това е вторият по важност отрасъл при третичния сектор в рамките на общинската икономика. Данните на НСИ за 2019 г. показват, че предприятията в отрасъла са 7 % от общия брой, а ангажираните лица са 154 или 11 % от общия брой заети в отрасъла. Приносът от нетните приходи от продажби е 13 %, 9 % от ДМА и 24 % от произведената продукция.

Таблица 9 Динамика на транспорта в община Мездра за периода 2015 - 2019 г.

	Предприятия - брой	Произведена продукция (хил. лв.)	Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	Заети лица - брой	ДМА - хил. лв.
2015	32	5 082	4 849	114	1 673
2016	37	6 159	5 914	126	2 393
2017	38	6 453	6 499	143	2 699
2018	36	6 320	6 552	140	2 438
2019	31	8 165	8 182	154	2 612

Източник: НСИ

Туризъм

В община Мездра има благоприятни условия и ресурси (природни и антропогенни) за развитие на туризъм. Красивата и запазена природа, множеството природни забележителности, културните и исторически ценности, както и съхранената култура, определят потенциала на общината за развитие на културен, исторически, познавателен, еко и селски туризъм.

През годините община Мездра активно работи за популяризирането и запазването на културно-историческите ценности. Наличието на уникални културно-исторически обекти, предопределя успешното развитие и запазване на културните ценности за поколенията. Освен богатството от културно-исторически ресурси, общината притежава и природни забележителности, които се радват на голям интерес и посещаемост или имат потенциал за това:

- **уникални природни дадености** - ЗЗ “Врачански Балкан”, ЗЗ “Искърски пролом”, ПЗ -“Ритлите” - скално образувание, «Новата пещера» в землището на Люти брод, малка част от ЗЗ „Карлуковски карст“;
- **богато културно наследство** – обекти от категория национално и местно значение - Крепостта "Калето", намираща се в град Мездра, Средновековната крепост "Ритлите" – Лютиброд, Християнска базилика - село Очин дол, Коритен град - до село Люти брод, Скални рисунки „Говедарника“ – село Царевец, Средновековна църква – село Люти брод и др.;
- близост до други обекти в съседни общини, с които могат да създадат общ продукт в сферата на маршрутни туризъм, близост до столичния град – основен потребител на подобни услуги и не на последно място села, подходящи за развитие на селски туризъм.

В община Мездра се провеждат редица туристически фестивали и събития³:

- ✓ Ден на лозаря – село Типченица и село Лик;
- ✓ Празници на културата Мездра – гр. Мездра;
- ✓ Фестивал на средновековните традиции, бит и култура Калето – гр. Мездра - Археологически комплекс "Калето"- Мездра;
- ✓ Национален фолклорен събор - ДЕ Е БЪЛГАРСКОТО - Комплекс "Дядо Йоцо гледа"- село Очин дол;
- ✓ ВЪЗСТАНОВКА НА ПОСЛЕДНОТО СРАЖЕНИЕ НА БОТЕВАТА ЧЕТА – Местността Рашов дол;
- ✓ ОБЩИНСКИ ФОЛКЛОРЕН СЪБОР – село Типченица;
- ✓ ОБЩИНСКИ ФЕСТИВАЛ МАГИЯТА НА МЕЗДРА – гр. Мездра;

³ По данни от „Регистър на туристическите фестивали и събития“, <http://rta.tourism.government.bg/TFRegister.aspx>

- ✓ РУСКИ ПРАЗНИК МАСЛЕНИЦА – гр. Мездра;
- ✓ НАЦИОНАЛЕН ФОЛКЛОРЕН ФЕСТИВАЛ БЕЛОКАМЕНИЦА – Село Царевец;
- ✓ НАЦИОНАЛЕН ФОЛКЛОРЕН ФЕСТИВАЛ ТИПЧЕНИЦА ПЕЕ – село Типченица;
- ✓ ДИОНИСИЕВИ ПРАЗНИЦИ - Археологически комплекс "Калето"- Мездра.

В регистъра на Министерство на туризма⁴ като туристически атракции са вписани следните обекти:

- ✓ Археологически комплекс "Калето"- Мездра;
- ✓ ЧЕРЕПИШКИ МАНАСТИР УСПЕНИЕ БОГОРОДИЧНО;
- ✓ ТУРИСТИЧЕСКИ КОМПЛЕКС ДЯДО ЙОЦО ГЛЕДА;
- ✓ ЕКОПЪТЕКА ГОРСКИ СВЯТ;
- ✓ ЧЕРКВА СВЕТИ ГЕОРГИ;
- ✓ МЕМОРИАЛ НА ЗАГИНАЛИТЕ ПРЕЗ ВОЙНИТЕ - СВЕТИ ГЕОРГИ;
- ✓ ЧЕРКВА СВЕТИ НИКОЛА – ЦАРЕВЕЦ;
- ✓ РИБАРНИК;
- ✓ ПРИРОДЕН ФЕНОМЕН РИТЛИТЕ.

Най-важната предпоставка за развитието на туризма е уникалният Археологически комплекс „Калето”, който съхранява 70 вековна история. На този кръстопът на цивилизациите са събрани останки от цялата човешка история - от медно-каменната епоха (IV хилядолетие пр. Хр.) до Средновековието. Археологическа крепост „Калето” е недвижима културна ценност от национално значение от вид архитектурно-строителен паметник от Античността и Средновековието, обявена като такава в ДВ, бр. 90/1965 г. Комплексът представлява център на различни култури от Праисторията, през Античността, Средновековието до наши дни. В него се намира експозиционна зала, в която са изложени находки от различните културни пластове, разкрити в комплекса. Днес уникалният комплекс, съхраняващ културата и историята на различните цивилизации, населявали земята, върху която е построен съвременният град.

Най-известният туристически обект в региона е първият от трите в Община Мездра, на който вече е поставен QR код на платформата. Той е монтиран над къщичката за книги, разположена в началото на комплекса. През 2018 г. Община Мездра се присъедини и към платформата “iLoveBulgaria”. Това е новият интерактивен гид на България, съвместно с Министерството на туризма, предоставящ информация, както за забележителностите в страната, така и за специалните предложения на местните фирми. Интерактивният гид на България „развежда“ туристите из местните забележителности – АК “Калето“, Черепишкия манастир и местността „Ритлите“. След инсталиране на мобилното приложение на смарт фон, програмата дава повече информация за туристическите обекти в региона на зададена локация. Чрез сканиране на QR кода на съответната забележителност, посетителите получават информация за дестинации и обекти.

Град Мездра играе ролята на културен център на общината. В него се развиват различни дейности, свързани с история, традиции, бит, култура и съвременно изкуство.

⁴ По данни от „Регистър на туристическите атракции“, <http://rta.tourism.government.bg/TARegister.aspx>

Таблица 10 Динамика в броя на обектите за настаняване (с 10 и повече легла) в община Мездра - с основните им характеристики за периода 2015-2019 г.

Година	Брой места за настаняване	Легла-брой	Стай-брой	Реализирани нощувки - бр.	Пренощували лица-бр.	Приход от нощувки - лв.
2015	4	127	72	3464	1780	88701
2016	4	126	71	3637	1776	88900
2017	4	126	71	2678	1658	65476
2018	4	126	71	2332	1641	64835
2019	4	126	71	2497	1745	79385

Източник: НСИ

Фигура 27 Реализирани нощувки, пренощували лица и приходи от нощувки (лв.) в община Мездра за периода 2015-2019 г.

Данните от таблицата показват, че броят на местата за настаняване (с 10 и повече легла) е непроменен през отделните години (4 броя), но за сметка на това реализираните нощувки и пренощувалите лица на територията на общината намаляват от 2015 до 2018 г. През 2019 г. се наблюдава леко покачване в показателите, но все още са доста под реализираните стойности в началото на изследвания период.

Предприятията в отрасъла, които НСИ отчита като „Хотелиерство и ресторантьорство“ са общо 56 броя за 2019 г. с общо 163 заети лица. По отношение на произведената продукция и нетните приходи от продажби, делът на отрасъла носи съответно 5.3 % и 4.6 % от общия дял за общината.

	Предприятия - брой	Произведена продукция (хил. лв.)	Нетни приходи от продажби (хил. лв.)	Заети лица - брой	ДМА - хил. лв.
2015	57	1 360	2 155	133	..
2016	55	1 843	2 440	145	2 419
2017	51	1 419	2 486	137	1 761
2018	57	1 745	2 526	133	2 304

2019	56	1 769	2 997	163	2 408
-------------	----	-------	-------	-----	-------

".." Конфиденциални данни

Източник: НСИ

Данните сочат за колебания в развитието на сектора, но въпреки това показателите за 2019 г. са по-високи от тези през 2017 и 2018 г.

Освен местата за настаняване в община Мездра има и добре развита мрежа от **заведенията за хранене и развлечения**. В Консолидирания национален туристически регистър към м. март 2021 г. са категоризирани общо 78 обекта.

I.2.4. Бизнес инфраструктура и основни предприятия

Основните предприятия, формиращи икономическото развитие на общината се намират в град Мездра и са от сектора на преработващата промишленост. На територията на административния център има обособени три индустриални зони – източна, западна и северна индустриална зона.

В промишлените производства, определящи индустриалния профил на община Мездра условно могат да бъдат формирани две групи:

- ✓ традиционни
- ✓ съвременни

Към традиционните промишлени производства се включват производство на текстил и изделия от текстил; производство на облекло; производство на хранителни продукти, напитки; металургия, машиностроене и металообработване. Към тази група може да бъдат отнесени и добива и обработката на скално-облицовъчни материали.

Съвременно промишлено производство, което е развито в общината през последните няколко години е свързано с производство на кабелни компоненти за автомобилостроенето. То е свързано с прилагането на иновативни технологии в този тип производство. Потребители на същото са различни мощни автомобилни производители (Фолксваген, Ауди и Шкода). В една от двете производствени бази на фирма "Sumitomo Electric Bordnetze – Bulgaria" ЕООД в България, която е създадена в гр. Мездра, са ангажирани около 1500 човека, вкл. и от общините Враца, Монтана, Бяла Слатина. Друго съвременно високотехнологично производство на изделия от керамика се осъществява от фирма „Техкерамик М“ ООД. Изделията ѝ са предназначени за металургията, машиностроенето, текстилната и химическата промишленост.

Традиционното за общината производство на изделия от текстил днес е с променена организационно - производствена и управленска структура. Фирмите работят като подизпълнители, основно на изпеле, което води до зависимостта им от основните фирми (фирми-майки), които са извън територията на общината и в чужбина.

Икономическата дейност „Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия“, познато още и като хранително-вкусова промишленост е с традиционно присъствие в местната икономика. По своя характер това е конгломерат от производства за различни видове хранителни продукти.

Структуроопределяща за тази икономическа дейност в миналото бе пивоварната фабрика „Леденика“. През 2010 г. тя прекратява дейността си, като след 2014 г. се възстановява пивоварното производство. Това става в условията на силна вътрешна и външна конкуренция, което изисква модернизация на оборудването и прилагане на нови технологии. Към момента фабриката работи, но все още не достигнала значителни позиции на пазара, каквито е имала преди затварянето си през 2010 г.

Структуроопределящо предприятие в металообработващия сектор и машиностроенето (включващ разнообразни икономически дейности) е „Балканкар Искър“ АД. В производствената му номенклатура са включени разнообразни изделия - цилиндрични зъбни колела, оси и валове, редуктори, двигателни мостове за кари, вариатори, скоростни кутии и възли за малолитражни автомобили. Производството на скално-облицовъчни материали работят малки предприятия – „Йотов стоун ЕООД“, „Хемус М“ АД „Дионисо Марбле – България“ ООД и др. Отбелязва се положително развитие в икономическите показатели на добивната промишленост за 2019 г. Фирмите работят, използвайки местни суровини. Добивът на скални материали се извършва от отдадени на концесия кариери на територията на общината.

Като цяло местната икономика разчита на местни суровини. Допълнителен проблем се явява липсата на професионални подготвени специалисти с необходимите технически умения, които да бъдат в основата на повишаване на производителността на труда и конкурентоспособността на отраслите. Местната икономика вече показва индикации за затруднения в набирането на качествен, квалифициран и дисциплиниран персонал по отношение на дейности, изискващи високи нива на знания и умения.

I.2.5. Основни изводи

Проблеми:

- Недостатъчна конкурентоспособност на общинската икономика.
- Незначителен дял на селското стопанство в икономиката на общината.
- Недостатъчно развит туризъм.
- Малък обем на инвестициите в общинската икономика.
- Незадоволително състояние на техническата инфраструктура.
- Несъответствието на професионалната квалификация с реалните потребности на пазара на труда.

Предимства:

- Добро географско разположение – в близост до столицата.
- Основен икономически двигател е промишлеността, която показва положително развитие в периода 2015-2019 г.
- Наличие на уникални природни ресурси и културно наследство.
- Наличие на индустриални зони в град Мездра.

I.3. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

I.3.1. Демографска характеристика

Брой и динамика на населението на община Мездра

По данни на ГРАО, към 31.12.2020 г. община Мездра заема трето място по брой на населението по постоянен адрес в област Враца.

Данните от текущата демографска статистика показват, че в община Мездра към 2020 г. населението по постоянен адрес е 20 394 жители, което е с 8,6 % по-малко от броя на населението през 2014 г.- 22 302 жители.

Във всички населени места, включително и град Мездра, числеността на населението (за изминалия 7 годишен период за който се отнасят официалните статистически данни), показва тенденция на намаляване броя на населението на общината, която е характерна за почти всички общини в страната. Средногодишният прираст като абсолютен брой за 2020 г. е -279 души.

Таблица 11 Население на територията на община Мездра за периода 2014 - 2020 г.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ръст 20/14 г.
гр. Мездра	12509	12419	12280	12074	11913	11780	11546	-7.7%
с. Боденец	600	586	578	566	562	555	551	-8.2%
с. Брусен	425	431	433	429	432	420	428	0.7%
с. Върбешница	293	300	296	291	285	286	283	-3.4%
с. Горна Бешовица	124	112	110	106	101	95	95	-23.4%
с. Горна Кремена	439	431	417	421	415	398	394	-10.3%
с. Долна Кремена	490	496	493	481	494	497	487	-0.6%
с. Дърманци	322	317	318	350	354	350	339	5.3%
с. Елисейна	394	393	378	371	364	341	333	-15.5%
с. Зверино	1718	1692	1666	1640	1617	1586	1565	-8.9%
с. Злидол	100	98	95	92	89	88	83	-17.0%
с. Игнатица	584	568	555	547	530	518	501	-14.2%
с. Кален	77	76	74	71	65	63	59	-23.4%
с. Крапец	339	329	324	336	361	359	356	5.0%
с. Крета	220	215	213	212	213	212	217	-1.4%
с. Лик	322	308	293	280	271	256	240	-25.5%
с. Лютиброд	300	300	291	279	268	265	264	-12.0%
с. Лютидол	191	185	175	169	162	149	142	-25.7%
с. Моравица	741	725	713	696	685	681	675	-8.9%
с. Оселна	425	448	438	430	426	415	395	-7.1%
с. Ослен Криводол	80	78	79	82	84	83	86	7.5%
с. Очиндол	137	132	127	126	124	118	111	-19.0%
с. Ребърково	304	296	297	286	279	280	281	-7.6%
с. Руска Бела	324	313	307	297	289	288	284	-12.3%
с. Старо село	111	104	100	86	82	81	76	-31.5%
с. Типченица	369	358	345	331	315	305	306	-17.1%
с. Цаконица	58	62	56	56	52	47	38	-34.5%
с. Царевец	306	307	295	286	273	271	259	-15.4%
ОБЩО ЗА ОБЩИНАТА:	22 302	22 079	21 746	21 391	21 105	20 787	20 394	-8.6%

Източник: Население по постоянен адрес, ГРАО

Разпределението на населението на общината по типа на населените места (град-села) показва, че по-голямата част от него е съсредоточено в общинския център – гр. Мездра. Към 2020 г. броят на градското население е 11 546 души, което е 57% от общия брой на населението на общината.

Динамиката в броя на населението на общината и на общинския център за анализирания период е показана графично на Фигура 28.

Фигура 28 Динамика в броя на населението на общината и на общинския център за 2014-2020

з.

Източник: НСИ

Освен общинският център с относително по-висок брой на населението е само с. Зверино, останалите населени места са с брой на население под 1000 д., като има и няколко селища с население под 200 д. Тази демографска характеристика на населените места дава основания по-голямата част от тях да бъдат определени като селища с ниска демографска жизненост.

Гъстота на населението на община Мездра

Гъстотата на населението на община Мездра към 31.12.2019 г. е 34.8 души на кв. км., което е под средното за областта (37.8 души на кв. км.). Средната гъстота на населението за страната по данни на НСИ за 2019 г. е 63.0 души на кв. км., което я прави почти два пъти по-голяма от средните стойности за общината.

Основни демографски процеси в общината

Броят на населението и промените в него са резултат от комбинираното влияние на естественото и на механичното му движение. Демографската характеристика на общината очертава неблагоприятна тенденция в състоянието и развитието както на естественото, така и на механичното движение на населението. Израз на това са и неблагоприятните коефициенти на естествен и механичен прираст (с отрицателен знак).

Таблица 12 Основни демографски процеси в община Мездра

Демографски показатели	2015	2016	2017	2018
Брой население в община Мездра (общо)	22 079	21 746	21 391	21 105
Брой родени	126	143	140	132
Брой умрели	376	406	414	411
Естествен прираст (брой)	-250	-263	-274	-279
Заселени (брой)	884	382	435	365
Изселени (брой)	854	590	632	590
Механичен прираст (брой)	30	-208	-197	-225

Източник: НСИ

Естественото движение на населението се характеризира със състоянието на раждаемостта и на смъртността, от които се формира и естественият прираст.

Състоянието на **раждаемостта** е един от индикаторите за демографската характеристика на населените места и териториалните единици. Демографските данни на НСИ за периода 2015-2018 г. показват, че в община Мездра живо родените деца са 541, или средногодишно 135 деца. Най-висок е броят на ражданията през 2016 г. (143 случая), а най-нисък през 2015 г. – 126 случая.

През 2015 г. коефициентът на раждаемост средно за общината е 5.71‰, докато през 2018 г. се наблюдава леко покачване на стойността - 6.25‰.

Като резултат от застаряването на населението и влошаване на заболяемостта е налице повишаване на **смъртността** (съответно коефициентът на смъртност). За разлика от раждаемостта, смъртността на населението е с по-високи стойности, което обуславя и отрицателния естествен прираст. Общо за периода 2015-2018 г. смъртните случаи в общината възлизат на 1 607 души, или средногодишно 402 души. Най-висок е броят на починалите през 2017 г. (414 случая), а най-нисък през 2015 г. (376 случая). Смъртността на населението бележи тенденция на нарастване, което от своя страна води до по-високо ниво на коефициента на смъртност като през 2018 г. той е 19.47‰, в сравнение с 2015 г., когато коефициента на смъртност е 17.03‰.

Естественият прираст на населението (като абсолютен брой) средно за общината е отрицателен. Средногодишният естествен прираст за периода 2015-2018 г. е -267. В началото на изследвания период (2015 г.) коефициентът е -11.32‰, при -13.22‰ през 2018 г.

Фигура 29 Динамика в естественото движение на населението за периода 2015-2018 г. в ‰ (на 1000 д.)

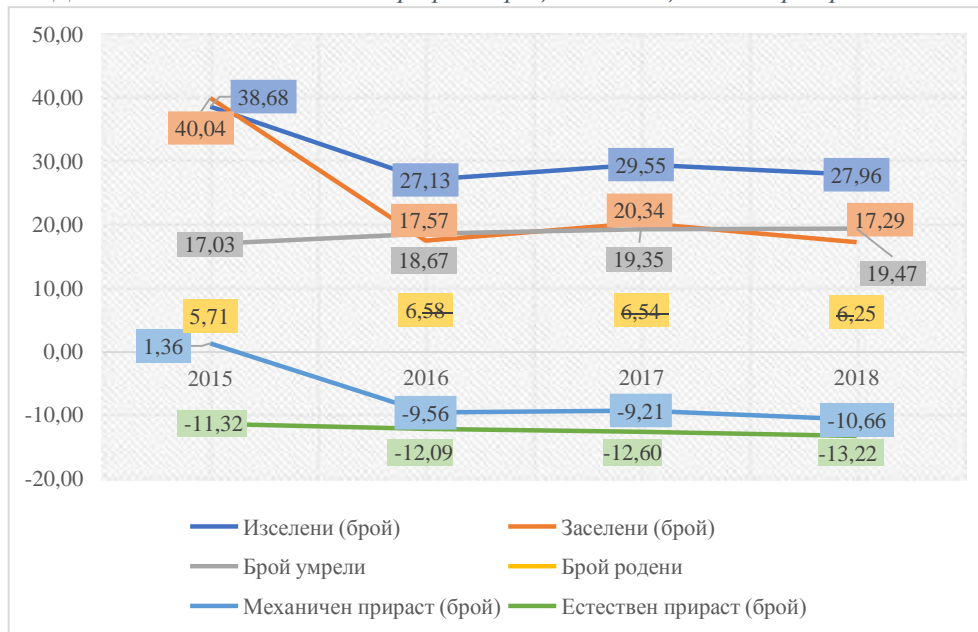
Източник: НСИ

Механичното движение на населението се формира от броя на заселените и изселените лица. Данните на механичното движение в община Мездра показват, че през анализирания период общината губи повече население, от това, което привлича, т.е. налице е отрицателен механичен прираст. За посочения период общият брой изселили се от общината е 2 666 д., а на заселилите се лица 2 066 д. Отрицателният прираст на механичното движение в комбинация с отрицателните стойности на естествения прираст влияят населението на общината да намалява по брой.

На *Фигура 30* е представена графично динамиката в основните демографски процеси.

Фигура 30 Динамика в основните демографски процеси на община Мездра през 2015-2018г. в %

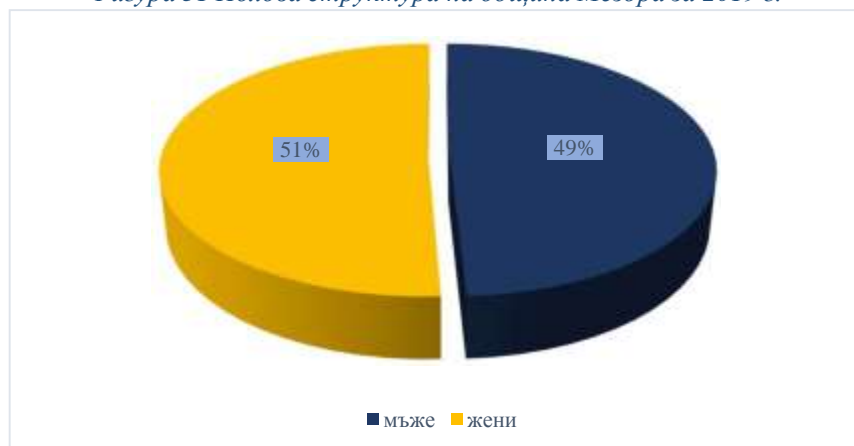
Източник: НСИ

Демографска структура в община Мездра

Показателите, свързани с качествените характеристики на населението засягат отделни негови структури – полова, възраства, образователна, етническа. Някои от тези структури като възрастова и образователна определят и качествата на населението като работна сила.

Половата структура на населението на община Мездра е с пропорции, които са характерни за област Враца и за страната. В община Мездра преобладава броят на жените, които през 2018 г. са 9 370 д., или 51,0 % от общия брой на населението на общината. Общият брой на мъжете за 2018 г. е 9 082 д. (49%) или на 100 мъже се падат по 103 жени.

Фигура 31 Полова структура на община Мездра за 2019 г.

Източник: НСИ

Важен индикатор за качествените характеристики на населението на общината е неговата **възрастова структура**. Този показател се анализира и оценява в два аспекта по отношение на така наречените „стандартни“ възрастови структури на населението

(под трудоспособна, трудоспособна и над трудоспособна възраст) и „специфични“ възрастови структури на населението.

Стандартните възрастови структури на населението, включват лицата в конкретни възрастови контингенти. Те имат отношение към характеристиките на населението като работна и извънработна сила т.е. трудовия потенциал на общината.

Данните за стандартните възрастови структури на населението на община Мездра за анализирания период (2015 – 2018 г.) показват, че общината е с относително проблемна възрастова структура.

Таблица 13 показва, че възрастовата структура на населението на общината е нарушена. Броят на населението в над трудоспособна възраст надвишава значително броя на населението в под трудоспособна възраст, което е един от проблемите за нормално естествено възпроизводство.

Таблица 13 Население по възрастови групи в община Мездра за периода 2015-2018 г.

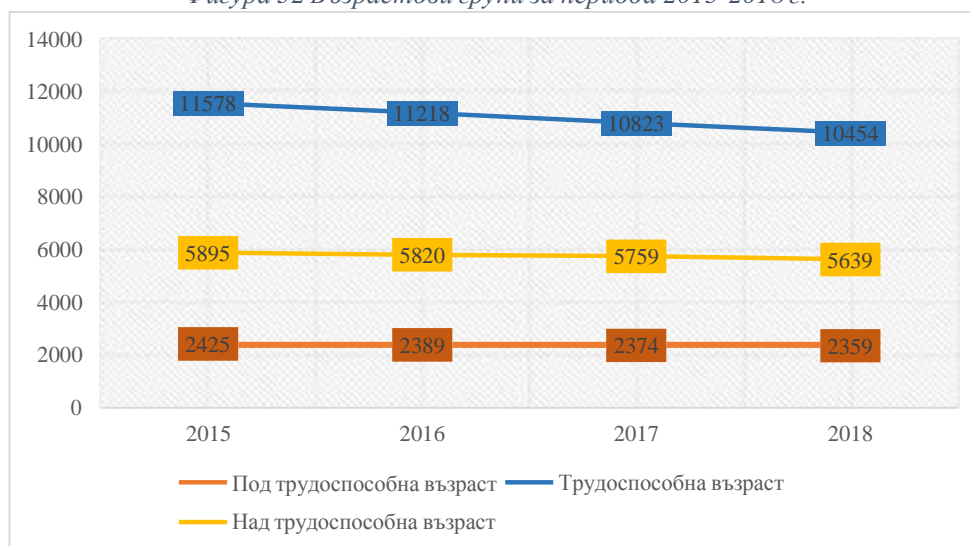
Година/Показател	2015	2016	2017	2018
Общо	19 898	19 427	18 956	18 452
Под трудоспособна възраст (0-15 г.)	2 425	2 389	2 374	2 359
Трудоспособна възраст (15-64 г.)	11 578	11 218	10 823	10 454
Над трудоспособна възраст (65+ г.)	5 895	5 820	5 759	5 639

Източник: НСИ

Населението намалява и в трите възрастови групи, но в най-голяма степен за трудоспособната възраст. По-високата смъртност на населението, която е характерна за високите възрастови групи е причината за намаляване както на абсолютния брой, така и на относителния дял на населението в над трудоспособна възраст.

През 2018 г. населението в под трудоспособна възраст е около 13% от населението на общината. В над трудоспособна възраст са 31%, а дялът на хората в трудоспособна възраст на 15 и повече години е около 57%.

Фигура 32 Възрастови групи за периода 2015-2018 г.

Източник: НСИ

Според последните официални данни на НСИ от последното Преброяване на населението и жилищния фонд в Република България (окончателни данни от 2011 г.), на територията на община Мездра живеят 622 души от ромския етнос, което е 2.9 % от общия брой (21 436 души) на населението на общината.

По населени места с висок относителен дял на българската етническа група – над 95% са с. Дерманци (100,0%), с. Люти дол (100,0%), с. Оселна (100,0%), с. Игнатица (99,5%), с. Боденец (98,8%) и др. В гр. Мездра, като българи са се самоопределили общо 9407 д., или 97,4%. С по-компактно население от ромската етническа група са гр. Мездра и селата Елисейна и Крапец.

По данни на местната администрация и според оценки на Местната Активна Група на ромската общност (МАГ), ромите живеещи на територията на община Мездра са около 2 000, което съставлява около 10% от населението на общината.

През м. август 2020 г. МАГ провежда количествено изследване сред ромите в град Мездра и село Моравица, според което децата на възраст 0-18 години съставляват 51.45% от ромската общност (265 души от 515 изследвани лица) – много по-високи стойности от възрастовата структура на населението в общината и в страната. Младите хора от 18-29 години съставляват 21.35% от ромската общност (110 от 515 изследвани лица). Или общо децата и младежите на възраст от 0-29 години съставляват 72.8% от ромската общност.

Броят на икономически активните сред изследваните (на възраст 15 – 65 год.), съставлява 53% от изследваните (277 души от 515). От друга страна, броят на установените възрастни над 65 год. сред изследваните е изключително нисък – едва 5% от общия брой на изследваните, като сред тях само 4 души са над 75 г.

По данни на НСИ за 2011 г. относителният дял на населението на общината с високо образователно ниво (с висше образование) са 2785 д., или 13.5% от населението над 7 годишна възраст.

С по-висок абсолютен брой и с висок относителен дял на високо образовано население е общинския център гр. Мездра, както и няколко от останалите населени места. Данните от преброяването през 2011 г. показват, че от общия брой лица с висше образование в общината, 2126 д. живеят в гр. Мездра. Това е 76,3% от всички лица с висше образование. Причините за тази висока концентрация на висшисти в гр. Мездра, е че тук те намират много по-добра професионална реализация отколкото в останалите населени места. От цялото население на гр. Мездра, което е на възраст над 7 години лицата с висше образование съставляват 20,67%, а тези със средно образование – 56,2%. От другите населени места с по-висок дял а високообразовано население (с висше и средно образование) са селата Зверино, Лютиброд, Долна Кремена, Ребърково и др.

Данните от количественото изследване на МАГ за образователната структура на изследваните пълнолетни лица от ромската общност са следните: броят на завършилите висше образование или студенти роми е 1.2% (3 души от 515 изследвани); броят на завършилите средно образование е 27.2% (68 души), основно образование са завършили 18.4% (46 души); броят на завършилите от 5-7 клас е 7.2%, на тези с начално и по-ниско образование е 32% (80 души); а на тези, които въобще не са ходили на училище е 14% (35 души). Тези данни сочат, че в община Мездра, образователното ниво на ромската общност е над средното за ромската общност в страната, според МАГ.

Въпреки наличието на положителни тенденции в образователната сфера като цяло, количественото изследване на МАГ, дава възможност да се идентифицират и следните проблеми при ромското население:

- В община Мездра има значителен дял на роми, които са с образование по ниско от основно, а именно 46% от изследваните.
- Нередовна посещаемост на детска градина, предучилищни и училищни занимания.
- Ниски образователни постижения и наличие на функционална неграмотност сред част от учениците завършили 4 и по-горен клас.
- Недостатъчна ангажираност и участие на родителите в подпомагане на образователния процес.
- Отпадането от училище поради ранно съвместно съжителство в община Мездра, не е остър проблем.

I.3.2. Икономическа активност на населението, пазар и производителност на труда

Показателите за *заетостта и безработицата* са важни индикатори за икономическото развитие, тъй като човешкият фактор е свързващо звено между останалите фактори на производството и от него зависи тяхното пълно използване. Тенденциите в изменението на коефициентите на заетост и безработица сменят посоката на своето развитие в зависимост от икономическите цикли, тъй като при криза започва процес на свиване на производството и освобождаване на персонал, поради намаленото вътрешно и външно търсене на произвежданите стоки и услуги.

Важен индикатор за потенциала на работната сила в общината е броят на *икономически активното население*. В тази категория от населението попадат лицата във възрастовите групи от 15 до 64 години. По последните данни на НСИ от 2018 г. общият брой на икономически активното население в община Мездра е 3 325 д. Коефициентът на икономическа активност представлява съотношението между броя на икономически активното население (заети и безработни лица) във възрастовата група 15-64 години (трудоспособна възраст). Към 2018 г. този коефициент е 32%, по-нисък от средния за областта - 44%.

Броят на икономически активните роми в общината сред изследваните⁵ (на възраст 15 – 65 год.), съставлява 53% от изследваните (277 души от 515). **Според резултатите от количественото изследване едва 20 % (56 души от 277 в активна възраст) са с постоянна трудова заетост. По експертни оценки на МАГ едва 30% от ромите живеещи на територията на община Мездра имат доходи от трудова заетост. От заявите постоянна трудова заетост (56 души) едва 60 % (34 души) са наети на трудов договор, 5.35% са наети на граждански договор, 1.78% са самонаети, а 23.2% са заявили, че работят постоянно, но нямат трудов договор.**

Данните показват, че за периода 2015-2018 г. **броят на регистрираните безработни лица** и съответно равнището на безработица (съотношението на броя безработни лица и икономически активното население) **в общината намаляват.**

⁵ Количествено изследване проведено през м. август 2020 г. от МАГ на територията на гр. Мездра и с. Моравица

Таблица 14 Безработни лица в община Мездра за периода 2015-2018 г.

	Регистрирани безработни лица - бр.			Равнище на безработица - %
	общо	от тях:		
		Total	на възраст до 29 години вкл.	
2015	1151	140	515	12.1
2016	895	118	393	9.40
2017	842	129	346	8.89
2018	590	68	203	6.23

Източник: НСИ

По данни на МАГ, проблем в Община Мездра е липсата на заетост в ромската общност. 38.6% (107 души) от изследваните в активна възраст са дълготрайно безработни, като повече от половината от тях са млади хора на възраст от 18-29 години.

Заетите лица, които работят на територията на община Мездра през 2019 г. в нефинансовите предприятия са 2 560 д. Разпределението на заетите по сектори показва, че най-висок е делът на заетите във вторичния сектор.

Коефициентът на заетост, представя разликата между броя на икономически активното население и броя на безработните лица. По данни за 2018 г. коефициентът на заетост в Община Мездра се увеличава до 82% в сравнение с 2015 г., когато е бил 70%.

Средната работна заплата на наетите в общината след 2015 г. плавно нараства, като през 2018 г. достига 9 472 лв. Въпреки нарастването на доходите през анализирания период, средната работна заплата в общината остава под тази на областта.

Фигура 33 Средна годишна заплата на наетите лица за периода 2015-2018 г., в лв.

Източник: НСИ

Производителността на труда е един от компонентите на конкурентоспособността, който за наличните данни на ниво община може да се определи чрез съотношението между произведената продукция и броя на заетите в съответния сектор.

Данните за общината показват, че производителността на труда в местната икономика се увеличава и през 2019 г. общата стойност на произведената продукция е 116 425 хил. лв. за разлика от 2015 г., когато общата стойност на произведената продукция е 88 564 хил. лв. Въпреки положителните темпове на нарастване, произведената продукция в общината е едва 4% от общата произведена продукция в областта.

Фигура 34 Произведена продукция за периода 2015 - 2019 г., в хил. лв.

Източник: НСИ

Икономически неактивни са лицата под 15 - годишна възраст, както и лицата на 15 и повече навършени години, които не са нито заети, нито безработни (през наблюдавания период), например учащи, пенсионери, лица, ангажирани с домашни или семейни задължения. Към 2018 г. броят им е значителен - 7129 д.

Основната причина за не активност са липсата на работни места, подходящи за образователното и квалификационното равнище, липсата на квалификация, умения или трудов опит на неактивните лица и др.

През периода 2015-2018 г. са реализирани инициативи за създаване на временна заетост и намаляване на безработицата, като анализът показва, че по-голямата част от разкритите места са в следствие на програми за подпомагане в общината:

- НП „Помощ за пенсиониране“;
- НП „Заетост и обучение на хора с трайни увреждания“;
- Програма „Старт на кариерата“;
- ОП РЧР „Обучение и заетост на младите хора“
- Проект „Независим живот в община Мездра“;
- Фондация „BCause в помощ за благотворителността“.

1.3.3. Образование

Мрежата от детски заведения в общината през анализирания период (2015-2019 г.) е непроменена. Тя включва общо 7 училища, 5 детски градини и един Център за подкрепа за личностно развитие:

Таблица 15 Образователни институции в община Мездра

Населено място в община Мездра	Образователната институция
Село Зверино	СУ "Св. Климент Охридски"
	ДГ "Звездичка" – с. Зверино, с филиал в село Оселна
Село Моравица	ОУ "Васил Кънчов"
Град Мездра	СУ "Иван Вазов"
	ОУ "Св. Св. Кирил и Методий"
	ОУ "Христо Ботев"
	ПГ "Алеко Константинов"
	ПГ по МСС

Населено място в община Мездра	Образователната институция
	ДГ "Роза" – гр. Мездра, с филиал в село Моравица
	ДГ "Слънчице" – гр. Мездра, с филиал в село Дърманци
	ДГ "Мир" – гр. Мездра, с филиал в село Долна Кремена
	ДГ "Детелина" - 2 бази в гр. Мездра, с филиали в село Брусен и село Върбешница
	Център за подкрепа за личностно развитие

На територията на община Мездра **няма висши учебни заведения**. Най-близкият университет е разположен в *областния център Враца – филиал на Великотърновски университет "Св. св. Кирил и Методий"*. Други близки ВУЗ се намират в гр. Ботевград – Международно висше бизнес училище, в столицата София, както и в гр. Плевен – Медицински университет. Наличието на висши учебни заведения и професионални училища с национално и областно значение са предпоставка за развитието на научен и практико-приложен потенциал, както и за развитието на областта като цяло.

За разглеждания период броят на децата във всички детски заведения намалява, което се дължи отчасти на ниската раждаемост и отрицателния естествен прираст в общината. Детските градини са добре осигурени с педагогически персонал, като на един учител се падат средно по 10 деца.

Таблица 16 Детски градини на територията на община Мездра

	Общо		
	детски градини ²	детски учители	деца
учебната 2015/2016 г.	5	61	630
учебната 2016/2017 г.	5	61	572
учебната 2017/2018 г.	5	56	591
учебната 2018/2019 г.	5	53	545

Източник: НСИ

Таблица 17 Детски ясли на територията на община Мездра

	Детски ясли		Деца		
	брой	места	общо	момчета	момичета
2015	3	54	52	32	20
2016	3	73	69	48	21
2017	3	54	50	35	15
2018	3	60	65	41	24

Източник: НСИ

Към 2020 г. състоянието на сградния фонд на детските градини е добро. Част от детските градини се нуждаят от облагородяване и ремонти на дворното пространство.

На територията на община Мездра са разположени общо 7 училища, 5 общо-образователни училища и 2 професионални гимназии.

Таблица 18 Учебни институции на територията на община Мездра

	Общо	Общо-образователни училища	Професионални гимназии
учебната 2015/2016 г.	8	6	2
учебната 2016/2017 г.	8	6	2
учебната 2017/2018 г.	7	5	2
учебната 2018/2019 г.	7	5	2

Източник: НСИ

От данните е видна неблагоприятната тенденция на трайно намаляване на броя на учениците в общото образование и учениците в професионални гимназии, както и в училища от II-ра степен професионална квалификация. За анализирания период броят на учениците в общото образование е намалял общо с 145 ученика, а този на учениците в професионалните училища (II-ра степен) с 124 ученика. Основен фактор за тази тенденция е неблагоприятното демографско развитие.

От друга страна се наблюдава увеличение в броя на учениците в професионалните гимназии от III-та степен професионална квалификация, общо със 73 ученика.

Таблица 19 Учащи по видове учебни институции

	Общо	Общообразователни училища	Специални училища	Училища по изкуствата и спортни училища (III степен професионална квалификация)	Професионални гимназии (III степен професионална квалификация)	Професионални колежи след средно образование	Професионални гимназии и професионални училища (II степен професионална квалификация)	Професионални училища след VI и VII клас (I степен професионална квалификация)	Професионални училища след VIII клас (I степен професионална квалификация)	Колежи	Университети и специализирани висши училища
учебната 2015/2016 г.	1641	1434	-	-	-	-	207	-	-	-	-
учебната 2016/2017 г.	1594	1414	-	-	95	-	85	-	-	-	-
учебната 2017/2018 г.	1591	1370	-	-	106	-	115	-	-	-	-
учебната 2018/2019 г.	1541	1289	-	-	168	-	83	1	-	-	-

Източник: НСИ

Във връзка с ПМС № 100 от 8 юни 2018 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, в община Мездра са предприети необходимите мерки за прилагане разпоредбите на постановлението и формиране на т.нар. екипи за обхват - екипи за съвместна работа на институциите за обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст. Проведени са обучения на екипите, като към края на месец декември 2018 г. са обходени 192 адреса на деца и ученици от община Мездра. В област Враца работят 41 екипа за обход, в които влизат представители на РУО-Враца, общините от областта, детски градини, училища, МВР, Социално подпомагане.

Към 2020 училищата с необходимост от ремонт на спортни площадки са и ОУ „Христо Ботев“, ОУ „Кирил и Методий“, както и професионалните гимназии. Осигуреността със спортни съоръжения в останалите учебни заведения е частична. Без физкултурни салони са ПГ „Алеко Константинов“ гр. Мездра и ОУ „В. Кънчов“ с. Моравица, а физкултурният салон в СОУ „Иван Вазов“ е в не добро състояние. Във всички училища има изградени компютърни кабинети. Библиотечно-информационното обезпечаване в образователните институции е частично. По решение на училищата столовото хранене е организирано в самостоятелни столове и чрез кетъринг.

На територията на учебните заведения няма изградена инфраструктура за хора с увреждания.

Община Мездра е с енергийно ефективна и реновирана образователна инфраструктура, финансирана по проекти на ЕС. До 2015 г., с финансиране от програмен период 2007 – 2013 е изцяло реновиран сградният фонд и **са внедрени мерки за енергийна ефективност във всички учебни и детски заведения** в града и някои от населените места извън общинския център. През 2019 г. по проект "Енергийно - спестовни мерки в сгради на образователната инфраструктура в град Мездра" са внедрени допълнителни мерки за енергийна ефективност на сградите на учебни заведения в гр. Мездра: ДГ „Слънчице“, ДГ „Мир“, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, СУ „Иван Вазов“ и ОУ „Христо Ботев“. Намалено е потреблението на електрическа и топлинна енергия.

I.3.4. Здравеопазване

Здравната структура в община Мездра се състои от лечебни заведения за доболнична и болнична лечебна помощ и звено за бърза и неотложна медицинска помощ.

Спешната медицинска помощ на населението на общината се извършва от Филиал на Центъра за спешна медицинска помощ – Враца. Филиалът на ЦСНМП – Мездра обслужва населението на цялата община.

Болничната помощ е представена от Многопрофилна болница за активно лечение (МБАЛ) Мездра ЕООД и Специализирана болница за продължително лечение и рехабилитация по вътрешни болести (СБПЛРВБ). Двете болници разполагат с общ брой от 147 легла.

На територията на общината е разположен и 1 бр. медико-дентален център.

Към 2018 г. населението на общината се обслужва от 63 бр. лекари в т.ч. 10 общопрактикуващи лекари и 13 бр. лекари по дентална медицина. Отделно в общината работят и 101 бр. медицински специалисти по здравни грижи.

В общината има общо 6 бр. аптеки и 2 бр. дрогерии като всички, с изключение на 1 бр. дрогерия (разположена в с. Зверино) се намират на територията на административния център.

Проблем сред ромската общност в община Мездра е **затрудненият достъп до здравеопазване, дължащ се на липсата на здравно осигуряване (при 27.7% от изследваните⁶) и липсата на избран личен лекар (при 27.7% от изследваните).**

⁶ Количествено изследване проведено през м. август 2020 г. от МАГ на територията на гр. Мездра и с. Моравица

Състоянието на поликлиниката в общината е лошо. Необходими са мерки за подобряване на енергийната ефективност (през 2020 е ремонтиран само покрива).

I.3.5. Социални услуги

В системата от бюджетни услуги е обособена група от дейности, насочени към потребностите на специфични групи от лица. Такива са лица и групи от лица с увреждания, лица в риск, лица и групи от лица, които са застрашени от социална изолация и др.

На територията на община Мездра функционират 3 бр. ЦНСТ, 1 бр. преходно жилище, 2 бр. защитени жилища за хора с умствена изостаналост и един дом за стари хора. Социалните заведения са с общ капацитет 76 места и към 2020 г. работят при пълна заетост.

Други социални услуги на територията на общината са услугите за личен и социален асистент общо 178 броя, домашен помощник 38 бр. и приемна грижа 4 бр. Наскоро стартира и услуга за асистентска подкрепа.

В общината функционира Общински център за социални услуги и дейности и неговите звена: домашен социален патронаж /ДСП/, клубове на инвалиди, клубове на пенсионера, бюро за социални услуги и обществена трапезария. Домашният социален патронаж предоставя социални услуги в 14 населени места на територията на Община Мездра, а именно: гр. Мездра, с. Моравица, с. Руска Бела, с. Боденец, с. Върбешница, с. Крапец, с. Г. Кремена, с. Д. Кремена, с. Брусен, с. Царевец, с. Старо село, с. Ребърково, с. Дърманци и с. Крета.

Таблица 20 Данни за социалната сфера (за периода 2014 - 2019) за община Мездра

Социални услуги според (ЗСП и ППЗСП)	Целеви групи/ потребители	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Капацитет: брой места						заетост (реален брой потребители)						вид дейност (делег. държавна / местна)
			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
СОЦИАЛНИ УСЛУГИ, КОИТО СЕ ПРЕДОСТАВЯТ В ОБЩНОСТТА															
<i>Социални услуги в домашна среда:</i>															
<i>Личен асистент</i>	<i>Лица с увреждания,</i>	<i>Задоволяване на</i>	57	98	18	18	39	155	57	98	18	18	39	155	<i>ОП РЧР ПМС</i>
<i>Социален асистент</i>	<i>самотно живеещи</i>	<i>ежедневни потребности, лична хигиена,</i>			19	14	26	23			19	14	26	23	<i>ОП РЧР ПМС</i>
<i>Домашен помощник</i>	<i>лица, възрастни хора над 65г.</i>	<i>приготвяне на храна, пазаруване, почистване, административни услуги, социални контакти</i>			67	30	23	38			67	30	23	38	<i>ОП РЧР ПМС</i>
<i>Домашен социален патронаж</i>	<i>Възрастни хора и лица с увреждания в трайна невъзможност да се грижат за себе си</i>	<i>Доставка на топла и питателна храна, пазаруване на лекарства, заплащане на сметки и осигуряване на помощно технически средства</i>	215	215	215	215	215	215	215	215	215	215	215	215	<i>Местна дейност</i>
<i>Социални услуги в общността:</i>															
<i>Други социални услуги в общността:</i>															
<i>Приемна грижа</i>	<i>Деца в риск, деца без родителска грижа</i>	<i>Полагане на грижи за задоволяване на ежедневните потребности</i>			4	4	4	4			4	4	4	4	<i>ОП РЧР</i>
<i>Обществени трапезарии</i>	<i>Лица на социално подпомагане, лица без</i>	<i>Осигуряване на топъл обяд</i>	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	<i>Фонд Социална закрила</i>

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА МЕЗДРА 2021 – 2027

Социални услуги според (ЗСП и ППЗСП)	Целеви групи/потребители	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Капацитет: брой места						заетост (реален брой потребители)					вид дейност (делег. държавна / местна)	
			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014	2015	2016	2017	2018		2019
	доходи, лица под линията на бедността и други														
Социални услуги в общността от резидентен тип:															
Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ):															
ЦНСТ 1 за деца/младежи с увреждания				14	14	14	14	14		13	14	14	14	14	ДД
ЦНСТ 2 за деца/младежи с увреждания				14	14	14	14	14		11	12	13	14	14	ДД
ЦНСТ 3 за деца/младежи без увреждания				8	8	8	8	8		8	8	7	8	8	ДД
Други социални услуги в общността от резидентен тип:															
Преходно жилище				6	6	6	6	6		6	6	6	6	6	
защитено жилище за хора с умствена изостаналост 1				6	6	6	6	6		6	6	6	6	6	
защитено жилище за хора с умствена изостаналост 2				8	8	8	8	8		4	8	8	8	8	
СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ИНСТИТУЦИИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ:															

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА МЕЗДРА 2021 – 2027

Социални услуги според (ЗСП и ППЗСП)	Целеви групи/ потребители	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Капацитет: брой места						заетост (реален брой потребители)						вид дейност (делег. държавна / местна)		
			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014	2015	2016	2017	2018	2019			
Домове за стари хора																	
Домове за стари хора	Възрастни хора	Осигуряване на ежедневните потребности	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	ДДД

Източник: Общинска администрация Мездра

Таблица 21 Групи пълнолетни в риск в община Мездра за периода 2014-2019 г.

ГРУПИ ПЪЛНОЛЕТНИ В РИСК	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Лица получаващи целеви помощи за отопление			909	840	894	1131
Лица с увреждания	2392	2910	3708	3517	2372	3171
Лица с увреждания, настанени в СИ от същата община (Към месец декември)						
Лица с увреждания, чакащи за настаняване в СИ (Към месец декември)			3	8	10	18
Стари хора, настанени в СИ от същата община (Към месец декември)		4	2	3	1	2
Стари хора, чакащи за настаняване в СИ (Към месец декември)			25	30	32	32
Лица, получаващи месечни социални помощи	289	290	332	337	283	235
Сам родител, отглеждащ дете/ деца	66	51	66	70	55	15
Многодетни семейства, обект на социално подпомагане	112	101	82	108	84	69
Лица в остра жилищна нужда (карготекирани)	3	5	7	4	7	4
Възрастни хора, обект на социално подпомагане	4	4	15	13	13	52
Общ брой стари хора, ползващи социални услуги	20	20	20	20	20	20

Източник: Общинска администрация Мездра

Голям брой са проектите, финансирани с европейски средства⁷ през периода 2014 – 2020 г. в социалната сфера и предоставянето на социални услуги в общността:

- През 2015 г. в град Мездра са открити три новоизградени Центъра за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) и едно Защитено жилище, в изпълнение на националната политика по децентрализация, изградени, обзаведени и оборудвани по със средства от ОП „Развитие на човешките ресурси” 2007 – 2013 г.
- „Нови услуги за децата на Мездра и техните семейства“. Чрез дейностите по проекта е изграден дневен център за подпомагане на деца и лица, посредством преустройство на третия и четвъртия етаж на сградата, в която се помещава домът за стари хора на ул. „Сердика“ № 4 в гр. Мездра.
- „Въвеждане на мерки за енергийно обновление на обществени сгради в град Мездра - обект за социални услуги” - подобряване на енергийната ефективност на Социалния комплекс - подмяната на дограмата, осветлението и частичния ремонт на помещенията, както и подмяната на котела и др.
- „Нови възможности за грижа“ - Обхванати 107 лица от 83 лични асистента.
- „Подкрепа за достоен живот“ - Осигурена заетост на 84 лични асистенти и обхванати 84 потребители на услугата.
- "Независим живот в община Мездра" - По проекта са назначени 35 домашни помощници, лични и социални асистенти, които ще се грижат за 90 хора с увреждания и хора над 65 години, които не могат да се обслужват сами.
- „Осигуряване на топъл обяд в община Мездра“

⁷ Източник: Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020 г. /ИСУН/

- „Топъл обяд в община Мездра“
- „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания в община Мездра“ - Община Мездра осигурява подкрепа на лица с увреждания и на лица над 65 години, които са затруднени в ежедневното обслужване, страдат от сериозни съпътстващи здравословни проблеми. Освен грижа в дома, за тези лица ще се осигурят специализирани медицински грижи в техните домове –изграждане на модел за патронажни грижи за възрастни хора по домовете.
- „Нови услуги за децата на Мездра и техните семейства“ - По този проект се предоставят две нови социални услуги – Център за обществена подкрепа и Дневен център за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства. Целева група са деца в риск и техните семейства, деца с увреждания и техните семейства, както и деца увреждания, ползващи резидентни услуги.
- „Моят дом в Мездра“ - Разкрити социални услуги – 2 бр. ЦНСТ и 2 бр. защитени жилища.

1.3.6. Култура

Основните културни институции в община Мездра са читалищата. В Общинския център се намира Дом на железничаря, който също допринася за обогатяване на духовния живот на града, като предоставя зали за провеждането на различни изяви. Сградата, в която е единствената по-голяма концертна зала в общината е собственост на БДЖ. Проблем за общината е липсата на собствена зала за културни и други концертни изяви.

В община Мездра разнородна културна дейност развиват 21 на брой читалища. От всички читалища в община Мездра само „НЧ Просвета 1925 – Мездра“ няма собствен концертен салон. Голяма част от сградния фонд на читалищата не е в добро състояние.

Понастоящем, при нужда Дом на културата на железничаря предоставя за ползване различни помещения, както и големия салон срещу заплащане на наем. Сградата разполага с концертна зала с общо 500 места (салон на партера – 300 места и балкон на I етаж – 200 места. На I етаж, в част от фойето е обособена „Стъклената зала“, предназначена за провеждане на събития с до 30 души участници. На етажа има Малък салон с капацитет 100 места, който се използва за мероприятия от различен тип.

На II етаж в Сградата на Дом на железничаря се помещава Градската художествена галерия. Тя ползва 84 кв. м. за фондохранилище. Срещу заплащане на наем може да ползва и 100 кв. м. експозиционна площ. Сградният фонд е в лошо състояние, необходим е основен ремонт, в т.ч. въвеждане на мерки за енергийна ефективност.

Художествената галерия в Мездра е открита на 28 декември 1971 г. и е първата във Врачански окръг, извън окръжния център.

Нематериалното наследство на община Мездра е богато и разнообразно. Традиционна за района на Северозападна България е християнската религия – източно православие, като в гр. Мездра има представителства и на други християнски деноминации – Христова евангелистка църква „Шалом“ и Църквата на адвентистите на седмия ден в България.

В културния календар на Община Мездра има редица събития и празници:

- м. февруари – Дионисиеви празници;
- м. март – Републикански шосеен пробег „3-ти март“;
- м. май – Ежегодни празници на културата „Мездра-Май“;
- м. май – Фестивал на средновековните традиции, бит и култура;
- м. май – Дни на планинарското и приключенско кино;
- м. юни – Възстановка на последния бой на Ботевите четници в с. Лютиброд;

- м. юни – Национален фолклорен фестивал „Змей Горянин“;
- м. юни – Национален фолклорен събор „Де е българското“;
- м. юни – Национален фолклорен фестивал „Пей, танцувай и в Моравица лудувай“;
- м. август – Национален фолклорен фестивал „Белокаменица“;
- м. септември – Национален фолклорен фестивал „Типченица пее“;
- м. септември – Фестивал на клубове и школи за необработен фолклор „Хорцето на Дефилето“;

I.3.7. Спорт

Изградената спортна инфраструктура в община Мездра включва - спортна база, ползвана от спортните клубове и от граждани и ученическа спортна база.

В обхвата на спортната инфраструктура се включват различни по вид и капацитет спортни обекти – стадиони, игрища, спортни площадки, физкултурни салони. Основната част от тази инфраструктура включва спортни обекти попадащи в категорията „открити“ (стадиони, спортни площадки, игрища и др.). Малко са спортните обекти от категорията „покрити“ (спортни зали, физкултурни салони и др.).

От наличните спортни обекти в общината с представителен характер е стадион „Локомотив“. Същият се намира в землището на с. Дърманци. Основните му параметри са 13000 м2 открита и 296 м2 покрита спортна площ. Стадионът в с. Зверино, използван основно от ФК „Скала“ е с открита спортна площ – 9450 м2 и 96 м2 покрита спортна площ.

Футболните игрища в селата, с изключение на новоизградените са в лошо състояние – липсват съблекални, трибуни.

Към инфраструктурата на спорта следва да се отчита и спортната база в училищата – физкултурни салони и спортни площадки в училищните дворове. Същите се използват за спортуване на учениците. Отделно в жилищните квартали на гр. Мездра и в някои от по-големите села са изградени и спортни площадки.

За практикуване на различни видове спорт в община Мездра са създадени и регистрирани няколко спортни клуба. В Регистъра на спортните клубове, поддържан от Министерство на младежта и спорта са вписани общо 9 спортни клуба.

Таблица 22 СПОРТНИ ИМОТИ, ОБЕКТИ И СЪОРЪЖЕНИЯ ОБЩИНСКА СОБСТВЕНОСТ

Наименование на обекта	Функционално Предназначение	Местонахождение	Вид на застрояването и конструкция на сградите	Застроена и разгната площ на сградите	Предоставени права в/у обекта	Забележки
Спортна площадка СОУ "Ив. Вазов"	-хандбално игрище-2бр. -баскетболно игрище-1бр.	Гр. Мездра, обл. Враца	Открита	2100 кв.м	СОУ "Ив. Вазов"	Отлично състояние
Спортна площадка ОУ "Хр. Ботев"	Хандбално игрище Баскетболно игрище сектор скок дължина	Гр. Мездра, обл. Враца	Открита	6000 кв.м	ОУ "Хр. Ботев"	Добро състояние
Спортна площадка ОУ "Св. Св. Кирили Методий"	Хандбално игрище	Гр. Мездра, обл. Враца,	Открита	5000 кв.м.	ОУ "Св. Св. Кирили Методий"	Добро състояние
Спортна площадка ОУ "Св. Св. Кирили Методий"	Футболно игрище Волейболно игрище	Гр. Мездра, обл. Враца	Открита	5000 кв.м.	ОУ "Св. Св. Кирили Методий"	Отлично състояние
Спортна площадка за тенис на корт (не се използва)	Тенис корт	Гр. Мездра, обл. Враца	Открита	839 кв.м.	„Тенис клуб – Мездра“	Средно състояние
Спортна Площадка СОУ "Св. Климент Охридски", с. Зверино	Футболно игрище Баскетболно игрище Волейболно игрище	С. Зверино, община Мездра	Открита	9200 кв.м.	СОУ "Кл. Охридски"-с. Зверино	Добро състояние
Спортна зала Тенис на маса Младежки дом	Многофункционална	Гр. Мездра, обл. Враца	Монолитна	270 кв.м.	"Детски комплекс"	Добро състояние
Стадион "Локомотив"	Футболни Игрища-3бр.	Извън регулация Землище с. Дърманци	Открита	13000 кв.м	ПФК "Локомотив" Мездра	Отлично състояние
Стадион "Локомотив"	Съблекалня Масивна сграда	Извън регулация Землище с. Дърманци	Монолитна	296 кв.м	ФК "Локомотив" Мездра	Отлично състояние
Физ. салон ОУ "Хр. Ботев"	Физ. салон	Гр. Мездра, обл. Враца	Монолитна	360 кв.м	ОУ "Хр. Ботев"	Добро състояние

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА МЕЗДРА 2021 – 2027

Наименованиена обекта	Функционално Предназначение	Местонахождение	Вид на застрояването и конструкцията на сградите	Застроена и разгъната площ на сградите	Предоставени права в/у обекта	Забележки
Физ. салон ОУ "Св. Св. Кирил и Методий"	Физ. салон	Гр. Мездра, обл. Враца	Монолитна	262 кв.м	ОУ "Св. Св. Кирил и Методий"	Незадоволително състояние
Физ. салон СОУ "Ив. Вазов"	Физ. салон	Гр. Мездра , обл. Враца	Монолитна	350 кв.м	СОУ "Ив. Вазов"	Незадоволително състояние
Стадион с. Зверино	Футболно игрище	с. Зверино, общ. Мездра,	Открита	9450 кв.м.	Кметство с. Зверино	Добро състояние
Стадион с. Зверино	Съблекалня Масивна сграда	с. Зверино, общ. Мездра,	Монолитна	98 кв.м.	Кметство с. Зверино	Добро състояние
Физ. салон СОУ "Климент Охридски" С. Зверино	Физ. салон	С. Зверино, община Мездра	Монолитна	266 кв.м	СОУ "Климент Охридски" С. Зверино	Добро състояние
Спортна Площадка	Футболно игрище, Баскетболно игрище, Волейболно игрище	с. Зверино, СУ "Св. Климент Охридски"	Открита, новосъздадена през 2019 по проект на проект на СУ "Св. Климент Охридски" с. Зверино (ПУДООС)		СОУ "Климент Охридски" С. Зверино	Отлично състояние
Футболно игрище	Футболно игрище	с. Игнатица	Новосъздадено през 2019 по проект на кметство Игнатица (ПУДООС)		Кметство с. Игнатица	Отлично състояние

Източник: Общинска администрация Мездра

I.3.8. Основни изводи

Проблеми:

- В община Мездра се наблюдава тенденция на намаление на броя на населението, което се явява проблем за социално-икономическото развитие на общината.
- Ниска раждаемост и висока смъртност, водещи до отрицателен естествен и механичен прираст.
- Трудовият потенциал на общината е с незадоволителни качествени характеристики.
- Броят на децата в детските градини намалява през периода 2015-2018 г.
- Общият брой ученици в общината намалява през периода 2015 – 2018 г.

Предимства:

- Коефициентът на заетост се увеличава.
- Наблюдава се нарастване на средната работна заплата.
- Увеличава се производителността на труда.
- Преобладаващата част от спортните съоръжения са в добро и отлично състояние;

Недостатъци:

- Няма висши учебни заведения на територията на общината.

I.4. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА

I.4.1. Транспортна мрежа и достъпност

Транспортната система на община Мездра е сравнително добре развита, като през територията на общината преминават важни пътни и ж.п. коридори – Е 79 (част от европейски транспортен коридор № IV) и ж.п. линията София - Мездра.

Пътища

Освен преимуществата, които транс европейският коридор № IV – Дрезден/Нюрнберг – Прага – Виена – Братислава – Дьор – Будапеща – Арад – Букурещ – Кюстенджа / Крайова – София – Солун / Пловдив – Хасково – Цариград носи на общината, това е свързано и с големи инвестиции, за да се обвърже с общинската инфраструктура. Тази физическа връзка между Румъния и Гърция, която преминава през Видин, Враца, Мездра, София и стига до Кулата, е включена в Европейската спогодба за главните международни пътни артерии (AGR), която осигурява международна правна рамка за строителството и развитието на еднородна международна пътна мрежа в ООН/ЕИО региона. Освен тези 22,25 км. в общината няма други пътища с национално значение.

Основните транспортно – комуникационни пътни артерии на територията на община Мездра са следните:

Таблица 23 Републиканска пътна мрежа на територията на община Мездра

Показател	Дължина	Габарит	Състояние
1-1 /Е-79/ Враца - Мездра - Ботевград км 153+350-км 175+600	22.25	Г 20 - до км 161+367 Г 10,5- до км 175+600	През 2020 г. стартира строителството на скоростния път Видин – Ботевград, финансирано със средства от държавния бюджет, като изграждането на трасето в участъка „Мездра-Ботевград“,

Показател	Дължина	Габарит	Състояние
			част от приоритетния път Видин – Ботевград
II-16 (Мездра - Ботевград) - Ребърково - Елисейна	22.54	Г 9	Добро състояние
III-103 Мездра-Горна Кремена - Горна Бешовица	18.95	Г 9	Изцяло рехабилитиран през 2020
III-161 Ребърково - Люти Дол - Рашково - Литаково - Ботевград км 0+000 - км 8+700	8.7	Г 8	Стартирала рехабилитация през 2021 г.
III-134 Бяла Слатина - Габаре – Горна Бешовица от км 34+900 - км 38+101	3.201	Г 8	Добро

Общинската пътна мрежа обхваща 132 км., които са разположени в полупланински и планински райони. Общинската пътна мрежа е представена в табличен вид:

Таблица 24 Общинска пътна мрежа

Път №	Наименование	Обслужващи общини
VRC1032	/ I - 1, Враца - Мездра / - Граница общ.(Враца - Мездра) - Върбешница - Горна Кремена / III - 103 /	Враца, Мездра
VRC1079	/ I - 1, Враца - Мездра / - Руска Бела	Мездра
VRC1080	/ I - 1, Враца - Мездра / - Моравица	Мездра
VRC1082	/ III - 103 / Мездра - Боденец - Крапец - / VRC1032 /	Мездра
VRC1084	/ VRC1082, Мездра - Крапец / Боденец - Върбешница / VRC1032 /	Мездра
VRC1088	/ I - 1, Мездра - Лютидол / Ребърково - жп гара Ребърково	Мездра
VRC1090	/ II - 16, Ребърково - Елисейна / Зверино - Оселна	Мездра
VRC2081	/ I - 1 / Мездра - Крета	Мездра
VRC2083	/ III - 103, Мездра - Горна Кремена / Горна Кремена - Долна Кремена - / III - 103 /	Мездра
VRC2085	/ III - 103 / - Граница общ. (Мездра - Враца) - Тишевица / III - 1306 /	Мездра, Враца
VRC2086	/ III - 103, Горна Кремена - Горна Бешовица / Кален - Цаконица	Мездра
VRC2091	/ II - 16, Елисейна - Оплетня / - Очиндол	Мездра
VRC2092	/ II - 16, Зверино - Елисейна / - Злидол	Мездра
VRC2094	/ III - 161, Ребърково - Рашково / Лютидол - Типченица	Мездра
VRC3087	/ VRC1143, Старо село - Брусен / Царевец - Ослен Криводол / VRC1148 /	Мездра
VRC3095	/ III - 103, Горна Кремена - Горна Бешовица / - м. Косматица	Мездра
VRC3097	/ VRC1082 / Мездра - Руска Бела / VRC1079 /	Мездра

Източник: Община Мездра

Железопътен транспорт

Линиите, включени в железопътната инфраструктура, се делят на основни железопътни линии и отклонения от основните железопътни линии. Всички основни линии от жп инфраструктурата в страната са включени в трансевропейска транспортна мрежа (TEN-T). През гарата на гр. Мездра преминава една от главните жп линии на страната *София – Мездра – Горна Оряховица – Каспичан – Синдел - Варна* (543 км.) – линията е част от железопътното направление *София-Горна Оряховица-Русе-Букурещ*, включено в основната TEN-T мрежа на територията на страната и жп. линия *София – Мездра – Видин*, която формира част от общоевропейския транспортен коридор на основната TEN-T мрежа „*Ориент/Източно-Средиземноморски*“. След изграждането на „*Дунав мост 2*“ е изградено жп отклонение от Видин за връзка с жп мрежата на Р. Румъния. Участъкът е електрифициран с максимална допустима скорост 160 км/ч.

Категоризацията на жп линията, преминаваща през територията на община Мездра съгласно „Наредба за категоризация на железопътните линии в Република България, включени в железопътната инфраструктура, и закриване на отделни линии или участъци от линии“ е категория „жп магистрала“ за VII-ма жп линия и в участъка от II-ра линия София - Мездра и „първа“ категория за II-ра жп линия, в участъка от гара Мездра към Горна Оряховица.

Класификация на жп линията, преминаваща през територията на община Мездра - съгласно Нормативната уредба на ДП, „НКЖИ“ по товаронапрежение е V- ти клас. Дължина на железопътната мрежа на територията на община Мездра е 43,273 км; Габарит на натоварване съгласно инструкция за натоварване и превозване на негабаритни и тежки товари е „GB“ на жп линията преминаваща през територията на община Мездра.

На територията на общината са разположени следните експлоатационни пунктове: гара Мездра, гара Мездра юг, гара Зверино, гара Елисейна, гара Руска Бяла, спирка Горна Крета, спирка Люти Брод, спирка Ребърково, спирка Черепиш, спирка Оселна, спирка Брусен, спирка Синьо Бърдо, спирка Ослен и спирка Моравица.

Достъпът до изградената жп мрежа в страната определя възможностите за развитие на отделните общини в региона. Главните жп линии като част от инфраструктурата на TEN-T мрежата, осигуряват интеграция на жп мрежата на страната с тази на съседните страни. Обслужвана от такава жп линия, община Мездра има възможности за комуникация на високо териториално ниво, съответно и по-добри възможности на развитие.

Част от перспективите пред развитието на жп транспорта на национално ниво са предвидените в **проекта на Национален план за възстановяване и устойчивост**:

- Проект за Цифровизация в железопътния транспорт чрез модернизация на системите за безопасност и енергийна ефективност по жп направления от основната и широко обхватната TEN-T мрежа. Първият обект в проекта е предвиден по направлението София – Мездра, в което ще бъде изградена диспечерска централизация. Вторият обект е продължението на направлението Мездра - Горна Оряховица, което също включва изграждане на диспечерска централизация. Анализът на НКЖИ показва, че в участъка има централизации, които не могат да поемат надграждане с диспечерско управление. За това ще бъдат сменени с микрокомпютърни централизации и това са гарите Мездра, Кунино, Червен бряг, Горни Дъбник, Долни Дъбник, Плевен запад и Ясен.

- Вторият проект предвижда **„Преустройство и рехабилитация на ключови гарови комплекси (Мездра и Червен бряг) и изграждане на интермодален терминал – Горна Оряховица“**. В проекта е включено модернизиране и рехабилитация на елементите на железопътната инфраструктура в района на гаровия комплекс Мездра, като на гара Мездра ще се направи преустройство с оглед намаляване на броя на коловозите и постигане на оперативна съвместимост. Предвидено е също изграждане на нов пешеходен подлез/пасарел за Мездра, както и изграждане на хале за ремонт на механизация с довеждаща инфраструктура в гаров комплекс Мездра.

Реализацията на тези инвестиции ще има пряко положително въздействие върху железничарския град и община Мездра като цяло.

I.4.2. Водоснабдителна и канализационна мрежа

Водоснабдяването на гр. Мездра и селата от общината е проблем, който изисква приоритетно разрешаване, в две от селищата – с. Боденец и с. Крапец водата във водопроводната мрежа не е с питейни качества.

Основен водоизточник за гр. Мездра е водоснабдителната система Враца-Мездра-Криводол, която се захранва основно от язовир Среченска бара (ПСПВ „Слатина“), от който се водоснабдяват още общинските центрове Враца, Монтана, Берковица, частично Криводол и 25 прилежащи селища с население общо над 200 хил. човека.

Водните количества се транспортират от водоизточниците до селищните напорни резервоари с общ обем за системата 40 042 м³ от около 224 км външни довеждащи водопроводи с диаметри от Ф 60 мм до Ф 1000 мм изградени основно от азбестоцимент, стомана и полиетилен. Имайки предвид планинският релеф, през който е изградена системата на места водните количества се нуждаят от препомпване на по-висока кота, което се извършва с помощта на 11 броя помпени станции.

Вътрешната водопроводна мрежа на град Мездра е около 51 км. От тях 64% от водопроводите са изградени от азбестоцимент с диаметри от Ф60 мм до Ф350 мм.

Вътрешната водопроводна мрежа на гр. Мездра разполага с 8 594 броя сградни водопроводни отклонения (СВО) изградени от различен материал тръбите (поцинковани, полиетиленови и др.) с диаметри от $\frac{3}{4}$ до 2 $\frac{1}{2}$ (съгласно справка на „ВиК“ ООД, гр. Враца към 2015 г.). Състоянието на сградните водопроводни отклонения изградени от поцинковани тръби е незадоволително. Те генерират множество аварии и течове.

Около 57% от азбестоциментовите тръби са с преобладаващи диаметри от Ф60 mm до Ф100 mm. Тези тръби са полагани преди десетилетия и са в лошо техническо състояние, създаващо предпоставки за възникване на течове по мрежата. Стоманените тръби са 12% от цялата дължина на мрежата с диаметри от Ф80 mm до Ф200 mm. Водопроводите, изпълнени от стомана са силно корозирали, често аварират и подмяната им е препоръчителна. Около 7 км или 12% представляват водопроводите изпълнени от чугун. Диаметрите варират от Ф80 mm до Ф200 mm. Те са в добро състояние, имат ниска аварийност и не е необходимо да се подменят. Малка част са подменените водопроводи с полиетиленови тръби през последните години и продължават да се подменят. Диаметрите са в диапазона от Ф63 mm до Ф315 mm. Тези тръби показват добри експлоатационни качества до момента и тяхната подмяна не е необходима.

Водоснабдяването на останалите населени места в общината се осъществява от 44 каптажа, 5 шахтови кладенци, 2 тръбни кладенци и 1 дренаж. Режимното водоснабдяване налага изпълнението на общинска програма за търсене на допълнителни водоизточници, които да гарантират необходимите количества питейна вода.

Ежегодно се отделят средства за проучвателни, проектни и строително - монтажни работи на водоснабдителни обекти.

Изводът от направените проучвания и консултации със специалисти в Областта на водоснабдяването и хидрогеологията е, че високопланинските селища като Кален, Цаконица, Г. Бешовица, Д. Кремена, Зверино, Люти брод, Лик, Ослен Криводол, могат да бъдат допълнително водоснабдени чрез каптиране на нискодебитни извори с малки каптажи или дренажи. За останалите селища е необходимо финансирането на хидрогеоложка проучвателна програма, включваща изграждането на проучвателно - експлоатационни сондажни тръбни кладенци за водоснабдителни цели.

Община Мездра активно работи за постигане на високото ниво на ВиК услугите и успешното управление на отпадъчните води, които са важен показател за качеството на живот.

През 2017 г. „В и К – Враца“ ООД извършва подмяна на водопроводи, като ремонтите са на стойност 100 хил. лв. На всички улици в гр. Мездра, на които е положена нова асфалтова настилка, е подменена и водопроводната мрежа. „В и К“ е подменила 2 264 м. довеждащи водопроводи в селата Кален, Цаконица, Горна Бешовица, Елисейна.

В процес на изпълнение е проект за **реконструкция на водопроводи в община Мездра**, който се финансира по Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. , Мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“, подмярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“. Проектът предвижда реконструкция на водопроводната мрежа в селата Брусен, Долна Кремена, Зверино и Моравица, както и пречиствателно съоръжение в последното населено място. В Брусен ще бъде подменена 1 744 м. от ВиК мрежата, в Зверино – 1 246 м., в Д. Кремена – 2 395 м. и в Моравица – 8 090 м. При помпената станция в с. Моравица, каптаж „Макрешница“, откъдето селото черпи вода, ще бъде изградено и пречиствателно съоръжение. Така ще се използват по-ефективно водните ресурси и ще се подобри средата и качеството на живот на над 3 500 души.

Канализационната мрежа на град Мездра е изградена на 98%, след приключване на проекта за изграждане на ПСОВ, включващ и доизграждане на част от канализационната мрежа. По проекта на ВиК – Враца, стартирал наскоро и посочен по долу ще бъде реконструирана, рехабилитирана и частично доизградена вътрешна канализационна мрежа с обща дължина 1,821 км (от които нова канализационна мрежа 0.878 км). В останалите населени места на общината, с изключение частично на с. Зверино, няма изградена канализация. Строителството ѝ е въпрос, който ще се решава в бъдеще. В община Мездра има пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ) само на територията на гр. Мездра, а в останалите селища от общината не се предоставят услугите отвеждане и пречистване на отпадъчни води.

През 2021 г. стартира проект на ВиК Враца „Инженеринг (Проектиране, авторски надзор и строителство) по проект „Изграждане на ВиК инфраструктурата на обособената територия обслужвана от „Водоснабдяване и канализация“ ООД – Враца“ – водопроводна и канализационна мрежа, по 4 обособени позиции, който включва и

„Инженеринг (Проектиране, авторски надзор и строителство) на водоснабдителната и канализационната мрежа на гр. Мездра“ на стойност – 4 657 250, 00 лв. Това е един от важните проекти за града, чиито проблем с честите аварии на водопроводната мрежа датира от години.

I.4.2.1. Хидротехническа и хидромелиоративна инфраструктура

Хидромелиоративните системи и съоръжения в България, в това число и в област Враца се поддържат и експлоатират от „Напоителни системи“ ЕАД. На територията на община Мездра се стопанисват следните хидротехнически и хидромелиоративни съоръжения:

- ✓ Язовир „ Върбешница”- намиращ се в с. Върбешница, изграден за напояване; с Общ обем 2 570 000 м³, залята площ 305 дка; към язовира има изграден масивен кантон;
- ✓ Язовир „ Острог”- намиращ се в с. Люти брод; изграден за напояване; с Общ обем 212 000 м³;
- ✓ „ Корекция на Долно Кременско дере”- намира се в землището на Долна Кремена след основния изпускател на язовир „ Долна Кремена”; дължината на корекцията е 1 527 м.

С оглед прогнозите за почвено и почвено-атмосферно засушаване в региона на Националния институт по хидрология и метеорология към БАН, **необходимостта от възстановяване и развитие на хидромелиорациите е осезателна.** Насърчаването на инвестициите и организирането на стопаните в тази посока е важен елемент от местните и регионални политики за развитие на сектора. Инвестициите, особено чуждестранните, също могат да осигурят необходимия ресурс за решаването на този въпрос.

I.4.3. Енергийна мрежа в т.ч. енергийна ефективност (ЕЕ) и възобновяеми енергийни източници (ВЕИ)

Енергийна мрежа

От 2004 година разпределителната мрежа в областта се стопанисва и управлява от ЧЕЗ България ЕООД. В района на община Мездра няма неелектрифицирани населени места. На територията на общината има 239 трафопоста и 2 възлови станции. Мрежата ниско напрежение е с дължина 686 км, в т.ч. 590 км въздушна и 96 км кабелна.

Проблемите на електроснабдяването се свеждат главно до остарялата и амортизирана мрежа в някои населени места и квартали. Проблеми с мрежата се явяват основно в зимния сезон, като в следствие на снеговалежи част от населените места остават без електроенергия за период от повече от 1-2 дни.

ВЕИ и ЕЕ

За производството на алтернативна електрическа енергия в страната се използват водна, вятърна и слънчева енергия в зависимост от специфичните природни условия за всеки регион.

В община Мездра, едноименната ВЕЦ „Мездра” е изградена още в далечната 1950 г., а ВЕЦ „Брусен” - през 1953 г. По данни на АУЕР към 30.06.2018 г. на територията на общината има изградени ВЕЦ, ФтЕЦ и БиоЕЦ. Общата мощност на изградените ВЕИ /почти изцяло на водна енергия/ в община Мездра е 14,00 mW.

Таблица 25 Изградени мощности по видове ВЕИ в община Мездра към 30.06.2018 г.

	<i>ВЕЦ Мощност MW</i>	<i>ФтЕЦ Мощност MW</i>	<i>БиоЕЦ Мощност MW</i>	<i>ВЕИ Общо брой</i>	<i>ВЕИ общо мощност MW</i>	<i>Плътност MW/1 000 km2</i>
Община Мездра	11,5	0,1	2,4	8	14,00	27,02

Източник: АУЕР <https://www.veiregistar.bg/>, обработка НЦТР

Оптималното използване на енергийните ресурси, предоставени от възобновяеми енергийни източници е средство за достигане на устойчиво енергийно развитие и минимизиране на вредните въздействия върху околната среда от дейностите в енергийния сектор. Въвеждането на повече ВЕИ в общината е в отговор на поетия ангажимент на страната за изпълнение целите на „Стратегия Европа 2020” по пакет енергетика/ климат за достигане на 16% енергия от ВЕИ в крайното енергийно потребление.

На територията на общината са предприети мерки за подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд, чрез изпълнени проекти за ЕЕ във всички образователни и публични сгради.

Община Мездра има разработена програма за Енергийна Ефективност за периода 2021 - 2024 г. Реализирането на програмата се очаква да доведе до:

- намаляване вредните газови емисии и емисиите на парникови газове, отделяни в атмосферата, водещо до подобряване параметрите на околната среда;
- рационално използване на природните енергийни ресурси;
- намаляване зависимостта на страната от внос на енергийни ресурси;
- създаване на нови пазарни възможности за търговци (производители, фирми за услуги и т.н. чрез използването на енергийно ефективни съоръжения, разкриване на нови работни места;
- създаване на условия за производство на енергия от ВЕИ;
- постигане на устойчиво развитие;

Газоснабдяване

Област Враца е център на един от 8-те региона на националната газопреносна мрежа – “Запад”. Близостта до националната газопреносна мрежа способства развитието на газопреносни мрежи в общините от областта. Град Мездра е първият град в Област Враца и един от първите в страната, където още в далечната 2003 г. се изгражда цялостна газификация за промишлени, битови и обществени нужди. Всички публични, образователни и социални сгради са газифицирани, всички промишлени предприятия и зони също. Предстои разширение на газопреносната мрежа на територията на града, във връзка с присъединяване на нови потребители.

Фигура 35 Карта на газопреносната мрежа на Р. България

Източник: БУЛГАРТРАНСГАЗ, <https://www.bulgartransgaz.bg/>

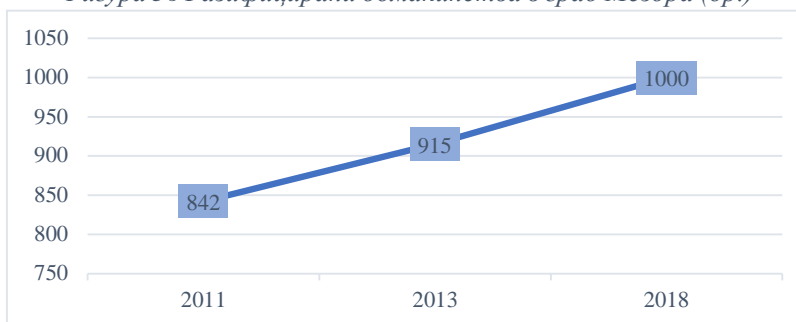
На територията на общината са изградени: Автоматичната газорегулаторна станция /АГРС/ за редуциране налягането на природния газ от 55 bar на 4bar и търговско измерване на консумацията, както и обслужващия път. Изградено е магистрално газопроводно отклонение до АГРС с обща дължина 4 км и разпределителни газопроводи с обща дължина 17 км.

Предвид безспорните предимства на природния газ пред останалите горива и достигнатите икономии при ползването му реализирани от консуматорите на територията на града, техният брой се увеличава.

По данни за 2011 година, дължината на изградената газоразпределителна мрежа в град Мездра е 26 км. Газифицираните битови потребители в града са 842, а стопанските (фирми и обществено - административни обекти) са 51. Трасето дава възможност други 2200 домакинства да ползват предимствата на икономичното и екологично гориво.

През 2013 г. газифицираните домакинства на територията на град Мездра са 915 бр., а през 2018 г. 1 000 бр. или газифицирани са общо 11.25 % от населението.

Фигура 36 Газифицирани домакинства в град Мездра (бр.)

Газифицирането на общината се извършва от дъщерно дружество на компанията “Овергаз”. Освен град Мездра няма други газоснабдени населени места в общината.

I.4.4. Комуникационни мрежи и широколентов достъп

Община Мездра разполага с добре развита телекомуникационна инфраструктура, достигаща до всички населени места. Всички селища от общината имат автоматична телефонна връзка с общинския център. Междуселищни и международни връзки могат да се осъществяват по телефон, факс, телекс и чрез Интернет. Общината има добро покритие на мрежата на мобилните оператори А1, ТЕЛЕНОР и ВИВАКОМ, така че постепенно отпадат и проблемите с телефонизацията на зоните, където липсва техническа възможност за осигуряване на стационарни телефонни съобщения.

Има изградени пощенски клонове в гр. Мездра и в останалите населени места. Всички селища са с автоматично входящо и изходящо повикване.

Наложилата се през последните години тенденция на намаление на фиксираната телефонна плътност и увеличение на мобилната продължава, като стойността на показателя „фиксирана телефонна плътност по домакинства” бележи постоянно намаление, подобно на процесите в цялата страна, докато за показателя „мобилна телефонна плътност” се наблюдава непрекъсната тенденция на увеличение.

Населените места в общината са покрити на 100 % от националните телевизии, както и от Програмите на Българското национално радио.

Приоритет на ЕС и безспорен фактор за жизнен стандарт и конкурентоспособност е **достъпът до Интернет** и развитието на информационното общество, с което се намаляват препятствията от разстоянието и проблемите на отдалечеността, характерни за много периферни райони.

Към юни 2018 г. 94.54 % от населението в община Мездра има достъп до бърз широколентов интернет, а 98.54 % от населението има достъп до свръх бърз широколентов интернет, като 1.46 % попада в бяла зона, а 5.66 % в сива зона по данни на МТИТС по публикувани данни в „Социално-икономически анализ на районите в Република България, Втори етап. Част I. Приложения“.

I.4.5. Градска среда (улично осветление, зелени площи, дребно мащабна инфраструктура)

Улично осветление

Уличното осветление е едно от значимите по обем разходни пера в бюджета на Общината. Качественото улично осветление е едно от условията за създаване на добри условия за живот в населените места и предпоставка за опазване живота и здравето на жителите им.

През 2003 година е извършена рехабилитация на уличното осветление в общината, като са монтирани нови осветителни тела. Тези осветителни тела са енергоикономични с мощност 36W и 55W, за разлика от старите, мощността на които е 150W, 250W и 400W. Община Мездра има техническа готовност, с подготвен през 2020 г. проект **за цялостна подмяна и модернизация на уличното осветление в града с енергоспестяващо**, реализацията на който ще доведе до подобряване на градската среда и до спестяване на електроенергия.

Улична мрежа

През последните 7 години състоянието на уличната мрежа бавно се подобрява. През 2014 и 2015 г. са изградени 29 нови улични платна, частично са ремонти 2428 м². В периода 2017-2020 г. е изпълнен проект „Реконструкция и рехабилитация на части от уличната мрежа в град Мездра, Община Мездра” по Програма за развитие на селските райони

2014-2020 г. за подобряване експлоатационното състояние на улица „Христо Ботев“, улица „Александър Стамболийски“ и улица „Димитър Благоев“ в град Мездра.

Със средства от целевата субсидия на община Мездра частично е подобрявано състоянието на уличната мрежа в населените места, но състоянието и все още е незадоволително, най-вече извън общинския център. През 2021 г., първата от плановия период, в улична и водопроводна мрежа в 16 села от общината ще бъдат вложени допълнително отпуснати от МС средства в размер на 1,6 млн. лв. за реконструкция на водопроводи и на улици. В град Мездра, с изпълнението на проекта за "ВиК" - Враца за мащабна реконструкция на водопроводната и канализационна мрежа, стартирал т.г. ще бъде подобрена част от градската улична мрежа. Продължаването на усилията за подобряване състоянието на общинските улици, както в града, така и в селата на общината трябва да залегна като част от мерките за подобряване качеството на живот на населението.

Зелени площи

На територията на административния център се поддържат зелени площи - 130 дка зелени площи, 250 кв.м. цветни фигури, 150 кв.м. рози.

В процес на изпълнение е продължението на проекта за градската алея по у. Александър Стамболийски, а именно в V-ти и VI-ти участък по проект „Ремонт и реконструкция на парк „Алеята“, V-ти и VI-ти участък, гр. Мездра“ на стойност 362 992.77 лв. Целта на проекта е изграждане и поддържане на съвременна, надеждна и адекватна на потребностите общинска инфраструктура.

I.4.6. Основни изводи

Проблеми:

- Значим процент на водопроводите, изградени от азбестоцимент и стомана, са в лошо техническо състояние, и генерират големи загуби на вода;
- Недоизградена и амортизирана канализационна мрежа.

Предимства:

- Добре развита транспортната система. През територията на общината преминават два пътя от републиканската пътна мрежа и две ж.п. линии от железопътната мрежа на страната;
- Развити газопрепосна и газоразпределителна мрежа.
- В процес на изпълнение са проекти за: реконструкция и доизграждане на ВиК мрежата в града; реконструкция на водопроводната мрежа в селата Брусен, Моравица, Долна Кремена и Зверино;
- В процес на подготовка е проект за водопровод за селата Горна и Долна Кремена;
- Привлечени 1,6 млн. лв. през 2021 за рехабилитация на улици и водопроводи в села от община Мездра, реализацията предстои през настоящата година.

I.5. ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕ

Контролът върху състоянието на околната среда се провежда по компоненти на средата и фактори в съответствие с инструментариум от специализирани закони за управление на околната среда и поднормативни актове, приети през последните години в контекста на синхронизиране със законодателството ни с това на ЕС. Състоянието на околната среда в Община Мездра е пряко свързано с урбанизацията на територията, използването на ресурсите ѝ, релефните особености, развитието на промишлеността, дългогодишните

дейности в селското и горското стопанство, степента на влаганите инвестиции в инфраструктурата и пречистването на отпадъчните води.

Територията на община Мездра попада в обхвата на РИОСВ – Враца. Във връзка със състоянието на околната среда в общината, синтезирана информация от последния публикуван доклад за околната среда по компоненти през 2019 г. е представена по-долу (*Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2019 г. на РИОСВ - Враца*).

I.5.1. Качество на атмосферния въздух

Територията контролирана от РИОСВ- Враца попада в район за оценка и управление качеството на атмосферния въздух Северен/ Дунавски. Област Враца обхваща общините: Враца, Мездра, Козлодуй, Оряхово, Мизия, Хайредин, Бяла Слатина, Роман, Криводол и Борован.

През 2019 г. в региона на РИОСВ – Враца действа един стационарен пункт за контрол на качеството на атмосферния въздух - в гр. Враца, а именно Автоматична измервателна станция (АИС) "ЖП Гара"- Враца.

Община Мездра не е включена в единната система за наблюдение и контрол на атмосферния въздух. Ниската степен на замърсяване на въздуха има голямо значение за хигиенната обстановка. Това спомага за разсейване на вредностите в атмосферния въздух и намаляване на концентрациите в приземния въздушен слой. Основни фактори за това са високата скорост на вятъра и ортографските условия.

Основните източници на замърсяване на атмосферния въздух са автотранспорта и битовите отоплителни източници.

На територията на община Мездра се изпълнява „Програма за управление на качеството на атмосферния въздух на община Мездра за периода 2017-2021 г.“.

Мерките предвидени в Плана за действие към Програмата за намаляване на нивата на ФПЧ10 и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в Община Мездра за периода 2017-2021 г. са както следва:

М_БС-01 Подобряване на енергийната ефективност в многофамилни и една еднофамилна жилищни сгради в гр. Мездра;

М_БС-02 Енергийно спестовни мерки в сгради на образователната инфраструктура в град Мездра;

М_БС-03 Въвеждане на мерки за енергийно обновление на обществени сгради в град Мездра- обект районна полицейска служба; М_БС-04 Поетапна газификация на община Мездра;

М_БС-05 Засилени проверки на строителните обекти за начина на отопление на работниците, нерегламентирано изгаряне на отпадъци, с цел отопление и чистота на строителната площадка;

М_БС-06 Засилени проверки в автосервизи и пунктове за смяна на гуми, както и на фирмите за рециклиране на стари гуми с цел проследяване екологосъобразното им третиране, за да не се допуска да се използват за отопление;

М_БС-07 Подпомагане на социално слаби граждани с по-качествено твърдо гориво;
М_БС-08 Закупуване на мини-мобилна станция за мониторинг на замърсяването на въздуха;

М_Т-01 Ограничаване достъпа на автобусите и тежкотоварни автомобили в централните градски части – чл.29 от Закона за качеството на атмосферния въздух; М_Т-02 Увеличаване на контрола по спазване изискването за

транспортиране на строителни материали, земни маси, селскостопанска продукция, вторични суровини и други в транспортни средства с неуплътнени каросерии и без предпазни чергила;

М_Т-03 Текущ и основен ремонт на пътната и тротоарна настилка на територията на община Мездра, както и алеи в обществените паркове с използване на настилки, позволяващи по- високо ниво на абсорбиране на прахови частици;

М_Т-04 При обявяване на обществени поръчки/концесии за сключване на нови договори, за чието изпълнение е необходимо използването на транспортна техника, да се включва условие към изпълнителите за покриване на изискванията на Регламент (ЕО) № 715/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 20.06.2007 г. за типово одобрение на моторни превозни средства по отношение на емисиите от леки превозни средства за превоз на пътници и товари (Евро 6) и за достъпа до информация за ремонт и техническо обслужване на превозни средства;

М_Т-05 При подаване на документация за издаване на разрешение за строеж се подава Заявление за издаване на направление за определяне на маршрут за транспортиране на строителните отпадъци и/или земни маси. Заявлението да е придружено от: копие от договор с лице, притежаващо документ, издаден по реда на ЗУО за третиране и транспортиране на заявените количества отпадъци и/или разрешение на възложителя за третиране и транспортиране на заявените количества отпадъци; копие от документа, издаден по реда на ЗУО и плана за управление на строителните отпадъци (в случаите, когато такъв се изисква);

М_Инф-01 Актуализиране на плана за действие към програмата за управление на КАВ в община Мездра;

М_Инф-02 Провеждане на информационни кампании за вредното влияние на отоплението с твърдо и течено гориво върху качеството на атмосферния въздух и насърчаване на гражданите към преминаване на алтернативни горива за бита и ползване на обществения транспорт;

М_Инф-03 Провеждане на информационна кампания за енергийната ефективност на сградите;

М_Др-01 Създаване, възстановяване и поддържане на зелени площи в прилежащи зони около транспортната инфраструктура, включително и използване на рекултивационни мрежи за укрепване на почвата;

М_Др-02 Ежегодно извършване на залесителни мероприятия върху ерозирани и замърсени терени извън урбанизираната територия;

М_Др-03 При сключване на договори за изпълнение на строително-монтажни работи да се включва изискване за намаляване на неорганизираните прахови емисии, минимум чрез оросяване на строителните площадки и пътните настилки в границите на обектите;

М_Др-04 Механизирано метене на улици, тротоари и площи с използването на техника, образуваща минимални количества неорганизираните прахови емисии, за сметка на дейност “ръчно метене” (Закупуване на допълнителна техника);

М_Др-05 Увеличаване честотата на миене на уличната мрежа;

М_Др-06 Увеличаване на контрола върху лицата, които извършват почистване на местата за обществено ползване и общинските пътища за спазване на изискването да не замърсяват околната среда чрез запрашаване и/или натрупване на отпадъци от почистването по уличните платна, тротоарите и зелените площи;

М_Др-07 Увеличаване на контрола върху забраната за изгаряне на отпадъци;

М_Др-08 Увеличаване на контрола за изпълнение на изискванията за почистване и поддържане на проводимостта на дъждоприемните шахти;

М_Др-09 Картиране на т.нар. „кални точки“ в града, които са източник на прах.

Община Мездра ежесечно предоставя информация на РИОСВ - Враца относно изпълнението на мерките заложен в програмата.

Сред важните промени настъпили през последните години са увеличените темпове на газификация. В по-голямата си част производствените предприятия, както и всички общински предприятия и сгради са газифицирани, което води до преустановяване емитирането на серни оксиди, прах и прахови частици в атмосферния въздух.

Отчита се тенденция за подобряване на състоянието на атмосферния въздух. През 2018 г. на територията контролирана от РИОСВ- Враца, съгласно одобрен Годишен график са извършени измервания с Мобилна автоматична станция за емисионен контрол на атмосферния въздух към Регионална Лаборатория- Плевен на територията на гр. Мездра. Продължителността на мониторинга е 51 денонощия. Регистрирано е 1 брой превишение на СДН по показател ФПЧ₁₀. За останалите контролирани замърсители не са установени превишения на допустимите норми.

РИОСВ – Враца извършва емисионен контрол на горивни и производствени неподвижни източници на територията на община Мездра, като през 2019 г. са извършени планови проверки във връзка с изпълнение на утвърден „График за извършване на контролни измервания на емисии от неподвижни източници през 2019 година“. Контролираните Дружества са:

- „Инертстрой- Калето“ АД, гр. Мездра - оранжерия "Озирис", с. Брусен, общ. Мездра, обл. Враца- 3 броя подобекти на гориво природен газ: горивни инсталации- когенератор „САТ 428Е“ (с номинална мощност 1,9MW), водогреен котел „Egensan“ №1 (с номинална мощност 1,9MW) и водогреен котел „Egensan“ №2 (с номинална мощност 1,9MW);
- “Леденика България 1964”ЕООД - пивоварна гр. Мездра, общ. Мездра, обл. Враца- 1 брой подобект на гориво природен газ: горивна инсталация- парен котел ПКНГ-12 №2 (с номинална мощност 8,5 MW);
- ЕТ „Йордан Величков- Влади”, с. Зверино, общ. Мездра, обл. Враца- 2 броя подобекти на твърдо гориво /дърва/: горивни инсталации- водогреен котел №1 (с номинална мощност 4MW) и водогреен котел №2 (с номинална мощност 4MW)/;
- ЕТ „Агропрофит- Владимир Величков”, с. Зверино, общ. Мездра, обл. Враца- 1 брой подобект на твърдо гориво /дърва/: горивна инсталация- водогреен котел №1 (с номинална мощност 4MW);
- “Малиновец Енерджи”ООД, с. Царевец, общ. Мездра, обл. Враца- 1 брой подобект на гориво биогаз: горивна инсталация- когенератор тип CG-170-12 (с номинална мощност 1,1 MW);
- “Царевец Енерджи”ООД, с. Царевец, общ. Мездра, обл. Враца- 1 брой подобект на гориво биогаз: горивна инсталация- когенератор тип CG-170-12 (с номинална мощност 1,1 MW).

Няма констатирани нарушения на нормите за допустими емисии съгласно Наредба №1 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии.

През 2019 г. е извършен мониторинг на качеството на атмосферния въздух (КАВ) в с. Царевец, общ. Мездра, обл. Враца с Мобилна автоматична станция (МАС) на Регионална лаборатория - Плевен към ИАОС- София по показатели, характеризиращи КАВ: фини прахови частици (ФПЧ 10), въглероден оксид, серен диоксид, азотни оксиди (азотен оксид и азотен диоксид), озон, амоняк, сероводород, метанови въглеродороди и

неметанови въглеводороди.

При анализ на резултатите от изпитване на показателите, характеризиращи КАВ и при двата мониторинга не са установени превишения на пределно допустимите концентрации.

Извършени са и комплексни проверки на оператори свързани с отделяне наемисии на вредни вещества в атмосферния въздух от горивни/технологични инсталации: “Малиновец Енерджи” ООД, с. Царевец, общ. Мездра; “Царевец Енерджи” ООД, с. Царевец, общ. Мездра; „Инертстрой - Калето” АД, гр. Мездра (оранжерия "Озирис", с. Брусен, общ. Мездра). **Няма установени нарушения от дейността на операторите.** “Нова варова компания” ЕООД, гр. Мездра (хидратен цех, гара Черепиш, общ. Мездра) – има наложена санкция за замърсяване на атмосферния въздух с прах над НДЕ, но същата е прекратена през 2019 г. поради преустановяване на технологичните съоръжения към Хидратен цех – гара Черепиш.

I.5.2. Качество на водите

Замърсяването на водоприемниците с битови отпадъчни води се дължи на факта, че не са изградени напълно канализационните системи и липсват ПСОВ. До момента единствената функционираща ПСОВ е в град Мездра.

Контролната дейност по компонент “Води” се осъществява по поречия. В териториалния обхват на РИОСВ - Враца попада и поречието на р. Искър с площ на водосборния басейн 8746 км².

- ✓ Обекти, формиращи отпадъчни води, в т.ч. на:
 - Канализационни системи на населени места, селищни и курортни образувания, сприоритет на канализационни системи, в които са включени производствени обекти, формиращи емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества или които заустват във водни тела със състояние по-лошо от добро (съгласно Приложение № 2 от Националния каталог от мерки към ПУРБ);
 - Производствени обекти, които формират емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества;
 - Производствени обекти с промишлени дейности, включени в Приложение № 4от Наредба № 2 от 08.06.2011г., формиращи биоразградими промишлени отпадъчни води, с приоритет на обектите, формиращи товар в отпадъчните си води над 4000 е.ж., съгласно чл.16, ал.8 от Наредба № 6 за емисионни норми за допустимото съдържаниена вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти такива, в отпадъчните си води;
 - Други обекти, определени на база на системната оценка на риска на контролираните обекти;

Таблица 26 Обекти източници на отпадъчни води на територията на община Мездра, контролирани от РИОСВ-Враца

Наименование на обекта	Населено място	Вид дейност	Код на водното тяло-водоприемник	Поречие
ПСОВ - Мездра	Мездра	0- КМ_UWWTP Канализационна система (Кан. мрежа и ПСОВ) на населено място	BG1IS135R026	Искър
“Хемус-М”АД	Мездра	35- Производство на изделия от други неметални минерални суровини	BG1IS135R026	Искър

Наименование на обекта	Населено място	Вид дейност	Код на водното тяло-водоприемник	Поречие
“Стройкерамика” АД (до 2016 г.)	Мездра	35- Производство на изделия от други неметални минерални суровини	BG1IS135R026	Искър
“Инертстрой Калето” АД	Мездра	35- Производство на изделия от други неметални минерални суровини	BG1IS135R026	Искър
“ТехкерамикМ” АД	Мездра	35- Производство на изделия от други неметални минерални суровини	BG1IS135R026	Искър
“Балкан Искър” АД	Мездра	37- Производство на метални изделия, без машини и оборудване	BG1IS135R027	Искър
“АСК БУЛ” АД	Мездра	Обезводняване на отпадни нефтопродукти		Искър
“Леденика-България 1964” ЕООД	Мездра	6-BREW Производство на бира		Искър
”Врачански камък” ООД	Мездра	35- Производство на изделия от други неметални минерални суровини		Искър
"Дени Стоун09" ЕООД	Мездра	35- Производство на изделия от други неметални минерални суровини		Искър
"Камък Дизайн" ЕООД	Мездра	35- Производство на изделия от други неметални минерални суровини		Искър

Източник: Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2019 г. на РИОСВ - Враца

При извършен контролен и собствен мониторинг на отпадъчни води РДНО - Враца и Мездра“, стопанисвано от „Екопроект“ ООД са констатирани превишения на ИЕО на смесен поток отпадъчни води по показатели: ХПК, общ азот, неразтворени вещества.

На територията на община Мездра има изградени и въведени в експлоатация селищни канализационни системи само в гр. Мездра.

При осъществения през 2019 г. мониторинг от РИОСВ – Враца са констатирани единични превишения над Стандартите за качество на подземните води на територията на община Мездра на Регионално депо за неопасни отпадъци (РДНО) Враца-Мездра – манган, калций, магнезий, олово, нитрати, нефтопродукти и желязо. РДНО е изградено непосредствено до старото градско депо, което не и имало изградени съответните съоръжения за защита на подземните води. Анализирайки резултатите на водните проби от подземните води се забелязва колебание на стойностите на изследваните показатели в известни граници през различните периоди на измерване – след завишение отново следва намаление и обратно. От това може да се направи извода, че депонираните на старото депо отпадъци в продължение на повече от 30г., все още влияят върху качеството на подземните води.

През 2019 г. се отчита повишаване на екологичната култура на операторите, чийто обекти и инсталации формират отпадъчни води, относно опазването и подобряване на състоянието на водните екосистеми и устойчивото използване на водите. Постигнати са положителни резултати при поддържането в добро техническо и експлоатационно

състояние на пречиствателните съоръжения. Показател за това е продължителността на периода на текущите санкции, спрямо предходните години. Основният проблем за замърсяването на водите е заустването на непречистени или недостатъчно пречистени отпадъчни води, което се дължи на липсата на пречиствателни станции за отпадъчните води предимно от малките населени места или в нарушения в технологичния режим на работа на пречиствателните съоръжения, т.е. на неправилна експлоатация, несвоевременно изваждане и депониране на утайките, нарушения в производствения процес на предприятията, повреди и аварии на отделните елементи от пречиствателните съоръжения.

Основен проблем, свързан със замърсяването на водите си остава антропогенното натоварване на повърхностните водни обекти от точкови и дифузни източници.

Замърсител на повърхностни води на територията на инспекцията са битово - фекалните води, зауствани от агломерации, където все още не са изградени ПСОВ. Дифузни източници на замърсяване са и домакинствата в населените места без изградена градска канализация, които заустват битово-фекалните отпадъчни води в попивни кладенци, както и нерегламентираните сметища за отпадъци.

Съществен проблем е разположението на животновъдни обекти в близост до водни обекти и неправилно изградените тороохранилища в близост до водоеми, както и промишлени обекти, формиращи недостатъчно пречистени производствени отпадъчни води във водни обекти или недобра експлоатация на локални пречиствателни съоръжения.

Въпреки някои негативни тенденции, като цяло се наблюдава намаляване внасяното на замърсители в повърхностните и подземните водоприемници и подобряване качеството на водите в участъците от реките с установено трайно замърсяване.

I.5.3. Качество на почвите

В община Мездра има изграден пункт за мониторинг на територията на с. Лик. Следят се показатели: активна реакция на почвата (рН), биогенни елементи - общ азот по Келдал, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност и 9 броя тежки метали и металоиди – мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен и живак.

Преобладаващите почвени типове в общината са разновидности на сиви и кафяви горски почви. Замърсяването на почвите с тежки метали е по атмосферен път и е от антропогенен произход.

През 2018 г. е извършена техническа и биологична рекултивация на закрито депо за битови отпадъци на община Мездра. Рекултивирания терен е приобщен към околната среда.

Съгласно данните от проведените мониторинг в пунктове от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), почвите в област Враца са в сравнително добро екологично състояние по отношение на замърсяванията с тежки метали.

I.5.4. Управление на отпадъците

На територията на община Мездра се изпълняват следните програми и наредби за опазване на околната среда:

- *Програма за опазване на околната среда - 2016-2020 г.*
- *Общинска програма за управление на отпадъците на община Мездра за периода 2016-2020;*

- *Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Мездра;*
- *Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Мездра;*
- *„Програма за управление на качеството на атмосферния въздух на община Мездра за периода 2017-2021 г.“.*

Община Мездра има сключен договор с колективната организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки „Екопак България“ АД, гр. София. Системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки се състоят от трикомпонентни съоръжения /цветни контейнери/ – жълт, зелен и син, съответно всеки цвят за различните по вид отпадък. Процента на обхванатото население от трикомпонентната системата за разделно събиране на общината е между 40-45 %.

За обезпечаване на задълженията си и в изпълнение на изискванията на Закона за управление на отпадъците общината има сключени договори с юридически лица притежаващи необходимите разрешителни документи за осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства /едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др.:

- До 2019 г. (дружеството е с прекратено Разрешително за дейности по третиране на отпадъците и от 2019 не извършва дейност на територията на гр. Мездра) "Хефти Металс" ЕООД, гр. София, площадка гр. Мездра източна индустриална зона - *излязло от употреба - електрическо и електронно оборудване, пластмаса, хартия и картон, отпадъци от черни и цветни метали, флуоресцентни тръби, излезли от употреба моторни превозни средства, маслени филтри и др.*
- ОбП "Чистота"- Мездра, площадка гр. Мездра, ул. "Св. П. Евтимий" № 29 - *обемни отпадъци.*

На територията на община Мездра е изградена система за сметосъбиране и сметоизвозване на генерираните битови отпадъци. Ежегодно при наличие на амортизирани съдове за събиране на твърди битови отпадъци, общината осигурява допълнителни бройки специализирани контейнери.

Общината членува в РСУО Враца – Мездра и генерираните отпадъци на територията на общината се транспортират за обезвреждане чрез депониране на Регионално депо за неопасни отпадъци, находящо се в местност „Пискавец“, гр. Враца. Оператор на съоръжението е дружеството „Екопроект“ ООД, гр. Враца. От 2014 г. на територията на депото функционира сепарираща инсталация за битови отпадъци, на която се извършва механично отделяне на годните за преработка и рециклиране отпадъци от опаковки с цел намаляване количеството на отпадъци, предназначени за депониране с капацитет за преработка - 30 000 т./г. Община Враца в качеството си на водеща община в Регионално сдружение за управление на отпадъците /РСУО/ и собственик на РДНО - Враца е подписала Договор за финансиране на проект „Проектиране и изграждане на компостиращи инсталации за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци“ по приоритетна ос 2 на ОПОС 2014 – 2020 г.“. Проектът включва изграждане на съоръжение за преработка на разделно събрани зелени и/или биоразградими битови отпадъци, образувани на територията на двете общини. Инсталацията е с капацитет 8 000 тона годишно и ще обслужва 81 000 жители. През отчетната 2019 г. на територията на РДНО Враца – Мездра са депонирани 176 66,660 тона отпадъци, като дължимите суми за отчисленията по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО са преведени в законоустановения срок в банковата сметка за чужди средства на РИОСВ – Враца.

Общо образуваните битови отпадъци на територията на община Мездра за 2018 г. са 6663 тона. Дела на населението обхванато от системата за организирано сметосъбиране е 100%. Видно от Таблица 27 най-голям е делът на образуваните битови отпадъци през 2017 г. (8456 тона), а най-малък през 2016 г. (4808 тона).

Таблица 27 Битови отпадъци в община Мездра за периода 2015-2018 г. (тон)

	Общо образувани битови отпадъци	Директно депонирани битови отпадъци	Предадени за предварително третиране битови отпадъци	Предадени за рециклиране битови отпадъци
2015	5354	3404	1325	625
2016	4808	0	4371	436
2017	8456	0	6552	1904
2018	6663	0	4629	2034

Източник: НСИ

В общината се наблюдава положителна тенденция по отношение на предаваните за предварително третиране битови отпадъци и тези за рециклиране, тяхното количество се увеличава от 2015 до 2018 г.

През 2017 г. е предадено най-голямо количество за предварително третиране, а именно 6552 тона.

През 2018 г. са предадени 2034 тона битови отпадъци, за сметка на 2015 г., когато техният дял е бил едва 625 тона или четири пъти по малко.

Фигура 37 Предадени битови отпадъци за предварително третиране и за рециклиране за периода 2015-2018 г. (тон)

Източник: НСИ

I.5.5. Шумово замърсяване

За град Мездра основните източници на шумово натоварване и вибрации са автотранспорта и промишлеността.

През 2019 г. са извършени редица контролни измервания на нивото на шума излъчван от промишлените предприятия. Проверени са най-големите обекти в общината: “Техкерамик - М” АД, гр. Мездра, “Людал Фрикшън” ЕООД, с. Зверино, общ. Мездра,

“Хемус- М” АД, гр. Мездра, “Лана Мел” АД, гр. Враца, мелница - гр. Мездра, общ. Мездра, “Царевец Енерджи” ООД и „Малиновец Енерджи“ ООД, с обща площадка с. Царевец, общ. Мездра, “ГТ-ЛД 2003” ЕООД, с. Люти дол, общ. Мездра и Пивоварен завод „Леденика“ към „Леденика България 1964“ ООД.

Измерените стойности в контролираните дружества не надвишават граничните стойности съгласно Наредба №6 от 26.06.2006г. за показателите на шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението.

I.5.6. Рискове от природни бедствия и аварии

В пределите на общината са регистрирани 4 минали наводнения със значими последици, всичките по протежение на р. Искър. Наводнения са регистрирани през последните 100 г. в Елисейна, Зверино, Лютиброд, Ребърково, Мездра, Старо село, гара Черепиш, Крета и Брусен. Последното голямо наводнение е регистрирано през 2005 г.

В община Мездра е установен 1 индикативен район с повишен риск от наводнения, който обхваща долината на р. Искър малко над с. Люти брод и завършва при напускането на реката на пределите на общината. В него се включват предимно землищата на селата Лютиброд, Ребърково, Крета, Моравица, Дърманци, Брусен, Ослен, Криводол, Царевец и гр. Мездра. В този индикативен район е необходимо да се фокусират превантивните действия.

Общината попада сред най-силно уязвимите европейски региони по отношение на климатичните промени.

Рискът от наводнения е повишен в долината на р. Искър.

I.5.7. Защитени територии, защитени зони и биоразнообразие

Защитени територии и защитени зони

В Община Мездра защитените територии към м. март 2021 г. са:

- Част от **Природен парк “Врачански Балкан”** - обща площ от 30129.9 ха, от които 6174.8 ха (20.5%) на територията на община Мездра. Парка е обявен със Заповед № РД-1449 от 21.12.1989 г. на КОПС и за него има приет с Решение №750/14.10.2011 г. на МС „План за управление”.
- **Природна забележителност “Говедарника”** се намира в землището на с. Царевец, общ. Мездра, в местността „Говедарника“, която представлява крайречна тераса, оградена със скален венец. В пещерата се откриват множество гравирани надписи и рисунки на елени, слънчеви символи и др.
- **Природна забележителност “Новата пещера”** се намира в землището на с. Люти брод, общ. Мездра. Пещерата не е голяма, но привлича с множеството си синтрови панички и езерца, големи и красиви сталагмити, сталактити, хиляди белоснежни висулки, джобчета спещерни бисери, които я украсяват. Открита е през 1961 г., а за природна забележителност е обявена със Заповед № 2632 от 21.09.1962 г. на МГГП, с площ от 0,5 ха.
- **Природна забележителност “Ритлите”** се намира в землището на с. Люти брод, общ. Мездра. Скални стени, почти вертикални, изградени от варовикови долнокредитни пластове. Високи са 60 - 80 метра. Дебелината им е от 260 см до 650 см. Между зъберите им личат останки от стари крепостни стени.
- **„Серapiroнова пещера“** в землището на село Люти брод с площ на наземната част 2,21 дка и подземни части. Пещерата е обявена за ЗТ с цел опазване на

местообитания на видове прилепи и видове безгръбначни животни.

Таблица 28 Информация за защитените територии попадащи в обхвата на община Мездра

Наименование	Категория	Собственост и стопанисване	Територия /хектари/	Попада в територ. обхват на следните общини	Приет план за управление
"ВРАЧАНСКИ БАЛКАН"	природен парк	частна, общинска публична, държавна, публична	30129.90 за област Враца-19246.1	Враца, Мездра, Криводол	да
"НОВАТА ПЕЩЕРА"	природна забележителност	държавна публична	0.5	Мездра	не
"РИТЛИТЕ"	природна забележителност	частна, държавна публична	160	Мездра	не
"ГОВЕДАРНИКА"	природна забележителност	частна, общинска публична, държавна публична	2.5	Мездра	не
„Серапионова пещера ”	защитена местност	частна, общинска публична, държавна публична	0.22	Мездра	не

На територията на община Мездра попадат 2 защитени зони от мрежата „Натура 2000“ по Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици и 4 защитени зони по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна.

Таблица 29 Защитени зони по Натура 2000 на територията на община Мездра

Защитена зона	Заповед за обявяване	Община	Населено място	Площ /дка/
За опазване на дивите птици				
BG0002053 "Врачански Балкан"	Заповед № РД 801/04.11.2008г на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 105/2008 г.).	Враца, Мездра, Криводол	гр. Враца, Бели Извор, Лютаджик, Згориград, Паволче, Челопек; Очин дол, Елисейна, Зверино, Лютиброд; Краводер, Главаци	308 797,377
BG0000332 "Карлуковски карст"	Заповед № РД-788/29.10.2008г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр. 105/2008 г.).	Роман, Мездра, Бяла Слатина	Кунино, Каменополе, Долна Бешовица; Г. Бешовица Драшан	142 107.850
За опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна				
BG0000166 "Врачански Балкан"	Решение №122/02.03.2007г на Министерски съвет (обн. ДВ бр.21/2007г.)	Враца, Мездра, Криводол	гр. Враца, Бели Извор, Лютаджик, Згориград, Паволче, Челопек; Очин дол, Елисейна, Зверино, Лютиброд; Краводер, Главаци	359 812,500
BG0001042 "Искърски пролом – Ржана"	Решение №122/02.03.2007г на Министерски съвет (обн. ДВ бр.21/2007г.)	Мездра	Елисейна, Зли дол, Оселна, Игнатица, Зверино, Лютиброд	226 932,600

Защитена зона	Заповед за обявяване	Община	Населено място	Площ /дка/
BG0001014 “Карлуково”	Решение №122/02.03.2007г на Министерски съвет (обн. ДВ бр.21/2007г.)	Роман, Мездра, Бяла Слатина	Люти дол Кунино, Камено поле, Долна Бешовица, Радовене, Стояновци; Г. Бешовица, Цаконица; Драшан, Габаре	288 419,300
BG0000601 “Каленска пещера”	Решение №122/02.03.2007г на Министерски съвет (обн. ДВ бр.21/2007г.)	Мездра Враца	Кален, Тишевица	3 773,800

Източник: Информационна система за защитени зони от екологична мрежа Натура 2000

<http://natura2000.moew.government.bg/>

На територията на община Мездра има 10 защитени вековни дървета.

Таблица 30 Защитени вековни дървета на територията на община Мездра

Дървесен вид	Местоположение	Възраст, години	Височина, м	Обиколка, м
Благун	с. Боденец	200	25	4,65
Бряст	с. Горна Кремена	340	22	4,20
Круша	с. Лютидол, м. Паническа река	300	21	-
Летен дъб	с. Лик, м. Св. Илия	280	26	1,10
Цер	с. Ослен Криводол, м. Пановски кръст	200	17	0,80
Цер	с. Ослен Криводол, м. Пановски кръст	220	18	0,90
Летен дъб	с. Ослен Криводол, м. Търновица	280	25	1,10
Летен дъб	с. Ослен Криводол, м. Търновица	260	22	1
Летен дъб	с. Ослен Криводол	250	18	3,20
Цер	с. Ослен Криводол	200	14	2,55

Източник: Регистър на вековните дървета в България <http://eea.government.bg/v-trees/bg/>

Биоразнообразие

Според „Класификационна схема на типовете горски месторастения в България“, територията на общината попада в Мизийската горскорастителна област, подобласт Северна България. Във вертикално отношение се разграничават следните два пояса - Долен равнинно хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори и Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни. Растителността в първия пояс е представена от чисти и смесени благаунови и церови формации със спътници от горун, габър, клен, мъждрян, бор, топола, акация, липа. От храстовите видове се срещат дрян, глог, смрадлика, драка, шипка, птиче грозде. Тревната растителност е представена от типичните за дъбовите гори видове: житни треви, острица, ягода, къпина, мащерка, коприва, жълт кантарион и др. Във втория пояс естествената растителност е представена от зимен дъб, бук, цер, сребролистна липа, явор, габър, трепетлика. Горите, независимо от собствеността, се стопанисват на база одобрени лесоустройствени проекти с 10-годишен ревизионен период. Горските ресурси способстват за развитие на земеделието, дървообработването, добивната промишленост и преработвателната промишленост. В общината съществува една обширна екологично чиста зона, богата, пригодна за

земеделие почва, в която може да се произвеждат хранителни продукти от деклариран с геохимични изследвания на почвата район. Съществуващите планини и гори са подходящи за развитие на някои специфични форми на ловен, риболовен и спелеоложки туризъм. Основните дървесни видове в дървопроизводствените площи са черен бор, бук, зимен дъб, благун, цер, келяв габър, бял бор, акация и сребролистна липа. Изготвен е публичен регистър на дълготрайните декоративни дървета с възраст над 20 години, намиращи се в регулационните граници на общината. От лечебните растения на територията на общината се срещат бял равнец, бязак, див джоджен, див пелин, жълт кантарион, маточина, кукуряк, смрадлика и др. Лечебни растения с ограничено разпространение във Врачанска област са червен божур, лечебна иглика, лазаркиня, лудо биле и др. Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване. Около 750 растения от българската флора се ползват като лечебни растения, 365 от тях са описани само на територията на ПП „Врачански Балкан“. На територията на общината са регистрирани 5 билкозаготовителни пункта.

Община Мездра по зоогеографско райониране попада в Северен регион, Старопланински район, където се включва територията на Предбалкана. Фауната е с преобладаващо евросибирско и европейско разпространение и по-слабо – средиземноморско. В планинската част се срещат сърна, елен, дива свиня, заек, а от птиците - представители на семействата Вранови, Стърчиопашкови, Овесаркови, Гълъбови и др. По течението на р. Искър преминава прелетния път на водоплаващите и блатни птици. Защитени животински видове на територията на общината са ням лебед, речен орел, ястреб-кокошкар, египетски лешояд и смок мишкар. Животински видове, под специален режим на ползване, са лозовия охлюв (*Helix lucorum*) и градинския охлюв (*Helix pomatia*).

Ландшафт

Ландшафт е територия, специфичният облик и елементите на която са възникнали като резултат на действия и взаимодействия между природни и /или човешки фактори, специфична географска територия представляваща система от всички природни компоненти (скали, почва, въздух, вода, растителност и животни), която се променя във времето под влиянието на природните фактори и човешката дейност.

Преобладаващи на територията на община Мездра са хълмистите и полупланински ландшафти. Микроязовирите създават около себе си малки водни ландшафти.

Изключително специфичен за територията е природният ландшафт на р. Искър и Искърското дефиле, както и културно-историческите ландшафти около обектите на културно-историческото наследство, като най-изявени са около крепостите.

Особено характерен е ландшафтът на ПЗ „Ритлите“.

Урбанизираните ландшафти в община Мездра се отличават с характерния облик на полупланинските предбалкански села, градския – на общинския център град Мездра и специфичността около основните пътища и особено ж.п. линията.

I.5.8. Основни изводи

Проблеми:

- Нарушените територии са предимно вследствие добива на полезни изкопаеми.
- Възобновяват се нерегламентирани сметища, въпреки, че всички замърсени терени на територията на общината са заличени през 2020 г.

- Предизвиканите от човека горски пожари, изгарянето на стърнищата и неконтролираното изгаряне на битовите отпадъци са причина за емисии на разпространяване от вятъра прах от почвата, CO, SO₂, NO и др.;
- Наблюдава се неконтролирано изхвърляне на строителни отпадъци от граждани и фирми, формиране на нерегламентирани сметища главно на входовете и изходите на населените места, както и замърсяване на зелените площи в самите населени места;
- Липса на предупредителни системи при замърсяване на въздуха над критичните нива.

Предимства:

- Ландшафтът на Община Мездра е изключително специфичен и разнообразен.
- Развива се инфраструктурата за управление на отпадъците.
- Почти всички значими и работещи предприятия са преминали на природен газ, което води до преустановяване емитирането на серни оксиди и прахови частици в атмосферния въздух.
- Приключило е газифицирането на административните и обществени сгради в гр. Мездра, а също и частично газифициране на домакинства. Предстои и разширяване на газопреносната мрежа за присъединяване на нови битови потребители.
- На територията на община Мездра като **цяло не се наблюдават сериозни замърсявания, както и извъннормени екологични показатели.**

I.6. АНАЛИЗ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО, КАКТО И НА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ УКРЕПВАНЕТО МУ

I.6.1.Административна структура и организация на общинската администрация

Структурата, функциите и числеността на общинската администрация са дефинирани от действащия в общината „Устройствен правилник на Общинската администрация - Мездра“, приет от Общинския съвет.

Общинска администрация Мездра е институцията, която олицетворява органите на местната власт и местното самоуправление. Изпълнителният орган на държавната и местна политика е **Кмет на общината**, който е избран с мандат от 4 години. Кметът осъществява общо ръководство и контрол на общинската администрация, ръководи цялата изпълнителна дейност на общината и представлява общината пред трети лица.

Ръководството на община Мездра се състои от кмет, секретар на общината и трима заместник-кметове:

- Заместник-кмет по „Икономическо развитие, социални и хуманитарни дейности“;
- Заместник-кмет по „Стопански дейности, финансови и бюджет“;
- Заместник-кмет по „Стратегическо планиране, устройство на територията и инфраструктурни проекти“.

Кметът на общината пряко отговаря за дейността на заместник-кметовете, секретаря, кметовете на кметствата и кметските наместници, главния архитект, звено за вътрешен одит, звено „Кабинет и приемна на кмета“, служител по сигурността и информацията и Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ).

Общински съвет (ОбС) се ръководи от председател и четирима заместник-председатели. ОбС Мездра се състои от *21 общински съветници* – представители на различни политически партии и един независим.

Общата администрация на Общината е структурирана в две дирекции: Дирекция „Административно-право и информационно обслужване“ и Дирекция „Финансова политика и управление на човешките ресурси“. Специализираната администрация на общината също е организирана в две дирекции: Дирекция „Местни приходи и ГРАО“ и Дирекция „Устройство на територията, икономиката, общинската собственост и хуманитарни дейности“.

В състава на Общината влизат 11 кметове на кметства и 16 кметски наместника. Общият брой на служителите е 149 щатни бр.

Фигура 38 Структура на Общинска администрация - Мездра

Източник: Общинска администрация - Мездра

I.6.2. Човешки ресурси

Дейността на общинската администрация се осъществява от държавни служители и служители по трудово правоотношение.

Един от основните показатели за измерване на административен капацитет на администрацията е размерът на усвоените средства по европейски и други програми.

В началото на предходния програмен период, през 2015 г. община Мездра е на първо място в областта и на 27 място в страната по реализирани проекти. Това показва, че ОБА – Мездра започва изпълнението на програмния период 2014 – 2020 г. с висок административен капацитет. В следващите години общината продължава да полага усилия за привличането и усвояването на средства от Европейския съюз и други финансови инструменти, в т.ч. от оперативните програми.

Периодът 2014 – 2020 г. отваря нови възможности за привличане на безвъзмездни финансови средства за реализация на проекти, в т.ч. по:

- ПРСР 2014 – 2020, по която в програмен период 2007 – 2013 г., Община Мездра не е допустим бенефициент
- програма за трансгранично сътрудничество Interreg – ИПП България - Сърбия 2014-2020 (за нови покани за кандидатстване от 2015 г. Община Мездра вече е включена в териториалния обхват на програмата). Общината няма привлечен финансов ресурс по програмата.

По ПРСР 2014 – 2020 общината Мездра е договорила общо 5 проекта за периода 2017 – 2019 г. Извършеният за целите на програмирането на ПРСР 2021 – 2027 г. Социално-икономически анализ на развитието на селските райони към м. май. 2019 г., показва, че общината е единствена в областта без реално финансово изпълнение на проекти по подмярка 7.2 от ПРСР 2014 -2020. През 2020 г. е приключил „Реконструкция и рехабилитация на части от уличната мрежа в град Мездра, Община Мездра ” на обща стойност 1 951 533,16 лв. без ДДС, в процес на изпълнение са останалите 4 проекта.

Използвани са възможностите за финансиране на проекти по ТГС България – Румъния 2014 – 2020 г.: в периода 2018 – 2020 г. е изпълнен Проект ROBG-452 „Добре дошли в Средновековието“, с бюджет за Община Мездра 251 830,36 евро. През 2018 г. е стартира проект ROBG-416 „Съвместни усилия срещу природни бедствия“ по приоритетна ос 3 „Безопасен регион“, в рамките на който е укрепено свлачище, на територията с. Игнатица, община Мездра, в участък от улица «Александър Стамболийски» в урбанизираната територия на с. Игнатица. Към март 2021 г. проектът не е приключил, въпреки, че СМР са изпълнени през 2019 г., разходваните финансови средства за СМР все още не са одобрени от управляващия орган на програмата.

Общо договорените проекти по оперативните програми, в т.ч. ОПРР и ОПРЧР 2014 – 2020 г., както и ОП Храни са 17 на брой, съгласно ИСУН 2020 г. В следващата таблица е представена обобщена информация за проектите, съгласно официалните данни в Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България, за периода 2007 – 2013 (за проекти договорени в предходния програмен период, изпълнявани в годините 2014, 2015, в чиито времеви обхват са анализите за целите на настоящия ПИРО, както и ИСУН 2020:

год. на договаряне	област на проекта	Брой договорени проекти по години	Договорени средства	година на приключване	реално изплатен средства (март 2021)	Наложен и ФК
2014	социална сфера (инфраструктурен)	1	365 751,84	септ. 2015	365 746,59	няма
	социална сфера (социални дейности)	1	228 910,00	май 2014	212 867,00	няма
2015	социална сфера	1	19 618,20	ян.2016	19 618,17	няма
2016	социална сфера (инфраструктурен)	1	499 749,20	окт.2017	399 972,76	няма
	социална сфера (социални дейности)	1	217 889,15	дек.2019	217 889,15	няма
	ЕЕ	8	6 471 113,18	2018 и 2019	5 498 340,23	482 714,07
2017	социална сфера (инфраструктурен)	1	746 340,72	дек. 2019	398 883,91	85 853,68
2018	социална сфера	0	0		0	
	ЕЕ	0	0		0	
2019	ЕЕ	1	1 195 851,98	юни 2020	791 304,86	277 888,53
2020	социална сфера	2	484 439,60	2021 (в процес на изп.)	186 362,65	няма

Повишаването на капацитета в областта на обществените поръчки, трябва да залегне в теми на обученията на администрацията в програмен период 2021 – 2027, тъй като почти всички финансови корекции по проектите са с основание: „Нарушения в документацията за обществени поръчки“, една малка част от тях са за „Липса на добро финансово управление“.

Към момента общината е въвела електронно форма на контакти и електронна справка за местни данъци и такси. Общинска администрация работи активно за разширяване на предлаганите услуги, съпричастност и проява на активна позиция в отношението и решаването на проблемите на гражданите. Прилага се ред за записване на проблемите на гражданите, на които не може да се даде отговор веднага; провеждат се приемни дни и посещения в населените места; анкети със социално слаби и търсещи работа хора и други.

В полза на гражданите работи Център за информация и административни услуги, който е създаден през 2002 г. с подкрепата на USAID.

Разработени и въведени са комплексни административни услуги, като при комплексното административно обслужване административната услуга се извършва без да е необходимо заявителят да предоставя информация или доказателствени средства, за които са налице данни събирани или създавани от община Мездра, която е първичен администратор на данни, независимо дали тези данни се поддържат в електронна форма или на хартиен носител.

Дирекция „Устройство на територията“ в общинска администрация Мездра изпълнява в помощ на гражданите и бизнеса редица функции в областта на „Градоустройството“

Община Мездра предприема мерки за укрепване на институционалния и административния капацитет на общинско ниво за подобряване на процеса на управление. Изпълняват се дейности насочени към формулиране и прилагане на ефективни политики, продължаващо намаление на административната тежест за бизнеса и домакинствата и още по-оптимално изразходване на финансовите ресурси.

През 2018 г. в Община Мездра е проведена информационна среща по проект „BG-RO E-GoverNet – Създаване на информационна мрежа за улесняване сътрудничеството между публичните власти, НПО, бизнеса и гражданите в трансграничния регион България – Румъния“, съфинансиран от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие в рамките на Програма за трансгранично сътрудничество Interreg V-A Румъния България 2014-2020. Водещ партньор по проекта е Бизнес център за подпомагане на малки и средни предприятия /БЦП МСП/ – Русе. Служителите от общинска администрация Мездра бяха запознати с изготвената Стратегия за подобряване на средата по отношение на публичните услуги, чиито основни цели са осигуряване на условия за качествени услуги в публичните администрации, сближаване на регионите, предоставяне на услуги на гражданите и бизнеса от съседната страна, както и подобряване на комуникацията и взаимодействието между администрациите в трансграничния регион Румъния България.

Висок административен капацитет на служителите се поддържа от постоянните обучения, повишаващи техния управленски и административен капацитет, вкл. за разработване и управление на проекти. В тази връзка Общината може да използва възможности за финансиране с безвъзмездни финансови на необходимите дейности за обучения и развитие на електронните услуги. Към момента не може да се определят точните източници за финансиране на такива дейности, тъй като по оперативните програми все още не е приключил процеса на програмиране за периода 2021 – 2027 , но финансираща програма индикативно може да бъде „Оперативна програма за електронно управление и техническа помощ 2021-2027“.

Дейностите за подобряване на административния капацитет на Община Мездра трябва да са насочени към интегрирана, ефикасно действаща единна система за предоставяне на съвременни висококачествени публични електронни услуги за гражданите и бизнеса.

I.6.3. Политики, програми, проекти и инициативи

Общинската администрация, както и Общинският съвет поддържат актуализирана база данни с приетите стратегически, програмни и управленски документи, съответно на сайта на Община Мездра (<https://www.mezdra.bg/>).

Действащи стратегии и програми към момента:

- Устройствен правилник на Общинската администрация - Мездра
- Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива в община Мездра 2019 – 2020 г.
- Програма за управление на качеството на атмосферния въздух на община Мездра 2017 – 2021 г.
- Програма за управление на утайките от ПСОВ гр. Мездра
- Програма за осигуряването на стабилност на водоснабдяването в община Мездра
- Стратегия за равнопоставеност и равни шансове на хората с увреждания в община Мездра
- Стратегия за управление на общинската собственост за периода 2019 – 2023 г.
- Програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на община Мездра

- Програма за енергийна ефективност на община Мездра 2021-2024 г.

I.6.4. Прозрачност и партньорство

Рейтингът за активна прозрачност на органите на местното самоуправление на Фондация „Програма достъп до информация“ се базира на резултатите от ежегодното проучване на фондацията чрез оценяване на интернет страниците и подаване на електронни заявления до административните структури в системата на изпълнителната власт. Оценката на всяка отделна административна област представлява средно претеглена оценка от рейтингите на влизашите в нейния обхват общини. В картата на прозрачността за община Мездра този показател е оценен на 77.6 %.

За периода 2014-2020 г. няма изпълнени съвместни проекти с бизнеса, реализирани в условията на публично частни партньорства.

По отношение на междуобщинското партньорство, общината е член на Националното сдружение на общините в Република България. Използвани са възможностите за трансгранично сътрудничество с партньори от Румъния.

I.6.5. Основни изводи

Проблеми:

- Недостатъчни собствени средства за едромашабни инвестиции;
- Липса на комуникация с бизнеса в изследвания период;
- Наличие на финансови корекции по проекти, финансирани от Европейския съюз.

Предимства:

- Балансирана и устойчива административна структура;
- Изграден капацитет за управление на европейски проекти;

I.7. АНАЛИЗ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО, В Т.Ч. ЕЛЕМЕНТИ НА ГРАДСКО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

I.7.1. Недвижими културни ценности

В Регистъра на недвижимите културни ценности на НИНКН фигурират повече от 30 археологически обекта, разположени в близост до 17 селища от община Мездра. На някои от тези обекти са правени археологически разкопки, други все още не са проучени.

Най-големият, добре проучен и социализиран обект е **Калето край общинския център Мездра**. В Справочника за недвижимото културно-историческо наследство в област Враца той е класиран като Народна старина, Архитектурно-строителен вид от Античността и Средновековието – обект с национално значение.

На 500-600 м. в северозападна посока от Калето се намира друг обект – **Антично, късноантично и средновековно градище** (селище), получило статут на археологически обект. Обектът е от местно значение.

Югоизточно от с. **Горна Бешовица** е локализиран друг археологически обект - **Праисторическо селище (стар неолит)**. Обектът е от местно значение. Разкрит е случайно, при изкопни работи за язовир.

На 3 км. западно от с. **Горна Кремена** се намира **Праисторическото селище Заминец**. То е обявено за археологически обект.

В околностите на с. **Долна Кремена** се намира археологически обект от местно значение: **Антично (римско – III-IV в.) селище - местността Метиля или Сладуня на 2,5 км югоизточно.**

На около 300 м. южно от с. **Дърманци**, в местността **„Калето“**, се намира **Средновековна крепост (XII-XIV в.)**. Обектът е от местно значение.

На левия бряг на река Искър, до с. **Елисейна** се намира **Антична и средновековна крепост в местността Градището**. Обектът е от местно значение.

В землището на с. **Зверино** в местността **Градище** има останки от **Средновековна крепост**, обект с национално значение.

Богато е и културно-историческото наследство на с. **Игнатица**. В регистъра на НИКН фигурира **Средновековна крепост** (обект от местно значение) на **4 км южно** от селото.

Друг археологически обект, намиращ се на територията на община Мездра е описан в **местността Калето** при с. **Крапец**. Това вероятно са били руините на средновековна църква, за които пише Богдан Николов и които не са проучени досега.

На 3,5 км. от с. **Лик** се намира **Средновековна крепост** – обект с местно значение.

Два археологически обекта с местно значение има и в с. **Люти брод**. Това са: **Средновековна крепост Шишманово кале** – на левия бряг на река Искър (западно от селото) и **Тракийско (халщадско) селище на десния бряг на река Искър срещу местността**. От национално значение е **Праисторическо, антично и средновековно селище, намиращо се на 1 км югозападно** от селото. Друг археологически обект е **Останки от църква „Коритен град“**.

В местността **„Ускето“** **Клисурската река** на с. **Люти дол** се намира археологическия обект **Градище**. Това са развалините на средновековна българска крепост, разрушена при турската инвазия през XIV в.

Археологически обект **Гробница, в местността Селището** на с. **Моравица** е регистриран по Чл. 146, ал. 3 от ЗКН. Южно и западно от селото се намират десетина тракийски надгробни могили (непроучени, според Богдан Николов).

На 5 км. източно от с. **Ослен Криводол** е разположен обекта **Тракийско и ранносредновековно селище в местността Урвич**, а на 1,5 км. от селото, в местността **„Гробището“** се намират останките от **Средновековна църква**.

На височина, край десния бряг на река Искър се намират развалините на античната и средновековна крепост **Винеград**.

В землището на с. **Очин дол** има няколко археологически обекта, невключени в Регистъра на недвижимите културни ценности на НИКН. На 1,5 км. на запад от селото

се издигат три тракийски надгробни могили (все още непроучени), наречени от местното население Трите буци.

В местността Пресветица през 2002 г. при изкопни работи бяха разкрити основите на раннохристиянски храм. Планът му наподобява кръст, увенчан с три апсиди. Изцяло запазен е баптистерия му, с изсечен от цял мраморен блок кръщелен купел. В наоса на църквата има запазени колони, принадлежали на олтарната преграда на храма.

В местността Мирово селище се намират останките от голямо късноантично и средновековно селище.

В околностите на с. **Ребърково** има документирани три археологически обекта от местно значение: **Праисторическо селище, средновековен некропол в местността Горна Крета – 0,5 км северно от селото; Праисторическо укрепено селище (късен халколит) в местността Мажин град – 1 км югозападно от селото; Праисторическо укрепено селище (късен халколит, с преход към ранен бронз) – на десния бряг на река Искър, 2 км. западно от селото.**

Околностите на с. Ребърково са обитавани от човешки общества от най-дълбока древност. Около извора Пеловец се намират останките на селище от неолита (VI хил. пр. Хр.). При проучванията са намерени изящни гленени съдове с цветна украса – черни геометрични фигури върху тъмночервен фон. Забележителни са съдовете с форма на лале и др. В местностите Джуджера и Мажин град има останки от две укрепени праисторически селища от края на каменно-медната епоха (първа половина на IV хил. пр. Хр.). В местността Смалев дол има следи от антично селище, а в местността Горна Крета е разкрит средновековен некропол с християнски погребения. При разкопаването им са открити керамика и бронзови бижута.

В землището на с. **Руска бела** има установен един археологически обект - **Старо селище**. Има и четири тракийски надгробни могили (непроучени) и тракийско земеделско имение.

В земите на **Старо село** има регистрирани 3 археологически обекта с местно значение и 1 с национално (Праисторическо селище Пещерата-Пещ): **Средновековна крепост (XII-XIV в.) в местността Големия град на 1 км. източно от селото; Средновековна крепост в местността Малкия град на 0,5 км. източно от селото; Тракийска крепост и средновековно селище в местността Владишката могила на 3 км. южно от селото; Праисторическо селище Пещерата-Пещ на 3 км южно от селото.**

Районът на Старо село е обитаван още от старокаменната епоха. В пещерата Пещ, при разкопки са установени следи от човешка дейност от времето на късния палеолит. Има останки и от халколита и желязната епоха – в други съседни селища (но те още не са проучени).

Останки от голям тракийски поселищен център и няколко надгробни могили свидетелстват, че районът е бил населен и през античността. При земеделски дейности е разорана една от могилите, в местността Сухото езеро и във вътрешността ѝ е открито погребение чрез трупоиизгаряне (от V в. пр. Хр.). Гробните дарове са: желязна юзда, върхове за копия и една бронзова брадвичка-амулет, украсена с фигури на бик и овен.

В местностите Големият град и Малкият град са руините на две крепости от Античността и Средновековието.

В землището на с. **Типченица** има документирани два археологически обекта – **Средновековна крепост Градище на 2 км. западно** от селото (с местно значение) и **Манастирът в местността Креща.**

В района на с. **Цаконица** са локализирани 4 археологически обекта, първият от които с национално значение: **Праисторическо селище Пещера, в местността Голяма пещера на 1 км. югозападно** от селото; **Крепостта Калето; Цаконска пещера в местността „Суха река“; Селище Стълпина в местността Стола;**

В землището на с. **Царевец** има няколко археологически обекта, фигуриращи в регистъра на НИНКН: **Късноантична крепост в местността Градището, намираща се на 2-3 км. северно** от селото (обект с местно значение) – ДВ брой 25 от 1969 г.; **Пещери с гравирани рисунки в местността Говедарника на 2 км. южно** от селото (обект с национално значение) – ДВ брой 91 от 1979 г.; **Праисторическо селище Гъркова могила на 4 км. южно** от селото – ДВ брой 90 от 1965 г. **Три могили източно на 200 м. северозападно на 1 км** от селото. – Чл. 146, ал. 3 от ЗКН;

Районът на с. Царевец е много богат на археологически обекти – праисторически селища и пещерни обиталища, голям тракийски могилен некропол и антични селища.

До левия бряг на река Искър, върху естествената височина Гъркова могила се намират останките на селище, обитавано в края на халколита (IV хил. пр. Хр.).

На височината Градище се намират почти заличените развалини на антична и ранновизантийска крепост.

Археологическото наследство на община Мездра е богато и разнообразно. Част от обектите са проучени, а непроучените вероятно крият голям научен и туристически потенциал и опазването им от въздействието на природните стихии, незаконно човешко вмешателство и тяхната социализация е задачата, пред която ръководството на общината е изправено.

На територията на община Мездра има множество сгради (църкви, частни домове и др.), които са свидетелства за минали строителни традиции и са носители на местна специфика.

В с. **Боденец** са две сградите, фигуриращи в регистъра на НИНКН.

В с. **Брусен**, къщите, попаднали в регистъра са 4 на брой.

В с. **Върбешница** от архитектурно-строителен вид са 2 сгради – частни домове.

В с. **Горна Бешовица** също има 4 къщи.

На територията на **с. Горна Кремена** се намират 4 къщи, одобрени със списък от 16.11.1971 г. и една църковна сграда (намираща се в същия списък), която е класифицирана от архитектурно-строителен вид.

В **с. Долна Кремена** има 14 къщи и една училищна сграда, вписани в регистъра на НИНКН. От архитектурно-художествен вид е сградата на църква „Св. Николай”, която е от местно значение.

В **с. Кален** се намират 23 частни домове, които фигурират в регистъра на НИНКН.

В **с. Крапец** има една къща, вписана в регистъра.

В **с. Лик** от архитектурно-строителен и художествен вид е сградата на църквата „Св. Анастасий”.

В **с. Люти брод** също от архитектурно-строителен и художествен вид е сградата на църквата.

В **с. Люти дол** (квартал I, парцел III, пл.№ 281) се намира сграда на Манастирски хан.

Сред обектите в землището на **с. Ослен Криводол** фигурира крепост (на 3 км. северно от селото), вид архитектурно-строителен от Античността и Средновековието. Обектът е от местно значение.

От същия вид е и крепостта Мажинград до **с. Ребърково** – обект от национално значение.

В **с. Типченица** се намира сградата на църквата „Св. Димитър” от архитектурно-строителен и художествен вид.

В **с. Царевец** се намират 32 сгради, фигуриращи в регистъра на НИНКН, спадащи към архитектурно-строителния вид недвижимо културно наследство. От национално значение е църквата „Св. Николай”. Интересни са сградите на Калафунската мелница и караджейка. Другите сгради, вписани в регистъра са 29 къщи на частни лица.

Към архитектурно-строителен и художествения вид спада и Манастирския комплекс при **Черепиш**. Той включва: манастирски сгради, църква „Успение Пресветая Богородица” и Рашидовото здание.

Архитектурното наследство на община Мездра включва многобройни сгради, в различни селища на общината, в по-голямата си част това са частни домове, сгради с жилищно-търговско предназначение, църкви и др. Наличието на големи и качествени залежи от варовик в землищата на някои от селата на общината (Върбешница, Горна Кремена, Лик, Ребърково, Крета, Царевец, Цаконица), е довело до усвояване на умения сред местното население за добив и обработка на скалните материали. Каменоделието е традиционен потомствен занаят за района. Строителната традиция в мездренския край е обогатена от влиянието на селата, в които е разпространен каменоделския занаят – Върбешница, Горна Кремена, Царевец и др. Повечето от частните домове, намерили място в регистъра на НИНКН са интересни най-вече с украсените си с пластични каменни детайли фасади.

Църковните сгради, които бяха изброени, освен в архитектурно отношение са ценни и с художественото си оформление.

Няколко са обектите, на територията на община Мездра, определени като принадлежащи към „архитектурно-стротелен и художествен вид“:

Църква „Св. Димитър“ в с. Горна Бешовица - обект от национално значение. Църквата е в аварийно състояние и не е подходящ обект за туризъм.

В с. **Долна Кремена** се намира църквата „**Св. Николай**“ – обект от местно значение. Църквата е в аварийно състояние и не е подходяща за туристически посещения. Трябва да се изработи цялостна програма за интердисциплинарни намеси за спасяване на обекта и неговата последваща социализация.

В с. **Лик** се намира друг обект от културно-историческото наследство на община Мездра – **църквата „Св. Атанасий“**. Църквата е в много добро състояние след цялостна реставрация.

В с. **Люти брод** и околностите му се намират няколко **църковни сгради и останки** от такива, според регистъра на НИИКН. По смисъла на чл. 146 от ЗКН са регистрирани останки от църкви (5 броя, според археолога Богдан Николов) на територията на средновековния епископски център Коритенград. Те са по-скоро археологически обекти. На 1 км. югозападно от селото се намира **Средновековна църква**. Богдан Николов я споменава като „триапсидна църква от XIV в., със запазени стенописи“.

Средновековната църква в местността Гробището, намирала се на 1,5 км. югозападно от с. **Ослен Криводол** е обявена за обект с национално значение. От нея е запазен фрагмент от стенопис - сцената „Тайната вечеря“ се съхранява в РИМ-Враца. Изобразената сцена впечатлява с точния рисунък на апостолските лица и прецизността на колорита и подсказва големия талант на неизвестния зограф, изписал я в края на XVII в. Църквата, датирана към периода XVI-XVII в. вече не съществува. Тя е била малка, еднокорабна и засводена, покрита с каменни плочи и стенописвана.

В с. **Типченица** се намира **църквата „Св. Димитър“**. Сградата е еднокорабна, едноапсидна, с купол, с висок барабан, осветен от 6 прозореца. Сградата е в много добро състояние.

В с. **Царевец** се намира още един обект от Средновековието – **Църква ”Св. Николай”** – вече с признато национално значение. Църквата е в добро състояние и се намира в центъра на селото, в двора на новия храм „Св. Димитър“, строен през XIX в. (1884 г.).

Последният обект от архитектурно-строителен и художествен тип в община Мездра, вписан в регистъра на НИИКН е **Черепишкия манастир „Успение Богородично”, църквата „Успение Пресветая Богородица” и Рашидовото здание**.

Понастоящем на територията на община Мездра има 24 действащи християнски храма, болшинството от които в добро състояние. Те се намират в: **гр. Мездра** – православна „Св. Георги Победносец” и Христова евангелска църква „Шалом”; **с. Боденец** – „Св. В. М. Ч. Димитрий Чудотворец”); **с. Брусен** – параклис „Св. Йоан Кръстител”; **с.**

Върбешница – „Св. Архангел Михаил“; **с. Горна Бешовица** – „Св. Димитър“ – в лошо състояние; **с. Горна Кремена** – „Св. Николай Чудотворец“ (от 1825, основно ремонтирана през 2002 г.); **с. Долна Кремена** – „Св. Св. Кирил и Методий“ – в лошо състояние; **с. Дърманци** – параклис „Св. Софроний Врачански“ (от 2013 г.); **с. Елисейна** – „Св. Пророк Елисей“; **с. Зверино** – „Св. Великомъченик Димитрий“; **с. Игнатица** – „Св. Игнатий Богоносец“; **с. Кален** – параклис „Св. В. М. Ч. Георги Победоносец“; **с. Крапец** – параклис „Св. Димитрий Мироточец“; **с. Крета** – „Св. Архангел Михаил“; **с. Лик** „Св. Атанасий Велики“; **с. Люти дол** – „Рождество Богородично“ – в лошо състояние; **с. Моравица** – „Св. Николай“; **с. Оселна** – „Св. Дух“ – в лошо състояние; **с. Ребърково** – „Св. Петър и Павел“; **с. Руска бела** – „Св. Архангел Михаил“; **с. Старо село** – „Св. Георги Победоносец“; **с. Типченица** – „Св. Димитър“; **с. Царевец** – „Св. Димитър“.

Елементи на градско културно наследство

Мездра – град роден от историята

В историческото си развитие селищната структура на Мездра датира от края на медно-каменната епоха /IV хилядолетие пр. Хр./ като на мястото на крепостта „Калето“ е било разположено укрепено селище. Направените археологически разкопки и откритията на учените извеждат на преден план културните напластявания и съжителството на различни култури и цивилизации – местни траки от племето „Трибали“ и нашественици на гали /племе „Скордски“/ и келти /племе „Бастарни“/ до I в., когато селището, заедно с цяла Мизия е завладяна от Рим.

Римляните построяват ново укрепление на Калето с защитна цел по един от главните пътища, свързващи Мизия и Тракия, минаващи през Искърското дефиле. Така през II–III в. до крепостта възниква град и робовладелски имения в околностите му.

Селището е било разположено на границата между латино-говорящата на запад и гръцкоговорящата на изток части от Римската империя.

В първите десетилетия след налагането на християнството през 313г. от Константин Велики, до с. люти брод е построена епископска базилика, впечатляваща със своите размери – 28/16м. и импозантност, бележеща прехода от триизмерните скулптури към характерното за източното православие релефност на символиката.

От 1878 г. местното население се преселва в местността „Селището“. В развитието на Мездра преломен момент се оказва строителството на жп. Линията София–Роман започнало през 1893г. и завършва през 1897г.

В края на 20–те години на XX век в Мездра са изградени множество нови къщи и общински и държавни институции. Селищната структура по отношение на архитектурата постепенно придобива облик на малък съвременен град. Благодарение на възпитаници на престижни германски учебни заведения западноевропейският стил се налага в Мездра и мездренските села. На 31.VIII.1950г. с Указ 435 Мездра е обявена за град. Градът е разположен амфитеатрално по левия бряг на река Искър, където тя напуска Искърското дефиле.

В **гр. Мездра** има регистрирани повече от 20 сгради в списъка на НИНКН. Шестнадесет от тях са жилищно-търговски сгради - 9 от тях са на ул. ”Христо Ботев и 7 (които са и от ансамбловое значение) на ул. ”Георги Димитров” от архитектурно-строителен вид. На ул. ”Георги Димитров” се намира и сградата на ОУ ”Христо Ботев”. На ул. ”Иван Вазов” № 9 къщата на Стефка Йорданова.

В града има и групови паметници, сгради по ул. „Христо Ботев” и няколко сгради в западната част на градския площад.

Калето край гр. Мездра, част от АК „Калето“ е най-значимият обект, дал тласък на развитието на туризма. Посетителите на археологическия комплекс могат да видят крепостните останки и няколко експозиции от артефакти, намерени при разкопките, да се запознаят с историята на обекта. Понастоящем скалният рид на който се намират останките от крепостните стени е част от специално изграден туристически комплекс. АК ”Калето” е изграден в рамките на проекта „Историята, културата и природата – туристическите атракции на община Мездра”, реализиран от община Мездра по Оперативна програма „Регионално развитие 2007-2013”. Намира се близо до града, на брега на река Искър. Периодизация на обекта - от халколитната епоха до края на XIV в. Крепостните останки са от Античността и Средновековието. Предназначението на крепостта е било да защитава естествената връзка между Южна и Северна България (пътищата, свързващи Дунавската равнина и Софийското поле).

В близост до големия античен град (намиращ се под съвременна Мездра) са били разположени селскостопански имения (римски вили рустика), където се е произвеждала селскостопанска продукция, пласирана в града. Те са били летни резиденции на собствениците си, така че къщите в тях са били солидно изградени и луксозно обзаведени. Застроената жилищна и стопанска площ на вилата при с. Долна Кремена е около 1 400 кв. м. Открити са детайли от колонадата на централната сграда и изящно изработени коринтски капители. Върху колоните е имало релефи на различни божества. В най-добро състояние е релеф на богинята Афродита, в цял ръст, в композиция с делфин. Открити са и две статуи – херми (скулптури на бог Хермес с две лица). Друга находка е скулптурна група на Дионис и Херкулес (боговете на веселието и силата), изработени от дребнозърнест бял мрамор. Предполага се, че тя е украсявала приемната на собственика. При археологическите разкопки са открити и много предмети на ежедневието – бижута, луксозна керамика, земеделски сечива и др. Смята се, че имението е разрушено в средата на III в. при нашествието на готите. По това време е нападнат и разорен и античният град, намиращ се под съвременна Мездра, както и крепостта на скалния рид – Калето. Нападенията, грабежите и опожаряванията са оставили следи и в трите обекта. Ясно личат разрушенията във вилата (колонадата и капителите са натрошени). Тя не е възстановявана повече.

На територията на гр. Мездра се намира и православната Църква "Св. Георги Победоносец", както и Градската галерия, разположена в Дом на железничаря.

I.7.2. Обобщени изводи

Проблеми:

- Недобро състояние на част от обектите;
- Нерегламентирана комуникация и недостатъчна координация между туристическите структури, бизнес сектора и общинските структури;
- Квалификацията на персонала в сферата на обслужването на туризма не отговаря на високите изисквания на съвременния туризъм;
- Липса на туроператорска и турагентска туристическа дейност;
- Слаба социализация на обектите с потенциал за туристическо предлагане;
- Липса на стратегия и визия за опазването на недвижимото културно богатство на територията.

Предимства:

- Благоприятно транспортно-географско положение
- Благоприятен за туризъм климат през цялата година;

- Възобновени проучвания на културното наследство;
- Уникални природни забележителности.

I.8. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛИЩНАТА МРЕЖА И ЖИЛИЩНИЯ СЕКТОР

I.8.1. Баланс на територията

Площта на територията на община Мездра е 519 226 дка. От тях земеделската земя е 292 937 дка. Площта, заета от гори е 201 127 дка, а от водни течения и водни площи 3 493 дка. Населените места и други урбанизирани територии са с площ 16711 дка, а тези за транспорт и инфраструктура са 4 054 дка.

Най-голямата част от територията на общината е заета от земеделски земи (56 %). Значителна част представляват и горските територии – 39%. Площта, обхваната от населени места и други урбанизирани територии, транспорт и инфраструктура е 4% от територията на общината, което я прави много слабо урбанизирана.

Фигура 39 Баланс на територията на община Мездра (дка), НСИ

Източник: НСИ

I.8.2. Селищна мрежа

Селищната мрежа е пространствена форма на организация на селищата в дадена територия. Съгласно Наредба № 7 на МРРБ/22.12.2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видови територии и устройствени зони селищата в община Мездра попадат в следните категории:

- ✓ В категория „средни градове“ – гр. Мездра – 11 546 жители
- ✓ Средни села – (с население от 1000 до 2000 жители) – с. Зверино – 1 565 жители
- ✓ Малки села – (с население от 250 до 1000 жители) – 16 села – с. Царевец, с. Типченица, с. Руска бела, с. Ребърково, с. Оселна, с. Моравица, с. Лютиброд, с. Крапец, с. Игнатица, с. Елисейна, с. Дърманци, с. Долна Кремена, с. Горна Кремена, с. Върбешница, с. Брусен, с. Боденец
- ✓ Много малки села (с население до 250 жители) – 10 села – с. Горна Бешовица, с. Злидол, с. Кален, с. Крета, с. Лик, с. Лютидол, с. Ослен Криводол, с. Очиндол, с. Старо село, с. Цаконица

В сравнителен план, сред населените места по степента на развитост на селищните си функции, се откроява общинският център гр. Мездра.

Град Мездра е обединяващ обслужващ и икономически център на общината, но той губи икономическите си функции и влияние в рамките на общината поради намаляване на икономическия си потенциал в резултат на неблагоприятни въздействия на преструктуриране на производството в прехода към пазарна икономика. Запазват се

неговите функции на обслужващ и административен център. Община Мездра е в близост до столицата на България - София и е пресечна точка в транспортното направление от европейска значимост - София-Видин, което е част от връзката между централна Европа и пристанищата на Егейско море. По линия на транспортното направление се формира една от най-важните за България ос на развитие - оста от наднационално значение, свързваща пристанищата на Егейско море с централна Европа, която в границите на България свързва ГКПП Кулата с Видин. По направлението на тази ос е добре развита транспортната инфраструктура, чрез ж.п. линия и първокласен път с европейска категоризация E79. Една от значимите концентрации на селищни образувания по тази ос е агломерацията Враца-Мездра.

По степен на благоустроеност, селата имат сходни характеристики – всички са електрифицирани и водоснабдени, разполагат със значителни зелени площи. Сравнима е и благоустроеността на уличната мрежа – няма канализация и изградената улична мрежа е в лошо състояние.

Като пространствена структура, селищната мрежа е добре развита.

Ос на развитие от национална значимост е отклонението на направлението от Мездра през Бяла Слатина към Плевен. Направлението е със значително по-ограничена транспортна значимост и по-малка концентрация на населени места, които са и по-малки по отношение на населението.

1.8.3. Жилищен сектор

Преобладаващата част от застрояването в населените места е с малка височина - 1-2 етажа. Единствено в гр. Мездра се срещат жилищни сгради с етажност по-голяма от 2 етажа. Единични жилищни сгради с етажност над 2 етажа се срещат и в селата Зверино и Елисейна. Анализите и оценките на жилищния фонд се извършват по няколко основни показателя, които са:

- брой жилищни сгради;
- брой жилища;
- брой обитавани и брой необитавани жилища;
- размер на жилищната площ и др.

Жилищни сгради

Освен като брой жилищните сгради в общината се анализират и по отношение на тяхната конструкция и материал, от който са изградени. Общият брой на сградите в общината към 2018 г. е 10 618 бр. Тяхното териториално разпределение по населени места до голяма степен е съобразено с броя на населението, респективно на домакинствата в отделните селища.

Териториалното разположение на жилищните сгради до голяма степен започва да влиза в дисбаланс с териториалното разпределение на населението. В най-голяма степен това се отнася за селата, които са по-силно засегнати от миграцията. Причина за това е, че жилищните сгради са изградени в миналото при наличието на по-голям брой население в отделните населени места. С намаляване броя на населението се получава посочената по-висока осигуреност с жилищни сгради. По години на постояване, жилищните сгради в общината са изградени основно преди 40-50 години – такива са около 70% от общия им брой. Над 50 години са около 29%. Останалите жилищни сгради са построени в периода след 1990 г. Много малко са сградите, построени след 2000 г.

Жилища

За жилищната задоволеност на населението по-обективни са показателите, характеризиращи самостоятелните жилища, които се намират както в еднофамилните, така и в многофамилните жилищни сгради. За характеризиране на жилищата се използват следните показатели: „брой жилища“; „жилища по брой на стаите“; „жилищна площ“ и др.

Броят на жилищата в община Мездра към 2018 г. (13 562 бр.) е по-висок от броя на жилищните сгради (10 618 бр.). Причината за това, е че част от жилищните сгради са многофамилни, т.е. в тях са обособени повече от едно самостоятелно жилище. Такива жилищни сгради има основно в гр. Мездра, с. Зверино и частично в с. Елисейна.

Броят на жилищата с техните основни характеристики в община Мездра е показан в Таблица 31.

Таблица 31 Жилищата в община Мездра в периода 2015 - 2018 г.

	Жилища (брой)	Жилища по брой на стаите	Полезна площ (м2)	Жилищна площ (м2)
2015	13521	42126	984302	756576
2016	13529	42144	985110	757116
2017	13532	42156	985409	757309
2018	13562	42236	987593	758727

Източник: НСИ

Общият размер на полезната площ през 2018 г. в целия жилищен фонд на общината възлиза на 987 593 м2. Жилищната (чиста жилищна) площ е 758 727 м2.

Обитавани жилища

Не целият жилищен фонд в общината се обитава. Данните от преброяването на жилищния фонд през 2011 г. показват, че част от наличните жилища не се използват, т.е. по това време те са били необитаеми. Броят на обитаваните жилища общо за общината възлиза на 8 313 или 61,6% от всички жилища. Повече от една трета от наличните жилища не се обитават, т.е. не се използват по предназначението си. С висок относителен дял са обитаваните жилища в гр. Мездра (78,6% от общия им брой). С нисък брой

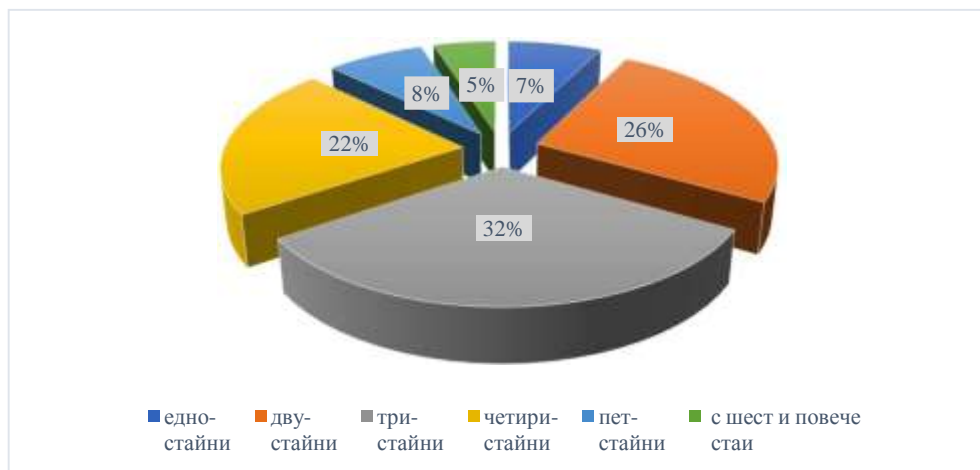

обитавани жилища (под 40% от наличните) са малолюдните села Цаконица, Старо село, Кален и др.

Брой на стайте

Жилищата – 13 562 жилища бр. разполагат с общо 42 236 стаи. Средният брой лица на едно жилище през 2018 г. е 1.36.

Фигура 40 Структура на жилищата по броя на стайте в тях (като относителен дял в %) за 2018 г.

Източник: НСИ

Форма на собственост

Преобладаващата част от жилищата в общината са частна собственост, което е характерно за жилищния фонд в страната. От целия жилищен фонд 98.5% са собственост на частни физически лица. Останалият един процент от жилищата са общинска и държавна собственост и незначителна част на частни юридически лица.

Качествена характеристика на жилищния фонд

Основните параметри, които имат отношение към качествата на жилищния фонд са конструкцията (материала от който са изградени отделните жилищни сгради) и благоустроеността им. Характеристиката на жилищните сгради по отношение на материала, от който са изградени определя до голяма степен и тяхната конструкция.

Фигура 41 Относителен дял на жилищата в община Мездра за 2018 г. по форма на собственост

Източник: НСИ

Фигура 42 Структурата на жилищните сгради в община Мездра, според материала, от който са изградени - 2018 г.

Източник: НСИ

По данни на МАГ, сериозни и видими проблеми има и в жилищните условия на ромската общност в община Мездра. Данните от количественото изследване сочат, че ромите живеят в гъсто населени жилища, средно 5.1 човека в жилище; предимно в малки жилища, състоящи се средно от 2 стаи.

Едва 14% от изследваните са посочили, че живеят в собствени жилища, други 14% от изследваните са посочили, че живеят в общински жилища, 8%, живеят в жилища под наем, а 7% са посочили, че живеят в жилища, които са собственост на роднини. Цели 64% от изследваните, не знаят чия е собствеността на жилищата, които обитават. 22% от изследваните домакинства са посочили, че живеят в апартаменти, а 10% живеят в масивни къщи. Значителна част обаче – **близо 2/3 от изследваните са посочили, че живеят в паянтови къщи или бараки, които застрашават здравето и живота им (25% в паянтови къщи и 44% в бараки).** По данни на МАГ поне 70% от многочислените ромски домакинства на град Мездра живеят при лоши жилищни условия в паянтови жилища и в бараки, с липсваща техническа инфраструктура и недостатъчен достъп до комунални услуги.

По данни на Местната Активна Група и данни на Стратегията на област Враца за интеграция на ромите (2012-2020) в населените места на община Мездра, жилищната ситуация на ромите генерално е по-добра. Ромите живеят предимно в собствени къщи, улиците са асфалтирани с добре уредена улична инфраструктура и въпреки, че нямат канализация, районите, в които живеят роми се поддържат чисти.

I.8.4. Основни изводи

Проблеми:

- През последните години е формиран значителен контингент необитавани жилища, на първо място – поради отрицателния естествен и механичен прираст;

Предимства:

- Общинският център град Мездра е административен, функционален и пространствен център на общината.

I.9. АНАЛИЗ НА ВРЪЗКАТА НА ОБЩИНАТА СЪС СЪСЕДНИТЕ ТЕРИТОРИИ ИЗВЪН АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ѝ ГРАНИЦИ

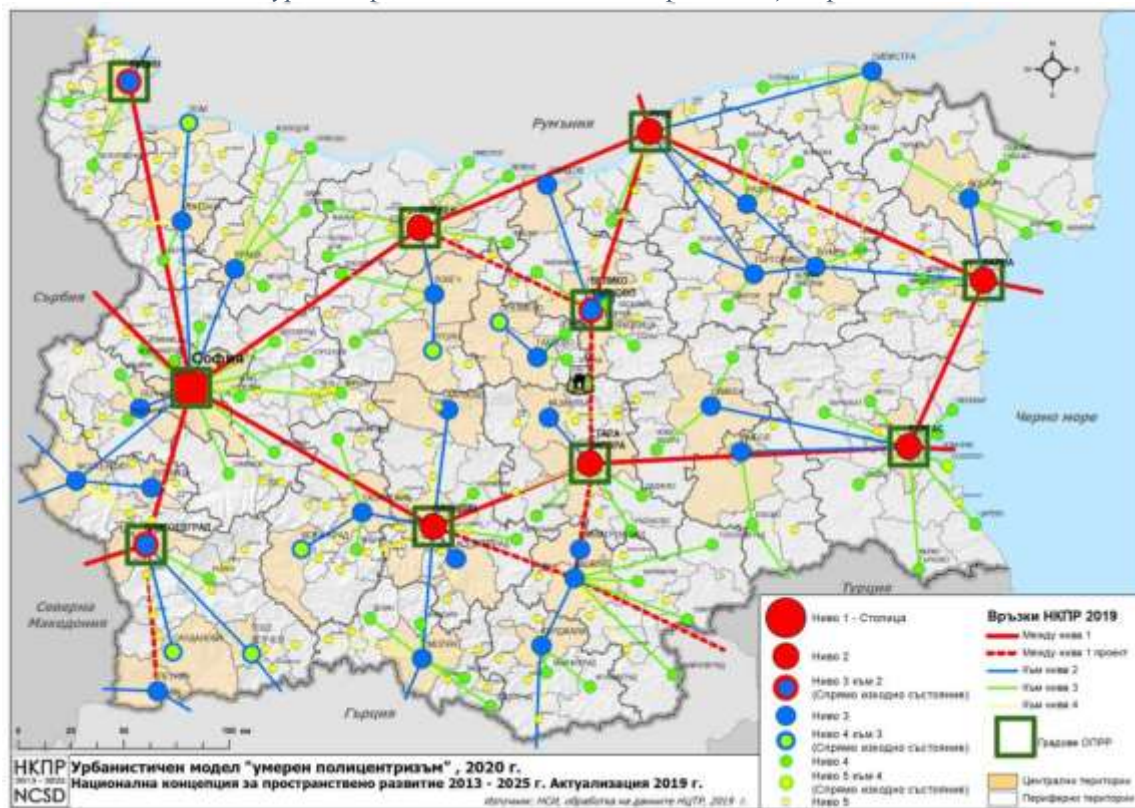
I.9.1. Връзка със Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападния район от ниво 2

Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападен регион от ниво 2 е стратегически планов документ, определящ общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона в годините на новия програмен период 2021–2027.

Град Мездра е сред градовете от четвърто йерархично ниво, съгласно Националната концепция за пространствено развитие (НКПР). Градовете от това ниво са избрани с оглед подходящото им местоположение в територията на областите, демографската им големина, наличните им функции в сферата на икономиката и социалната сфера, въпреки занижените им социално - икономически показатели.

В териториалната урбанистична структура на региона, община Мездра е класифицирана като *средно урбанизирана община (междинна)*. Категория „междинна“ се отъждествява с „периферна община с изявен град център“.

Фигура 43 Урбанистичен модел "Умерен полицентризъм"

Източник: НКПР, Актуализация 2019 г.

Административният център е сред тези в най-благоприятна позиция, предвид че се обслужва от път с международно и национално значение.

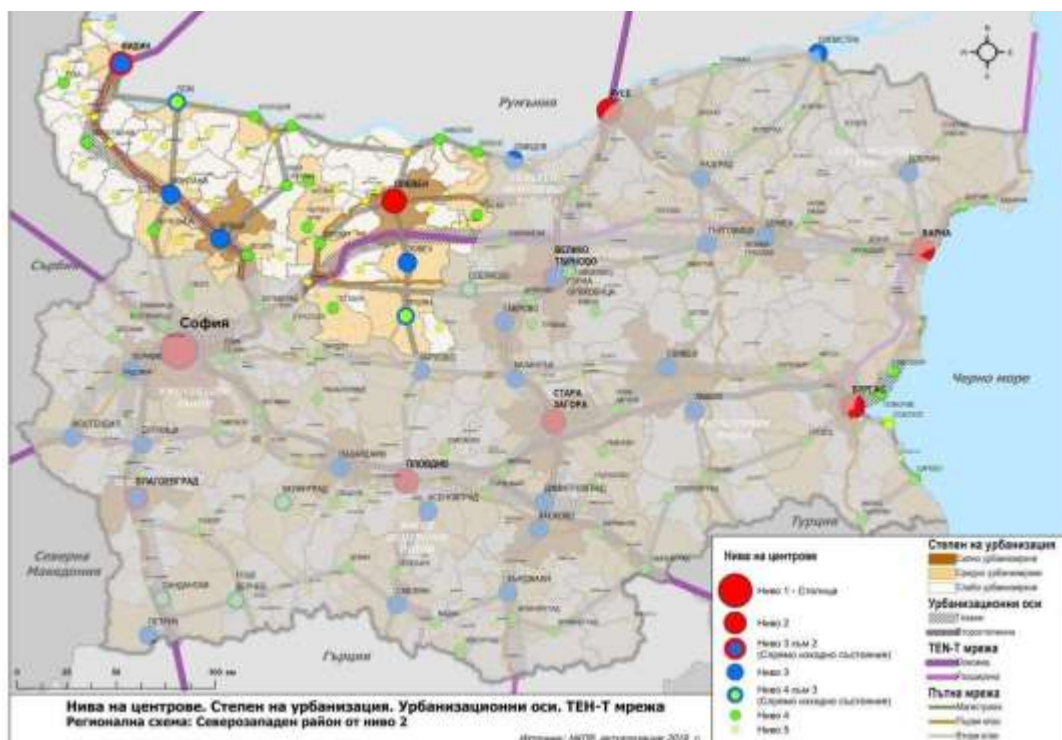
Главните жп линии, като част от инфраструктурата на TEN-T мрежата, осигуряват интеграцията на жп мрежата на страната с тази на съседните страни. В пространствено отношение те имат важно значение за интегрирането на територията както в национален, така и в европейски план. Чрез тях се осигурява достъпът до пристанищата и летищата с международно значение, както и връзките между големите градски центрове, включително столицата София. В този смисъл община Мездра, обслужвана от две жп линии *има реални възможности за комуникация на по-високо териториално ниво, съответно и по-добри възможности за развитие.*

Агломерационните процеси са свързани на първо място с трудовите пътувания, но също и с пътувания свързани с обучения, обслужване и отдих. Общината попада под влияние на оста Видин - Монтана - Враца (Мездра) - София, по която минава основен коридор от TEN-T мрежата на ЕС. Ос на развитие от национална значимост е и отклонението от основния коридор - от гр. Мездра през гр. Бяла Слатина до гр. Плевен. Второкласният път II- 16 /Мездра-Ботевград/-Ребърково-Елисейна- Своге-София е връзка на общината със Столичния град по Искърското дефиле.

1.9.2. Съвместни проекти със съседни общини

Предвид географското местоположение на общината, транспортната инфраструктура и достъпността, могат да се поставят възможности за коопериране с други общини (включително извън границите на страната) за изпълнение на съвместни проекти.

Фигура 44 Урбанизационни оси. TEN-T мрежа

Източник: НКПР, Актуализация 2019 г.

Подходящи оси за съвместно сътрудничество и коопериране на община Мездра, идентифицирани в процеса на изготвяне на ПИРО Мездра:

Междубластни: ос Видин – Монтана – Враца – София. По тази ос се изпълняват предимно големи инфраструктурни обекти.

Вътрешнобластни: Борован, Бяла Слатина, Враца, Козлодуй, Криводол, Мизия, Оряхово, Роман, Хайредин. Това могат да бъдат проекти с цел опазване на културно-историческото наследство, за развитие на селското стопанство и др. Изпълнението на проекти и инициативи между общините в областта може да подобри качеството на живот и работната среда, достъпността до основните услуги и да увеличи конкурентоспособността на региона като цяло.

Селска община/район: Борован, Бяла Слатина, Козлодуй, Криводол, Мизия, Оряхово, Роман, Хайредин

Трансгранично сътрудничество: Румъния, Сърбия

Анализ за периода 2014 - 2020

В настоящата част е разгледана връзката на общината със съседните територии извън административните ѝ граници, които имат потенциал да влияят върху развитието на населените места и териториите в рамките на общината. Целта е да се разгледат евентуалните въздействия на съседните територии върху община Мездра. Анализът в настоящата част е секторен и включва:

Икономика

Близостта на община Мездра до София и възловото място в жп мрежата на страната са сред основните причини за дългогодишната ежедневна трудова миграция от Община Мездра към Столицата. Изследване на Института за пазарна икономика от 2017 г. поставя Мездра в периферията на икономическа зона София:

Фигура 45 Икономически центрове в България

Формираните икономически центрове в изследването са основани изцяло на естествените икономически процеси. Групирането в рамките на центрове е правено около т.нар. икономически ядра, които привличат значителна ежедневна трудова миграция от съседни общини, имат висока концентрация на наети лица и генерират относително голяма продукция. е Ядрото на икономически център „София“ е на първо място по нетна трудова миграция и произведена продукция. Според изследването на ИПИ над 10% е ежедневна трудова миграция към Столична община от повече от 17 общини, сред които и Мездра.

За Община Мездра близостта до София от една страна е възможност за трудова реализация на населението, от друга води до негативни последствия за общината. Проведеното анкетно проучване за целите на ПИРО на Община Мездра извежда като **най-изявен социален проблем миграцията на млади и образовани хора**. В същото време **липсата на квалифицирана работна ръка** е основното ограничение за развитие на успешен бизнес в общината, според респондентите на проучването.

Близостта на областния център – град Враца (по-малко от 20 км.) е основна предпоставка за съществуваща ежедневна миграция на работна сила, но се наблюдава и в обратната посока – към Мездра. В завода на СЕ Борднетце-България ЕООД работят повече от 1500 човека от общини от цялата област Враца. През 2015 японско-немската компания е отличена с първа наградата на Министерство на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта „Работодател на годината“ за най-много наети служители, за наемането на 1125 служители в заводите си в Мездра и Карнобат. През 2015 г.

компанията инвестира над 5,5 млн. евро в разширението на завода си в Мездра. Отличия в класацията на МТСП за „Работодател на годината“, компанията има в различни категории за 2014 г. и за 2013 г. През 2016 г. СЕ Борднетце – България ЕООД е отличена в категория „Работодатели с най-съществен принос на националния трудов пазар“. Наградата през 2019 г. е за „Работодатели със значим принос за осигуряването на заетост на безработни лица от регионалния трудов пазар“, за това че компанията 279 безработни, в т.ч. 109 от регион Монтана (общините Хайредин и Мизия).

Евентуални възможности за изпълнение на съвместни проекти трябва да се за ускоряване растежа на регионалната икономика в СЗР, като това е Стратегически приоритет 1 на ИТС за периода 2021 – 2027. Документът, определящ целите на региона в периода до 2027 г. предвижда проекти за повишаване на инвестиционната активност, сред които „Изграждане на индустриална зона Мездра“, чрез подхода интегрирани териториални инвестиции (ИТИ). Коопериране и съвместни проекти между Община Мездра и Община Враца (допустим бенефициент по ОПРР 2021 – 2027) може да се реализира в рамките на подхода ИТИ за изпълнение на съвместни проекти, насочени към засилване на икономическото влияние на икономиката в областта, което да намали трудовата миграция към най-голямото икономическо ядро – София.

Туризм

Възможностите за съвместни инициативи между съседни общини в сферата на туризма включват различни инициативи и проекти за обединяване на ресурсите в общи туристически маршрути. Община Мездра има опит в партньорства, насочени към развитие на туризма:

- През 2019 г. стартира партньорство за проект Геопарк „Искърски каньон“, който е първият проект за геопарк под егидата на ЮНЕСКО в България между район "Нови Искър" (София) и общините Своге и Мездра. Инициатива е на представители на Минно-геоложкия университет. Геопарковете са обекти, насочени основно към стимулиране развитието на специализирания туризъм, който се основава на геоложкото наследство. И всъщност, след обсъждане с екипа от университета, общините Мездра, Своге и район „Нови Искър“ се обединиха около създаването му. Геопарковете са обекти, насочени основно към стимулиране развитието на специализирания туризъм, който се основава на геоложкото наследство. Очаква се от съвместните дейности да се разкрият нови работни места чрез стимулиране на иновативни местни инициативи, малък бизнес, алтернативни форми на туризъм - екотуризъм, селски туризъм, кулинарен туризъм, винен туризъм и други. България има уникално геолошко наследство, защото на нейната територия се разкриват всички типове скали от всички възрасти. За съжаление това наследство все още остава скрито за света. Идеята за проекта е още от 2002 г. и включва геопарк „Искърски пролом“, който е българският Гранд Каньон и представя цялата история на Земята в рамките на 100 км от столицата София. Искърският пролом е също така единственият пролом в света, който започва от столица и това е уникална възможност за разработване на туристически маршрути, започващи и завършващи в София. Независимо от огромния си потенциал до момента този проект остава в работен вариант поради слабата координация на българските държавни институции, както и липсата на финансиране. За реализацията на проекта, усилията на партньорите трябва да продължат за осигуряване на успешното развитие на „българският Гранд каньон“ като музей на открито.
- **Общини Мездра, Община Своге и район Нови Искър (София) имат дългогодишни партньорски отношения. Вече повече от 25 години съвместно провеждат традиционния фестивал „Празници на Искърското дефиле“, който**

е красноречив израз на стремежа за сътрудничество между трите общини, който са разположени в живописното Искърско дефиле (българският Гранд каньон). Богатите културни и спортни ценности са една от предпоставките за ежегодното провеждане на фестивала. Другата предпоставка е, че Празниците на Искърското дефиле се явяват своеобразен форум за изява на значими за региона постижения в различни сфери и направления.

Трансгранично сътрудничество

- От началото на програмен период 2014 – 2020 г., Община Мездра попада в избираемата област на INTERREG V-A Румъния - България 2014-2020 и има изпълнени два проекта:
 - Проект ROBG-452 „Добре дошли в Средновековието“, в партньорство с община Добрословени Румъния, имащ за цел да подобри устойчивото използване на природното и културно наследство, като се създадат два важни фестивала - римски и средновековен, които по атрактивен за туристите начин ще пресъздадат автентично живота и традициите на онези отминали времена, обединяващо всички заинтересовани страни;
 - Проект ROBG-416 „Съвместни усилия срещу природни бедствия“, в партньорство с жандармерията в гр. Михадинци Румъния. В рамките на проекта, дейността от българска страна включва укрепване на свлачище, на територията с. Игнатица, община Мездра.
- Програмата за трансгранично сътрудничество **Interreg-ИПП България-Сърбия**. Община Мездра не е използвала възможностите за партньорство с общини от Сърбия за реализация на съвместни инициативи. Програмата за трансгранично сътрудничество между България и Сърбия по ИПП за периода 2007-2013 г. работи в широк кръг от приоритетни области и обхващаше различни сектори , без ясна приоритизация. Въпреки тематичната концентрация наложени от регламентите на ЕС през периода 2014-2020 г., областите на интервенция, определени в Програмата за трансгранично сътрудничество INTERREG-IPA 2014-2020 все още остава доста разнообразна и без такава взаимозависимост. Проектът на програмата за периода 2021-2027, очертава следната индикативна подкрепа по общите цели на политиката на сближаване за 2021-2027 г.:
 - Приоритет 1 „Конкурентен граничен регион“, насочен към устойчив растеж и конкурентоспособност на МСП и създаване на работни места в МСП
 - Приоритет 2 „Интегрирано развитие на граничния регион“ - насърчаване на интегрираното социални, икономически и околната среда развитие, културно наследство и сигурност в градски част и в райони, различни от градските;
 - Приоритет 3 „По-издръжлив граничен регион“, насочен към насърчаване на адаптацията към климатичните промени, превенция на риск от бедствия.

I.10. Влияние на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение, предвидени за реализация на територията на общината

В периода 2021-2027 г. за изпълнение са предвидени пет големи инфраструктурни проекта с регионално и национално значение на територията на община Мездра.

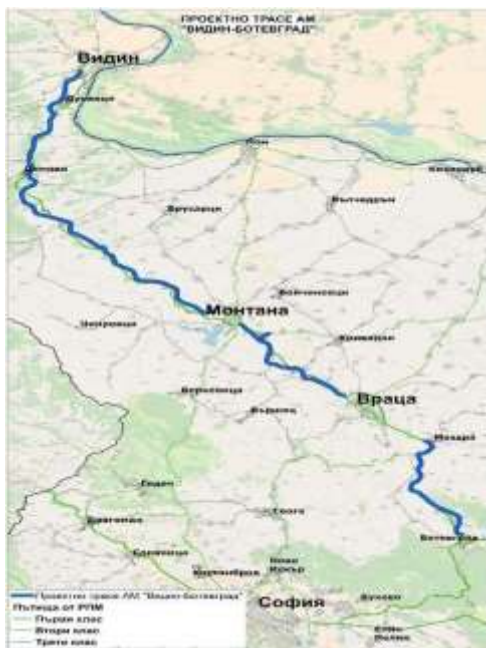

Таблица 32 Големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение на територията на община Мездра

Наименование на проект	Фаза и финансиране	Описание и значение за община Мездра
Скоростен път Видин – Ботевград	Стартирано през 2020 г. строителство на трасето в участъка „Мездра-Ботевград“, част от скоростния път Видин – Ботевград	Проектът ще допринесе за подобрене на трансграничните връзки и по-бърз достъп до границите със Сърбия и до моста с Румъния, както и този до столицата и съседните области и ще подпомогне развитието на община Мездра създавайки значителни възможности и перспективи за икономическото развитие на Община Мездра, в т.ч. и за туризма.
„Модернизация на жп линиите Видин – Медковец“	Очаква се финансиране в периода 2021 – 2027г.	Реализацията на проекта ще допринесе за подобряване на трансграничните връзки, което от своя страна ще окаже влияние и върху развитието на туризма.
„Модернизация на жп участък „Мездра – Медковец“	Към момента е възложена обществена поръчка за проектиране.	Реализацията на проекта ще допринесе за подобряване на трансграничните връзки, което от своя страна ще окаже влияние и върху развитието на туризма.
„Преустройство и рехабилитация на ключови гарови комплекси (Мездра и Червен бряг) и изграждане на интермодален терминал – Горна Оряховица“	Предвиден за финансиране в Национален план за възстановяване и устойчивост	В проекта е включено модернизиране и рехабилитация на елементите на железопътната инфраструктура в района на гаровия комплекс Мездра, като на гара Мездра ще се направи преустройство с оглед намаляване на броя на коловозите и постигане на оперативна съвместимост. Предвидено е също изграждане на нов пешеходен подлез/Пасарел за Мездра, както и изграждане на хале за ремонт на механизация с довеждаща инфраструктура в гаров комплекс Мездра.
Проект за Цифровизация в железопътния транспорт чрез модернизация на системите за безопасност и енергийна ефективност по жп направления от основната и широко обхватната TENT-T мрежа	Предвиден за финансиране в Национален план за възстановяване и устойчивост	Първият обект в проекта е предвиден по направление София – Мездра, в което ще бъде изградена диспечерска централизация. Вторият обект е продължението на направление Мездра - Горна Оряховица, което също включва изграждане на диспечерска централизация. Анализът на НКЖИ показва, че в участъка има централизации, които не могат да поемат надграждане с диспечерско управление. За това ще бъдат сменени с микрокомпютърни централизации и това са гарите Мездра, Кунино, Червен бряг, Горни Дъбник, Долни Дъбник, Плевен запад и Ясен.

С изпълнението на скоростен път Видин – Ботевград транзитният трафик ще бъде изведен от населените места, с което ще се повиши безопасността на движение и ще се ограничи вредното въздействие на шума и замърсяването на околната среда от интензивния тежкотоварен трафик. Строителството ще облекчи значително товаропотока и ще доведе до намаляване на пътно-транспортните произшествия в района по съществуващия път, в т.ч. в отсечката Мездра - Ботевград.

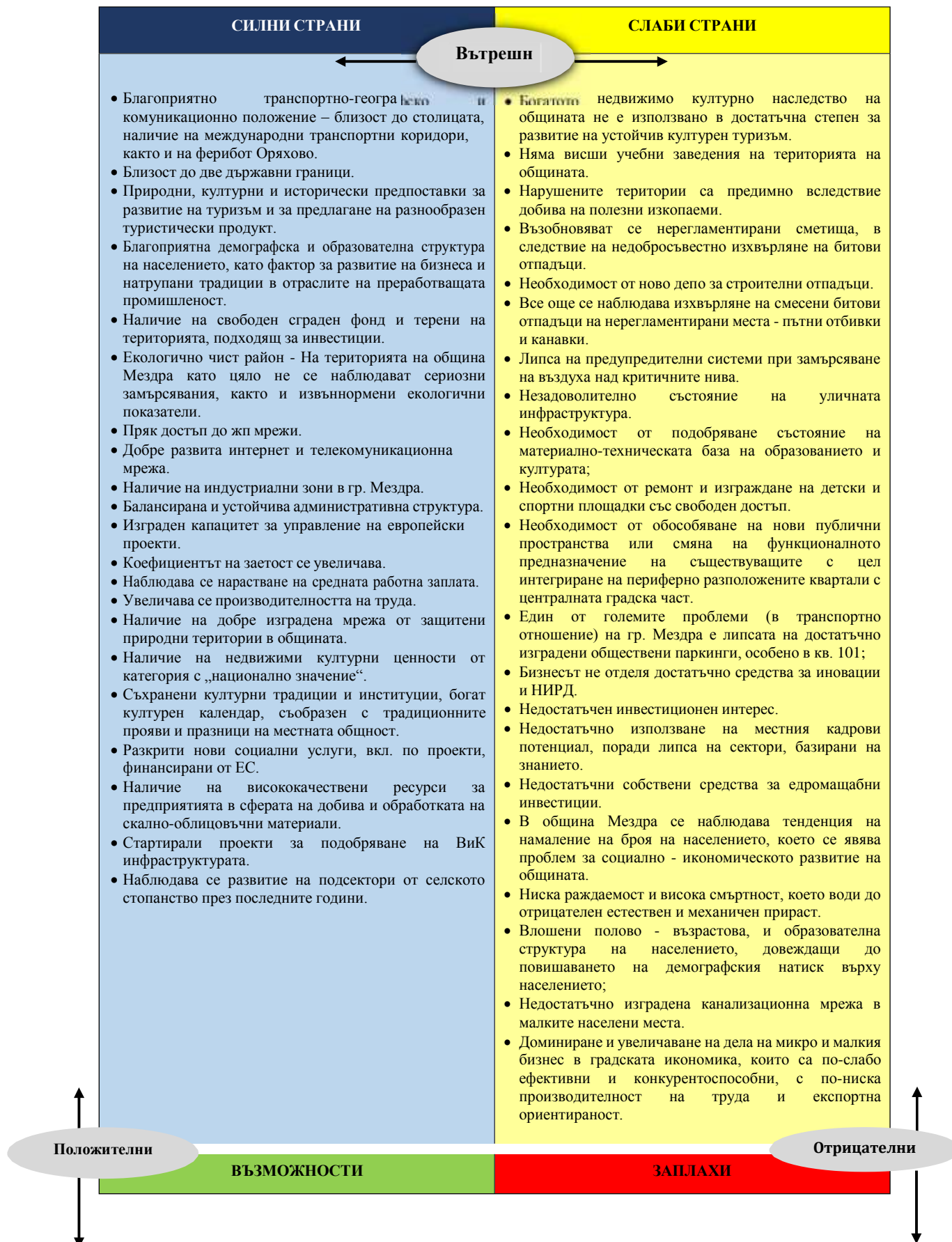

I.11. SWOT-АНАЛИЗ

SWOT анализ е класически метод за стратегическо планиране и в същото време и абревиатура, зад която стоят следните думи:

- **Силни страни** (Strengths);
- **Слаби страни** (Weaknesses);
- **Възможности** (Opportunities);
- **Заплахи** (Threats).

SWOT анализът е изключително полезен инструмент за разбиране на различни ситуации и вземане на решения. Той дава необходимата рамка за преглед на организационната стратегия и посока на развитие.

<ul style="list-style-type: none"> • Наличие на потенциал за сътрудничеството между МСП чрез създаването на клъстери и други форми за целенасочена бизнес подкрепа, чрез финансиране от Структурните фондове. • Възможности за ефективно сътрудничество между бизнеса и местните власти за бизнес инициативи и публично-частни партньорства. • Възможности за различни видове туризъм в това число винен, селски, културно-исторически, фестивален и др. • Възможностите за развитие на туризъм с комбиниране на туристически пакети със съседни населени места и общини. • Оползотворяване потенциала на културно-историческото наследство и природните дадености за развитие на туризма. • Подобряване качеството на човешкия капитал. • Повишаване на иновационния потенциал. • Наличие на възможности за усвояване на средства от европейски фондове. • Развитие на трансгранично и териториално сътрудничество чрез ефективни проекти, подкрепящи развитието на СЗР. • Развитие на транспортната инфраструктура от регионално, национално ниво. • Внедряване на мерки за енергийна ефективност и използване на алтернативни източници на енергия от бизнеса. • Интензивен инвестиционен маркетинг чрез стимулиране на инвестициите в отрасли с висока добавена стойност и експортен потенциал, включително чрез адекватно градоустройство и инфраструктура за реализация на инвестициите. • Развитие на Бизнес инкубатора, с цел стимулиране и подпомагане на бизнеса и изграждането на устойчиви партньорски отношения, включително създаване на клъстери. • Повишаване на административния капацитет и ефективно използване на средствата от фондовете на ЕС – от страна на публичните органи, неправителствения сектор и бизнеса. • Развитие на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост. • Подобряване състоянието на всички типове социална инфраструктура – здравна, спортна, образователна, социална, културна и др. • Разнообразяване на предлаганите социални услуги и развитие на алтернативни (иновативни) социални услуги; укрепване на сътрудничеството с неправителствения сектор в предоставянето им. • Подобряване достъпа на хора с увреждания до всички институции • Изграждане и подобряване на спортните обекти и местата за отдих и активен живот – велоалеи и алеи на здравето, детски и спортни площадки, многофункционална спортна зала, модерни игрища за различни видове спортове, басейни и др. • Ориентиране към дейности по профилактика и превенция на здравето на населението. 	<ul style="list-style-type: none"> • Продължаващо негативно развитие на демографските процеси. • Задълбочаващите се междурегионални различия на национално ниво, междуобщински различия, както и вътре общностни (между общинския център и останалите населени места). • Ограничаване на възможностите за усвояване на природния и друг териториален потенциал на региона поради намаляващия капацитет на човешкия ресурс. • Задълбочаване дефицитите на пазара на труда, свързани с ограничени възможности за заетост. • Нарастване на безработицата в рамките на COVID – 19, кризата. • Замърсяване на околната среда. • Неэффективно използване на възможностите за трансгранично и териториално сътрудничество. • Зависимост на общините от централния бюджет и липса на финансови ресурси за съфинансиране на проекти. • Рискове и неизвестности при инвестиране в туризма. • Засилваща се конкуренция в туризма в страната и света. • Приоритет и инвестиране в морските курорти и по-малък интерес към вътрешността на страната. • Недостатъчното предлагане на работни места за млада и висококвалифицирана работна ръка (вкл. и в сферата на високите технологии) ще доведе до емиграция на най-ценната част на работната сила; • Намаляващ брой на децата и местата в детски градини, както и на учениците в училищата. • Недостиг на финансови средства от общинския и националния бюджет за реализация на проекти, местни планове и стратегии за развитие.
---	--

Външни

I.12. Взаимовръзки с резултатите от проведения хоризонтален социално-икономически анализ на Северозападен район

Социално-икономическият анализ на районите на Република България представя настъпилите промени и тенденции за периода 2014-2020 г. в икономическо, социално, демографско, инфраструктурно развитие и състоянието на околната среда и очертава основните тенденции в тях. Също така дава прогнози за развитието им до 2027 г.

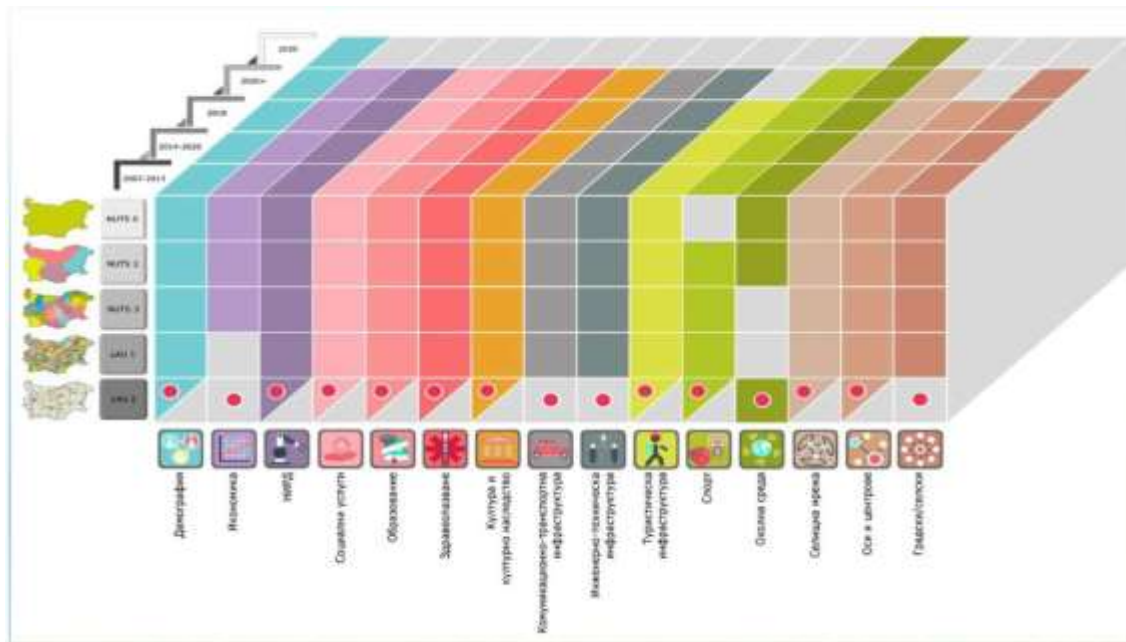
Териториален обхват на Социално-икономическият анализ на регионите от ниво 2 на Република България включва територията на цялата страна. В различните части на анализа се извършва сравнение на развитието на общините, областите, регионите и страната, както и сравнение спрямо аналогичните административно-териториални, териториални и статистически единици в Европейския съюз.

Времеви обхват на социално-икономическия анализ покрива предходния програмен период 2007–2013 г. и периода от 2014 до 2020 г. и зависи от наличната информация по определени показатели. За анализа на цялата територия на страната се установяват настъпилите промени в общото икономическо, социално, демографско, инфраструктурно развитие и състояние на околната среда за периода 2014-2020 г.

Тематичен обхват на социално-икономическия анализ покрива следните основни тематични направления:

- Икономическо развитие (малки и средни предприятия, чуждестранни преки инвестиции, научноизследователска и развойна дейност); туризъм (туристически ресурси и инфраструктура, специализация);
- Социално развитие (демография, образование, здравеопазване, социални услуги, заетост и безработица), пазар на труда;
- Жилищен сектор – идентифицирани потребности, състояние на жилищния фонд, социални жилища;
- Култура и културно наследство;
- Пространствено и градско развитие;
- Транспортна (пътен, железопътен, въздушен и воден транспорт) и инженерно-техническа инфраструктура (енергийни системи и мрежи, водоснабдяване и канализация, газоснабдяване, телекомуникации, управление на отпадъците);
- Околна среда, изменения на климата и риск от бедствия;
- Управление и административен капацитет;
- Ефективност на проектите и усвоените фондове по оперативните програми, съфинансирани от Европейските фондове и от други финансови инструменти.

Обобщените изводи за резултатите от проведеното изследване очертават основните насоки за развитие след 2020 г. във всички тематични направления, свързани с онези сектори, които имат най-ясно изразени въздействия върху националното пространство и чрез интегрирането на политиките и инвестиционните приоритети ще спомогнат за постигането на устойчив и приобщаващ растеж.

Настоящият анализ на социално-икономическото състояние на община Мездра показва силни взаимовръзки с проведения през 2019 г. хоризонтален социално-икономически анализ на районите от Националния център за териториално развитие. Темите, разглеждани в Анализа на районите се припокриват с тези разглеждани при разработването на ПИРО в т.ч. разглеждани са ключови показатели в областта на демографията, социалното развитие и икономиката. Анализираният период е между 2014-2020 г. в зависимост от наличната информация. Така изследваните показатели на територията на общината спомагат за сравнението на част от направените изводи в Анализа на районите с разработените за целите на ПИРО.

Видно от SWOT анализа направен в точка I.11 **SWOT-анализ**, налице са множество прилики между изведените резултати в следствие на социално-икономическия анализ на Община Мездра и изводите направени в Анализа на районите. По-долу са изведени основните взаимовръзки:

- Демографската ситуация в страната се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението, намаляваща раждаемост и задържащо се високо равнище на общата смъртност, отрицателен естествен и механичен прираст.
- Намалява дела на населението в трудоспособна възраст.
- Коефициентът на икономическа активност нараства.
- Коефициентът на безработица намалява.
- БВП и БВП на глава от населението нараства.
- Нараства производителността на труда.
- Най-голям брой МСП са в групата на микропредприятията (от 0 до 9 заети).
- Високо ниво на загуби на вода.
- Наличието на административен капацитет в местните власти за усвояване на средства по оперативни програми и натрупването на инвестиции с икономически и социален характер, подкрепени от оперативните програми, са важно условие за растежа на териториалните единици.

ЧАСТ ВТОРА ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА МЕЗДРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

В настоящата втора част на ПИРО на община Мездра е определена стратегията за реализация на плана, която обхваща и проследява взаимовръзката между формулираните визия, определените стратегически цели на развитието и свързаните с тях приоритети за действие, които ще бъдат реализирани посредством изпълнението на програмата за реализация (предвидения пакет от мерки и дейности, включващ подготовката, финансирането и изпълнението на конкретни проекти).

В навечерието на новия програмен период 2021 – 2027 г. за страните – членки на Европейския съюз (ЕС) темата за местните политики в областта на устойчивото възстановяване и развитие е особено актуална. Планът за интегрирано развитие на общината обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво, изведени в рамките на анализа на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Мездра (ЧАСТ ПЪРВА Териториален обхват и анализ на икономическото, социално и екологично състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Мездра) с **ясно дефинирана визия, цели и приоритети за постигане на стратегически цели, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчиво развитие.**

II.1.ОБОСНОВКА НА СТРАТЕГИЧЕСКАТА РАМКА

Стратегическата рамка на ПИРО на Община Мездра е разработена в съответствие с целите на кохезионната политика на ЕС за периода 2021-2027 г. и има за цел да допринесе към постигането на цел на политиката 5 „Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“.

Стратегическата част на ПИРО е фокусирана и конкретна и ясно показва избраната посока на развитие на община Мездра и областите, към които приоритетно да бъдат насочени усилията и основната част от инвестициите. Целта е да се постигне концентрация и осезаем ефект на база на конкретните потенциали и местни специфики.

1.1. Подход и принципи при разработването на стратегическата рамка

Основен подход в планирането на новия стратегически документ на общинско ниво е **интегрираният подход**, който изисква целите и приоритетите да бъдат съгласувани и да предвиждат взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, туризъм, аграрни дейности и др.), залегнали в ОУП за развитие на територията.

При разработването на ПИРО са съчетани следните водещи принципи:

- ❖ **„Мисли глобално, действай локално“** - интегрирането на цели в планирането на регионално развитие следва да отразява съществуващите специфични проблеми, възможности и ресурси на съответното ниво за планиране в контекста на глобалните проблеми по опазване на околната среда и устойчивото развитие.
- ❖ **Реалистичност и ефективност** - планиране на изпълними приоритети и мерки за тяхното постигане в периода до 2027 г. Всички заложи цели, мерки и дейности, имат пряко отношение към проблемите и спецификата на община Мездра, както са отчетени проблемите, които зависят от външни фактори или изискват сериозни усилия, ресурси или време.

- ❖ **Ресурсна обезпеченост** – планираните мерки, дейности и проекти са съобразени с възможностите за финансиране, ресурсната обезпеченост, законодателните норми и ограничения, наличните капацитет и компетенции на общинско ниво. Важно е да се отбележи, че ПИРО е разработен преди приемането на програмите за финансиране от ЕС през новия програмен период 2021 – 2027 г.
- ❖ **Публичност.** Важен принцип на базата на който е разработен ПИРО. Осигурен непрекъснат публичен достъп за информация и възможност за излагане на становища от всички заинтересовани страни на всички етапи от разработването на ПИРО. От съществена важност при формирането местната политика за интегрирано устойчиво развитие на Община Мездра в периода до 2027 г. е включването на заинтересованите страни и гражданското общество в процеса на идентифициране на проектни идеи, които са в основата на програмата за реализация на плана.
- ❖ **Съгласуваност.** ПИРО на община Мездра е съгласуван с европейските, националните и регионалните стратегически документи.
- ❖ **Съсредоточеност.** Местните усилия и местните ресурси се съсредоточават в оптимален брой допълващи се направления на общинското развитие.
- ❖ **Обвързаност.** Прилага се интегриран подход в планирането, който обвързва отделните дейности с цел комплексното подобряване на определени направления от общинското развитие.
- ❖ **Аргументираност.** Всички предложения са направени на базата на обобщеното обществено мнение и синтезираните резултати от проведения анализ, както и на закономерностите в местното развитие.
- ❖ **Оперативност.** Набелязаните мерки и проекти, определят ясно Програмата за реализация на ПИРО през следващите седем години. В нея са описани отговорностите на партньорите и източниците на финансиране.

Основен момент при разработването на стратегическата част на ПИРО на община Мездра е хармонизацията на общата рамка за развитие в с общия европейски контекст на политиката за балансирано и устойчиво развитие на регионите и местните общности в ЕС. Най-общо стратегическите цели са насочени към **намаляване на икономическите, социалните и териториалните неравновесия и подобряване на жизнения стандарт.**

В тази връзка, при дефинирането на **стратегическата рамка – визия, цели, приоритети и мерки/ дейности** е търсена съгласуваност на целите и приоритетите на местно ниво в контекста на регионалната политика на ЕС, **с ясен принос към целите на регионално и национално ниво** и има за цел да допринесе към постигането на цел на политиката 5 „Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“.

За подбора на аргументирани, изпълними и съответстващи на местните ресурси и специфика проектни предложения е приложен специфичен подход, включващ компонентите на SWOT анализа, проучените обществени потребности и препоръки, както и насоките на стратегическите документи от по-високо ниво. Стратегическата част е съобразена с изводите от общата характеристика на общината и съществуващите проблеми, чието решение е част от предмета на стратегическото планиране.

ПИРО на община Мездра е разработен като част от общата система от стратегически документи, установена със законодателните разпоредби и в рамките на националната политика за регионално развитие, като интегрира регионалното и пространственото развитие. Чрез прилагането на единен подход на планиране на регионалното и пространствено развитие взаимната обвързаност и йерархична съподчиненост на

системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие, чрез използването на механизми за широко партньорство и координация между органите и институциите, бизнеса и гражданското общество, както и на общи инструменти за финансово подпомагане, се постига по-значим ефект и ефикасност за реализация на целите на местното развитие.

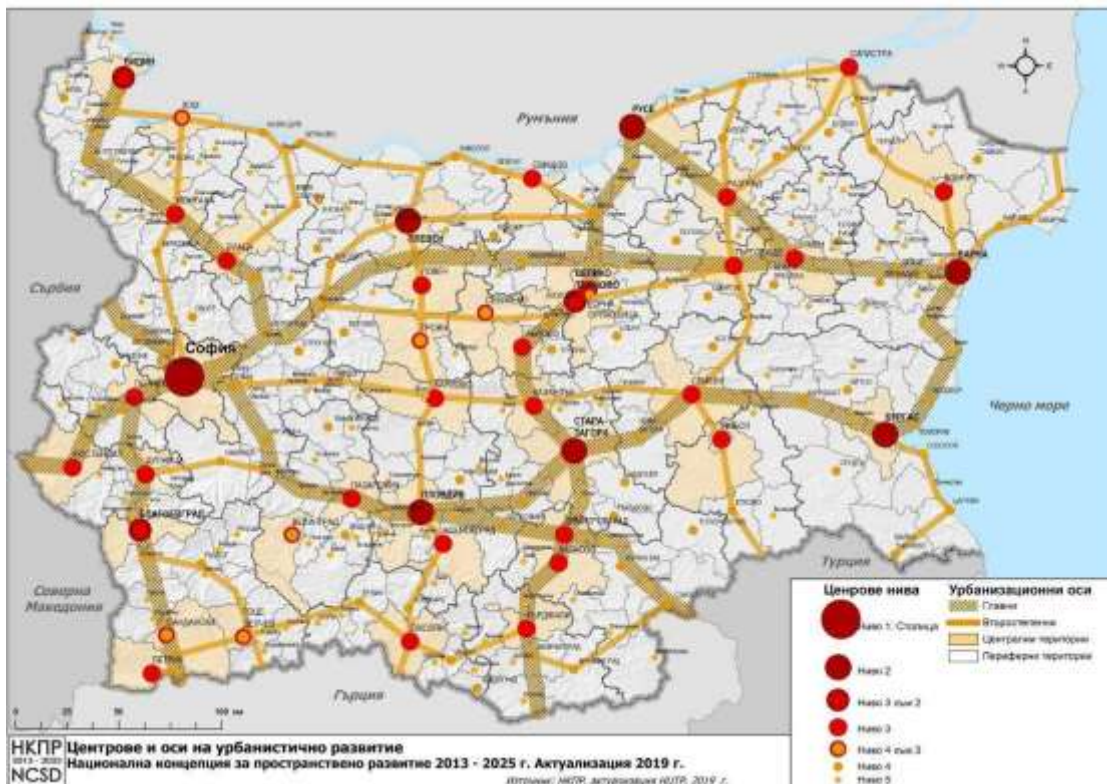
Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 г. (НКПР), заедно с Националната стратегия за регионално развитие 2012 – 2022 г. е основен документ в законодателството на страната и инструмент за интегрирано планиране и устойчиво пространствено, икономическо и социално развитие. НКПР дава насоките за устройство, управление и опазване на националната територия, маркирайки следните основни задачи пред националната политика за пространствено развитие, които обхващат най-важните елементи на националното пространство, от които зависи и качеството на живот:

- ✓ *Стимулиране развитието на полицентрична мрежа от градове-центрове – чрез подобряване на свързаността им и повишаване на икономическата им мощ;*
- ✓ *Подобряване качеството на урбанизираната среда в основните опорни центрове на полицентричната мрежа - чрез интегрирано възстановяване и развитие;*
- ✓ *Създаване на повсеместни условия за икономически растеж - чрез оптимално оползотворяване на местните ресурси, стимулиране на алтернативна заетост и развиване на нови умения и знания;*
- ✓ *Подобряване на качеството и поддържане на пространствената цялост на системите на образованието, здравеопазването, на социалните и културни услуги, чрез сътрудничество и коопериране на общини;*
- ✓ *Реконструкция и доизграждане на транспортната и инженерно-техническата инфраструктура за подобряване на мобилността, комуникативността и достъпа до услуги;*
- ✓ *Оползотворяване на потенциала на малките населени места с характерни природни и културни ценности и използването му като стимулатор на икономическото развитие.*

Общинският център – гр. Мездра е определен за един от 16-те опорни центрове от четвърто ниво (малки градове с микрорегионално значение за територията на групи общини) в СЗР в Актуализираната през 2019 г. НКПР. Тази роля на града предполага инициативи и интервенции в териториалното му развитие, съобразени както с **ролята на града като „двигател на растеж“**, така и с неговия потенциал, възможности и налични ресурси. Град Мездра има изключително важна роля и при стратегическото планиране на развитието се търси запазване на функциите му с над общинско значение – най-вече в социалната сфера, образованието, здравеопазването и културата. НКПР отчита факта, че от състоянието на градовете от 4-то ниво зависи насоката на развитие на периферните селски и планински райони. Значението на малките градове в селски райони е обект на особено внимание и в общоевропейските документи за балансирано териториално развитие.

Община Мездра попада в една от главните оси⁸ на урбанистично развитие – Главна Западна ос „север-юг“:

⁸ главни оси на урбанистичния и транспортен модел структурират националната територия и осигуряват свързаност със съседните страни и цялото европейско пространство

Главна Западна ос „север-юг” на територията на страната - Румъния/Видин – София - Кулата/Гърция) се формира от направлението „Ориент/Източно-Средиземноморски” от основната TEN-T мрежа на ЕС, което включва железопътно и пътно трасе по направленията Видин–София-Кулата и София–Пловдив-Бургас/Свиленград (турска граница). Тя осъществява връзка между Западна Европа и Гърция, преминава изцяло през страни от ЕС и свързва важните урбанизационни центрове на България с тези в Германия, Чехия, Словакия, Австрия, Унгария, Румъния и Гърция.

Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северозападен регион от ниво 2 за периода 2021–2027 година (ИТС на СЗР), определяща общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона в годините на новия програмен период 2021–2027, разработена в съответствие с Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013–2025 г. (Актуализация 2019 г.) и отчитаща предвижданията на секторните стратегии на регионално ниво в областта на икономическото развитие, здравеопазването, образованието, науката, социалните услуги, транспорта, водния сектор, енергетиката, широколентовите комуникации, туризма и околната среда. В нея са използвани и резултати от изготвения Социално-икономически анализ на районите в Република България (юли 2019 г.).

Формулираната визия за развитие на Северозападен регион от ниво 2 за периода до 2027 г. е пренесена от Регионалния план за развитие (2014–2020 г.) и се подкрепя от всички заинтересовани страни:

„Северозападен регион преодолява същественото социално-икономическо изоставане и сериозните структурни и демографски проблеми чрез подходящи инвестиции в свързваща инфраструктура и укрепване на потенциала за растеж, създаващи предпоставки за догонващо развитие в национален и европейски мащаб“

Определените приоритети за развитие на СЗР в периода 2021–2027 г. са в съответствие с целите и стратегиите на Националната програма за развитие: България 2030, Актуализираната национална концепция за пространствено развитие за периода 2013–

2025 г., както и целите на политиката на ЕС за сближаване и регионално развитие в периода 2021–2027 г. и включват:

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Ускоряване на растежа на регионалната икономика

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: Запазване и развитие на човешкия капитал

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата

За ускоряване растежа на регионалната икономика в СЗР (Стратегически приоритет 1 на ИТС на СЗР) са предвидени приоритетни проекти за повишаване на инвестиционната активност, сред които **„Изграждане на индустриална зона Мездра“**, чрез подхода **интегрирани териториални инвестиции (ИТИ)**. Дейностите в рамките на подхода ИТИ се реализират въз основа на интегрирани концепции, които ще бъдат изготвяни и изпълнявани в партньорство между различни местни заинтересовани страни с оглед постигане на максимален ефект върху съответната територия.

Основните заинтересовани страни при оформянето и генерирането на проектни идеи са общините, областните администрации, публичните власти и институции на регионално ниво, които добре познават спецификата на собствената си територия, както и общите проблеми и потенциали на областта или на региона от ниво 2, имат опит в подготовката и изпълнението на проекти, финансирани от ЕСИФ и имат потенциала за осъществяване на контакти с други общини, с областни администрации или с представители на бизнеса и неправителствения сектор. Затова през новия планов период от тях се очаква да проявят инициативност и предприемчивост и да бъдат двигатели при генерирането на идеи за ИТИ. **В програмата за реализация на ПИРО на община Мездра е обърнато специално внимание на възможността важните за общината проекти да бъдат реализирани чрез инструмента ИТИ, фокуса върху който се засилва в периода 2021 – 2027 г.** В тази връзка е отчетено основното изискване за включване на проекти в концепция за ИТИ - принос за изпълнение на стратегиите за развитие на регионите от ниво 2.

В унисон с Европейските тенденции с Решение на МС №335/ 7.06.2019 г. е планирано всяка от оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд за програмен период 2021-2027 г., с изключение на оперативната програма за транспортна свързаност и оперативната програма за храни и/или основно материално подпомагане, да задели ресурс в размер на поне 10 на сто от финансовата си алокация за осъществяване на интегрирани подходи за териториално развитие. Стратегическият план за развитие на земеделието и селските райони и програмата за морско дело, рибарство и аквакултури също ще предвидят ресурс за осъществяване на интегрирани подходи за териториално развитие

Чрез приложеният интегриран подход за планиране на регионалното и пространственото развитие на община Мездра, целите и приоритетите са съгласувани и предвиждат взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (индустрия, инфраструктура, социална сфера, туризъм, аграрни дейности и др.), залегнали в устройствения план за развитие на територията.

1.2. Стратегически предимства и лимитиращи фактори

Стратегическите предимства на Община Мездра, изведени в рамките на социално-икономическия анализ с най-голямо значение включват:

- ✓ Благоприятното географско и транспортно-географско местоположение-фактор за развитието на интеграционни процеси и значимо място в транспортно-комуникационната система на страната. Сравнително добре изградени мрежи на техническа инфраструктура.
- ✓ Природни, културни и исторически предпоставки за развитие на туризъм и за предлагане на разнообразен туристически продукт. Богатите спортни и културни традиции, включително културно-историческото наследство на общината, създават добри възможности за развитие на туризъм, вкл. с комбиниране на туристически пакети със съседни населени места и общини.
- ✓ Благоприятна демографска и образователна структура на населението, като фактор за развитие на бизнеса и натрупани традиции в отраслите на преработващата промишленост.
- ✓ Наличие на свободен сграден фонд и терени на територията, подходящ за инвестиции.
- ✓ Наличие на потенциал за сътрудничеството между МСП чрез създаването на клъстери и други форми за целенасочена бизнес подкрепа, чрез финансиране от Структурните фондове.
- ✓ Възможности за ефективно сътрудничество между бизнеса и местните власти за бизнес инициативи и публично-частни партньорства.

Проблемният анализ, засягащ община Мездра в т.ч. посочените основни проблеми в анкетното проучване, отчете съществени проблеми, които се явяват сериозни ограничители за развитието на града и останалите населени места. По-съществените от тях са:

- ! Незадоволително състояние на уличната инфраструктура с необходимост от рехабилитация, изграждане на паркинги, облагородяване на зелените площи и др.;
- ! Един от големите проблеми (в транспортно отношение) на гр. Мездра е липсата на достатъчно изградени обществени паркинги, особено в централната градска част;
- ! Морално и технологично остаряла производствена база в производствените зони;
- ! Необходимост от подобряване състояние на материално-техническата база на образованието и културата;
- ! Необходимост от ремонт и изграждане на детски и спортни площадки със свободен достъп;
- ! Необходимо е внедряване на мерки за енергийна ефективност в жилищните и обществените сгради и да се повиши качеството на жизнената градска среда и най-вече тази в жилищните квартали;
- ! Необходимост от обособяване на нови публични пространства или смяна на функционалното предназначение на съществуващите;
- ! Незадоволително състояние на уличната инфраструктура във всички населени места на общината с необходимост от рехабилитация;
- ! Бизнесът не отделя достатъчно средства за иновации и НИРД;
- ! Недостатъчно използване на местния кадрови потенциал, поради липса на сектори, базирани на знанието.

II.2. Визия за развитието на Община Мездра и подход за нейното формулиране

Визията за развитието на общината дава характеристики на специфичния потенциал на общината и насоките за бъдещото ѝ развитие. Тя отразява перспективите пред регионалното и пространственото развитие на територията на общината на основата на икономическите и социалните фактори, като отчита възможностите за преодоляване на различията между градските и селските територии.

При определяне на визията на община Мездра през 2027 г. година се изхожда реалните оценки, в следствие анализа на социално-икономическото развитие, предвижданията на национално и регионално ниво, анализа на силните, слабите страни, възможностите и заплахите за общината и новите цели и приоритети на Кохезионната политика на ЕС. Визията за развитие на Община Мездра е формулирана в резултат на изводите от допитването (анкетното проучване) сред населението, отразявайки тяхното желание за развитие на общината, базирано на тяхното виждане за приоритетите на общината в следващия програмен период и идентифицираните проблеми, чието решение на местно ниво следва да се търси чрез изпълнението на ПИРО на община Мездра.

ВИЗИЯ НА ОБЩИНА МЕЗДРА ПРЕЗ 2027 Г.:

„Община Мездра - община с конкурентноспособна икономика, развита и модернизирана инфраструктура и подобро качество на живот във всички населени места“

Обединяващата визия за развитие, представляваща желаното и постижимо състояние на община Мездра през 2027 г., се разгръща в три стратегически цели. Стратегическите цели получават продължение в единството на четири приоритетни направления, изразяващи определена област за действие и съдържащи набор от мерки/ /дейности – реализацията на визията за развитие на общината и всяка стратегическа цел ще бъдат реализирани чрез допълване между приоритетните направления. Предложена е ясна структура, представена на **Фигура 46 Структура на ПИРО на община Мездра за периода 2021 – 2027 г.**, основана на интегрирания подход в стратегическото планиране - изведените цели се разгръщат в единството на очертаните приоритетни направления. По този начин се постига синергичен ефект между резултатите на отделните приоритетни направления, като за осъществяването на дадена цел допринасят повече от един приоритет.

ВИЗИЯ МЕЗДРА 2027

Желано и постижимо състояние, отразяващо очакванията на всички заинтересовани страни

„Община Мездра - община с конкурентноспособна икономика, развита и модернизирана инфраструктура и подобро качество на живот във всички населени места“

СТАРЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1

Възстановяване и устойчив растеж на местната икономика, базирани на конкурентните предимства на местния потенциал

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2

Подобряване на жизнената среда и условията и качеството на живот, чрез балансирано и устойчиво инфраструктурно развитие

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3

Запазване и развитие на човешкия капитал и подобряване сферата на образованието, здравеопазването и социалната сфера

ПРИОРИТЕТИ

ПРИОРИТЕТ 1

Повишаване на конкурентноспособността на местната икономика за постигане на високи нива на заетост и устойчиво използване на ресурсите

мерки/ дейности

ПРИОРИТЕТ 2

Развитие и модернизация на инфраструктурата във всички населени места, подобряване на градската и селищна среда

мерки/ дейности

ПРИОРИТЕТ 3

Подобряване системите на образованието, здравеопазването и социалните услуги, запазване и развитие на културата и спорта

мерки/ дейности

ПРИОРИТЕТ 4

Добро управление в активен диалог и партньорство с местната общност, стопанския и нестопански сектор

мерки/ дейности

ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

(ИНТЕГРИРАНИ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ – ИТИ)

ПРОЕКТИ

в област:
икономика (индустрия, услуги, инвестиционна активност, селско стопанство, туризъм)

ПРОЕКТИ

в област:
техническата и транспортна инфраструктура градска и селищна среда екология

ПРОЕКТИ

в област:
социална сфера и човешки ресурси (образование, здравеопазване, социални услуги, култура и спорт)

ПРОЕКТИ

в област:
административни услуги прозрачност и партньорство

II.3.Цели, ПРИОРИТЕТИ И МЕРКИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНА МЕЗДРА

Избраната стратегия в ПИРО Мездра се базира на следните принципи:

1. Спазване на строго дефинирана логическа и йерархична структура при определяне на отделните компоненти на стратегическата рамка на и на тяхното съдържание: анализ – SWOT - визия - стратегически цели – приоритети– мерки - конкретни проекти;

Фигура 47 Логическа и йерархична структура при определяне на отделните компоненти на стратегическата рамка на ПИРО - Мездра

2. Ясно пространствено адресиране на проблеми и решения;
3. Приоритизация на стратегическите и кумулативни ефекти от интервенциите върху комплексното развитие на града и останалите населени места в общината;
4. Налагане на комплексен подход в структурирането на стратегическата рамка, с акцент върху прилагането на максимално ниво на публичност в процесите на вземане на решения;
5. Осигуряване на адекватна обществена комуникация и максимално обективна обществено достъпна информация за заинтересованите страни и местната общност по отношение стратегическата рамка.

Избраната стратегия се базира на анализа на предимствата и перспективите на общината, изведени в рамките на социално - икономическия анализ, целейки да ги капитализира за целите на устойчивото интегрирано развитие на общината. От друга страна, стратегията отчита и проблемите на територията, като предвижда конкретни мерки за преодоляването им.

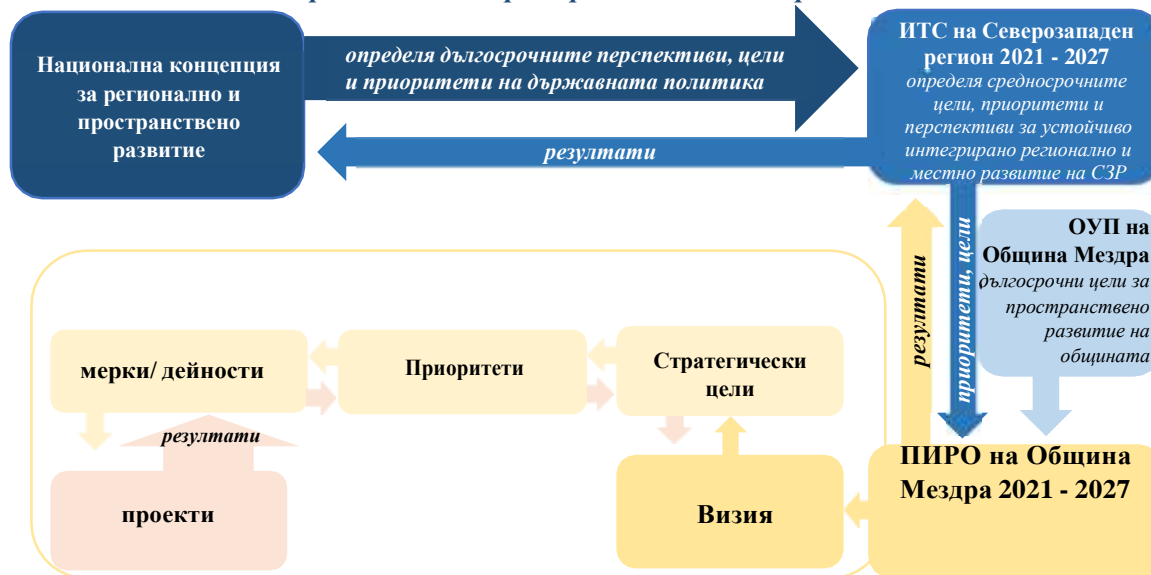
Изисквания за планиране на общинско ниво взети предвид при определяне на стратегическата рамка за развитие за периода 2021 - 2027:

- Целите и приоритетите на ПИРО на Община Мездра са определени в съответствие с целите и приоритетите на стратегическите документи за регионално и пространствено развитие на по-високите нива (в новия ЗРР регионалното и пространствено планиране се обединява в една система от документи, намиращи се в йерархична съподчиненост, която обхваща: Национална концепция за регионално и пространствено развитие, интегрирани териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2, ПИРО), като са обвързвани с постигането на резултати за територията на община Мездра, вж. Фигура 48 Съответствие на ПИРО на Община Мездра с по-високите нива на регионално и пространствено планиране. Приоритетите, дефинирани в ПИРО на Община Мездра са в съответствие с предвижданията на НКПР и другите секторни политики на национално и регионално ниво.
- Целите на ПИРО на Община Мездра отразяват местните потенциали за развитие и се съсредоточават върху решаването на конкретните проблеми на общината.
- На ниво ПИРО следва да се гарантира връзката между регионалния и местния стратегически контекст за развитие чрез ограничен брой ключови приоритети.
- Приоритетите за развитие на Община Мездра в периода до 2027 г. произтичат логически от изводите на аналитичната част на плана (ЧАСТ ПЪРВА Териториален обхват и анализ на икономическото, социално и екологично състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Мездра), като се фокусират върху конкурентните предимства на общината.

- Всеки от приоритетите е свързан със съответна стратегическа цел и представлява по-краткосрочна и конкретна цел, която води до постигането на по-общата стратегическата цел.

Фигура 48 Съответствие на ПИРО на Община Мездра с по-високите нива на регионално и пространствено планиране

1.1. Стратегически цели

Стратегическите цели се явяват първата пряка форма на конкретизация на определената и възприета от заинтересованите страни и местната общност **визия за развитие** през периода 2021 – 2027 г. Те са насочени към:

- Постигане на значим напредък в развитието на общината;
- Мобилизация на човешкия капитал и създаване на условия за неговото развитие;
- Ефективни интервенции, оползотворяващи всички възможностите: за ресурсно осигуряване на развитието от различни фондове (ЕС, национален бюджет и частни инвестиции), човешки ресурси и времеви ресурси;
- Намирането на баланс в интересите на местната власт, бизнеса и местната общност и използването му за динамизиране на социално-икономическия живот в града и населените места на общината;
- Намиране на ефикасни решения за преодоляване на основните социални, икономически и екологични проблеми на територия.

Определената Визия за развитие община Мездра през периода 2021-2027 г. ще се осъществява чрез постигането на **3 стратегически цели и 4 приоритета**.

Трите стратегически цели изцяло адресират основните идентифицирани от участниците в анкетното проучване проблеми на населените места. Резултатите от анкетното проучване са представени на следващата фигура:

Фигура 49 Основни проблеми на населените места

Безработицата и ниските доходи, както и липсата на достатъчно предприятия и работни места, посочени като основни проблеми от голяма част от респондентите определят първата стратегическа цел за интегрирано развитие на Община Мездра в периода 2021 – 2027 г. „Възстановяване и устойчив растеж на местната икономика, базирани на конкурентните предимства на местния потенциал“.

Подобряването на инфраструктурата във всички населени места на общината, в т.ч. състоянието на уличната мрежа, ВиК инфраструктурата, благоустрояването и естетизирането на градската и селищна среда, достъпността и свързаността са сред основните предпоставки за повишаване качеството на живот на населението, заедно с икономическото развитие, водещо до повишаване на заетостта. В този обхват са заложили интервенциите за постигане на стратегическа цел 2 на ПИРО: „Подобряване на жизнената среда и условията и качеството на живот, чрез балансирано и устойчиво инфраструктурно развитие“.

Усилията на общината за съхранение на човешките ресурси, основен фактор за развитието на общината обхващат всички възможности за подобряване сферата на човешките ресурси (образование, здравеопазване, социални услуги, култура и спорт). Предвидени проекти/ дейности в тази насока са обединени в Стратегическа цел 3 „Запазване и развитие на човешкия капитал и подобряване сферата на образованието, здравеопазването и социалната сфера“.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1

Възстановяване и устойчив растеж на местната икономика, базирани на конкурентните предимства на местния потенциал

В периода 2010 – 2017, Северозападният регион продължава да е с най-лоши икономически показатели от регионите от ниво 2 (NUTS 2) в Европейския съюз, което го поставя и на последното шесто място сред регионите в страната. Плавното подобряване на основните икономически показатели на област Враца в годините от 2015 до 2019, в сравнение с останалите четири области от СЗР, вече е повлияно COVID-19 кризата. В контекста на местоположението в региона от ниво NUTS 2 с най-лоши икономически показатели в ЕС, в условията на световната пандемия, оказваща значително влияние, макар и в различна степен върху всички сектори на икономиката, Община Мездра трябва да насочи основните си усилия към комплексни икономически мерки, които да оползотворят в максимална степен силните страни и местен потенциал

за възстановяване и устойчив растеж на местната икономика, както и насърчаване на инвестиционната активност.

Икономиката на Община Мездра е с многопрофилна структура, в която водещи функции има промишления сектор, представен от отрасли с добри традиции в общината: специализирани главно в машиностроенето, производството на кабелни компоненти за автомобилната индустрия, добив и обработка на скални и облицовъчни материали (традиционен отрасъл), текстилната промишленост (също с добри традиции), производство на строителни материали и строителни керамични изделия, дървообработване, строително-ремонтни дейности, хранително-вкусова промишленост и др. В предходния програмен период, общината запазва основните си позиции в областната икономика, нареждащи я на второ място след областния център по редица показатели, което я прави важно икономическо ядро на областта, чрез приноса си към промишления сектор в областта. Един от проблемите в промишления сектор се явява липсата на професионални подготвени специалисти с необходимите технически умения, които да бъдат в основата на повишаване на производителността на труда и конкурентоспособността на развитите отрасли в общината. Местната икономика вече показва индикации за затруднения в набирането на качествен, квалифициран и дисциплиниран персонал по отношение на дейности, изискващи високи нива на знания и умения. Подходите и мерките за решаване на този проблем са свързани със засилване на връзката между бизнеса и образованието, вкл. чрез насърчаване на въвеждането на STEM среда (Стълб 1: ИНОВАТИВНА БЪЛГАРИЯ на План за възстановяване и устойчивост на Република България, който към момента все още не е приет), квалификация и преквалификация на заети лица.

Наличието на суровинна база (на територията на общината се намират находищата на Врачански варовик) и традиции в производството на скално-облицовъчни материали и каменнороботването, сектор в който работят водещи предприятия като „Йотов Стоун“ ЕООД, „Дионисо Марбле – България“ ООД, и „Хемус М“ АД, представляващи сериозен потенциал за разширяване на този отрасъл, използващ високотехнологични и иновативни технологии. Сред възможностите пред стопанския сектор е оползотворяване на възможностите за финансиране на иновации и повишаване на производствените инвестиции, вкл. насочени към прехода кръговата и нисковъглеродна икономика, използване на ВЕИ за производство на "зелена енергия", част от европейските и национални приоритети за периода до 2030 г.

На територията на гр. Мездра има обособени три индустриални зони – източна, западна и северна индустриална зона. В западната зона има логистично обезпечени свободни терени за индустриални инвестиции. Подобряването на инфраструктурата за бизнеса и предприемачеството ще допринесе за стимулиране на инвестиционния интерес към града, което е от основно значение за подобряване състоянието на местната икономика.

Природните условия и местоположението на община Мездра благоприятстват развитието на аграрния сектор. Земеделските територии заемат над 56 % от общата площ на общината, което е добра база за развитие на първичния сектор. През последните години се наблюдава плавно развитие на селското стопанство и животновъдството, вкл. на оранжерийното производство, като в аграрния сектор като цяло е необходимо да се приложат мерки за стабилизиране и въвеждане на съвременни технологии в производството, както и да се насърчи преработката на продукти от селскостопанския сектор.

Природните, културни и исторически предпоставки за развитие на туризъм на територията на община Мездра, увеличената настанителна база (през 2020 г. функционират общо 21 места за настаняване, от категория от 1 до 3 звезди, от т.г. вече функционира и един 4-звезден хотел), трябва да бъдат оползотворени чрез целенасочени

мерки за развитие на различни видове алтернативен туризъм в това число винен, селски, културно-исторически, фестивален и др.

Стратегическо предимство на общината е близостта до столицата и стартиралото през 2020 г. изграждане на трасето в участъка „Мездра-Ботевград“, част от скоростния път Видин – Ботевград ще съкрати значително времето за достъп до столицата. Цялостното хомогенизиране и модернизация на трасето от "Дунав мост 2" ще осигури бърза и удобна връзка между автомагистралите „Хемус“, „Тракия“ и „Струма“, създавайки значителни възможности и перспективи за икономическото развитие на Община Мездра, в т.ч. и за туризма.

От стратегическо значение е също преминаването на две главни железопътни линии свързваща град Мездра и прилежащите му територии и формиращи един от основните железопътни възли в Северна България, които обвързва пространствено-комуникационно и функционално населените места по направленията на II главна железопътна линия /София – Мездра – Горна Оряховица – Варна, включена в Европейското споразумение за главните международни железопътни линии /AGG// и VII главна железопътна линия /Видин – Мездра – София – Кулата/, включена в Европейското споразумение за най-важните линии за международни комбинирани превози и свързаните с тях обекти /AGTC/.

Тези фактори дават предимство на града във връзка с ролята му като значим транспортно-комуникационен център в националното пространство.

Стратегическа цел 1 „Възстановяване и устойчив растеж на местната икономика, базирани на конкурентните предимства на местния потенциал“ е пряко свързана и в съответствие с определения в ИТС за развитие на СЗР в периода 2021 – 2027 **Стратегически приоритет 1: Ускоряване на растежа на регионалната икономика.**

За ускоряване растежа на регионалната икономика в СЗР (Стратегически приоритет 1 на ИТС на СЗР) са предвидени приоритетни проекти за повишаване на инвестиционната активност, сред които „Изграждане на индустриална зона Мездра“, чрез подхода интегрирани териториални инвестиции (ИТИ). Дейностите в рамките на подхода ИТИ, в случай че се реализират са въз основа на интегрирани концепции, които ще бъдат изготвяни и изпълнявани в партньорство между различни местни заинтересовани страни с оглед постигане на максимален ефект върху съответната територия.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2

Подобряване на жизнената среда и условията и качеството на живот, чрез балансирано и устойчиво инфраструктурно развитие

Подобряването на инфраструктурата във всички населени места на общината, в т.ч. състоянието на уличната мрежа, ВиК инфраструктурата, благоустрояването и естетизирането на градската и селищна среда, достъпността и свързаността са сред основните предпоставки за повишаване качеството на живот на населението, заедно с икономическото развитие, водещо до повишаване на заетостта. С изострен фокус към решаване на проблемите на инфраструктурата, общовалидни за голяма част от българските общини, инфраструктурното развитие на Община Мездра ще продължава да бъде водещ приоритет за общината и в ПИРО за периода 2021 – 2027 г. Незадоволителното състояние на голяма част от уличната мрежа в населените места, проблемите с водопреносната мрежа, липсата на достатъчно инвестиции в зони за широко обществено ползване (зони за отдих, паркове, детски и спортни площадки и т.н.) са сред основните нужди, адресирани в програмата за реализация на ПИРО на Община Мездра.

Грижата за околната среда е задължителна мярка за устойчивото инфраструктурно развитие. Това предполага включване на необходимите дейности в ПИРО, насочено към подобряване на енергийната ефективност (мерките са застъпени в Стълб 2 „Зелена България“ на План за възстановяване и устойчивост на Република България), опазване и подобряване на околната среда, управление на отпадъците и превенция на риска. Спазването на нормативните изисквания и режимите на защита на намиращите се на територията на общината части от природен парк „Врачански Балкан“, природни забележителности и защитени зони допринася за запазването на биологичното и ландшафтното разнообразие и за устойчивото развитие на община Мездра. В комбинация с историческите и културните обекти в общината защитените територии и зони са важна предпоставка за развитие на туризма. Интегрирането на мерки, насочени към околната среда, управление на отпадъците и приносът към прехода към кръгова икономика, вкл. чрез изпълнение на проекти за енергийна ефективност отразява съществуващите специфични проблеми, възможности и ресурси на общинско ниво за планиране в контекста на глобалните проблеми по опазване на околната среда и устойчивото развитие, прилагайки принципа „Мисли глобално, действай локално“.

Стратегическа цел 2 „Подобряване на жизнената среда и условията и качеството на живот, чрез балансирано и устойчиво инфраструктурно развитие“ ще допринесе за постигане на Стратегическия приоритет 3 на ИТС за развитие на СЗР в периода 2021 – 2027: **Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата.** Приоритетът на областно ниво се фокусира върху устойчивата околна среда, както и изпълнението на мерките и дейностите по изграждането и/или модернизацията на техническа инфраструктура, както и оптимизацията на системата за управление на отпадъците, чиято недостатъчната изграденост и ефективност в една от основните слаби страни за СЗР.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3

Запазване и развитие на човешкия капитал и подобряване сферата на образованието, здравеопазването и социалната сфера

Третата стратегическа цел е насочена към подобряване сферата на образованието, здравеопазването и социалната сфера, с цел запазване и развитие на човешкия капитал. Фокусът на тази стратегическа цел е поставен върху социалната среда, нейното подобряване, поддържане и комплексно развитие (образование, здравеопазване, социални дейности, култура и спорт). Всички мерки за постигане на тази цел се явяват един от важните инструменти за справяне с негативните демографски тенденции и свързаните с тях процеси. Задоволяване потребностите на населението здравни и социални услуги, образование, културни и спортни дейности е предпоставка за намаляване на миграцията и подобряване на демографските показатели.

Стратегическа цел 3 на ПИРО на Община Мездра е пряко свързана и в съответствие с определения в ИТС за развитие на СЗР в периода 2021 – 2027 **Стратегически приоритет 2: Запазване и развитие на човешкия капитал.** Реализацията на приоритетите, формулирани в ПИРО-Мездра, насочени към запазване и развитие на човешкия капитал ще донесе измерим принос към постигане на Стратегическия приоритет 2 на СЗР 2021 – 2027 г.

Подобряването и развитието на публичните административни услуги, в т.ч. разширяване на електронните услуги и ефективната комуникация и партньорство на публичния сектор с гражданите, бизнеса и неправителствения сектор, в т.ч. участието им в планирането и изпълнението на политиките за интегрирано развитие ще бъде от съществено значение за успешното постигане на стратегическите цели на ПИРО на Община Мездра в периода 2021 – 2027 г. Оползотворяването на възможностите, които дава изграждането на успешно публично-частно партньорство за прилагане подхода

ВОМР на територията на общината намира място в програмата за реализация на ПИРО, не само като потенциален източник на финансиране, а и като изграждане на активен диалог в реализацията местните политик за развитие.

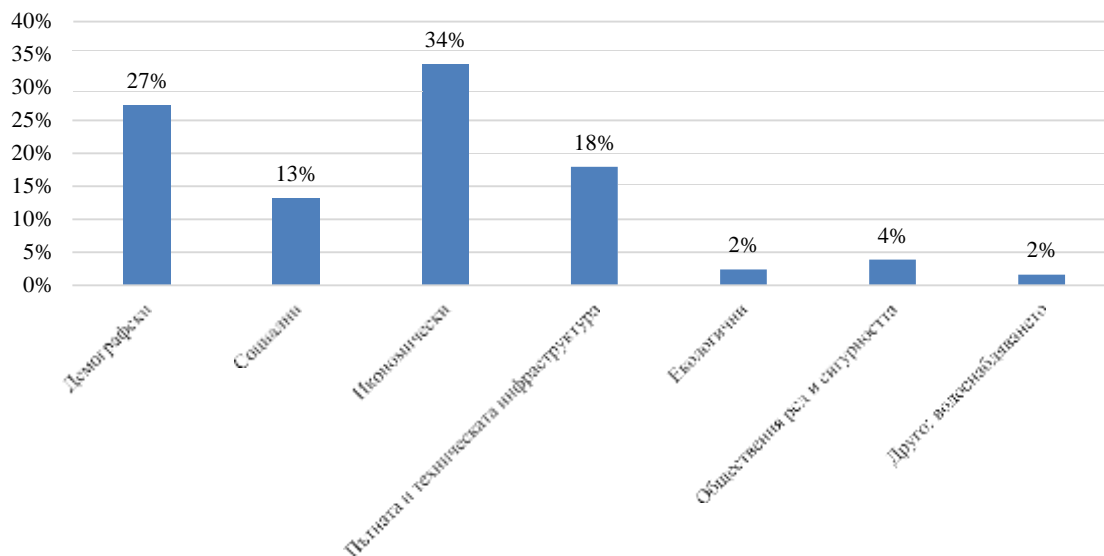
1.2. *Приоритети и мерки/ дейности за развитие*

Приоритетите са пряко следствие от определените стратегически цели. Опазването и ефективното използване на различните дадености, съпътствано от разумното им интегриране в градската и селищна среда са фактор за развитието на ключови икономически отрасли и задължително условие за достигане на социален просперитет.

Чрез спазването на мерки за устойчивост във всички сфери ще се съхрани природното и културно наследство, качествена градска и жизнена среда, ще се подобри социалният статус на населението и ще се възстанови и развие икономиката. За решаване на проблемите на град Мездра и населените места в общината, чрез изработването на ПИРО са определени **приоритети за развитие**, като за постигане на синергичен ефект между резултатите на отделните приоритетни направления, за осъществяването на дадена стратегическа цел допринасят повече от един приоритет.

Приоритетите, включените в тях мерки, проекти/ дейности са формулирани въз основа на резултатите от социално-икономическия анализ и са подкрепени от изследваното мнение на включилите се в анкетното проучване респонденти. В контекста на нуждите и очакванията от местната общност (резултат от анкетното проучване и постъпилите предложения).

Фигура 50 Приоритетна насоченост, Анкетно проучване

Формулиране на приоритети на ПИРО, съответствие с мнението на местната общност:

Според 34 % от отговорите на участниците в проведеното анкетно проучване, **основните проблеми за развитието на общината са икономически**, като в отговор на тези проблеми е формулиран ПРИОРИТЕТ 1 „Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика за постигане на високи нива на заетост и устойчиво използване на ресурсите“ са адресирани.

Демографските проблеми са адресирани във всеки от приоритетите на плана, тъй като те са в следствие на всички фактори на развитие.

Проблемите на **пътната и техническа инфраструктура** (18% от отговорите на респондентите) са засегнати основно в ПРИОРИТЕТ 2 „Развитие и модернизация на инфраструктурата във всички населени места, подобряване на градската и селищна среда“, като **фокусът е поставен върху всички населени места**.

Оценката на нуждите на всяко от тях и ефективното управление на възможностите за развитие ще намали диспропорциите между общинския център и по-малките населени места в общината. Подобряването на инфраструктурата от социалната сфера (образователна, здравеопазване, социална, културна и спортна) е част от ПРИОРИТЕТ 3 „Подобряване системите на образованието, здравеопазването и социалните услуги, запазване и развитие на културата и спорта“, която пряко е насочен към решаването на социалните проблеми на територията на общината.

Екологични проблеми (на територията на община Мездра липсват сериозни екологични проблеми, но опазването на околната среда е неизменна част от нуждите на територията при стратегическото планиране, които трябва да залегнат в плана), обществен ред и сигурност са залегнали в Приоритет 2.

В пълно съответствие с мнението на местната общност са формулирани трите основни приоритета на ПИРО на Общината Мездра.

Четвъртият приоритет се явява хоризонтален, необходим за постигане на всеки от основните приоритети. Доброто управление в активен диалог и партньорство с местната общност, стопанския и нестопански сектор (ПРИОРИТЕТ 4) е фактор без който не могат да се постигнат търсените резултати от изпълнението на стратегическия документ.

Приоритет 1 „Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика за постигане на високи нива на заетост и устойчиво използване на ресурсите“

Приоритетът е насочен към основно към постигане на стратегическа цел 1 „Възстановяване на и устойчив растеж на местната икономика, базирани на конкурентните предимства на местния потенциал“. В него са включени общо 3 мерки, като за всяка от тях са включени основни дейности/ проекти, в областта на икономиката, определени въз основа на местните характеристики и потенциал. Мерките за изпълнение на Приоритет 1 са насочени към три основни области, включени в трите мерки:

- индустрия и сфери на дейност извън сектор земеделие;
- земеделие, животновъдство, лозарство преработка на продукти от селскостопанския сектор;
- туризъм.

Отчитайки факта, че ролята на общината е да създаде условия за икономическото възстановяване и развитие, предвидените дейности/ проекти за постигане на Приоритет 1 на ПИРО на Община Мездра, със заложен финансов ресурс в програмата за реализация са тези, с възможност за реализация от публичния сектор.

През 2020 г. Община Мездра прие Наредба за насърчаване на инвестициите с общинско значение за община Мездра, издаване на сертификат клас В и прилагането на мерките за насърчаване на инвестициите, съгласно изискванията на Закона за насърчаване на инвестициите (ЗНИ) и на Правилника за прилагането му (ППЗНИ).

Продължение на усилията на Общината за повишаване на инвестиционната активност е изпълнение на инфраструктурни дейности/ проекти, които да подобрят бизнес и индустриалните зони в града, с цел привличане на инвеститори. Предвижда се анализ на възможностите за предлагане на съществуваща инфраструктура, към която би имало интерес и търсенето и привличането на инвеститори като част от цялостната местна инвестиционна политика, чрез дейности като създаване на инвестиционен профил на общината, продължаване на административна подкрепа при съгласуване на

инвестиционни проекти, предоставяне на свободни терени за инвестиционни проекти, сертифициране на инвестиции клас В, съдействие при изготвяне на нови устройствени планове и др.

Целенасочени дейности от страна на Общината са предвидени и за стимулирането на селскостопанския сектор, като в рамките на мярка 2, за реализация от Общината е включен проектът за обновяване на общинския пазар, чиято реализация ще има принос към подпомагането на местните производители за реализация на продукцията им. Подкрепата за местните земеделски производители и животновъди ще продължи да включва отдаването под наем на общински поземлен фонд. Община Мездра ще работи за насърчаване развитието на екологичното земеделие, животновъдството, лозарството и преработката на продукти от селскостопанския сектор.

Третата мярка в приоритетната област е развитието на туризма. Община Мездра притежава изключителен потенциал за развитие на туризъм, основан на богато историческо наследство, природни и културни забележителности, добрата настанителна база и достъпността на общината в географско и транспортно отношение. В тази връзка, а и съгласно изискванията на Закона за туризма, в ПИРО е обособен отделен раздел с Програма за развитието на туризма. Инвестиционните дейности, заложи за реализация в програмата на ПИРО включват доразвитие на културно-историческия обект „Калето“, проучване на археологически културни ценности с национално значение, подобряване състоянието на съществуващи еко пътеки и създаване на нови и разбира се, задължителния маркетинг на дестинацията. Тези дейности, насочени към устойчиви форми на туризъм (културно-исторически, еко и селски, планински, вело и мото туризъм, фестивален и винен туризъм) имат пряко отношение към развитието на икономическите дейности, свързани с туризма (хотелиерство, ресторантьорство и т.н.), функциониращи на територията на общината.

Важен принос към изпълнение на Приоритет 1, мярката, насочена към развитието на селското стопанство в Община Мездра, а и към останалите мерки и цялостното изпълнение на програмата за реализация на ПИРО през периода 2021 – 2027 може да има **прилагането на подхода ВОМР**, чрез изпълнение на стратегия за ВОМР, основен финансов принос за която ще има програмата за развитие на селските райони 2021 – 2027 г. Анализът на социално икономическото развитие на селските райони, разработен като компонент от подготовката на стратегически план за ОСП за следващия програмен период 2021-2027 г. показва, че прилагането на подхода ЛИДЕР/ВОМР в България се отразява положително на териториите на местните общности като води до създаване и укрепване на административен капацитет за работа с проекти с европейско финансиране на местно ниво; осигуряване на подкрепа за малкия бизнес чрез инвестиции в много на брой малки проекти, което от своя страна забавя процесите на обезлюдяване на малките населени места; многосекторно развитие на териториите; изгражда местна идентичност и сплотяване на местната общност.

Важно е общината да положи усилия за създаването на необходимите условия за прилагането на подхода ВОМР в периода 2021 – 2027, след пропуснатата през 2017 г. възможност за привличане на значителен финансов ресурс, който в основната си част е насочен към подобряване и развитие на икономически дейности в различни сектори. За общините от селски райони, каквато е Община Мездра, чрез подхода ВОМР в програмен период 2014 – 2020 са финансирани общо 64 стратегии на местни инициативни групи, обхващащи територията на 115 общини и 1 646 000 жители. В териториално отношение, разпределението на МИГ с финансирани стратегии за местно развитие е балансирано, с едно изключение – Северозападна България - район, който има една от най-големите нужди от целенасочено подпомагане на местното развитие и същевременно не попада в достатъчна степен в обхвата на подпомагане по подхода Лидер и ВОМР. Липсата на

финансирани стратегии за местно развитие се обяснява с ниското ниво на подпомагане по подготвителните мерки, както и с отхвърлените проектни предложенията (формираната местна инициативна група за територията на Община Мездра е една от общо 11 за двата предходни програмни периода за територията на СЗР, с отхвърлени стратегии на етап административно съответствие и допустимост – отхвърлена е през 2017 г.).

Водеща роля за осигуряване на условия за прилагането на подхода ВОМР в периода 2021 – 2027 г., както до сега имат общините. Община Мездра предвижда създаването на местна инициативна група за територията на община Мездра, която да извърши необходимите дейности за подготовка на прилагане на подхода ВОМР в периода 2021 – 2027 г. Финансово изражение на принос на ВОМР не е изрично посочен в програмата за реализация на ПИРО, във връзка с факта, че на територията на общината към момента има регистрирана през 2016 г. и не функционираща МИГ, която не е одобрена за финансиране през периода 2014 – 2020 г.

В следващата таблица са представени основните проекти/ дейности за всяка от трите мерки, част от Приоритет 1 на ПИРО 2021 – 2027 г.:

ПРИОРИТЕТ 1	
Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика за постигане на високи нива на заетост и устойчиво използване на ресурсите	
Мярка 1.1.	<i>Създаване на условия за възстановяване и развитие на икономиката, привличане на нови високотехнологични производства и повишаване конкурентоспособността и иновационната активност на предприятията</i>
	проекти/ дейности
	Подобряване на инфраструктурата за бизнеса и предприемачеството в индустриалните зони на гр. Мездра
	Насърчаване предприемаческата активност, чрез съдействие от общинската администрация за създаване и развитие на нови предприятия извън сектор земеделие за повишаване на заетостта
	Разработване и изпълнение на местна инвестиционна политика (създаване на инвестиционен профил, административна подкрепа при съгласуване на инвестиционни проекти, предоставяне на свободни терени за инвестиционни проекти, сертифициране на инвестиции), съдействие при изготвяне на нови устройствени планове
	Внедряване на иновации и повишаване на производствените инвестиции, вкл. насочени към кръговата и нисковъглеродна икономика, използване на ВЕИ за производство на "зелена енергия"
	Разширяване сектора за добив и обработка на скалнооблицовъчни материали, с цел създаване и запазване на заетост
Мярка 1.2.	Стимулиране развитието на селскостопанският сектор
	проекти/ дейности
	Насърчаване развитието на екологичното земеделие, животновъдството, лозарството и преработката на продукти от селскостопанския сектор
	Подкрепа на земеделските производители и животновъди, чрез отдаване под наем на общинския поземлен фонд

ПРИОРИТЕТ 1		
Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика за постигане на високи нива на заетост и устойчиво използване на ресурсите		
		Обновяване на общинския пазар: "Реконструкция на покрит пазар и благоустрояване на околното пространство в гр. Мездра"
Мярка 1.3.	Развитие на туризма	
	проекти/ дейности	Доразвитие на културно-историческия обект Калето: Изграждане на туристически и информационен център "Български северозапад" и административна сграда; Експониране и консервиране на новите разкопки
		Проучване на археологически културни ценности с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН
		Насърчаване развитието на устойчиви форми на туризъм (културно-исторически, еко и селски, планински, вело и мото туризъм, фестивален и винен туризъм)
		Подобряване на информираността, маркетинга и рекламата на местните туристически продукти, в т.ч. организиране на събития, допринасящи за развитие на туризма, участие в туристически борси/ изложения и др.
	Участие/ взаимодействие с туристически сдружения/ организации, в т.ч. ОУТР за район Стара планина	

ПРИОРИТЕТ 2 „Развитие и модернизация на инфраструктурата във всички населени места, подобряване на градската и селищна среда“

Един от основните приоритети на Община Мездра, а и на всички български общини е решаването на проблемите на техническата инфраструктура на населените места, в тази насока са и включените мерки, проекти/ дейности в Приоритет 2.

Развитието и модернизацията на техническата инфраструктура е насочено както до осигуряване на подходяща среда за живот, така и ще подобри условията за развитие на икономиката. Мерките, включени в приоритета са насочени към подобряване състоянието на уличната мрежа, пътната инфраструктура, благоустрояване и естетизиране на селищната среда, опазване и опазване и подобряване на околната среда, превенция, повишаване на енергийната ефективност и т.н. Общо 5 мерки са включени в най-големия като обхват приоритет, за който е необходим и най-сериозен финансов ресурс, предвид че проектите са основно инфраструктурни:

- Подобряване състоянието на уличната мрежа, ВиК инфраструктурата и елементите на уличната инфраструктура, вкл. обществените паркинги
- Благоустрояване и естетизиране на градската и селищната среда
- Подобряване на достъпността и свързаност на населените места
- Опазване и подобряване на околната среда, управление на отпадъците и превенция на риска
- Подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд

Първата мярка на Приоритета е „Подобряване състоянието на уличната мрежа, ВиК инфраструктурата и елементите на уличната инфраструктура, вкл. обществените паркинги“.

Съществен принос към изпълнението на мярката на територията на град Мездра ще има експлоатационното ВиК дружество – консолидирания ВиК оператор за обособената

територия, обслужвана от “Водоснабдяване и канализация” ООД – Враца, в т.ч. и Община Мездра. Основният финансов ресурс от ЕС за ВиК отрасъла в периода 2014 – 2020 г. е по Оперативна програма „Околна среда“, Ос Води, като изпълнението на проектите следва регионален подход за финансиране в консолидирани райони, които се обслужват от един ВиК оператор. В съответствие с ОПОС 2014-2020 г., нуждите на ВиК инфраструктурата са идентифицирани чрез механизмите за одобрение на МРРБ, в качеството му на възложител на „Регионални прединвестиционни проучвания (РПИП) за обособените територии, обслужвани от ВиК операторите“, в т.ч. за „ВиК“ Враца, обслужващ и община Мездра. Допустим бенефициент на проект, насочен към изграждане/ рехабилитация/ реконструкция на ВиК инфраструктура и съпътстваща инфраструктура, съгласно условията на програмата е консолидираният ВиК оператор, а допустимите агломерации не предвиждат такива, с население под 2 000 еквивалент жители, което прави допустима за интервенции само територията на общинския център. Реалното изпълнение на дейностите, предвидени в град Мездра по мащабния проект BG16M1OP002-1.016-0002 „Изграждане на ВиК инфраструктура на обособената територия обслужвана от “Водоснабдяване и канализация” ООД – Враца“ стартира през 2021 г. Очаква се неговото изпълнение да разреши дългогодишния проблем с честите аварии на водопроводната мрежа и изцяло да подобри ВиК инфраструктурата в града, чрез предвидената реконструкция и доизграждането на водопроводна мрежа с дължина 8,272 км и доизграждане на канализационна мрежа 0,878 км и реконструкция на 0,970 км канализационна мрежа. Реконструкцията ще обхване 22 градски улици, реконструкцията на 17 от които ще се извърши по траншеен (открит) метод, а **Община Мездра ще извърши последващото преасфалтиране.**

В следващата таблица са представени основните проекти/ дейности за всяка от трите мерки, част от Приоритет 2 на ПИРО 2021 – 2027 г.:

ПРИОРИТЕТ 2	
Развитие и модернизация на инфраструктурата във всички населени места, подобряване на градската и селищна среда	
Мярка 2.1.	<i>Подобряване състоянието на уличната мрежа, ВиК инфраструктурата и елементите на уличната инфраструктура, вкл. обществените паркинги</i>
проекти/ дейности	Реконструкция и рехабилитация на уличната мрежа в града, в т.ч. съпътстваща инфраструктура (елементи) <i>Важен за града проект, не участващ в програмата за реализация на ПИРО, в т.ч. и в бюджета: Реконструкция и доизграждането на ВиК инфраструктурата в град Мездра (Проект на ВиК консолидирания оператор на стойност 4,28 млн. лв. - в процес на изпълнение)</i>
	Реконструкция на кръстовище и мост - ул. Христо Ботев и ул. Янко Сакъзов гр. Мездра (входа на града)
	Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа в селата, вкл. съпътстваща инфраструктура
	Изграждане на нови паркинги в града подобряване организацията на движението
	Подобряване състоянието на уличното осветление и разширяване системата на видеонаблюдение
Мярка 2.2.	Благоустройство и естетизиране на градската и селищната среда
проекти/ дейности	Градски парк - Цялостна рехабилитация на инфраструктурата, изграждане на паркинг, изграждане на ЕЕ осветление, парково оборудване и обзавеждане, детски площадки, зони за отдих и спорт т.н.

ПРИОРИТЕТ 2		
Развитие и модернизация на инфраструктурата във всички населени места, подобряване на градската и селищна среда		
		<p>Благоустрояване на вътрешно квартални и междублокови пространства в града, в т.ч.: кътове за отдих, зелени площи, осветление, парково обзавеждане (пейки, беседки, кошчета и т.н.)</p> <p>Ремонт и подмяна на уреди на съществуващи детски площадки и създаване на нови в град Мездра</p> <p>Изграждане на велоалея/ велоалеи</p> <p>Подобряване на съществуващите и създаване на нови зони за широко обществено ползване, в т.ч. за отдих, детски площадки, осветление, зелени площи, парково обзавеждане (пейки, беседки, кошчета и т.н.) и други обекти в селата</p>
Мярка 2.3.	Подобряване на достъпността и свързаност на населените места	
	проекти/ дейности	Рехабилитация на общинска пътна инфраструктура
Мярка 2.4.	Опазване и подобряване на околната среда, управление на отпадъците и превенция на риска	
	проекти/ дейности	<p>Премахване на нерегламентирани сметища и замърсени терени в населените места и предотвратяване образуването на нови</p> <p>Подобряване системата на управление на отпадъците (ТБО и строителни)</p> <p>Организиране и провеждане на кампании за насърчаване на разделното събиране на отпадъци и опазването на околната среда</p> <p>Подобряване речната проводимост, почистване на корита на реки в границите на населени места</p> <p>Геозащитни мерки и дейности за превенция риска от свлачища (Люти дол, Типченица, Лик)</p>
Мярка 2.5.	Подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд	
	проекти/ дейности	Въвеждане на мерки за подобряване на енергийната ефективност в жилищния сграден фонд

ПРИОРИТЕТ 3 „Подобряване системите на образованието, здравеопазването и социалните услуги, запазване и развитие на културата и спорта“

Мерките в приоритета, общо 4 на брой са насочени към социалната среда, нейното подобряване, поддържане и комплексно развитие (образование, здравеопазване, социални дейности, култура и спорт):

- Подобряване инфраструктурата на общински общообразователни училища (база, физкултурни салони, училищни дворове/ спортни площадки)
- Достъпност и качество на социалните и здравни услуги
- Съхранение на културата и развитие на културни дейности
- Развитие на спорта

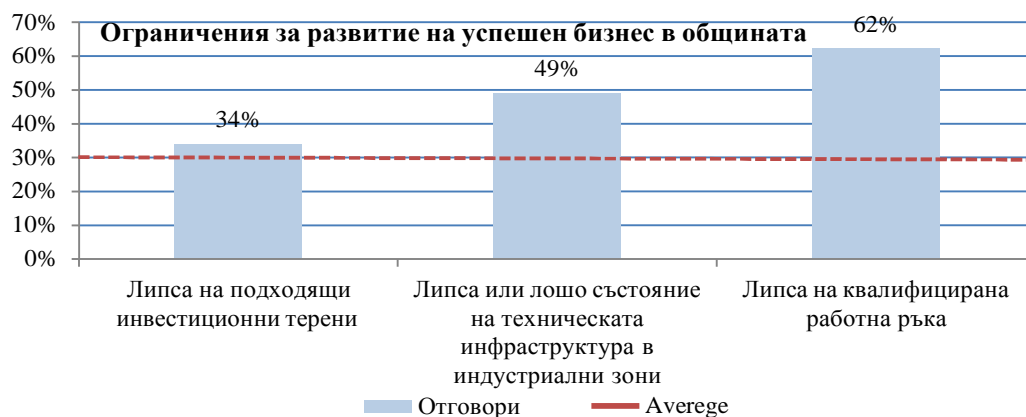
В дейностите/ проектите са включени както интервенции в образователната, здравна, социална, култура и спортна инфраструктура, за осигуряване на съвременни изисквания, така и „меки мерки“: различни видове социални услуги, подобряване достъпа до заетост на хора с увещдания и други уязвими групи, насърчаване на социалното включване на

безработни и неактивни лица, подобряване на достъпа на уязвимите групи, включително на ромите до специализирани и общодостъпни услуги, превенция на ранното отпадане от образования, образователна интеграция на пълнолетни от уязвими групи, вкл. роми, стимулиране на иновационните подходи в работата с децата и учениците и извънкласните занимания, дейности в областта на културата и подпомагането развитието на спорта.

Разглеждането на образователната област като един от факторите за развитието на икономиката е комплексен подход за в усилията за развитие на територията. Засилване на връзките между нужди на бизнеса от квалифицирани кадри и образованието трябва да присъства в насоките за развитие на общината. На следващата графика са представени ограниченията за развитие на успешен бизнес, според респондентите на анкетното проучване, а най-висок процент отговори е „липса на квалифицирана работна ръка“:

Фигура 51 Ограничения за развитие на успешен бизнес в общината, Анкетно проучване

За укрепване връзките между образователни институции/ организации и бизнеса за подобряване качеството на работната сила следва да насърчаването на квалификация и преквалификация в области, развити на територията на общината.

Оползотворяване на възможностите за въвеждане на иновационни подходи в образованието, в т.ч. въвеждане на STEM среда (областите на STEM са природни науки, технологии, инженерство и математика) създават предпоставки за успешна последваща реализация на младите хора.

Подобряването на образователната сфера ще окаже влияние върху икономическия сектор, осигурявайки по-високо качество на човешките ресурси.

Мерките от Приоритет 3 имат за цел справяне с негативните демографски тенденции и свързаните с тях процеси. Задоволяването на потребностите на населението от здравни и социални услуги, образование, културни и спортни дейности е предпоставка за намаляване на миграцията и подобряване на демографските показатели.

В следващата таблица са представени основните проекти/ дейности за всяка от трите мерки, част от Приоритет 3 на ПИРО 2021 – 2027 г.:

ПРИОРИТЕТ 3	
Подобряване системите на образованието, здравеопазването и социалните услуги, запазване и развитие на културата и спорта	
Мярка 3.1.	Подобряване на образованието и образователната инфраструктура

ПРИОРИТЕТ 3 Подобряване системите на образованието, здравеопазването и социалните услуги, запазване и развитие на културата и спорта	
	<p>проекти/ дейности</p> <p>Подобряване инфраструктурата на общински общообразователни училища (база, физкултурни салони, училищни дворове/ спортни площадки)</p> <p>Подобряване инфраструктурата на общински детски градини (база, дворни пространства, вкл. детски и образователни площадки)</p> <p>Съвместни дейности в сектор образование – партньори, в т.ч. НПО/ училища/ община:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Превенция на ранното отпадане от образование, работа на медиатори с ученици и родители и повишаване на образователното ниво (чрез работа за повишаване на посещаемостта) на ромската общност • Стимулиране на иновационните подходи в работата с децата и учениците и извънкласните занимания • Образователна интеграция (пълнолетни) на рискови групи, малцинства и хора в неравностойно положение, ограмотяване за възрастни и др. • Укрепване връзките между образователни институции/ организации и бизнеса за подобряване качеството на работната сила (като насърчаване въвеждането на STEM среда, квалификация и преквалификация на заети лица и др.)
Мярка 3.2.	Достъпност и качество на социалните и здравни услуги
	<p>проекти/ дейности</p> <p>Подобряване състоянието на социална инфраструктура, в т.ч. разширение на Дом за стари хора, оборудване за детска млечна кухня и др.</p> <p>Социални проекти и услуги за насърчаване на заетостта и развитието на умения, социално включване и равни възможности, храни и основно материално подпомагане, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предоставяне на социални и здравни услуги в общността и в домашна среда (вкл. интегрирани), приемна грижа и др. • Подобряване на достъпа до заетост на хората с увреждания и на други уязвими групи • Насърчаване на социалното включване на безработни и неактивни лица • Подобряване на достъпа на уязвимите групи, включително на ромите, до специализирани и общодостъпни услуги • Продължаване предоставяне на услугата "топъл обяд" • храни и основно материално подпомагане; • други <p>Подобряване качеството на здравеопазването и инфраструктурата</p>
Мярка 3.3.	Съхранение на културата и развитие на културни дейности
	<p>проекти/ дейности</p> <p>Придобиване сградата "Дом на железничаря" и превръщането и в "Общински културен център"</p>

ПРИОРИТЕТ 3		
Подобряване системите на образованието, здравеопазването и социалните услуги, запазване и развитие на културата и спорта		
		Преустройство на партера в сградата на ОбА - Мездра в многофункционална зала (за ритуали, изложби, камерна зала, административна част)
		Реновиране сградите на читалищата в селата на общината и подкрепа на читалищните дейности
		Разнообразяване културния живот в населените места, вкл. провеждане на ежегодни културни празници фестивали, обогатяване културния календар на общината, събори
Мярка 3.4.	Развитие на спорта	
	проекти/ дейности	Доизграждане на многофункционална спортна зала
		Изграждане на тренировъчен терен (трети) на стадион "Локомотив" (за нуждите на ДЮШ)
		Изграждане на многофункционални спортни площадки в града и населени места от общината, подобряване състоянието на съществуващите - 4 бр.
Подкрепа на спортните клубове, функциониращи на територията на общината		

ПРИОРИТЕТ 4 „Добро управление в активен диалог и партньорство с местната общност, стопанския и нестопански сектор“

Приоритет 4 е насочен към осигуряване на оптимална институционална среда и предоставяне на ефективни публични услуги, като необходими условия за благоприятна бизнес-среда, икономически растеж и високо качество на живота. Като водещи фактори са административното обслужване, в т.ч. разширяване на електронните услуги, откритото управление и сътрудничества за местно развитие.

Като част от дейностите за подобряване и развитие на административното обслужване, при планиране на обучения, от една страна, те трябва да се фокусират върху подобряване на експертните познания на служителите, а от друга, върху способностите им за работа с новите технологии, електронното публични услуги и пр.

ПРИОРИТЕТ 4		
Добро управление в активен диалог и партньорство с местната общност, стопанския и нестопански сектор		
Мярка 4.1.	Подобряване качеството на административните услуги в населените места (вкл. сградния фонд на кметствата)	
	проекти/ дейности	Подобряване и развитие на административното обслужване, в т.ч. разширяване на електронните услуги
		Реновиране сградния фонд и подобряване на административните услуги в кметствата в населените места
Мярка 4.2.	Интегриран подход в планирането на социално-икономическото развитие - диалог и партньорство	

ПРИОРИТЕТ 4**Добро управление в активен диалог и партньорство с местната общност, стопанския и нестопански сектор**

проекти/ дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Създаване на модел за ефективна комуникация с гражданите, бизнеса и неправителствения сектор за участието им в планирането и изпълнението на политиките за интегрирано развитие • Сътрудничества на общината, насочени към развитие във всички сектори • Създаване на условия за прилагане на подхода ВОМР на територията на общината за стимулиране на местното развитие - Създаване на Местна инициативна група, в партньорство с бизнеса и неправителствения сектор, с цел изпълнение на подхода ВОМР през програмен период 2021 - 2027 г.
----------------------	---

II.4. ПРИНОС КЪМ ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

Стратегическите документи в областта на околната среда на национално и европейско ниво поставят общи цели и редица изисквания, свързани с изменението на климата и адаптация към климатичните промени, които следва да бъдат интегрирани в процеса на планиране на регионалното и пространствено развитие като бъдат съобразени с характерните особености и проблеми на всеки регион, област или община. Основната цел е да се определи доколко и по какъв начин процесите на регионалното и пространствено развитие влияят върху състоянието на околната среда и качеството на живот в определена територия, какви са основните проблеми и възможните мерки за тяхното решаване, какви дейности и съответно ресурси ще бъдат необходими за това през съответния период на планиране.

Изготвянето на ПИРО следва да бъде съобразено с програмите от мерки в плановете за управление на речните басейни и с програмите от мерки в плановете за управление на риска от наводнения към басейновите дирекции, както и да се осигури съгласуваност с всички други приложими плановете и програми в областта на опазването на околната среда или адаптацията към изменението на климата, разработени на национално, областно или общинско ниво.

Общините имат важна роля в практическото осъществяване на политиката за околна среда. Като отражение на общоевропейската тенденция през последните години все повече се преотстъпват правомощия от централната на местните власти за дейности, свързани с подобряването на околната среда на регионално и местно равнище.

Една от възможностите за противодействие на климатичните промени е използването на ВЕИ. Природните условия в Северозападния регион предлагат по-малко възможности отколкото регионите в Южна България, което е една от причините използваните ВЕИ да са само 6,5 % от изградените мощности в страната. В СЗР се усвоява най-много слънчевата енергия, като изградените мощности представляват 15,5 % от всички в страната. Въпреки сравнително ограничените възможности, усилията могат да се насочат към увеличаване на дела на ВЕИ при производство на енергия, особено при сгради и отделни домакинства. Съществуват много резерви за производството на енергия

за собствени нужди. Пример за това има и в Община Мездра. През 2021 г. в ОБА Мездра е постъпило намерение за изграждане на „Фотоволтаична електроцентрала с обща мощност до 35 MW в землището на село Върбешница. Във връзка с намерението е необходимо ОБС Мездра да даде предварително съгласие за промяна предназначението на земеделската земя и ограничени вещни права и сервитути във връзка с чл.62, ал.2 от Закона за енергетиката за имоти от общинския поземлен фонд, както и за изменение на ОУПО и изработване на ПУП-ПЗ, във връзка с инвестиционното намерение. ОБС Мездра не разреши последващите действия, свързани с инвестиционното намерение. В тази връзка не би могъл да се планира принос към тези мерки.

На територията на Община Мездра са изградени 8 вида ВЕИ (от общо 45 за Област Враца) с обща мощност 14,00 MW, в т.ч.:

- ВЕЦ: 11,5 MW (45% от общо мощностите на всички ВЕЦ на територията на Област Враца)
- ФтЕЦ: 0,1 MW
- БиоЕЦ: 2,4 MW (Само на територията на община Мездра от всички общини в областта има изградена БиоЕЦ)

Общата мощност на ВЕИ на територията на Община Мездра представлява 23,2 % от мощностите за цялата област.

В СЗР остава висок дялът на използваните твърди горива, особено в битовото отопление, което е свързано със замърсяване на атмосферния въздух и особено с отделянето на парникови газове, пряко свързани с глобалното затопляне и климатичните промени. Една от възможностите за намаляване на тези негативни процеси е по-широкото развитие на газификацията. **Град Мездра е първият град в Област Враца и един от първите в страната, където още в далечната 2003 г. се изгражда цялостна газификация за промишлени, битови и обществени нужди.** Всички публични, образователни и социални сгради са газифицирани, всички промишлени предприятия и зони също. Предстои разширение на газопреносната мрежа на територията на града, във връзка с присъединяване на нови потребители.

Фигура 52 Газопреносна мрежа – град Мездра

Източник: Овергаз

Въпреки, че разширението на газопреносната мрежа не е предмет на ПИРО на Община Мездра, то неминуемо ще окаже влияние към намаляването отделянето на парникови

газове, пряко свързани с глобалното затопляне и климатичните промени, тъй като ще намали използването на твърди горива за битовото отопление, което е свързано със замърсяване на атмосферния въздух.

Интегрирането на въпросите, свързани с опазване на околната среда във всички сфери на човешката дейност и общественото развитие придобива все по-голяма актуалност поради изострянето на редица екологични проблеми, така и с по-широко разпространеното разбиране, че жизнените екосистеми, съхранените природни ресурси и здравословната околна среда са пряко свързани с качеството на живот за хората.

Предвидените в ПИРО мерки, имащи принос към ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия са съобразени със спецификата и отговорностите на Община Мездра и характерните особености на територията:

- **КАВ:** Община Мездра има действаща Програма за управление на качеството на атмосферния въздух на Община Мездра за периода 2017-2021 г. В Годишните отчети за дейността на РИОСВ-Враца за всяка от годините в периода 2014 – 2019 г. не фигурират констатации за значителни нарушения на нормите за допустими емисии съгласно Наредба №1 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата. Приносът на община Мездра в емисиите на главните парникови газове в рамките на областта е много малък. Тъй като основните индустриални предприятия и обществени сгради в гр. Мездра са газифицирани, тяхното влияние върху КАВ е силно ограничено.
- **Води:** Община Мездра разполага със значими ресурси от повърхностни и подземни води. Според данните от публикувания проект на **Актуализирана предварителна оценка на риска от наводнения Басейнова дирекция „Дунавски район“** (март 2021), с период на действие 6 години, Община Мездра е една от двете общини в Област Враца, на територията на които няма регистрирани наводнения в периода 2011 – 2019. В списък на определените места за потенциални бъдещи наводнения в Дунавски РБУ според чл. 4.2.(г) от ДН. Общината провежда ефективни действия за почистване на съществуващите язовири (през 2020 са почистени язовирите сух и мокър откос на стени, преливници и оттоци в с. Долна Кремена, с. Крапец, с. Ослен Криводол и с. Царевец), както и за почистване на речни корита и дерета, като през 2020 в град Мездра са почистени: р. Моравешка, р. Боденска и Сърнин дол
- **Рискове:** Актуалният към месец март 2021 регистър на свлачищата, поддържан от Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Геозащита – Плевен включва следните свлачища, в територии на населени места и в обхвата на общинската пътна мрежа на община Мездра:
 - съвременно активно свлачище VRC27.43654.01, регистрирано през 2017 г., с. Лик, на общински път VRC1148, при км 17+970 и склона над и под него
 - съвременно активно свлачище VRC27.43654.02, регистрирано през 2017 г., с. Лик, м. "Грънчаревец", до югозападните покрайнини
 - съвременно активно свлачище VRC27.72432.01, регистрирано през 2015 г., с. Типченица, път VRC-16117 (Типченица - Дерманци), при км 1+000
 - съвременно активно свлачище VRC27.44759.03, регистрирано през 2017 г., с. Лютидол, в източната част, ул. "Бузлуджа"

- съвременно активно свлачище VRC27.44759.04, регистрирано през 2017 г., с. Лютидол, в източната част, ул. "Любен Каравелов"
 - съвременно активно свлачище VRC27.44759.01, регистрирано през 2015 г., с. Лютидол, път I-1 (E-79)
 - съвременно активно свлачище VRC27.44759.02, регистрирано през 2015 г., с. Лютидол, път III-161 "Ребърково - Лютидол - Рашково - Радотина - Литаково - Ботевград", при км 6+800
 - съвременно активно свлачище VRC27.62390.01, регистрирано през 2015 г., с. Ребърково, път I-1 (E-79)
 - потенциално свлачище VRC27.32281.01, регистрирано през 2015 г., с. Игнатица, СЗ част, под път SFO 2043
 - съвременно активно свлачище VRC27.32281.02, регистрирано през 2010 г., Източно от с. Игнатица, път за мах. Габровница
- Цялото население на общината е обхванато от организирано сметосъбиране и сметоизвозване, а повече от 60 % – от система за разделно събиране на отпадъците. През 2020 г. са премахнати над 20 нерегламентирани сметища на територията на населените места в общината. Функциониращото депо за строителни отпадъци е почти запалено и общината трябва да търси решение, чрез определяне на нов терен за депо.
 - Не съществуват данни за здравни и екологични проблеми, предизвикани от повишен радиационен фон или вредни йонизиращи лъчения в общината.
 - В обхвата на общината попадат изцяло или части от един природен парк, три природни забележителности, две защитени зони по директивата на опазване на дивите птици и четири защитени зони по директивата за опазване на местообитанията. Спазването на нормативните изисквания и режимите на тяхната защита допринася за запазването на биологичното и ландшафтното разнообразие и за устойчивото развитие на община Мездра. В комбинация с историческите и културните обекти в общината защитените територии и зони са важна предпоставка за развитие на туризма.

Анализът на територията идентифицира основни области по отношение на околната среда, върху които общината може да въздейства и залегнали в програмата за реализация на ПИРО на Община Мездра за периода до 2027 г., в т.ч.:

Енергийна ефективност:

Жилищните и публичните сгради се характеризират с високо енергийно потребление. Необходимо е внедряване на мерки за енергийна ефективност, основно в жилищните сгради и повишаване качеството на жизнената градска среда и най-вече тази в жилищните квартали. В тази връзка в градската среда е удачно да се търси решение за подмяна на уличното осветление с енергоспестяващо.

В периода 2014 – 2020 са реализирани редица проекти за рехабилитация на образователната инфраструктура и внедряване на мерки за енергийна ефективност в общинските училища и детски градини, както и в основните публични сгради на територията на град Мездра. **Основният фокус в областта на повишаване на енергийната ефективност на сградния фонд в периода до 20207 г. трябва да бъдат многофамилните жилищни сгради. Мярка 2.5. от Приоритет 2 на програмата за реализация на ПИРО на Община Мездра включва проекти за „ Въвеждане на мерки за подобряване на енергийната ефективност в жилищния сграден фонд“.** Въпреки, че към

настоящия момент все още не е приет, Националният план за възстановяване и устойчивост на Република България е потенциален източник на финансиране на Програмата за енергийна ефективност, в рамките на Стълб 2: ЗЕЛЕНА БЪЛГАРИЯ, като част от действията насочени към Кръговата и нисковъглеродна икономика.

Намаляване риска от бедствия:

Наводнения: Както беше споменато по-горе, на територията на община Мездра не са идентифицирани рискове от наводнения в публикувания проект на Актуализирана предварителна оценка на риска от наводнения Басейнова дирекция „Дунавски район“ (март 2021), с период на действие 6 години (2021 – 2027). Това не изключва, изпълнението на дейности за подобряване речната проводимост, почистване на корита на реки в границите на населени места, което е залегнало като **част от Мярка 2.4. „Опазване и подобряване на околната среда, управление на отпадъците и превенция на риска“ на Приоритет 2** на програмата за реализация на ПИРО на Община Мездра.

Свлачища: Основните цели на Общината при наличието на активни свлачища са опазване живота и здравето на населението, инфраструктурата и околната среда, в тази връзка за активни свлачища, намиращи се в обхвата на населените места или застрашаващи общинската пътна инфраструктура, трябва да се търсят решения за изпълнението на геозащитни мерки и дейности в районите на свлачищните процеси. Такива свлачища, на територията на Община Мездра са (в регистъра на МРРБ фигурират още няколко свлачища):

- съвременно активно свлачище VRC27.43654.01, регистрирано през 2017 г., с Лик, на общински път VRC1148, при км 17+970 и склона над и под него
- съвременно активно свлачище VRC27.72432.01, регистрирано през 2015 г., с Типченица, път VRC-16117 (Типченица - Дерманци), при км 1+000
- съвременно активно свлачище VRC27.44759.03, регистрирано през 2017 г., с Лютидол, в източната част, ул. "Бузлуджа"

Изпълнение на необходимите геозащитни мерки/ дейности за свлачищата с най-сериозен риск за населението и общинската инфраструктура е включено в **Мярка 2.4. „Опазване и подобряване на околната среда, управление на отпадъците и превенция на риска“ на Приоритет 2** на програмата за реализация на ПИРО на Община Мездра.

Проблемите на околната среда са застъпени в мерките към всеки от приоритетите на стратегическата част на ПИРО на Община Мездра. Приносът на ПИРО на Община Мездра към адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от природни бедствия, отчитайки спецификата на общината се изразява в залегналите конкретни проекти и дейности, ресурсно обезпечени и част от програмата за реализация на ПИРО.

При разработването на ПИРО за периода 2021-2027 г. е взета под внимание **„Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие“**. Рамковият документ цели да очертае стратегическата рамка и приоритетни направления за адаптация към изменението на климата на национално и секторно равнище в периода до 2030 г., да дефинира възможни мерки за намаляване уязвимостта на страната от климатичните промени и за подобряване капацитета за адаптиране на природните, социалните и икономическите системи към неизбежните и проявяващи се с по-силен интензитет въздействия от изменението на климата.

Мерките, допринасящи за постигане целите на „Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие“ са представени в следващата таблица. Имайки предвид конкретната насоченост на мерките, дейностите и отговорните организации и партньори за реализация на целите на Националната стратегия за АИК, в таблицата е посочен само реално измеримия принос, който общинските мерки могат да има към целите на националната стратегия.

Таблица 33 Принос на мерките в ПИРО на Община Мездра, допринасящи за постигане на Националната стратегия за АИК

Сектор	Стратегическа и оперативна цел	Дейности	Принос на ПИРО-Мездра ⁹	
			мярка/ проект/ дейност	Резултати/ индикатори
Сектор „Туризм“	СЦ 4. Разработване на конкретни действия за адаптация на туристическия сектор, оперативна цел 4.2 Разработване на иновации в областта на туризма и управлението	4.2.1. Разработване на нови видове туризъм (продукти, дестинации)	Мярка 1.3. Развитие на туризма, проекти/ дейности: Подобряване състоянието на съществуващите еко пътеки и създаване на нови Насърчаване развитието на устойчиви форми на туризъм (културно-исторически, еко и селски, планински, вело и мото туризъм, фестивален и винен туризъм), чрез маркетинга и рекламата на местните туристически продукти, в т.ч. организиране на събития, допринасящи за развитие на туризма, участие в туристически борси/ изложения и др.	Брой нови видове / продукти на туризма / успешно предлагани и продадени туристически дестинации Брой туристи, избрали новите типове / продукти / дестинации
Сектор „Градска среда“	СЦ 1. Подобряване на политическата и правната рамка за включване на адаптацията към изменението на климата, оперативна цел 1.1 Включване на АИК в регионалното и градското развитие	1.1.3 Включване на АИК в новата Национална жилищна стратегия	М 2.5. Подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд, проекти за въвеждане на мерки за подобряване на енергийната ефективност в жилищния сграден фонд	Реновирани многофамилни сгради Енергийно по-ефективни жилищни сгради Икономии на енергия в GWh

⁹ Извън включените в ПИРО мерки, част от стратегическата рамка, газопреносната мрежа на територията на град Мездра се разширява, което въпреки, че към момента не може да определи ясно приноса към НС за АИК, както и не следва да е ресурсно обезпечено в ПИРИ, ще допринесе за постигане на СЦ 4. Укрепване устойчивостта на енергийните доставки, ОЦ 4.1. 4.1 Диверсификация на доставките за увеличаване на цялостната гъвкавост на енергийната система от Сектор „Енергетика“, чрез принос към увеличение на заложените индикатори, в т.ч.: % свързани домакинства и % увеличено потребление на газ. В рамките на тази цел на НС за АИК е заложена финансова подкрепа за газификация на домакинствата, което ще допринесе за посрещане на търсенето на енергия през зимата, в т.ч. индикативно чрез ЕСИФ; Кредитни линии на ЕБВР (насочени към Енергийна Ефективност и ВЕИ); Фонд "Козлодуй

**ЧАСТ
ТРЕТА****ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА
УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ**

На база на анализа на силните и слабите страни на общинската територия, както и на потенциалите за развитие са определени приоритетни зони за въздействие на територията на общината, в които основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана.

Съгласно Методическите указания за разработване на ПИРО на МРРБ, приоритетни зони за въздействие са пространствено обособени територии с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове. Зоните следва да са части от територията с конкретно функционално предназначение или собствен потенциал за развитие.

Зоните за въздействие се определят на базата на общи (идентични) характеристики на определена територия и/или общи проблеми или потенциали за развитие. При тяхното определяне се отчитат и ресурсите за осъществяване на интегрираното им развитие. Те са както от финансов, така и от времеви, технологичен, кадрови и друг характер. Отчитат се и възможните ефекти от прилаганите интервенции.

Зоните за прилагане на интегриран подход (Зоните за въздействие), независимо от функционалното предназначение на тяхната територия, могат да бъдат два вида:

- ✓ Градски зони за въздействие – задължително се определят за градовете от 1-во, 2-ро и 3-то йерархично ниво съгласно НКПР, град Мездра е 4-то ниво **и за него не е задължително дефинирането на „градски зони за въздействие“**;
- ✓ Други зони за въздействие със специфични характеристики - могат също да представляват градски по своята същност зони (т.е. да включват територии от урбанизирана градска част, градски покрайнини и функционални зони), но могат да се отнасят до всеки вид населено място или част от територията на общината, както и да включват части от съседни общини.

В ПИРО на Община Мездра не са определени зони за въздействие. Общинският център - град Мездра, представляваща територия с комплексен характер, в която са концентрирани основните икономически, социални и обществени-обслужващи функции, с население над 56 % от общото население на общината през всяка от годините в периода 2014 – 2020 г. Градът е основен двигател на развитието на общината и като такъв, в неговия териториален обхват са планирани голям брой от проектите, включени в програмата за реализация на ПИРО. Основните икономически субекти, функциониращи на територията на общината са ситуирани в общинския център, но потенциал за развитие на сектора има и в някои от останалите населени места.

За намаляване на диспропорциите между града и селата, програмата за реализация на ПИРО на Община Мездра предвижда изпълнение на проекти/ дейности, основано на реалните нужди, потребности и местен потенциал.

**ЧАСТ
ЧЕТВЪРТА****ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА
ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ****V.1. ОПИСАНИЕ НА ПРИЛАГАНИЯ ИНТЕГРИРАН ПОДХОД И ПРЕДВИДЕНИТЕ МЕРКИ И
ДЕЙНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА**

Програмата за реализация на Плана за интегрирано развитие на Община Мездра през периода 2021-2027 г. има за цел въз основа на целите и приоритетите за развитие да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация, като оптимизира възможностите за финансиране на изпълнението на ПИРО. Програмата за реализация е разработена на базата на прилагането на интегриран подход, спазвайки указанията заложи в Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027.

Програмата за реализация е основен елемент от структурата на настоящия стратегически документ и водеща предпоставка за реализацията му. Програмата определя начините за разпределение на наличните и потенциалните общински времеви, финансови и организационни ресурси. В същото време тя дава възможност да се проследят предвидените разходи по приоритети и източници на финансиране, заложи в индикативната финансова таблица (Приложение № 2 към ПИРО). Същността на Програмата за реализация е обобщаването на подходящи проекти, продължаващи и конкретизиращи логиката на стратегическата рамка и формулираните мерки от обхвата на приоритетните направления.

При изготвянето на програмата за реализация е използван интегриран подход:

- ! Спазен е принципът за партньорство при дефинирането на основните проектни предложения чрез участието на заинтересованите лица при тяхното определяне.
- ! Предвидените мерки са с конкретно пространствено измерение (изключение са мерките с хоризонтален характер, които носят ползи за цялата територия на общината).

Мерките са определени след идентифициране на отделните проектни идеи, което от своя страна е постигнато чрез съгласуваност с мнението на заинтересованите страни, идентифицираните от тях основни проблеми, чието решение се търси в изпълнението на мерките и приоритетите на ПИРО, специфичните нужди на територията, изведени в рамките на социално-икономическия анализ, идентифициране на възможности за развитие на неоползотворения потенциал на общината.

Основната цел на програмата е да се осигури оперативността при изпълнението на плана. Програмата подрежда на база на логическите връзки отделните мерки и следващите ги проекти, определя ориентировъчната финансова стойност на проектите, идентифицира отговорната структура за изпълнението и надеждните потенциални партньори, както и разпределението на проектите във времето. Дефинираните и включените в състава на ПИРО проекти принадлежат към конкретна мярка от приоритетните направления на стратегическата част. Въпреки комплексния характер на редица проекти и техния принос към повече от една приоритетна област, посочена е

преобладаващата им принадлежност към един приоритет. По този начин се търси рационалност в подредбата на проектите и оптимално управление и разпределение на финансовите ресурси.

Всеки проект може да бъде финансиран от различни източници, които са индикативно определени, във връзка с това, че все още програмите за финансиране със средства от ЕС са в работни варианти, съобразявайки се с особеностите на конкретния проект, като се отчитат възможностите за най-подходящите финансови източници.

Програмата за реализация на Плана за интегрирано развитие на Община Мездра за периода 2021 – 2027 г. съдържа:

- проектите/ дейностите за изпълнение на мерките и приоритети на ПИРО;
- индикативен бюджет;
- източниците на финансиране;
- административна структура, отговорна за реализация на мярката;
- партньорските структури;
- времето за реализация на проектите.

Програмата за реализация на ПИРО има многогодишен характер и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализация на плана с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при неговото изпълнение и постигане на стратегическите цели и приоритети за развитие. ППЗРР регламентира възможности за изменение, като „при приемане или изменение на бюджета на общината и утвърждаване на индикативните разчети за средствата от ЕС се актуализира и програмата за реализация на плана“.

Програма за реализация на ПИРО на община Мездра за периода 2021-2027 г., включваща описание на предвидените мерки и дейности е представена в Приложение №1 към ПИРО на Община Мездра 2021 – 2027 г.

V.2.Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата

В съответствие с Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027, неразделна част от Програмата за реализация е Индикативен списък на важни за общината проекти, включени в ПИРО на община Мездра за периода 2021-2027 г., представен в Приложение № 1А. Списъкът с проекти може да бъде актуализиран, като нови проекти се включват при спазване на принципа на партньорство чрез съответните мерки от комуникационната стратегия.

V.3.Индикативна финансова таблица

Индикативната финансова таблица представлява обща оценка на необходимите ресурси за реализация на приоритетите на плана и описва финансовата рамка на поетите ангажменти по изпълнението на плана от страна на всички партньори в

местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация.

Ресурсите за реализацията на плана включват всички планирани средства за реализацията на идентифицираните за развитието на общината мерки и проектни идеи. В този смисъл индикативната финансова таблица включва в прогнозен план пълния обем на финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2027 г., в съответствие с приоритетите и целите на ПИРО.

Следва да се има предвид, че общата сума на посочените финансови ресурси, включително по отделните приоритети, е индикативна и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените мерки и проекти.

Програмата за реализация и приложенията към нея подлежат на периодична актуализация с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране.

Индикативна финансова таблица, обобщаваща прогнозните финансови ресурси, необходими за реализация на ПИРО на Община Мездра, в съответствие с Приложение № 2 към Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027:

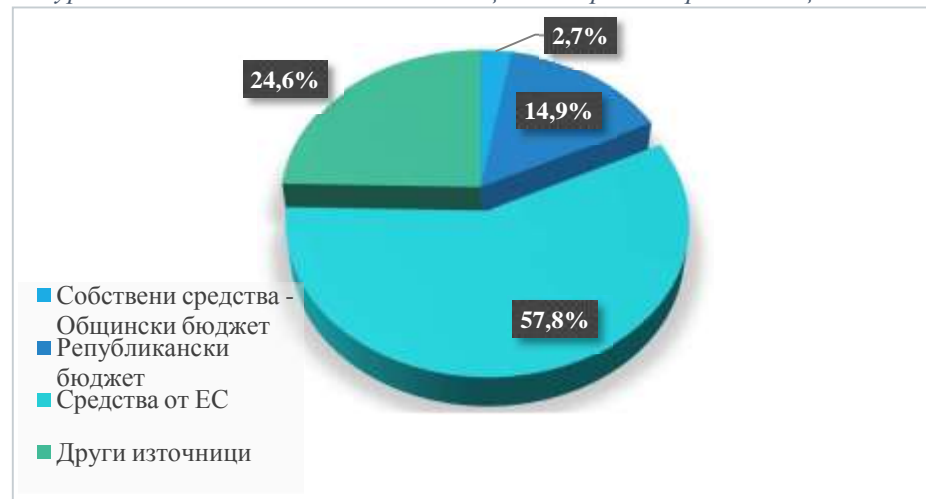
Таблица 34 ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА (хил.лв.)

Период	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО в лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
2021 - 2027										
Приоритет 1 <i>Икономика</i>	196	4%	660	12%	2 854	51%	1 833	33%	5 542	10%
Приоритет 2 <i>Инфраструктура</i>	506	2%	5 011	16%	22 712	73%	2 688	9%	30 917	54%
Приоритет 3 <i>Социална сфера</i>	721	4%	2 479	13%	6 812	35%	9 468	49%	19 480	34%
Приоритет 4 <i>Добро управление</i>	131	16%	285	34%	418	50%	0	0%	834	1%
ОБЩО	1 554	3%	8 435	15%	32 796	58%	13 989	25%	56 773	100%

Фигура 53 Относителен дял на приоритетите от общия бюджет

Фигура 54 Относителен дял на източниците на финансиране в общия бюджет

Проектите/ дейностите са насочени както към града, така и към селата от Общината, търсейки балансирано развитие и предотвратяване появата на социални и териториални различия.

Програмата се финансира със средства от:

- Общински средства - общинския бюджет;
- Републиканския бюджет;
- Средства от ЕС;
- други източници;

Частни средства и средства от ЕС за реализиране на проекти на бизнеса и потенциални партньори в целенасочените действия за интегрирано развитие не са част от финансовото изражение на Програмата за реализация на ПИРО на Община Мездра, въпреки това индикативният техен принос е определен условно на база изпълнените проекти в програмен период 2014 – 2020 от частния сектор. По данни от ИСУН 2020, общата финансова стойност на приключилите проекти за периода 2014 - 2020 на частния сектор за повишаване на производствения капацитет, иновационна дейност и енергийна ефективност до края на 2020 по ОПИК 11 008 453 лв., в т.ч. собствени средства на бизнеса в размер на 4 123 687 лв. В процес на изпълнение са още 3 проекта по ОПИК на обща стойност 1 421 884,00 лв.

При формиране на общата финансова рамка на Програмата за реализация са направени следните допускания, на база анализа за периода 2014 – 2020:

✓ Общински средства - общинския бюджет

Изводи от последните три бюджетни години (2018 – 2020): През 2020 г. размерът на отчетените собствени приходи за капиталови разходи е 166 хил. лв., което представлява повече от 28%, в сравнение с 2018 г. За целите на финансовата прогноза, процентът на нарастване е осреднен за трите бюджетни години или средно по 9,5 % и екстраполиран за всяка от годините на периода 2021 – 2027, за да се определи индикативният общ размер на собствените средства за капиталови разходи – общо за седем годишния период: 1 694 хил. лв. Собствените средства, заложи в програмата за реализация са в размер на 1 554 хил. лв.

✓ Републикански бюджет

Изводи от последните три бюджетни години (2018 – 2020): През 2020 г. размерът на Целева субсидия за капиталови разходи е 1 млн. лв., което представлява повече от 18%, в сравнение с 2018 г. За целите на финансовата прогноза, процентът на нарастване е осреднен за трите бюджетни години или средно по 6,1 % и екстраполиран за всяка от годините на периода 2021 – 2027, за да се определи индикативният общ размер на републиканския бюджет (целевата субсидия за капиталови разходи) – общо за седем годишния период: 8 944 хил. лв. Средствата от републиканския бюджет, заложи в програмата за реализация са в размер на 8 435 хил. лв.

✓ Средства от ЕС

Средствата от ЕС включват всички възможности за финансиране на общински проекти по програмите, по които Община Мездра е допустим бенефициент, като ПРСР (вкл. по

подхода ВОМР, ако се прилага на територията на общината), ОПРЧР, ОП Храни и основно материално подпомагане, ОП за Образование, Други средства от ЕС (Оперативна програма за електронно управление и техническа помощ за програмен период/ ИТИ/ План за възстановяване и устойчивост/ трансгранично сътрудничество и др.). Индикативните източници по програми са посочени в Програмата за реализация на ПИРО. Към момента, програмирането за периода 2021 – 2027 не е приключило и не може категорично да се определят конкретните източници за финансиране на общинските проекти. В процеса на реализация на ПИРО 2021 – 2027, Община Мездра трябва да се възползва в максимална степен от всички възможности за безвъзмездно финансиране на включените в програмата проекти/ дейности, както и на нови проекти, определени при бъдещи актуализации на програмата, с цел постигане на заложените стратегически цели и приоритети.

✓ **Други източници/ привлечени средства**

Други източници на финансиране на проекти/ дейности, предвидени в програмата за реализация трябва да се търсят при изчерпване на възможностите за привличане на безвъзмездни. Такива източници могат да бъдат финансови средства за целево финансиране от държавен бюджет, финансови инструменти, заемно финансиране и др. В програмата за реализация на ПИРО са предвидени проекти, за които към момента, анализът на възможностите за финансиране, извършен на база проектите на програмите, финансирани от ЕС не идентифицира индикативен източник. В случай на появата на допустими сходни интервенции в окончателните проекти на програмите за финансиране от ЕС реализацията на тези проекти може да се осъществи с подкрепата на ЕС.

**ЧАСТ
ПЕТА****НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И
ОЦЕНКА НА ПИРО**

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите за интегрирано местно развитие съгласно определените индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на ОПР.

За постигане целите на наблюдението и оценката се **изгражда система от индикатори** - основен инструмент за проследяване на степента на изпълнение на ПИРО, като те са неразривно свързани с цялостният процес за наблюдение и оценка. Подборът на индикаторите се основава на специфичните характеристики на стратегическата част на ПИРО, както и на целите и приоритетите на стратегическите документи, с които ПИРО е свързан.

Общата система за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО на Община Мездра в периода до 2027 г. обхваща:

- *Източници на информация, начин и периодичност на събиране, обработка и анализиране;*
- *Индикатори за наблюдение – индикатори за резултат и индикатори за продукт;*
- *Органи за наблюдение и организацията на работата по наблюдението и оценката;*
- *Системата на докладване и осигуряване на информация и публичност.*

Планирането на системата от индикатори и структурирането ѝ съответства на Методическите указания на МРРБ за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021 – 2027. Двата вида индикатори съвместно позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите от съдържанието на ПИРО.

V.1.ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

Важно условие за обективното наблюдение и оценка е осигуряването на надеждни и прецизни източници на информация, която да захранва системата от индикатори.

Основното средство за събиране на информация е базата данни на Националния статистически институт, неговата текуща статистика и периодично издаваните сборници. Предстоящото национално преброяване ще предоставя ценна информация за демографското развитие на населението, образователното равнище и икономическата активност, включително и на общинско ниво. Данните ще представляват добри базови стойности за сравнение в периода до 2028 г.

Възможности за получаване на официална информация съществуват и по отношение на други институции, поддържащи информация в определени области на общинско ниво като в следващата таблица те са индикативно посочени за всяка област (без информацията, която е налична само в Общината):

Област	Информация, поддържана от източника на общинско ниво	Официален източник
ИКОНОМИКА	<p>Основни икономически показатели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нетни приходи от продажби на нефинансови предприятия по икономически дейности • Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по икономически дейности • Брой предприятия по видове за периода • Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по групи предприятия според броя на заетите • Основни икономически показатели на сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ по години • Основни икономически показатели на сектор „Преработвателна промишленост“ по години • Дейност на средствата за подслон и местата за настаняване • Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи по икономически дейности • Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи по видове • Придобити дълготрайни материални активи по форма на собственост • Придобити дълготрайни материални активи по видове • Придобити дълготрайни материални активи по икономически дейности • Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовия сектор (хил. евро) • Продукция на промишлените предприятия по икономически дейности • Производство на промишлени изделия • Брутна добавена стойност по икономически сектори – Аграрен, Индустрия, Услуги и брутен вътрешен продукт • Разходи за НИРД и персонал, зает с НИРД 	НСИ
	<p>Допълнителна информация за иновации, високи технологии и модернизация: - Реализирани проекти от частния сектор, финансирани от ЕС</p>	ИСУН
	Сертифицирани инвестиционни проекти – Клас А и Б (по ЗНИ)	Публичен регистър на БАИ
СОЦИАЛНА СФЕРА И ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ	Демографски показатели: население, структура, прираст, коефициент на икономическа активност, заетост, равнище на безработица и др.)	НСИ
	Здравни заведения, лекарски практики и др. в областта на здравеопазването	РЗИ – Враца, НСИ
	<ul style="list-style-type: none"> • Детски градини по вид, детски учители и деца, детски ясли (в града и селата) • Учебни заведения (бр.), преподаватели по видове учебни заведения, учащи по видове учебни заведения, както и по степени на Международната стандартна класификация на образованието (МСКО 2011) 	НСИ, РИО - Враца

Област	Информация, поддържана от източника на общинско ниво	Официален източник
	Завършили по степени на образование, отпаднали ученици и др.	РИО – Враца
	Брой безработни лица по степен на образование в община Мездра (ниво на безработица)	Дирекция „Бюро по труда”, гр. Мездра
	Регистрирани безработни лица в бюрата по труда и равнище на безработица, продължително безработни <ul style="list-style-type: none"> • Социални услуги – видове и капацитет • Брой потребители по видове услуги, брой настанени в ЦНСТ и ЗЖ и т.н. информация от социалната сфера 	НСИ Регистри Агенция за социално подпомагане РДСП – Враца
ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА	ВиК инфраструктура (брой аварии по населени места, налични отклонения в качеството на водата, планирани и извършени инвестиции) Дял на населението, обхванато от обществено водоснабдяване, обществена канализация и селищни пречиствателни станции за отпадъчни води Използвана вода общо и по видове дейности (селско стопанство, в т.ч. за напояване, индустрия, услуги, домакинства), в куб.м/год. Използвана питейна вода от домакинствата от общественото водоснабдяване, в л/чов./ден Състояние на републиканската пътна мрежа	ВиК – Враца НСИ АПИ, МРРБ
ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕ	Данни за количества битови отпадъци и сметосъбиране Общо образувани неопасни и опасни отпадъци по видове отпадъци и по групи икономически дейности <ul style="list-style-type: none"> • качеството на атмосферния въздух • качеството на водите • подземни води • почви • управление на отпадъците • нива на шум, излъчвани в ОС от промишлени източници Регистрирани шумови нива (дБ) Рискове от наводнения Рискове от свлачища и срутища Защитени природни територии и защитени зони по „НАТУРА 2000”	НСИ МОСВ РИОСВ - Враца РЗИ - Враца БД „Дунавски район“ Геозащита – Плевен, МРРБ РИОСВ – Враца/ МОСВ

Област	Информация, поддържана от източника на общинско ниво	Официален източник
ФИНАНСИ	Финансов състояние на Общината	Министерство на финансите
КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО	Културно историческо наследство - недвижими културни ценности	Регистър на Министерството на културата
СЕЛИЩНАТА МРЕЖА И ЖИЛИЩНИЯ СЕКТОР	Жилищен сектор 1. Полезна площ на жилищата 2. Жилищни сгради по материал на външните стени на сградата 3. Жилища по форма на собственост 4. Жилища по брой на стаите 5. Въведени в експлоатация сгради, жилища и полезна жилищна площ	НСИ
ПРОЕКТИ УСВОЕНИ СРЕДСТВА ОТ ЕС	Реализирани проекти, усвоени средства, наложени финансови корекции ¹⁰ - проекти по оперативните програми	ИСУН
	Реализирани проекти, усвоени средства - проекти по ТГС	МРРБ, официалните сайтове на програмите за ТГС

¹⁰ От декември 2020 в ИСУН вече се поддържа официална информация за размера на наложените финансови корекции и причините за тях

База данни с информация за общината следва да се поддържа от общинската администрация и нейните специализирани администрации и отдели. За целта е необходимо активното и регламентирано взаимодействие между общинските звена и представителите на експлоатационните ведомства, териториалните подразделения на националните дирекции. Поддръжката на общински справочник следва да бъде неразделна част от дейностите по организирането и представянето на **годишните доклади за изпълнение на ПИРО**, заложи в системата за наблюдение и оценка на плана. Ежегодно трябва да се проследява всеки един от индикаторите, като точните стойности на показателите следва да бъдат отразявани в съответните годишни доклади за наблюдение изпълнението на плана.

V.2.Индикатори за наблюдение

Системата за наблюдение и оценка интегрира индикаторите за измерване на резултатите и въздействието на плана, като ги подрежда в стройна логически обвързана и подчинена система отчитаща изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО. Индикаторите за наблюдение на ПИРО отчитат степента на постигане на целите и приоритетите за развитие, определени в плана, въз основа на данните за физическото и финансовото им изпълнение. Индикаторите за наблюдение отчитат конкретните продукти, резултатите и въздействието от изпълнението на целите и приоритетите за интегрирано развитие.

За целите на ПИРО на Община Мездра 2021 – 2027 г. са използвани два вида индикатори: **индикатори за продукт и индикатори за резултат**. Индикаторите обхващат както физически характеристики (параметри), така и финансови по отношение реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни.

Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените **приоритети и мерки** за развитие на общината. По някои от мерките или приоритетите могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са (по възможност) количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и мерките и постигнатото пряко въздействие в съответната приоритетна област.

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на **стратегическите цели** и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори за достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

Наблюдението и оценката на ПИРО, който е част от документите за регионално развитие се извършва с цел постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие. В тази връзка, при разработването на системата от индикатори са взети предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021-2027 г.

За разработването на индикаторите е използвана SMART концепцията, а именно:

- ! **Specific** – точност – индикаторите трябва да са конкретни и положителни.
- ! **Measurable** – измеримост – индикаторът трябва да бъде насочен към желано бъдещо състояние (в сравнение с базовия индикатор) и да бъде количествено

определен, така че да позволява измерване. Внимание следва да се обърне на мерната единица.

- ! **Available/Achievable** – постижим – трябва да бъде възможно да се получат данни за стойността на всеки индикатор и то във времето, когато са необходими.

В следващата таблица е представена матрицата на индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО на Община Мездра за периода 2021 – 2027 г.

Таблица 35 Матрица на индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО на Община Мездра за периода 2021 – 2027 г.

Индикатори за продукт						
Приоритет, мярка	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност (при % нарастване)	Целева стойност 2027
Приоритет 1: Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика за постигане на високи нива на заетост и устойчиво използване на ресурсите						
Мярка 1.1. Създаване на условия за възстановяване и развитие на икономиката, привличане на нови високотехнологични производства и повишаване конкурентоспособността и иновационната активност на предприятията	Брой обновени бизнес зони	брой	ОбА-Мездра	годишно	н/п	3
	Брой сертифицирани инвестиции клас В	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	5
	Брой реализирани инвестиционни проекти за създаване на нови/ разширяване на съществуващи производства	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	5
	Създаден инвестиционен профил	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	1
	Реализирани проекти от частния сектор, производствени инвестиции, иновации и ЕЕ (ОПИК)	брой	ИСУН	годишно	н/п	25
Мярка 1.2. Стимулиране на развитието на селскостопанския сектор	Брой ЗП, ползвачи под наем общински поземлен фонд	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	
	Обновени общински пазари	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	1
Мярка 1.3. Развитие на туризма	Нарастване на реализираните ношувки в местата за настаняване	%	НСИ	годишно	79 385 (2019)	30%
	Нарастване посещенията на АК „Калето“	%	ОбА - Мездра	годишно	79 385 (2019)	30%
	Археологически проучвания на културни ценности с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	2
	Участия в туристически борси/ изложения, сдружения, срещи	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	10
	Подобренени/ създадени нови еко пътеки	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	2
Приоритет 2: Развитие и модернизация на инфраструктурата във всички населени места, подобряване на градската и селищна среда						
Мярка 2.1. Подобряване състоянието на уличната мрежа, ВиК инфраструктурата и елементите на уличната	Рехабилитирани улици, в т.ч. съпътстваща инфраструктура в населените места	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	120
	Проекти за реконструкция на мостове и кръстовища (главни улични артерии)	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	1
	Паркоместа в новоизградени паркинги	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	500

Индикатори за продукт

Приоритет, мярка	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност (при % нарастване)	Целева стойност 2027
<i>инфраструктура, вкл. обществените паркинги</i>	Брой подменени осветителни тела (улично осветление)	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	600
<i>Мярка 2.2. Благоустрояване и естетизиране на градската и селищната среда</i>	Рехабилитирани градски паркове	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	1
	Облагородени зелени площи	кв.м.	ОбА - Мездра	годишно	н/п	18000
	Новоизградени/ ремонтирани зони за отдих, детски и спортни площадки в населените места	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	40
	Създадени велоалеи	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	1
<i>Мярка 2.3. Подобряване на достъпността и свързаност на населените места</i>	Рехабилитирана общинска пътна инфраструктура	км	ОбА - Мездра	годишно	н/п	15
<i>Мярка 2.4. Опазване и подобряване на околната среда, управление на отпадъците и превенция на риска</i>	Премахнати нерегламентирани сметища и замърсени терени	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	30
	Нови съдове за ТБО	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	1000
	Нови площадки за строителни отпадъци	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	1
	Участие в кампании за насърчаване на разделното събиране на отпадъци и опазването на околната среда	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	10
	Проекти за геозащитни мерки и дейности за превенция риска от свлачища	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	2
<i>Мярка 2.5. Подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд</i>	Брой обекти с подобрена енергийна ефективност (жилищен сектор)	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	14
Приоритет 3: Подобряване системите на образованието, здравеопазването и социалните услуги, запазване и развитие на културата и спорта						
<i>Мярка 3.1. Подобряване на образованието и образователната инфраструктура</i>	Училища с подобрена база (физкултурни салони, училищни дворове/ спортни площадки)	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	4
	Детски градини и филиали с подобрена база, дворни пространства, вкл. детски и образователни площадки	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	8
	Реализирани съвместни дейности в сектор образование – партньори, в т.ч. НПО/ училища/ община	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	3

Индикатори за продукт

Приоритет, мярка	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност (при % нарастване)	Целева стойност 2027
<i>Мярка 3.2. Достъпност и качество на социалните и здравни услуги</i>	Обекти от социалната инфраструктура с подобро състояние	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	4
	Лица получаващи целеви помощи за отопление	брой	РДСП	годишно	н/п	800 (всяка година)
	Лица от уязвими групи, с увреждания, безработни, неактивни и др., включени в проекти от социалната сфера	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	500 (всяка година)
	Обекти от инфраструктурата на здравеопазването с подобрена ЕЕ	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	1
<i>Мярка 3.3. Съхранение на културата и развитие на културни дейности</i>	Новосъздадени многофункционална зала (за ритуали, изложби, камерна зала, административна част)	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	1
	Проведени културни събития, фестивали, празници в населените места	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	33 (всяка година)
<i>Мярка 3.4. Развитие на спорта</i>	Инвестиционни проекти за спортна инфраструктура	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	4
	Подкрепени спортни клубове	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	(всички ежегодно)
Приоритет 4: Добро управление в активен диалог и партньорство с местната общност, стопанския и нестопански сектор						
<i>Мярка 4.1. Подобряване на качеството на административните услуги в населените места</i>	Кметства с подобрен сграден фонд, в т.ч. мерки за ЕЕ	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	12
	Служители, преминали обучения	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	70 (с натрупване)
<i>Мярка 4.2. Интегриран подход в планирането на социално-икономическото развитие - диалог и партньорство</i>	Събития за консултиране при планиране и изпълнение на политиките за интегрирано развитие	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	10
	Брой партньорства за местно развитие между публичния, частния и неправителствен сектор	брой	ОбА - Мездра	годишно	н/п	1

Индикатори за резултат

Приоритет, мярка	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Междинна стойност	Целева стойност
Стратегическа цел 1 Възстановяване и устойчив растеж на местната икономика, базирани на конкурентните предимства на местния потенциал	Равнище на безработица 2018	%	НСИ, АЗ	два пъти за периода (междинна и окончателна оценка)	6,2	5,7	5,00
	Нетни приходи от продажби 2019	хил. лв.	НСИ		148 355	168 000	190 000
	Произведена продукция от предприятията 2019	хил. лв.	НСИ		116 425	130 500	163 100
	Рейтинг на ПДИ за активна прозрачност на общините 2020	точки	Програма за достъп до информация		77,6	80,0	85,0
Стратегическа цел 2 Подобряване на жизнената среда и условията и качеството на живот, чрез балансирано и устойчиво инфраструктурно развитие	Население с подобро водоснабдяване	бр. (с натрупване)	ВиК	н/п	13800	15200	
	Дължина на рехабилитираната улична мрежа, вкл. съпътстваща инфраструктура	км (с натрупване)	ОбА - Мездра	н/п	17	32	
	Дължина на рехабилитираната общинска пътна мрежа	км (с натрупване)	ОбА - Мездра	н/п	9	15	
	Обновени зони за обществено ползване (паркове, зони за отдих)	дка (с натрупване)	ОбА - Мездра	н/п	15	115	
	Брой проекти/ дейности за опазване и подобряване на околната среда, управление на отпадъците и превенция на риска	бр. (с натрупване)	ОбА - Мездра	н/п	5	8	
	Брой многофамилни жилищни сгради с подобрена ЕЕ 2020 (само блокове)	бр. (с натрупване)	ОбА – Мездра, ИСУН	6	13	19	
Стратегическа цел 3 Запазване и развитие на човешкия капитал и подобряване сферата на образованието, здравеопазването и социалната сфера	Средна брутна месечна заплата, 2019	лв.	ИПИ, 265	915	990	1050	
	Брой потребители на „грижи в домашна среда“ на 100 хиляди души, 2020	лв.	истории за икономика ¹¹	44	48	52	
	Средна оценка на ДЗИ по БЕЛ/ 2019-2020	оценка		3,67	3,95	4,25	
	Брой партньорства по проекти и местни сътрудничества	бр. (с натрупване)	ОбА – Мездра, ИСУН	н/п	2	3	

¹¹ <http://www.265obshtini.bg/map/127>

V.3.ОРГАНИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТАТА ПО НАБЛЮДЕНИЕТО И ОЦЕНКАТА, ДОКЛАДВАНЕ И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ. КОМУНИКАЦИОНЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ, ОТЧЕТНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ ОТНОСНО ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ И ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФИНАНСОВИ РЕСУРСИ ПО ПРОГРАМАТА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

В процеса по наблюдение и оценка на ПИРО, при спазване принципа на партньорство участват *общинския съвет на община Мездра, кмета, общинската администрация, кметовете на населени места и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представители на гражданското общество в общината.*

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината.

Кметът на Община Мездра организира наблюдението на изпълнението на ПИРО чрез разработване **годишен доклад за всяка година от действието на плана**, изготвен на база на програмата за реализация. Кметът представя годишния доклад за наблюдение на изпълнението на плана за интегрирано развитие за одобряване от общински съвет – Мездра. Изготвянето на годишния доклад се осъществява по определен от кмета на общината ред.

Общински съвет – Мездра одобрява годишните доклади за наблюдение на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината по предложение на кмета на общината.

Наблюдението на плана се осъществява, в съответствие с разпоредбите на ППЗРР.

Годишни доклади

Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината съдържат и резултатите от извършени оценки към края на съответната година – междинна, последващата оценка на плана, в случай че е приложимо за съответната година.

Годишните доклади съдържат най-общо следната информация (по детайлна информация за съдържанието на годишните доклади се съдържа в ППЗРР) :

1. общите условия за изпълнение на плана за интегрирано развитие на общината и в частност промените в социално-икономическите условия в общината;
2. постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на плана за интегрирано развитие на общината въз основа на индикаторите за наблюдение;
3. действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината;
4. изпълнението на проекти, допринасящи за постигане на целите и приоритетите на плана за интегрирано развитие на общината с размера на усвоените средства за отчетния период и източниците на тяхното финансиране;
5. заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението на плана за интегрирано развитие на общината.

Оценки, съгласно ЗРР:

За реализацията на ПИРО се извършва **междинна оценка** в средата на периода на неговото действие, която включва:

1. *оценка на първоначалните резултати от изпълнението;*
2. *оценка на степента на постигане на съответните цели;*

3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки за изпълнението.

За изпълнението на ПИРО се извършва **последваща оценка** не по-късно от една година след изтичането на периода на неговото действие, която включва:

1. оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. оценка на общото въздействие;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки относно провеждането на политиката за местно развитие.

Техническото изпълнение на дейностите, свързани с прилагането на мониторинга и оценката, се извършва от екипа на общинска администрация. За по-голяма обективност на оценката е възможно и привличане на външни експерти.

Комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по програмата за реализация

Принципът на партньорство и сътрудничество с представителите на различните групи заинтересовани страни ще се прилага в рамките на целия процес на изпълнение на ПИРО на Община Мездра. Обществеността следва да бъде информирана за начина на изпълнение на мерките от програмата за реализация, за резултатите от тях и за начина, по който са били изразходвани финансовите ресурси. Такава информация се съдържа в годишните доклади за изпълнение на ПИРО.

Кметът на общината и общинският съвет осигуряват информация и публичност на плана за интегрирано развитие на общината в съответствие със своите компетенции.

Кметът на общината осигурява публичност и прозрачност на плана за интегрирано развитие на общината, както и на действията по реализацията му, в т.ч. оповестява на страницата на общината в интернет Годишния доклад.

Докладите за резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината се публикуват на страницата на общината в интернет и на портала за обществени консултации на Министерския съвет.

ЧАСТ ШЕСТА

КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Принципът на партньорство между представителите на гражданското общество (бизнес, публичен сектор, неправителствени и други организации) и администрацията е въведен като основополагащ от европейски и национални документи за регионално развитие. Този принцип се прилага на всички етапи от дейностите по регионално развитие - планиране, изпълнение, мониторинг и оценка на въздействието на политиките. Представителите на бизнеса, гражданското общество, неправителствените и публични организации и др. играят особено важна роля в този процес. Техните нужди и проблеми трябва да бъдат оценявани при планирането на местните политики, участието им във всички етапи на стратегическо планиране трябва да бъде предвидено чрез подходящи форми и механизми. Основната цел на партньорството е при планиране на местното

развитие да се вземат предвид мненията на различни заинтересовани страни, да се съберат представители на всички заинтересовани страни в решаване на даден въпрос, да се приобщят гражданите с техния потенциал и ресурс, за да бъде по-ефективно планирането за развитие на дадена територия.

Задължението на общините да прилагат принципа на партньорство в процесите по планиране, провеждане и оценка на общинските политиките произтича и от едно от условията за провеждането на политиката за регионално развитие в ЗРР чл. 3, т. б партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката.

Формите на комуникация могат да бъдат директни и индиректни.

Директните форми включват:

- ✓ Публични дискусии и обществени обсъждания;
- ✓ Партньорски срещи с експерти;
- ✓ Работни дискусии/Фокус групи;

Индиректните форми включват:

- ✓ *обществени консултации, с предвидена възможност за изпращане (от участниците) на мнения и/или предложения чрез интернет и чрез поща*
- ✓ *локални медийни публикации, прессъобщения;*
- ✓ *изследване на общественото мнение – напр. анкетно проучване;*
- ✓ *поддръжка и регулярно обновяване с информация на обособена секция за ПИРО на официалния сайт на Общината – годишни доклади за изпълнението, оценки;*

Активното включване на гражданите и различни техни структури, както и представители на бизнеса в процесите на стратегическото планиране има редица положителни ефекти, част от които:

- Създаването, приемането и прилагането на управленски решения след и в условията на консултации и сътрудничество с всички заинтересованите страни е предпоставка за приемане на по-добри решения, които в по-голяма степен отговарят на обществения интерес; институциите получават информация за различните възможни ефекти, които дадено решение може да има, до която те иначе не биха имали достъп.
- Осигурява се по-голяма прозрачност и отчетност.
- Приетите решения отговарят на обществения интерес и го отразяват в по-голяма степен.
- Вземат се под внимание различни гледни точки.
- Най-ефективно е проблемите да се решават на нивото, на което са възникнали, защото там са и най-заинтересованите страни.
- Участието на гражданите в решаването на дадени въпроси е плюс, тъй като те не само имат съответните идеи и познания, които често външните експерти не познават, но и защото, когато хората са включени в процес на съвместно решаване на дадени въпроси, преодоляват нагласата само да критикуват като външни наблюдатели, приобщават се към процеса на управление и допринасят с креативни идеи и нагласи.
- Отчитайки мнението на заинтересовани страни по даден въпрос (граждани, бизнес, община и др.) поражда ресурс за неговото решение и допринася за адекватно планиране на развитието на територията и др.

В съответствие с Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община /ПИРО/ за периода 2021-2027 година, утвърдени със заповед на министъра на регионалното развитие и благоустройството, в подготвителния етап на разработване на ПИРО на община Мездра е изготвена Комуникационна стратегия, чрез която да бъде стимулиран подходът „отдолу-нагоре“ при идентифициране на нуждите, потенциала за развитие и възможните решения. Основна цел на комуникационната стратегия за етапа на планиране на местната политика за интегрирано развитие е да бъдат предоставени възможности за местната общност, в това число бизнеса, неправителствения и публичен сектор за идентифициране на проблемите в средата около тях и за предложения за решения.

Предвид извънредната ситуация във връзка със световната пандемия от COVID-19, включването на заинтересованите страни в процеса на планиране на интегрираното развитие на Община Мездра за периода до 2027 г. се осъществи основно в он-лайн среда. За представяне на максимален брой засегнати страни при планирането е осигурен непрекъснат публичен достъп за информация и възможност за излагане на становища на всички етапи от разработването на ПИРО, чрез създадена секция на официалната страница на Община Мездра на адрес: www.mezdra.bg. Секцията има за цел да предостави възможност за участие в разработването на ПИРО на заинтересованите органи и организации, икономическите и социалните партньори, както и физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината, чрез предоставяне на мнения и предложения. В он-лайн среда се проведе анкетно проучване, като се даде и допълнителна възможност чрез он-лайн формуляр – проектен фиш и по мейл за представяне на проектни идеи, мнения и предложения от заинтересованите страни.

Финалното съгласуване на проекта на План за интегрирано развитие на община Мездра (ПИРО) за периода 2021 – 2027 г. се осъществи чрез проведено обществено обсъждане на проекта на ПИРО.

Целите на комуникационната стратегия включват:

- ✓ Осигуряване на публичност и прозрачност – среда за ефективна комуникация със заинтересованите страни, не само в процеса на изработване, но и в периода на реализация на ПИРО;
- ✓ Ангажиране на интереса на местния публичен, частен и неправителствен сектор в процеса на разработване на ПИРО;
- ✓ Идентифициране на специфични местни проблеми и интегрирането им в приемливи за местната общност решения;

В условията на COVID-19 се наложи общинските администрации да създадат по-гъвкава среда за комуникация с местната общност, използвайки он-лайн канали, вкл. социални медии. Електронните допитвания, видео-срещи и поддържането на актуална информация в процеса на изпълнение на местните политики за развитие ще бъдат част от начините за комуникация и в следващите години. Публичността и прозрачността при изпълнение на ПИРО 2021 – 2027 трябва да остане един от водещите принципи в реализацията на плана.

VI.1. ЦЕЛЕВИ ГРУПИ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

Със Заповед № 270 от 28.04.2020 година на кмета на Община Мездра, на основание чл.44, ал.2 от ЗМСМА, чл.23, ал.1 от ЗРП и Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община /ПИРО/ за периода 2021-2027 година,

утвърдени със заповед на министъра на регионалното развитие и благоустройството е сформирана Работна група със задача да извърши необходимата подготовка и организира изготвянето и одобряването на План за интегрирано развитие на общината /ПИРО/ за периода 2021-2027 година, като осигурява непрекъснат публичен достъп за информация и възможност за излагане на становища на всички етапи от разработването на ПИРО.

Целевите групи са обединени в сферата/ функциите си и включват:

1. Социална сфера (образование, здравеопазване, социални услуги, култура и спорт), в т.ч. следните заинтересовани страни:

- a. общинска образователна структура – училища, детски градини, ЦПЛР
- b. стопански и нестопански организации в сферата на образованието
- c. лечебни заведения, медицински практики и други от системата на здравеопазването
- d. общински институции в сферата на социалните дейности и услуги
- e. организации, предоставящи социални услуги – стопански и от нестопански сектор
- f. Агенция за социално подпомагане
- g. пенсионерски клубове
- h. Културни институции – местни и държавни
- i. Читалища
- j. Стопански и нестопански организации в сферата на културата
- k. Спортни клубове – от стопанския и нестопански сектор
- l. Младежки организации – формални и неформални
- m. Организации и съюзи, имащи отношения към младежта и спорта
- n. Община Мездра

2. Икономика (индустрия, услуги, селско и горско стопанство, туризъм), в т.ч. следните заинтересовани страни:

- a. Предприятия от икономически сектор С, D и E (производители и преработватели)
- b. Професионални и браншови организации;
- c. Организации и агенции, имащи отношение към икономическото развитие на територията;
- d. Организации занимаващи се подбор, обучение и преквалификация на персонала;
- e. Агенцията за заетост;
- f. Юридически и физически лица с дейност в областта на търговията и услугите;
- g. Земеделски производители и животновъди;
- h. Рибовъди и преработватели;
- i. Дърводобивни и дървопреработващи организации;
- j. Преработватели на земеделска продукция;
- k. Общинска служба по земеделие и гори;
- l. Държавни горски стопанства и лесничейства;
- m. Ловно-рибарски съюзи/ организации;
- n. Професионални и браншови сдружения/ фондации/ организации;
- o. Съюзи на потребителите;
- p. хотелиери и ресторантьори
- q. хотели и къщи за гости
- r. Организации, предлагащи туристически услуги;
- s. Туристически агенции и оператори;
- t. Организации, имащи отношения към развитието на туризма, в т.ч. туристически сдружения, ОУТР и др.

- u. Местни медии
 - v. Рекламни агенции
 - w. Община Мездра (за туризма)
- 3. Инфраструктура и комуникации:**
- a. Община Мездра
 - b. Общински предприятия, имащи отношение към инфраструктурата
 - c. Местни/ регионални представители на държавни/ регионални агенции, имащи отношение към инфраструктурата и комуникациите
 - d. Експлоатационните дружества (водоснабдяване и електроенергия)
 - e. стопански сектор в сферата на строителството и строителни организации
 - f. архитекти и проектанти, вкл. техни организации
 - g. Сдружения на собственици (жилищни кооперации и сдружения)
 - h. Стопански организации предлагащи транспортни и комуникационни услуги
- 4. Екология и околна среда:**
- a. Община Мездра
 - b. Общински предприятия, имащи отношение към системата за управление на битови и строителни отпадъци и комуналните дейности като цяло
 - c. Организации в сферата на екологията и опазването на околната среда
- 5. Управление на общината:**
- a. Кмет на община Мездра
 - b. Ръководен екип на Общината
 - c. Кметове на населени места и кметски наместници
 - d. Общински съвет - Мездра

VI.2. РЕЗЮМЕ НА ПРОВЕДЕНИТЕ ОБСЪЖДАНЯ И ПРИНОСА НА ПАРТНЬОРИТЕ ПРИ РАЗРАБОТВАНЕТО НА ПИРО НА ОБЩИНА МЕЗДРА

За целите на ПИРО е създадена подходяща среда за комуникация със заинтересованите страни и привличането им в процеса по планиране на интегрираното развитие на Община Мездра за периода 2021 – 2027 – секция на официалната страница на общината.

През месец ноември 2020 Община Мездра проведе анкетно проучване във връзка с разработването на План за интегрирано развитие на община Мездра (ПИРО) за периода 2021 – 2027 г. и оценката на изпълнението на Общински план за развитие (ОПР) на община Мездра 2014 – 2020 г.

Допитването имаше за цел включването на максимално широк кръг от заинтересовани страни в процеса на планирането на местната политика за интегрирано устойчиво развитие на Община Мездра за период 2021 – 2027 г., както и събиране на информация за оценката на ОПР за периода 2014 – 2020 г. Он-лайн анкетата се намира на следния линк: <https://www.surveymonkey.com/r/PIRO-Mezdra>

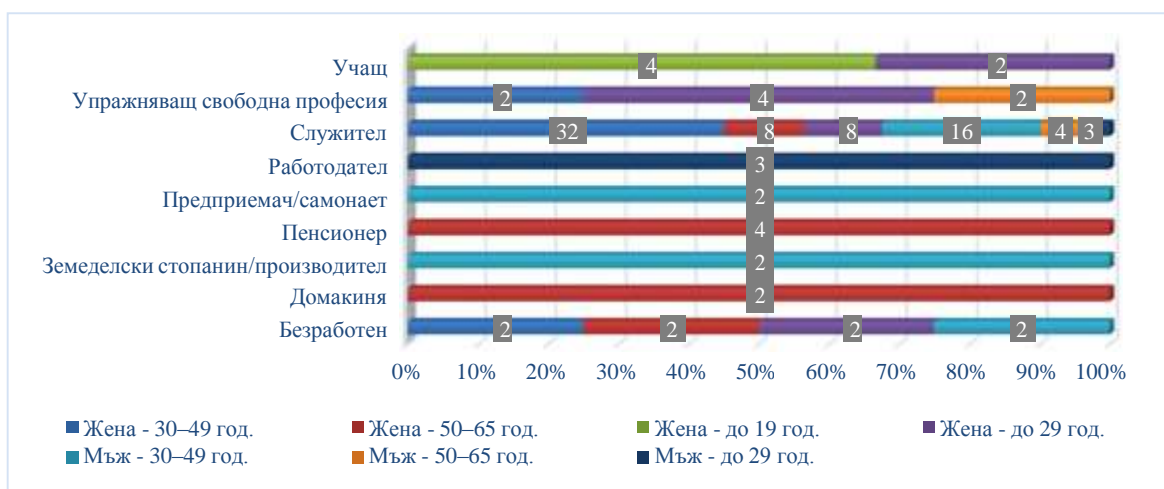
Предвид спазване на протиепидемичните мерки и забраната за организиране на мероприятия на закрито, Община Мездра осигури възможност на всички заинтересовани страни в периода януари – март 2021 г. за мнения, предложения и представяне на проектни, които да бъдат включени в програмата за реализация на плана – по e-mail.

В настоящата част са обобщени мненията и предложенията събрани в рамките на проведените допитвания и обсъждания, които стоят в основата на стратегическата рамка на ПИРО на Община Мездра, като за целта е направен секторен анализ на основните проблеми и потенциалите за развитие.

В анкетното проучване са включили 106 респондента. 77 % от участвалите в анкетата лица са от град Мездра, от представителите на седемте села, най-много са респондентите от най-голямото село в общината – Зверино.

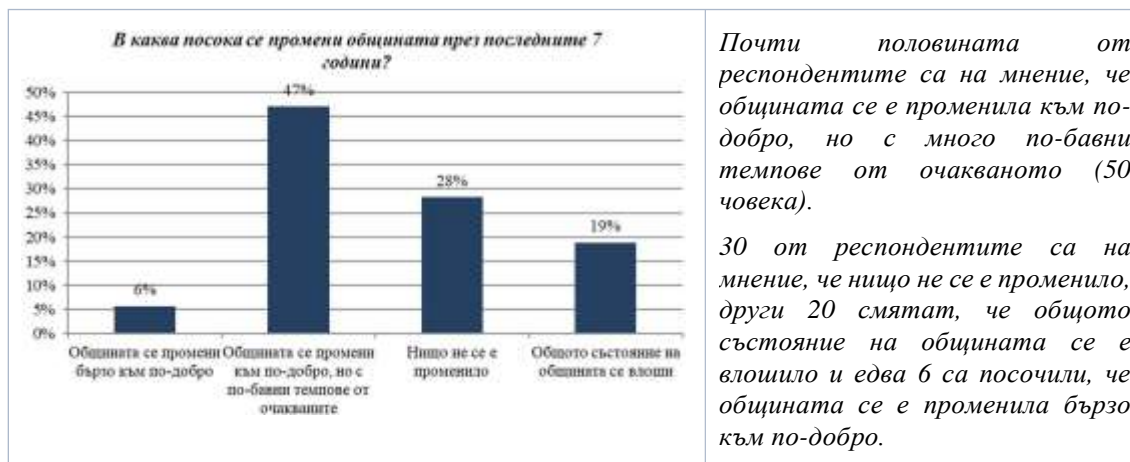

Фигура 55 Профил на респондентите в анкетното проучване

В следващите графики са представени основните резултати от проведеното анкетно проучване:

Таблица 36 Обобщени резултати от проведеното анкетно проучване

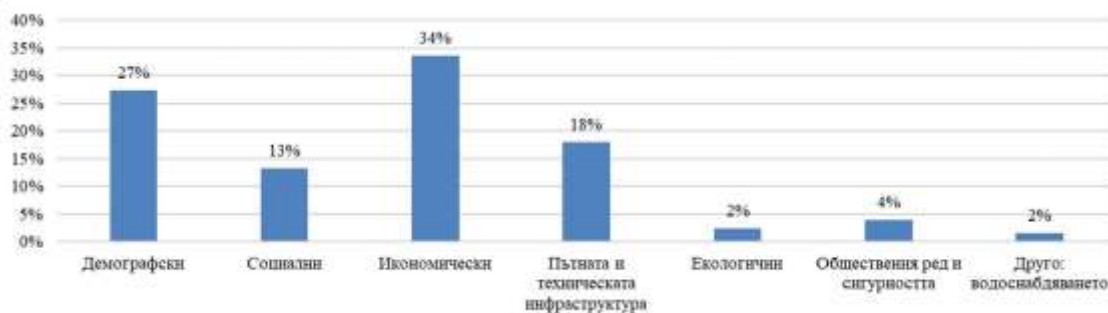

Почти половината от респондентите са на мнение, че общината се е променила към по-добро, но с много по-бавни темпове от очакваното (50 човека).

30 от респондентите са на мнение, че нищо не се е променило, други 20 смятат, че общото състояние на общината се е влошило и едва 6 са посочили, че общината се е променила бързо към по-добро.

Според 34 % от отговорите на участниците в проведеното анкетно проучване, **основните проблеми за развитието на общината са икономически**. Следват демографските проблеми, представляващи 27 % от отговорите и проблеми на пътната и техническа инфраструктура - 18%. Социалните проблеми представляват 13% от всички посочени отговори. Тези резултати очертават областите на приоритетите в стратегическата рамка:

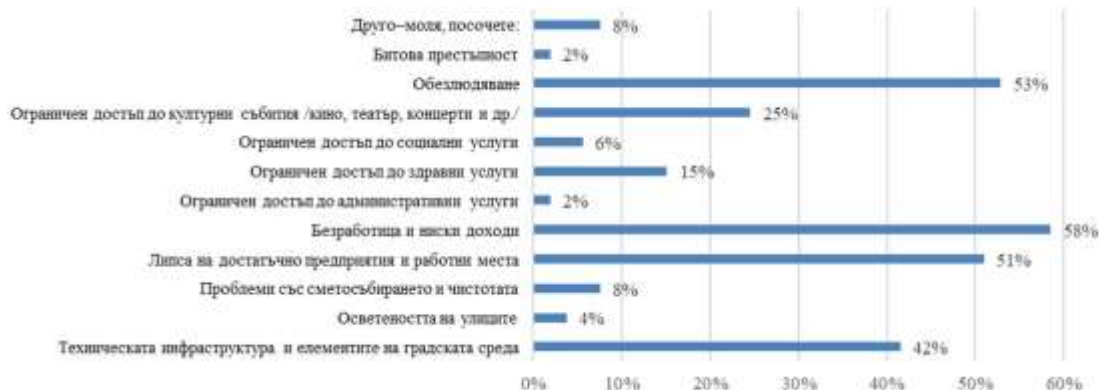

Респондентите подкрепят **приоритетите за развитие както следва:**

- ✓ Подобряване на техническата и транспортна инфраструктура, включително улична и тротоарна мрежа, алеи, обществен транспорт и др.
- ✓ Култура и образование, включително опазване и възстановяване на културно-историческо наследство, условия за учене през целия живот, осигуряване на условия за развитие на изкуствата, културни мероприятия и др.;
- ✓ Подобряване на средата на живот – зелени площи, места за отдих, велоалеи, спортни съоръжения и площадки и др.;

Безработица и ниски доходи, обезлюдяване, липса на достатъчно предприятия и работни места, техническата инфраструктура и елементите на градската среда са сред основните причини за проблемите пред развитието на територията на Община Мездра, според резултатите от анкетното проучване:

ИКОНОМИКА

Липсата на квалифицирана работна ръка и състоянието на техническата инфраструктура в индустриалните зони са водещите ограничения за развитие на успешен бизнес. Сред допълнително посочените отговори присъстват още:

- ✓ Липсата на връзки на града с бързоразвиващите се отрасли в столицата.
- ✓ Липсата на данъчни облекчения
- ✓ Недостатъчното финансиране в района като цяло;
- ✓ Нуждата от съдействие от страна на местната власт

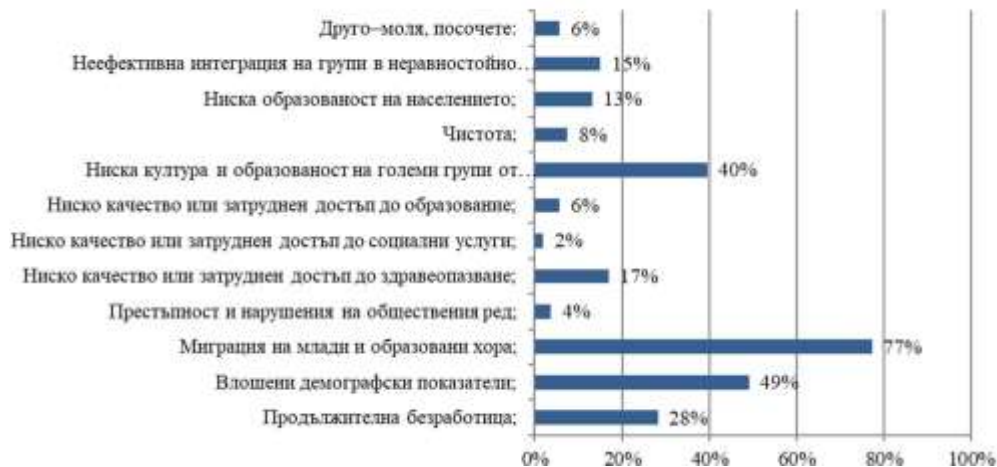

Недостиг на квалифициран персонал и липса или недостатъчно развитие на високотехнологични и иновативни производства с висока добавена стойност са най-сериозните икономически проблеми в Община Мездра.

СОЦИАЛНА СФЕРА

Най-изявените социални проблеми на територията на Община Мездра

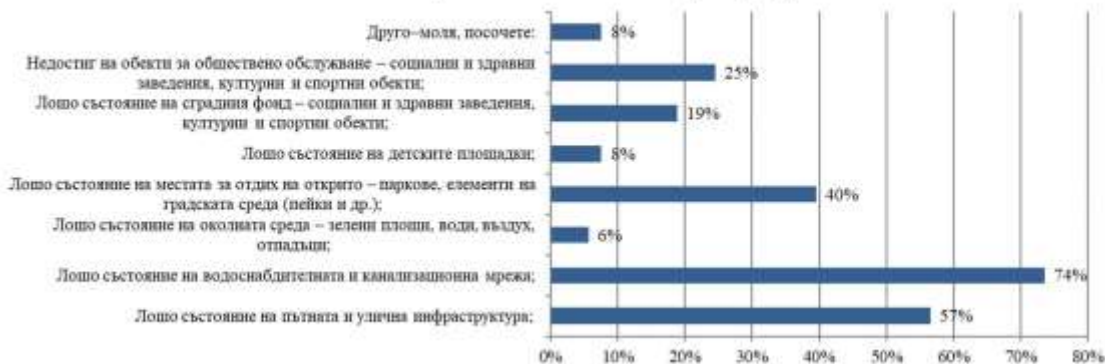
Най-изявените социални проблеми според респондентите са:

- ✓ Миграция на млади и образовани хора;
- ✓ Влошени демографски показатели;
- ✓ Ниска култура и образованост на големи групи от населението;
- ✓ Продължителна безработица;

При планирането на проекти в социалната сфера се идентифицират основните проблеми на социалната сфера, с цел адресирането на конкретните нужди за преодоляване на проблемите.

ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

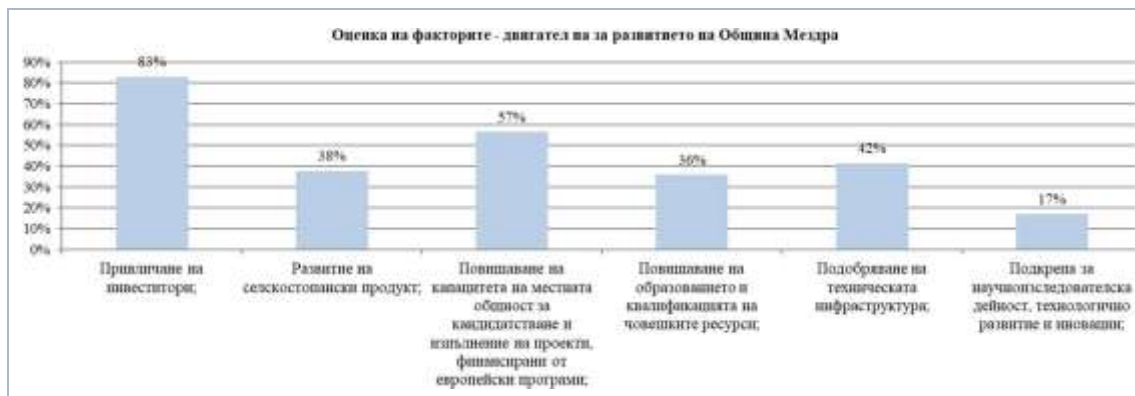
Най-изявени проблеми на техническата инфраструктура

При определянето на проекти за подобряване на техническата инфраструктура са взети предвид най-изявените проблеми, според респондентите, в т.ч.:

- ✓ Лошо състояние на водоснабдителната и канализационна мрежа;
- ✓ Лошо състояние на пътята и улична инфраструктура;
- ✓ Лошо състояние на местата за отдих на открито – паркове, елементи на градската среда (пейки и др.);
- ✓ Недостиг на обекти за обществено обслужване – социални и здравни заведения, културни и спортни обекти;

ФАКТОРИ ЗА РАЗВИТИЕ

НЕОПОЛЗОТВОРЕН ПОТЕНЦИАЛ

- ✓ *Културни и исторически забележителности, които могат да привлекат туристи. През последната 1 година се извършват нови разкопки на АК Калето - Мездра, обособяват се еко пътеки и се работи за развитие на туризма, както се работеше и преди 2015 г.*
- ✓ *Нужно е да се развива в по-голяма степен културно-исторически туризъм;*
- ✓ *Има допълнителни възможности за развитие на туризма в района чрез интеграция на общ туристически продукт със съседни общини, разбира се след като КОВИД-19 кризата отmine.*
- ✓ *Развитие на туризма*
- ✓ *Улеснен достъп до свободни и финансово конкурентни общински терени за развитие на малки и средни производства*
- ✓ *Има материална база, липсват инвестиции*
- ✓ *Привличане на нови инвеститори/ чуждестранни инвеститори*
- ✓ *Наличие на образовани млади хора*
- ✓ *Градът е малък, спокоен и близо до София. Ако в града се стегне алеята и паркове, обособят се повече детски площадки, много млади хора биха избрали да работят от разстояние и да живеят в Мездра, защото е спокойно и е страхотно място за отглеждане на дете.*
- ✓ *Мездра се намира в близост до София и на главен път Е-79.*
- ✓ *Преструктуриране на жп транспорта и жп логистиката, която да замени тировете.*
- ✓ *Административни и данъчни облекчения за инвеститори - най-вече производствени предприятия*
- ✓ *Общинските земи не се използват пълноценно, находищата на врачански камък също може да се използват по-добре.*
- ✓ *Включване в програми за доброволчески труд с цел подобряване на естетическата среда и създаване/припомня е на работни навици*
- ✓ *Удобна инфраструктура*
- ✓ *Градът се намира в близост до столицата. Когато се построи новата магистрала трябва да се използва това предимство. Логистиката ще се подобри значително и това ще е голямо предимство за да се инвестира в нови предприятия.*
- ✓ *близостта до град София и до главен път Е79*
- ✓ *По голям достъп до индустриални зони*
- ✓ *Стратегическо местоположение*
- ✓ *Насърчаване за създаването на малки зеленчуко-производители и животновъдни ферми чрез специален отдел в общината имаи за цел бързо и лесно да помогне на хората да създадат свой бизнес като чрез експресни административни услуги, намаляване на данъци и съдействие за Евро проекти. По близки отношения между малкия бизнес и общината. Местната власт трябва да подкрепя и съдейства със всички сили за развитието на малък и среден бизнес в този град а не да го спъва с мудна администрация, дезинформация, както и да работи върху контактите и привличането на инвестиции*
- ✓ *Развитие на туризъм*
- ✓ *Земеделие и животновъдство*
- ✓ *Насърчаване на инвестиции в зелена енергия*
- ✓ *Отдаване под наем на терени за бизнеса*
- ✓ *Има много млади хора за разлика от много от общините в северозападна България*
- ✓ *Каменно обработването е местен поминък, запазен от миналото, тук се добива известният Врачански камък*
- ✓ *В повечето от селата има млади хора и деца, това е потенциал за развитие, но трябва да се подобри инфраструктурата. През миналите 5 години почти нищо не се е направило в селата*
- ✓ *Развитие на гражданския сектор и доброволчеството*
- ✓ *Развитие на винарството*

- ✓ *Подобряване на достъпа и развитие на индустриалните зони*
- ✓ *Добра база за производства, най-вече скално обработване*
- ✓ *Добива на скално облицовъчни материали*
- ✓ *Създаване на Местна инициативна група*

VI.3. БЪДЕЩА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ И ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА НОВИ ПРОЕКТНИ ИДЕИ В ПЛАНА

Изменение и актуализация на плана се допуска при условията, посочени в ППЗРР, в т.ч.:

- ✓ при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
- ✓ в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
- ✓ при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на плана;
- ✓ при приемане или изменение на бюджета на общината и утвърждаване на индикативните разчети за средствата от Европейския съюз се актуализира и програмата за реализиране на плана.

Същевременно, актуализация на програмата за реализация на плана може да бъде извършвана периодично въз основа на изводите и препоръките в годишните доклади за наблюдение с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението му и постигане на целите и приоритетите за развитие. Периодичната актуализация на програмата за реализация и приложенията към нея се извършва с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране. Така например, в случай на възникнала възможност за включването на допълнителни ресурси – средства от оперативните програми за периода 2021-2027 г. или от други национални или донорски проекти и програми, при актуализацията на програмата за реализация могат да бъдат идентифицирани допълнителни проектни идеи, които да бъдат финансирани с допълнителните ресурси. Допълнителни мерки, дейности и проекти/проектни идеи се включват в програмата или приложенията към нея само чрез обосновка на приноса им към постигането на целите и приоритетите на плана при спазване на принципа на интегриран подход.

Изготвеният актуализиран ПИРО се приема при условията и по реда за изработване и приемане на плана.

Същото важи и за актуализацията на програмата за реализация на ПИРО: **изменение и актуализация на програмата за реализация се извършва при стриктно спазване на принципа на партньорство и прилагане на мерките от комуникационната стратегия.** Актуализацията на програмата за реализация се одобрява от общинския съвет по предложение на кмета на общината.

**ЧАСТ
СЕДМА**
ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

В периода 2014 – 2020 г., туризмът зае едно от основните места в целенасочените национални политики за развитие, очертаващи дългосрочната визия за позицията на България на световната „туристическа карта“. В областта на туризма са разработени редица национални стратегически документи, вкл. с хоризонт до 2030 г. - Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2014-2030 г., наложили и значителна промяна в законодателството в лицето на Закона за туризма и свързаните с него поднормативни актове.

Изменението на Закона за туризма (изм. ДВ. бр.60 от 7 Юли 2020 г.) предвижда политиката за развитие на туризма на територията на общината, да бъде включена в самостоятелен раздел, съдържащ общинска програма за развитие на туризма в програмата за реализация на общинския план за развитие. Общинската програма за развитие на туризма следва да е в съответствие с:

- приоритетите на областната стратегия за развитие на туризма в Област Враца (към момента не е разработена)
- Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма и стратегии за развитие на отделни видове туризъм, определящи държавната политика в областта на туризма.

Планирането на общинско ниво, в съответствие с приоритетите на областна стратегия за развитие на туризма в Област Враца, е затруднено от липсата на такава. Въпреки това, настоящата част от ПИРО на Община Мездра, поставя основните насоки в бъдещото развитие на туристическия сектор в общината, основани на обобщената оценка на туристическия потенциал, в контекста на националните политики в сектора.

В Концепцията за туристическо райониране на България, разработена през 2015 г. с цел формиране на регионални туристически продукти и осъществяване на регионален маркетинг и реклама, община Мездра е включена в **Район Стара планина**, включващ общо 32 общини:

Фигура 56 Териториален обхват на туристическите райони в България, Източник: Концепция за туристическо райониране на България

Концепцията дава отправна точка за развитие на туристическите райони, определяйки основните специализации за всеки район, основани на наличните ресурси и потенциал.

Основната туристическа специализация за Район Стара Планина е Планински и културен туризъм, включващи:

1. Планински пешеходен и рекреативен туризъм
2. Културно-исторически, фестивален и творчески
3. Приключенски и екотуризм
4. Селски туризъм
5. Религиозен и поклоннически туризъм
6. Планински
7. Ски туризъм

Актуализираната през 2017 г. Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2014-2030 г. предвижда за Район Стара планина, в който попада Община Мездра: *Развитие и позициониране на района като дестинация със собствена марка за планински, екологичен, винен и творчески туризъм на основата на традиции в лозарството и винарството, атрактивната и запазена природа, историята, творчеството на личността, културата на обществото, архитектурната среда, отношението към здравето, чувството за регионална идентичност и принадлежност.*

Настоящият раздел на програмата за реализация на ПИРО на Община Мездра разглежда ресурсите за развитие на туризма в общината и намиране на място в разработените национални разширени туристически специализации за Район Стара Планина. Въпреки липсата на Областната стратегията за развитие на туризма, съгласно Закона за туризма (изм. и доп. ДВ. бр.17 от 25 Февруари 2020 г.), тя ще бъде съставена на основата на националните приоритети за развитие на туризма, маркетинговата стратегия на туристическия район (Район Стара Планина) и съобразно местните и регионалните туристически ресурси и потребности.

Община Мездра, като представител на една от общо 32-те общини, чиито територии са в обхвата на Район Стара Планина, участва в Организацията за управление на Старопланински туристически район, регистрирана по ЗТ през 2019 г. Предвид основните дейности, които ще изпълнява ОУТР, в съответствие с чл.18 на ЗТ, свързани с формиране на регионални туристически продукти и осъществяване на регионален маркетинг и реклама на Район Стара планина, в настоящата Програма за развитие на туризма в община Мездра са представени основните туристически ресурси, с потенциал както за развитие на туризма на територията на общината, така и за включване в регионални туристически продукти.

I.1. Туристически потенциал на Община Мездра

I.1. Транспортна достъпност

Транспортната достъпността е важен фактор за туризма и близостта на Мездра до столицата (на около 100 км) е добра предпоставка за развитие на сектора на територията на общината.

През община Мездра преминава първокласният международен път Е79, който свързва Гърция със Западна Европа. Той е част от европейски транспортен коридор № 4, свързващ Западна Европа и Турция и един от интензивно натоварените европейски пътища. Път Е79 се включва в автомагистрала „Хемус“, която минава през цялата северна част на страната и свързва град София с град Варна. През 2020 г. стартира строителството на скоростния път Видин – Ботевград, финансирано със средства от

държавния бюджет, като изграждането на трасето в участъка „Мездра-Ботевград“, част от приоритетния път Видин – Ботевград ще съкрати значително времето за достъп до столицата. Цялостното хомогенизиране и модернизация на трасето от "Дунав мост 2" ще осигури бърза и удобна връзка между автомагистралите „Хемус“, „Тракия“ и „Струма“, създавайки значителни възможности и перспективи за икономическото развитие на Община Мездра, в т.ч. и за туризма.

От общината има достъп и до европейски коридор № 7, който свързва Северно море с Черно море чрез речния канал Рейн – Майн – Дунав. Достъпността се повиши и улесни много след завършване на строежа на Дунав мост 2, свързващ българския град Видин с румънския град Калафат, който е част от паневропейски транспортен коридор № 4 и има ключово значение за цялата Югоизточна транспортна ос на Европа.

На по-малко от 20 км. от общинския център град Мездра е разположен областният град Враца, от който тръгва и международен път Е 79–II-15 и който стига до Ферибот Оряхово и Бекет от румънска страна.

Град Мездра представлява един от основните железопътни възли на страната. Като такъв, той поддържа редовни железопътни линии със София, Варна, Русе, Горна Оряховица, Враца, Видин, Лом и други градове. Важно значение в подобряване достъпа чрез жп транспорта имат два от проектите, предвидени за финансиране чрез Механизма за свързване на Европа (ММЕ): „Модернизация на жп линиите Видин – Медковец“, за който се очаква финансиране в периода 2021 – 2027 г. и „Модернизация на жп участък „Мездра – Медковец“, за който към момента е възложена обществена поръчка за проектиране. Двата проекта включват модернизация на участък Мездра – Медковец (вкл. идеен проект за участък Руска Бяла – Медковец), част от Коридор Ориент/ Източно – Средиземноморски, разположен по основната Трансевропейска транспортна мрежа, част от VII-ма главна жп линия Мездра – Видин. Реализацията на проекта ще допринесе за подобряване на трансграничните връзки, което от своя страна ще окаже влияние и върху развитието на туризма.

1.2. Настанителна база

Друг важен фактор за развитие на туризма, освен достъпността е наличието на настанителна база. Община Мездра разполага с добра настанителна база, на територията и функционират общо 22 места за настаняване, от категория от 1 до 4 звезди, сред които:

в град Мездра

- ✓ 2 хотела:
 - 4-звезден хотелски комплекс „Ариел“ открит през 2021 г. (единственият от тази категория на територията на Северозападна България), със СПА център, басейн и конферентни зали. Капацитетът на хотела е 39 двойни стаи и 4 апартамента (настанителна база 82 места).
 - Хотел „Родина“, разполагащ с а Апартамента, 18 двойни стаи, 11 единични стаи (настанителна база 98 места).
- ✓ Къща за гости „Перла” – град Мездра, разполагаща с 8 стаи (16 легла).
- ✓ Мотел „Долче Вита“ - Мездра, разполагащ с ресторант, басейн и 11 стаи за настаняване

в село Зверино

- ✓ Комплекс ОАЗИС – село Зверино, разполагащ с 8 басейна с разнообразни водни съоръжения (ролби, водни пързалки, джакузи с шатри, басейн с мини олимпийски

размери (25/12м), СПА център, фонтани, водни масажи, детски басейни, VIP басейн, детски кът, етнографски музеи, игрище подходящо за тенис на корт и футбол на малки вратички и други. Настанителната база на комплекса се състои от хотел, къщи за гости, в. т.ч. семейна къща, алпийска къща, лятна къща и луксозна къща, къмпинг с места както за палатки така и каравани и кемпери.

- ✓ Къща за гости „Гая“ - 5 стаи (10 легла)
- ✓ 4 Стаи за гости

в село Типченица

- ✓ Семейен хотел - с. Типченица, разполага с 18 бр. стаи (настанителна база 82 места)

в село Очин дол

- ✓ „Младежки интерпретационен лагер” – с. Очин дол, разполагащ с 6 стаи (17 легла, част от тях са на два етажа)

в село Долна Кремена

- ✓ Къща за гости „Кремена“ - 7 стаи (13 легла)

в село Горна Бешовица

- ✓ Семейен хотел „Къща Ив“, разполагащ със сауна, ресторант и фитнес, общо 13 стаи (26 легла)

в село Люти брод

- ✓ Къща за гости „Мечта“ - 5 стаи (9 легла)

в село Ребърково

- ✓ Къща за гости „Мимоска“ - 7 стаи (14 легла)

1.3. РЕСУРСИ ЗА РАЗВИТИЕ НА РАЗЛИЧНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ (възможности и предлагане)

Културен туризъм

Културни ценности: В Регистъра на недвижимите културни ценности на НИНКН фигурират повече от 30 археологически обекта, разположени в близост до 17 селища от община Мездра. На някои от тези обекти са правени археологически разкопки, други все още не са проучени.

1.3.1. Археологически обекти

Град Мездра

Най-големият, добре проучен и социализиран обект е „Калето“ край общинския център Мездра. В Справочника за недвижимото културно-историческо наследство в област Враца той е класиран като Народна старина (ДВ бр. 69 от 1927 г.), Архитектурно-строителен вид от Античността и Средновековието (ДВ бр. 90 от 1965 г.) – **обект с национално значение.**

АК ”Калето” е изграден в рамките на проекта „Историята, културата и природата – туристическите атракции на община Мездра”, реализиран от община Мездра по Оперативна програма „Регионално развитие 2007-2013”. Намира се близо до града, на брега на река Искър. Периодизация на обекта - от халколитната епоха до края на XIV в. Крепостните останки са от Античността и Средновековието. Предназначението на крепостта е било да защитава естествената връзка между Южна и Северна България (пътищата, свързващи Дунавската равнина и Софийското поле).

От каменно-медната епоха на скалния рид са открити следи от две, последователно съществували укрепени селища от края на халколита – края на V – първата половина на IV хилядолетие пр. Хр. и прехода от енеолита към бронзовата епоха. Селището е обитавано от земеделци, керамици и ювелири. Селищата от тази епоха са унищожени при пожари. От тази епоха една от най-значимите находки е „Светилището на тура” –

открито е през 2008 г., което няма аналог в България. В дълбока около 3 м. яма (археологически сондажен кладенец) бяха открити два черепа с рога от турове и каменна букrania - представляващи положени като върху жертвеник дарове.

Около 2 500 г. по-късно на скалния рид е създадена ранно-тракийска сакрална структура. Селището е обитавано от траките Трибали, населявали тази част на България до I век, когато тя, заедно с цяла Мизия е завладяна от Римската империя.

На скалния рид съществувало укрепление от средата на II в., езически култов център (от III в.) и укрепено селище (от IV-VI в.). От този период има множество находки – монети от времето на императорите Дометиан, Клавдий II Готски и Проб, украшения (бронзови фибули, украшения за колан, торква, сребърно листо от лавров венец). Под основата на крепостната стена е открита бронзова отливка на орел (символизираща върховното римско божество Юпитер и емблема на Римската империя, знак за власт и сила). Намерен е и бронзов ключ. Късноантичното селище съществува до края на VI-началото на VII в., когато е унищожено при някое от варварските нашествия (на славяни или авари). Последните монети, открити тук са от времето на император Юстин II, управлявал Римската империя от 565 до 578 г.

В края на VI-началото на VII в. тук се заселват славяните, а малко по-късно – прабългарите. Върху заварените руини те построяват свое укрепено селище, което просъществува от IX до XI в. Старобългарската крепост и селището са превзети през XI в., когато византийския император Василий II предприема поход на север и завладява Северозападните български земи. По време на Византийското владичество крепостта е използвана с наблюдателна и отбранителна цел. След освобождението на земите на север от Балкана от византийско присъствие, крепостта отново е използвана по време на Втората Българска държава. Според много местни легенди в нашия район и по протежение на Искърското дефиле са водени едни от последните битки на цар Иван Шишман – владетеля на Търновското царство, като за това свидетелстват множество названия на местности, скални образувания, дори на Черепишкия манастир (Шишманец, Царюви полени, Шишманов кладенец, пещерите Шишманови дупки и др.). Крепостта на Калето, която според преданията се е наричала Дърманица или Дерманица е взела участие в отбраната на района от настъпващите османци. Окончателното разрушаване и изоставяне на крепостта е през XIV в. по време на завладяването на българските земи от османските турци.

На 500-600 м. в северозападна посока от Калето се намира друг обект – **Антично, късноантично и средновековно градище (селище)**, получило статут на археологически обект с обнародването на ДВ бр. 91 от 1979 г. Обектът е от местно значение.

Днес останките от това селище попадат под част от съвременния град, ж.п. линията и пътният възел до нея. Това прави невъзможно неговото по-нататъшно проучване и само при нови изкопни работи може да се надникне в историята му. Откритите досега находки са малко. От времето на траките са разкрити няколко погребения – през 1969 г. при изкопни работи на ул. "Васил Коларов" се открива плосък гроб, а при иманярски набези (през 1997 г.) са унищожени няколко могили.

През 1988 г. по време на строежа на новата Автогара се разкрива част от основите на голяма антична сграда (южна стена и югоизточен ъгъл). Стените били с дебелина 0,90 м., изградени от едри ломени камъни, споени с хоросан. Руините се простирали на около 900 кв. м. Предполага се, че принадлежат на разрушена обществена постройка. Част от нея се появява и при изкопни работи (при полагането на тръби за градската канализация) на ул. "Христо Ботев", в кв. 82. В близост до основите на тази сграда е открита и повредена женска статуя (изработена от бял варовик), която вероятно е била част от

украсата на постройката. Тези находки карат специалистите да заключат, че античното селище е било от градски тип.

През 70-те години на XX в. при изкопни работи в кв. 79 и 80, работниците попадат на зидани от тухли римски гробници и саркофази. По-късно по трасето на ул. ”Хаджи Димитър” в Мездра работниците се натъкват на още един саркофаг. Разкритият некропол не е запазен – строителните работи го заличават.

Средновековното селище, в подножието на крепостта Калето е значително по-малко от античното, върху чиито пластове лежат останките му. Най-ранните средновековни находки се отнасят към заселването на славяните по тези земи – в края на VI - началото на VII в. При изкопни работи по ул. ”Христо Ботев” са открити фрагменти от ръчно изработени керамични предмети. На 300 м. североизточно от крепостта са разкрити следи от жилища-полуземлянки от същия период. В тази част на днешния град са намерени и фрагменти от старобългарска керамика от VIII-IX в. с врязана украса. В централната част на съвременна Мездра са открити и няколко гроба, които показват мястото на средновековния некропол. През 1921 г. ученият Рафаил Попов по време на проучванията си върху тракийските могили, в близост до тогавашните сгради на гарата и училището, разкрива в тях вторични християнски погребения и изважда от един от гробовете интересна находка - сребърна обеца (от XI-XIII в.). При изкопни работи през 1956 г. в близост до бившата сграда на Художествена галерия се откриват още гробни дарове – бронзови гривни и пръстен. В същия район, през 80-те години на XX в., по време на строежа на Автогарата се разкриват още гробове от християнския период. Тези разкрития дават основание на специалистите да датират селището и прилежащия към него некропол в периода XI-XIV в.

Населени места в Общината

По справка за регистрираните в АИС "АКБ" археологически обекти с национално значение на НАИМ-БАН, регистрираните археологически културни ценности с национално значение, **в останалите населени места в общината са включени археологически обекти с национално значение, съгласно чл.146, ал.3 от ЗКН:**

Населено място	Обект
с. Горна Кремена	м. Сенюва могила - Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН - Тракийска култура (гробни съоръжения, пещи; 1 дка
с. Горна Кремена	м. Заминец - Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН - Крепости и ровове от Късен неолит
с. Долна Кремена	м. Робин дол - Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН - Провинциалноримска (селско имение, вила рустика от Римска епоха)
с. Люти дол	м. Селище - Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН - С площ над 5 дка /коме, пагус и др./ от Късно средновековие
с. Люти дол	Некрополи от Късно средновековие и Възраждане - Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН - Некрополът е обслужвал някогашното с. Лаката, а след това (до края на XIX в.) – обитателите на разположените наблизо махали Манчовци и Миновци на с. Люти дол
с. Люти брод	м. Коритенград - Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН - Българска средновековна (Църква, базилика)
с. Люти брод	м. Коритенград - Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН - Провинциалноримска (архитектурни детайли, олтари, саркофази, стени)

Населено място	Обект
с. Ослен Криводол	м. Рагя - Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН - Българска средновековна (ями, накити)
с. Старо Село	Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН - Селище в пещера от Среден палеолит
с. Старо Село	м. Кутела - Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН - Крепости - Големият град и разположената на около 200 м. на север крепост Малкият град образуват една обща отбранителна система - Втора българска държава
с. Старо Село	м. Малкият град - Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН - УКРЕПЕНИ МЕСТА И УКРЕПИТЕЛНИ СЪОРЪЖЕНИЯ - Втора българска държава (Заедно с крепостта Големият град разположена на 200 м. южно образуват една обща отбранителна система)
с. Старо Село	могили - Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН - Могила 1 е с приблизителен диаметър 22 м и височина 3.5 м. Нейната източна част е нарушена от иманярски изкоп, който достига до средата на могиления насип. При извършения оглед не бе констатирано наличието на следи от гроб - керамични фрагменти, следи от опалване и др. Изхвърлените на повърхността на терена плочести камъни не са от гробно съоръжение. Те са използвани при натрупването на могиления насип. Могила 2 е с приблизителен диаметър 14 м и височина 2 м. Нейната източна част е нарушена от иманярски изкоп, който достига до средата на могиления насип. При извършения оглед не бе констатирано наличието на следи от погребение, керамични фрагменти, следи от опалване и др. Могила 1 и Могила 2, намираща се на 450 м югозападно, образуват вероятно могилен некропол. Могила 3 е с приблизителен диаметър 30 м и височина 3 м. Нейната източна част е разрушена от иманяри, които са използвали земекопна техника. В северната и част се забелязват четири изкопа с приблизителен диаметър 1,50 м. При извършения оглед не бе констатирано наличието на следи от погребение - керамични фрагменти, следи от опалване и др.
с. Царевец	Църква "Св. Николай" - Археологическа културна ценност с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН - Българска средновековна (църква, базилика от Втора българска държава)

По долу са описани някои от обектите, които въпреки, че не са социализирани/пригодени за туристически посещения, има предпоставки за превръщането им в туристически атракции:

Село Люти брод

Два археологически обекта с местно значение има и в с. **Люти брод**. Това са: **Средновековна крепост Шишманово кале – на левия бряг на река Искър** (западно от селото) – ДВ брой 25 от 1969 г., **Тракийско (халщадско) селище на десния бряг на река Искър срещу местността Ритлите** - ДВ брой 91 от 1979 г. От национално значение е **Праисторическо, антично и средновековно селище, намиращо се на 1 км югозападно** от селото. Друг археологически обект е **Останки от църква „Коритен град”** – Чл. 146 от ЗКН.

Районът на с. Люти брод е много богат на културно-исторически обекти. На запад от селото са разкрити погребения от старожелязната епоха. В местността Заград са останките от тракийско селище и развалините на средновековно укрепление. Между скалните стени на природния феномен Ритлите има останки от друго антично и средновековно укрепление. При проучванията там са намерени медни и бронзови украшения и златна монета от времето на римския император Юстиниан I. При

разкопките на голяма антична сграда е открита каменна колона с надпис на старогръцки език, датиран към началото на III в. Има предположения, че античното селище е споменато от Прокопий под името крепост Валве.

Разчистена и локализирана е и раннохристиянска базилика, в чиито основи са открити останки от тракийско светилище. Намерена е и мраморна оброчна плочка с релефно изображение на бог Зевс. Сред находките е и плоча с християнски надпис от V в. Учените смятат, че раннохристиянската базилика е била епископски храм. Размерите ѝ са внушителни – дължина 28 м., ширина 16 м. При проучването ѝ са описани архитектурни детайли, със забележителна пластична украса – капители, с изобразени на тях раннохристиянски символи (агне, гълъби, риби), кръстове и флорални елементи. Те показват прехода в изкуството от обемната (триизмерна) скулптура, характерна за езическия период, към плоския, почти двуизмерен релеф, наложен от раннохристиянския култ в източната римска империя.

В околностите на селото се намират развалините на средновековния Коритенград. Сред тях е една триконхиална църква без свод (от XIV в.), със следи от стенописи. В същия район има развалини на още църкви и укрепления от Средновековието. До идването на османските нашественици в тази част на Искърското дефиле е съществувал отбранителен пояс от крепости. След като турците разрушили съоръженията и унищожили българските гарнизони Коритенград престава да съществува.

Село Ослен Криводол

На 5 км. източно от с. **Ослен Криводол** е разположен обекта **Тракийско и ранносредновековно селище в местността Урвич** – ДВ брой 25 от 1969 г., а на 1,5 км. от селото, в местността „Гробището” се намират **останките от Средновековна църква** – ДВ брой 91 от 1979 г.

На височина, край десния бряг на река Искър се намират развалините на античната и средновековна крепост Винаград. В местността Раге е разкрит средновековен некропол, с погребения извършени по християнски обичай. От запазените накити (бронзови гривни, пръстени и огърлици) погребенията се датират от XII-XIV в. В същата местност има почти разрушена еднокорабна средновековна църква, със следи от стенописи (от XIV-XV в.).

Село Старо село

В земите на **Старо село** има регистрирани 3 археологически обекта с местно значение и 1 с национално (Праисторическо селище Пещерата-Пещ): **Средновековна крепост (XII-XIV в.) в местността Големия град на 1 км. източно** от селото – ДВ брой 91 от 1979 г.; **Средновековна крепост в местността Малкия град на 0,5 км. източно** от селото – ДВ брой 91 от 1979 г.; **Тракийска крепост и средновековно селище в местността Владишката могила на 3 км. южно** от селото – ДВ брой 91 от 1979 г.; **Праисторическо селище Пещерата-Пещ на 3 км южно** от селото – ДВ брой 90 от 1965 г.

Районът на Старо село е обитаван още от старокаменната епоха. В пещерата Пещ, при разкопки са установени следи от човешка дейност от времето на късния палеолит. Има останки и от халколита и желязната епоха – в други съседни селища (но те още не са проучени).

Село Царевец

В землището на с. Царевец има няколко археологически обекта, фигуриращи в регистъра на НИИКН: **Късноантична крепост в местността Градището**, намираща се на **2-3 км. северно** от селото (обект с местно значение) – ДВ брой 25 от 1969 г.; **Пещери с гравирани рисунки в местността Говедарника на 2 км. южно** от селото (обект с национално значение) – ДВ брой 91 от 1979 г.; **Праисторическо селище Гъркова могила на 4 км. южно** от селото – ДВ брой 90 от 1965 г. **Три могили източно на 200 м. северозападно на 1 км** от селото. – Чл. 146, ал. 3 от ЗКН;

Районът на с. Царевец е много богат на археологически обекти – праисторически селища и пещерни обиталища, голям тракийски могилен некропол и антични селища. До левия бряг на река Искър, върху естествената височина Гъркова могила се намират останките на селище, обитавано в края на халколита (IV хил. пр. Хр.). Праисторически находки са известни и от местността Райчов дол. През желязната епоха районът е бил голям тракийски поселищен център. В местността Кръстиловец се издигат повече от 10 тракийски надгробни могили. Някои от тях са проучени от археолога Рафаил Попов. На запад от днешното село Царевец, в местността Манастирище са открити останки от римска вила рустика и други стопански постройки. Находките от обекта са: римски монети, строителна керамика и каменна пластика.

На височината Градище се намират почти заличените развалини на антична и ранновизантийска крепост. В местностите Говедарника и Средния камик има пещери с рисунки, няколко шишманови монограма и късносредновековни надписи (в които се разказва за съществуването на скален манастир и за събития, свързани с нашествието на татари, чумни епидемии и др.). Анализирайки рисунките, учените са стигнали до заключения, че пещерите са използвани от най-дълбока древност като култови места, езически капища, пещерни храмове. Следи от обитаване на околностите на скалния масив, показват, че наоколо е съществувало поселище (в различни исторически периоди). Върху най-високата част на Средния камик личат следи от укрепление. Развалини от неголяма крепост (вероятно от Второто българско царство) стоят още в местността Градището (на 100-200 м. източно от Говедарника). Около пещерния комплекс са установени следи от землянките на Малко влашко село, съществувало на това място през XV в.

Археологическото наследство на община Мездра е богато и разнообразно. Част от обектите са проучени, а непроучените вероятно крият голям научен и туристически потенциал и опазването им от въздействието на природните стихии, незаконно човешко вмешателство и тяхната социализация е основна задача в мерките за развитие на туризма.

1.3.2. Културно-исторически забележителности

На територията на община Мездра има множество сгради (църкви, частни домове и др.), които са свидетелства за минали строителни традиции и са носители на местна специфика. В гр. Мездра има регистрирани повече от 20 сгради в списъка на НИИКН. Значителен брой са и обектите, фигуриращи в регистъра на НИИКН в голяма част от населените места в общината, като в списъка на недвижимите културни ценности /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство /ЗКН/, актуален към 2019 г., **в селата на Община Мездра са включени следните паметници на културата с национално значение:**

Населено място	Обект
с. Горна Бешовица	Църква “Св.Димитър” - /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Художествена, ДВ бр.59/1973 г.
с. Зверино	Средновековна крепост - Градище - /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието, ДВ бр. 90/1965 г.
с. Кален	Врх Косматица, м.”Кременски Веслец” - /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Историческа, ДВ бр.19/1969 г.
с. Люти брод	Църквата - /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Народна старина, ДВ бр.69/1927 г.
с. Люти брод	Средновековна църква - /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието, ДВ бр. 90/1965г.; Художествена - списък от 14.12.1971 г. на НИПК
с. Люти брод	Праисторическо, антично и средновековно селище - 1 км. югоизточно и м. Коритен брод - /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието, ДВ бр. 90/1965г. ; м.Коритен брод (Археологическа) - Протокол на междувед. комисия от 07.06.2010 г.
с. Ослен Криводол	Църквата - /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Народна старина, ДВ бр. 69/1927г.
с. Ослен Криводол	Средновековна църква м. ”Гробището”, 1,5 км северозападно - /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Археологическа ДВ бр.91/1979 г.
с. Ослен Криводол	Църквата в гробищата- /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Художествена, ДВ бр. 86/1979г.
с. Ребърково	Праисторическа крепост Мажинград /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието, ДВ бр. 90/1965г.
с. Старо Село	Праисторическо селище - пещерата Пещ /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието, ДВ бр. 90/1965г.
с. Царевец	Пещери с графитни рисунки, м.”Говедарника” /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Археологически, ДВ бр.91/1979 г.
с. Царевец	Църквата /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Народна старина, ДВ бр.69/1927 г.
с. Царевец	Средновековна църква “Св.Никола”- /НКЦ/ /паметници на културата/ с категория "национално значение", съгласно Закона за културното наследство, област - Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието, ДВ бр. 90/1965г.

Към архитектурно-строителен и художествения вид спада и **Манастирския комплекс при Черепиш**. Той включва: манастирски сгради, църква „Успение Пресветая Богородица” и Рашидовото здание. Вписан е в регистъра на НИНКН през 1956 г., последвали са Од. сп. ат 1977 г. и Од. доклад от 1978 г.

Светата обител е разположена в подножието на величествени скали, с издълбани в тях стотици пещери. Местните легенди разказват, че кръглите отвори в скалния масив и белия цвят са дали името на манастира – Черепишки (от „череп“). Според други предания, след една от последните битки на цар Иван Шишман, провела се в наблизото, на земята останали да се белеят много кости от избитите му войници, а черепите им и до днес се съхраняват в костницата на манастира. Манастирът е бил духовно и културно средище още по време на средновековния епископски център Коритенград. Съществувал е в края на XIV в., когато последният български цар Иван Шишман води отбранителни боеве по Искърското дефиле срещу османските завоеватели. Манастирът многократно е разрушаван и възстановяван. Запазен е неговият устав (типик) от 1390 г. В началото на XVII в. опустошеният манастир е възобновен от Св. Пимен Софийски (Зографски).

В манастирския двор се намират няколко постройки, но две от тях се открояват сред останалите – църквата и изградената на стръмна скала костница. Манастирският храм има изящна вътрешна уредба. Дърворезбата на иконостаса и плащеницата, извезана през 1844 г. са уникални. В двора на манастира се намира сграда, в която е така наречения Вазов кът, а на висока скала е „кацнала“ Рашидовата къща, свързана с легенда за болната дъщеря на богат и влиятелен местен турчин, която била поверена на монасите в продължение на година и след престоя си в манастира оздравяла напълно. Черепишкият манастир е обявен за паметник на културата от национално значение.

Манастирската църква е еднокорабна, силно удължена сграда, с полуцилиндричен свод, притвор и отделна апсидна част. През 1898 г. над наоса е изграден купол върху осемстенен барабан и е разрушена стената между първоначалния наос и притвора. През 1939 г. е прибавен втори притвор. Първоначалната сграда е с масивен градеж. Късният притвор е с паянтови стени.

Стенописите в притвора датират от XVII в. и са дело на Св. Пимен Зографски, а в наоса са от XIX в. В храма има дърворезбен иконостас от XIX в., отчасти покрит с позлата.

От Черепишкият манастир произхождат ценни книжовни паметници – Черепишкото евангелие от XVI в., със сребърно-позлатен обков от 1612 г. (дело на прочутите чипровски майстори Никола и Пала), евангелие от 1616 г. от йеромонах Даниил и Панегирик от същия автор от 1622 г., „Апостол“ от книжовникът Яков от 1630 г., „Маргарит“ от поп Тодор Врачански от 1762 г.

Черепишкият манастир е обект не само от архитектурно-строителен и художествен вид, той има и историческо значение. През 1797 г. в манастира намира убежище Софроний Врачански. В периода от 1872 до 1876 г. светата обител е посещавана и от членове на Врачанския революционен комитет. Манастирът "Успение Богородично" е посетен два пъти и от Патриарха на българската литература – Иван Вазов, през 1889 и 1907 г. Алеко Константинов също е намирал подслон зад манастирските порти. През 1897 г., по време на похода му из тези места той е впечатлен от дивната красота в района на Искърското дефиле. Предполага се, че това го е вдъхновило за написването на пътеписа "Българска Швейцария".

Архитектурното наследство на община Мездра включва многобройни сгради, в различни селища на общината, в по-голямата си част това са частни домове, сгради с жилищно-търговско предназначение, църкви и др. Наличието на големи и качествени залежи от варовик в землищата на някои от селата на общината (Върбешница, Горна Кремена, Лик, Ребърково, Крета, Царевец, Цаконица), е довело до усвояване на умения сред местното население за добив и обработка на скалните материали. Каменоделието е традиционен потомствен занаят за района. Строителната традиция в мездренския край е обогатена от влиянието на селата, в които е разпространен каменоделския занаят – Върбешница, Горна Кремена, Царевец и др. Повечето от частните домове, намерили място в регистъра на НИИКН са интересни най-вече с украсените си с пластични каменни детайли фасади.

Църковните сгради освен в архитектурно отношение са ценни и с художественото си оформление.

1.3.3. Фолклор, обичаи, занаяти

На територията на община Мездра няма обособени обекти на недвижимото етнографско наследство, нито етнографски музей. Етнографски сбирки от вещи, тъкани, носии и др. има в читалищата:

- ✓ гр. Мездра – „НЧ Просвета 1925 – Мездра” – сбирка от 272 предмета;
- ✓ с. Боденец - „НЧ Просвета – 1923 – Боденец” - сбирка от 30 предмета;
- ✓ с. Брусен – „НЧ Светлина – 1931” - сбирка от 65 предмета;
- ✓ с. Върбешница – „НЧ Пробуда – 1928 – Върбешница” - сбирка от 18 предмета;
- ✓ с. Горна Кремена - „НЧ Просвета - Г. Кремена – 1897” - сбирка от 5 предмета;
- ✓ с. Долна Кремена - „НЧ Просвета 1897” - сбирка от 107 предмета;
- ✓ с. Дърманци - „НЧ Подем – 1926” - сбирка от 34 предмета;
- ✓ с. Елисейна – „НЧ Хр. Ботев – 1927 – Елисейна” - сбирка от 83 предмета;
- ✓ с. Зверино – „НЧ Факел – 1926” – сбирка от 85 предмета;
- ✓ с. Зли дол – НЧ „Искър – 2004” - сбирка от 50 предмета;
- ✓ с. Игнатица – НЧ ”Н. Вапцаров – 1919” – сбирка от 74 предмета;
- ✓ с. Крапец – „НЧ Светлина – 2007” - сбирка от 11 предмета;
- ✓ с. Лик – „НЧ Наука – 1919” - сбирка от 113 предмета;
- ✓ с. Люти брод – НЧ „Колката” - сбирка от 78 предмета;
- ✓ с. Моравица - „НЧ Светлина 1926” - сбирка от 36 предмета;
- ✓ с. Оселна - „НЧ Просвета 1929 - Оселна” - сбирка от 87 предмета;
- ✓ с. Ребърково - „НЧ Просвета – Ребърково – 1925” - сбирка от 121 предмета;
- ✓ с. Руска бела – НЧ „Подем Руска бела 1928” - сбирка от 40 предмета;
- ✓ с. Типченица – НЧ ”Съзнание 1899” - сбирка от 465 предмета;
- ✓ с. Царевец - „НЧ Просвета 1928” - сбирка от 210 предмета;

Етнографското наследство на община Мездра се събира и проучва главно от читалищата по селата. Те работят сред местното население и формират сбирки от характерни за района материални свидетелства за бита, поминъка, занаятите и духовния живот на хората в селищата. Тези от сбирките, които са изложени за разглеждане от посетители са правилно експонирани и в добро състояние.

Говорим език в община Мездра е българският, с характерния северозападен изговор. Устните традиции и форми на изразяване са интересни и колоритни, художествено-изпълнителското изкуство е на високо равнище, обичаите ревностно се съхраняват, проучват и популяризират в селищата на общината. Социалните обреди и празненства са живи, обичани и практикувани от населението. Събира се информация за вярванията и уменията, които се отнасят до природата и вселената, билкарството и народната медицина. В общината има селища, където все още е жив и действащ потомственият занаят каменоделство – с. Върбешница, с. Горна Кремена, с. Царевец.

1.3.4. Галерии, концертни зали, читалища

Основните културни институции в община Мездра са читалищата. В Общинския център работи и Дом на културата на железничаря, който също допринася за обогатяване на духовния живот на града, като предоставя зали за провеждането на различни изяви.

Дълбоката взаимовръзка с миналото, с традициите, с образователния процес и културата е изградила и затвърдила авторитета на читалищата пред обществото. Основните цели на народните читалища са да задоволяват потребностите на гражданите, свързани с развитие и обогатяване на културния живот, запазване на обичаите и традициите на българския народ, възпитание и утвърждаване на националното самосъзнание,

разширяване на знанията на гражданите и приобщаването им към ценностите и постиженията на науката, изкуството и културата.

Приоритети в работата на читалищата са укрепване на междучиталищния диалог (участие във всички мероприятия, включени в Културния календар на общината) и работа в партньорство с Общинска администрация - Мездра, образователните институции и клубовете на пенсионерите. Комуникацията между институциите допринася за разширяване диапазона на дейностите по посока изграждане на съвременната визия на читалищата.

В община Мездра разнородна културна дейност развиват 21 на брой читалища.

От всички читалища в община Мездра само „НЧ Просвета 1925 – Мездра” няма собствен концертен салон. Това е така, защото сградата на Дом паметникът, чиито строеж е започнал още преди 9.09.1944 г. и който в същността си е читалищна сграда, през 1975 г. е предоставена на фирма Български държавни железници за Дом на културата на транспортните работници от гр. Мездра.

Понастоящем, при нужда Дом на културата на железничаря предоставя за ползване различни помещения, както и големия салон срещу заплащане на наем. Сградата разполага с концертна зала с общо 500 места (салон на партера – 300 места и балкон на I етаж – 200 места. На I етаж, в част от фойето е обособена „Стъклената зала”, предназначена за провеждане на събития с до 30 души участници. На етажа има Малък салон с капацитет 100 места, който се използва за мероприятия от различен тип.

Художествената галерия в Мездра е открита на 28 декември 1971 г. и е първата във Врачански окръг, извън окръжния център. При откриването си е разполагала със собствена сграда, но след 10.11.1989 г., след удовлетворяване на реституционни претенции сградата е предоставена по съдебен път на наследниците на някогашните ѝ собственици. Тогава галерията е преместена в Дом на културата на железничаря.

Притежание на Градската художествена галерия са творби на големите наши художници Андрей Николов, Илия Петров, Васил Захариев, Ценко Бояджиев, Боян Петров, Евтим Томов, Борис Колев, Бисера Прахова, Мария Недкова, както и на творби на емблематичните за общината ни автори: скулпторите проф. Иван Фунев, Георги Тошев, Петко Мичев, живописците Димитър Македонски, Павлин Коцев, Николай Кучков, Любомир Минковски и др. Галерията поддържа творчески връзки със сродни институции в района, показва най-стойностните творби от фонда или временни изложби на талантиливи съвременни автори в техните зали.

Основни пазители и популяризатори на нематериалното наследство на общината са читалищата, които активно работят в тази насока с всички възрастови групи. Но и училищата възпитават и въвеждат децата в българските традиции (в СОУ ”Иван Вазов” в Мездра има паралелка по хореография, в началните училища има вокални групи, които изпълняват и фолклорни песни). Духовния живот в община Мездра обаче е свързан и с по-новите и съвременни форми на художествено изразяване – групи и колективи работят в различни насоки (примерно Групата за стари градски песни „Мездрея”, Мажоретен състав към Детски комплекс и др.). Община Мездра полага усилия за популяризирането на местното изкуство и фолклор и зад граница, при гостуването на делегации в побратимените градове Конотоп в Украйна, Босилеград и Цариброд в Република Сърбия и др.

Екотуризм – велосипеден, селски туризм, приключенски туризм и др.

Туристическа пътека свързва живописното Искърско дефиле с Балкана. Пътеката започва от с. Очин дол и завършва до хижа „Пършевица“. Маршрутът преминава през известния етнографски комплекс „Дядо Йоцо гледа“.

Скалният феномен „Ритлите“, в близост до Черепишки манастир, в землището на село Люти брод - възникването на тези скални форми вероятно се е случила преди 120 милиона години, когато тук е било дъно на море. В миналото римляните са използвали скалните стени като естествени укрепления срещу нашествениците. Част от ритлите са били използвани като част от крепостните стени на **средновековната крепост Коритенград**, създаден до реката (при археологически разкопки там са открити останки от 9 църкви). Край село Лито брод се намира и местността “Рашов дол” - историческо място, където са се сражавали Ботевите четници и оброчище от ломен камък с архитектурно и етнографско значение.

В общината се намират общо **5 маркирани туристически пътеки** за любителите на екотуризма:

- ✓ гр. Мездра – с. Дърманци;
- ✓ м. “Дупката“ – с. Дърманци;
- ✓ с. Лютиброд – м. „Просечен камък“ – манастир „Успение Богородично“ с. Черепиш;
- ✓ с. Лютиброд – м. „Промката“ – „Кръста“ – с. Черепиш;
- ✓ с. Лютиброд – м. „Рашов дол“ – с. Челопек.

Предстои разработването и облагородяването на нови туристически маршрути.

Винен и кулинарен туризъм

Винарна Типченица е малка новоизградена винарна, която се намира в живописното село Типченица – в хълмистия Северозапад на България.

Винарната е специализирана в производството на разнообразни бутикови серии от висококачествени вина. Умереният климат и спецификите на терена тук помагат да се създадат елегантни вина, известни с най-свежия плодов аромат в региона. Гроздето се отглежда по биологичен начин в собствени лозя, които са засадени на хълмовете над селото – само на няколко километра от избата.

От лозовите масиви се открива прекрасна гледка към Врачанския балкан и околностите на Типченица. Фирмата преработва 286 декара собствени лозя с традиционните български сортове Врачански мискет и Рубин и широко-разпространените Каберне совиньон, Мерло и Шардоне.

Религиозен (поклоннически) туризъм

Друг вид недвижимо художествено наследство, тясно свързано с християнската религия са оброчните кръстове, разположени в свещени местности, там, където на църковни празници се прави курбан и общността се събира за отдаване почит на светеца.

Оброците в община Мездра са много. Има сведения за следните селища, в землищата на които има местности, където в миналото са правени оброчни тържества. В 14 селища от общината все още се поддържа традицията да се правят курбани и тържества в оброчните местности.

Балнеоложки, СПА и уелнес туризъм

Хотелски комплекс „Ариел“ е единственият 4-звезден хотел на територията на Северозападна България. Той разполага с ресторант, 39 двойни стаи и 4 апартамента. Разполага също със спа център, в това число парна баня, солна стая, зона за релакс, ледена стая, джакузита, шоково ведро, масажи и фитнес.

Лов, фотолов, риболов, наблюдения на птици и животни

На територията на община Мездра попадат 5 000 хектара от Природен парк „Врачански Балкан“. В рамките на парка има над 500 пещери, 700 вида растителност, 90 вида птици. На територията на общината има условия за извършване на лов, фотолов, риболов, наблюдения на птици и животни. Няма обучени водачи, които да обслужват туристите и да отговарят за тяхната безопасност.

Спортен и мото туризъм

От няколко години в общината се организират състезания по планинско бягане и мото състезания. Организиране състезания по планинско бягане – „Крета рън“ и „Очин дол рън“.

Събитие/ фестивален туризъм

Сред ежегодните събития и фестивали, провеждани в Община Мездра са:

- ✓ м. Февруари – Дионисиеви празници
- ✓ м. Март – Републикански шосеен пробег „3-ти март“
- ✓ м. Май – Ежегодни празници на културата „Мездра-Май“
- ✓ м. Май – Фестивал на средновековните традиции, бит и култура
- ✓ м. Май – Дни на планинарското и приключенско кино
- ✓ м. Юни – Възстановка на последния бой на Ботевите четници в с. Лютиброд
- ✓ м. Юни – Национален фолклорен фестивал „Змей Горянин“
- ✓ м. Юни – Национален фолклорен събор „Де е българското“
- ✓ м. Юни – Национален фолклорен фестивал „Пей, танцувай и в Моравица лудувай“
- ✓ м. Август – Национален фолклорен фестивал „Белокаменица“
- ✓ м. Септември – Национален фолклорен фестивал „Типченица пее“
- ✓ м. Септември – Фестивал на клубове и школи за необработен фолклор „Хорцето на Дефилето“

Специализиран туризъм, основаван на геоложкото наследство

През 2019 г. стартира партньорство за проект Геопарк „Искърски каньон“, който е **първият проект за геопарк под егидата на ЮНЕСКО в България между район "Нови Искър" (София) и общините Своге и Мездра**. Инициатива е на представители на Минно-геоложкия университет. Геопарковете са обекти, насочени основно към стимулиране развитието на специализирания туризъм, който се основава на геоложкото наследство. И всъщност, след обсъждане с екипа от университета, общините Мездра, Своге и район „Нови Искър“ се обединиха около създаването му. Геопарковете са обекти, насочени основно към стимулиране развитието на специализирания туризъм, който се основава на геоложкото наследство. Очаква се от съвместните дейности да се разкрият нови работни места чрез стимулиране на иновативни местни инициативи, малък бизнес, алтернативни форми на туризъм - екотуризъм, селски туризъм, кулинарен туризъм, винен туризъм и други. България има уникално геоложко наследство, защото на нейната територия се разкриват всички типове скали от всички възрасти. За съжаление това наследство все още остава скрито за света. Идеята за проекта е още от 2002 г. и включва геопарк „Искърски пролом“, който е българският Гранд Каньон и представя цялата история на Земята в рамките на 100 км от столицата София. Искърският пролом е също така единственият пролом в света, който започва от столица и това е уникална възможност за разработване на туристически маршрути, започващи и завършващи в София. Независимо от огромния си потенциал до момента този проект остава в работен вариант поради слабата координация на българските държавни институции, както и липсата на финансиране. За реализацията на проекта, усилията на партньорите трябва да продължат за осигуряване на успешното развитие на „българският Гранд каньон“ като музей на открито

I.2. ЦЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА МЕЗДРА

Туризмът е важна част от икономическата сфера и има потенциал за значително влияние върху икономическия растеж, повишаване на заетостта и подобряване качеството на живот на местното население. В тази връзка, оползотворяването на потенциал за развитие на туризма чрез целенасочени мерки и дейности в областта, ще окаже пряко положително въздействие върху интегрираното развитие на Община Мездра и изпълнението на Приоритет 1 „Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика за постигане на високи нива на заетост и устойчиво използване на ресурсите“ на ПИРО на Община Мездра за периода 2021 – 2027 г.

Основна цел на програмата за развитие на туризма в Община Мездра в периода до 2027 г. е *утвърждаването на общината като конкурентноспособна туристическа дестинация, чрез оползотворяване на наличния потенциал, основан на богатото културно-историческо и природно наследство.*

Конкретни цели:

1. Пълноценно използване на туристическите ресурси на територията на Община Мездра за устойчиво развитие на културно-исторически, еко и селски, планински, вело и мото туризъм, фестивален и винен туризъм.
2. Подобряване състоянието на туристически обекти на територията на общината и развитие на нови природни, културни и исторически атракции.
3. Подобряване на маркетинга и рекламата на местните туристически продукти

Общинската програма за развитие на туризма предвижда конкретни проекти, включени в ПИРО на Община Мездра, в т.ч.:

Приоритет 1: Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика за постигане на високи нива на заетост и устойчиво използване на ресурсите

Мярка 1.3. Развитие на туризма

- ✓ Доразвитие на културно-историческия обект Калето
- ✓ Проучване на археологически културни ценности с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН
- ✓ Подобряване състоянието на съществуващите еко пътеки и създаване на нови
- ✓ Насърчаване развитието на устойчиви форми на туризъм (културно-исторически, еко и селски, планински, вело и мото туризъм, фестивален и винен туризъм), чрез маркетинга и рекламата на местните туристически продукти, в т.ч. организиране на събития, допринасящи за развитие на туризма, участие в туристически борси/ изложения и др.
- ✓ Участие/ взаимодействие с туристически сдружения/ организации, в т.ч. ОУТР за район Стара планина

Приоритет 3: Подобряване системите на образованието, здравеопазването и социалните услуги, запазване и развитие на културата и спорта

Мярка 3.3. Съхранение на културата и развитие на културни дейности

- ✓ Придобиване сградата "Дом на железничаря" и превръщането и в "Общински културен център"
- ✓ Реновиране сградите на читалищата в селата на общината и подкрепа на читалищните дейности
- ✓ Разнообразяване културния живот в населените места, вкл. провеждане на ежегодни културни празници фестивали, обогатяване културния календар на общината, събори

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1 – Програма за реализация на ПИРО

Приложение 1А – Индикативен списък на важни за общината проекти

Програма за реализация на ПИРО на община Мездра за периода 2021-2027 г.: описание на предвидените мерки и дейности

№	Приоритет/ мярка/дейности/ проектни идеи */ кратко описание	Бенефициент	Индикативен бюджет	В т.ч. Програма за туризъм **	Източник на финансиране	Индикативен период за изпълнение							Отговорна структура за реализация/ партньор
						2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	
			56 773 437	5 888 665									
1.	Приоритет 1: Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика за постигане на високи нива на заетост и устойчиво използване на ресурсите		5 542 426,53										
1.1.	Мярка 1.1. Създаване на условия за възстановяване и развитие на икономиката, привличане на нови високотехнологични производства и повишаване конкурентоспособността и иновационната активност на предприятията		753 245,76										
1.1.1.	1.1.1. Подобряване на инфраструктурата за бизнеса и предприемачеството в индустриалните зони на гр.Мездра	Община Мездра	738 245,76		Други средства от ЕС								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
1.1.2.	1.1.2. Насърчаване предприемаческата активност, чрез съдействие от общинската администрация за създаване и развитие на нови предприятия извън сектор земеделие за повишаване на заетостта	Община Мездра/ частен сектор	0,00		бизнес - частни/в т.ч. финансирани от ЕС (не са включени в общия бюджет)								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)/ частен сектор
1.1.3.	1.1.3. Разработване и изпълнение на местна инвестиционна политика (създаване на инвестиционен профил, административна подкрепа при съгласуване на инвестиционни проекти, предоставяне на свободни терени за инвестиционни проекти, сертифициране на инвестиции), съдействие при изготвяне на нови устройствени планове	Община Мездра	15 000,00		Собствени средства - Общински бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
1.1.4.	1.1.4. Внедряване на иновации и повишаване на производствените инвестиции, вкл. насочени към кръговата и нисковъглеродна икономика, използване на ВЕИ за производство на "зелена енергия"	частен сектор	0,00		бизнес - частни/в т.ч. финансирани от ЕС (не са включени в общия бюджет)								частен сектор
1.1.5.	1.1.5. Разширяване сектора за добив и обработка на скалнооблицовъчни материали, с цел създаване и запазване на заетост	частен сектор	0,00		бизнес - частни/в т.ч. финансирани от ЕС (не са включени в общия бюджет)								частен сектор
1.2.	Мярка 1.2. Стимулиране развитието на селскостопанския сектор		1 472 596,00										
1.2.1.	1.2.1. Насърчаване развитието на екологичното земеделие, животновъдството, лозарството и преработката на продукти от селскостопанския сектор	Община Мездра/ частен сектор	0,00		бизнес - частни/в т.ч. финансирани от ЕС (не са включени в общия бюджет)								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)/ частен сектор
1.2.2.	1.2.2. Подкрепа на земеделските производители и животновъди, чрез отдаване под наем на общинския поземлен фонд	Община Мездра	0,00										Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
1.2.3.	1.2.3. Обновяване на общинския пазар: "Реконструкция на покрит пазар и благоустрояване на околното пространство в гр. Мездра"	Община Мездра	1 472 596,00		Други източници/ привлечени средства (в т.ч. целево финансиране от държ.б./ заемно финансиране								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
1.3.	Мярка 1.3. Развитие на туризма		3 316 584,77	3 316 584,77									
1.3.1.	1.3.1. Доразвитие на културно-историческия обект Калето, в т.ч. Изграждане на туристически информационен център „Български северозапад“ и административна сграда и експониране на новите разкопки	Община Мездра	2 115 984,77	2 115 984,77	Други средства от ЕС								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
1.3.2.	1.3.2. Проучване на археологически културни ценности с национално значение съгл. чл. 146, ал. 3 от ЗКН	Община Мездра/ РИМ Враца	360 000,00	360 000,00	Други източници/ привлечени средства (в т.ч. целево финансиране от държ.б./ заемно финансиране								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)/ РИМ Враца

№	Приоритет/ мярка/дейности/ проектни идеи */ кратко описание	Бенефициент	Индикативен бюджет	В т.ч. Програма за туризъм **	Източник на финансиране	Индикативен период за изпълнение							Отговорна структура за реализация/ партньор
						2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	
1.3.3.	1.3.3.Подобряване състоянието на съществуващите еко пътеки и създаване на нови	Община Мездра	660 000,00	660 000,00	Републикански бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
1.3.4.	1.3.4. Насърчаване развитието на устойчиви форми на туризъм (културно-исторически, еко и селски, планински, вело и мото туризъм, фестивален и винен туризъм), чрез маркетинга и рекламата на местните туристически продукти, в т.ч. организиране на събития, допринасящи за развитие на туризма, участие в туристически борси/ изложения и др.	Община Мездра	168 000,00	168 000,00	Собствени средства - Общински бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
1.3.5.	1.3.5. Участие/ взаимодействие с туристически сдружения/ организации, в т.ч. ОУТР за район Стара планина	Община Мездра	12 600,00	12 600,00	Собствени средства - Общински бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.	Приоритет 2: Развитие и модернизация на инфраструктурата във всички населени места, подобряване на градската и селищна среда		30 916 890,20										
2.1.	Мярка 2.1. Подобряване състоянието на уличната мрежа, ВиК инфраструктурата и елементите на уличната инфраструктура, вкл. обществените паркинги		8 581 699,07										
2.1.1.	2.1.1. Реконструкция и рехабилитация на уличната мрежа в града, в т.ч. съпътстваща инфраструктура (елементи)	Община Мездра	2 807 215,07		ПРСР (вкл. ВОМР, ако се прилага)								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.1.2.	2.1.2.Мостове и реконструкция на кръстовище и мост - ул. Христо Ботев и ул. Янко Сакъзов гр. Мездра (входа на града)	Община Мездра/ АПИ	1 198 800,00		Други средства от ЕС/ АПИ								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.1.3.	2.1.3.Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа в селата, вкл. съпътстваща инфраструктура	Община Мездра/ партньор ВиК	2 952 000,00		ПРСР (вкл. ВОМР, ако се прилага)/ Републикански бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)/ ВиК
2.1.4.	2.1.4.Изграждане на нови паркинги в града подобряване организацията на движението	Община Мездра	387 684,00		Републикански бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.1.5.	2.1.5.Подобряване състоянието на уличното осветление и разширяване системата на видеонаблюдение	Община Мездра	1 236 000,00		Други средства от ЕС / Републикански бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.2.	Мярка 2.2. Благоустрояване и естетизиране на градската и селищната среда		5 378 160,00										
2.2.1.	2.2.1. Градски парк - Цялостна рехабилитация на инфраструктурата, изграждане на паркинг, изграждане на ЕЕ осветление, парково оборудване и обзавеждане, детски площадки, зони за отдих и спорт т.н.	Община Мездра	2 688 000,00		Други източници/ привлечени средства (в т.ч. целево финансиране от държ. б./ заемно)								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.2.2.	2.2.2. Благоустрояване на вътрешно квартални и междублокови пространства в града	Община Мездра	1 364 160,00		Републикански бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.2.3.	2.2.3. Изграждане на велоалея/ велоален	Община Мездра	336 000,00		Републикански бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.2.4.	2.2.4. Подобряване на съществуващите и създаване на нови зони за широко обществено ползване в селата	Община Мездра	990 000,00		Републикански бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.3.	Мярка 2.3. Подобряване на достъпността и свързаност на населените места		8 677 760,00										
2.3.1.	2.3.1.Рехабилитация на общинска пътна инфраструктура	Община Мездра	8 677 760,00		ПРСР (вкл. ВОМР, ако се прилага)								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.4.	Мярка 2.4. Опазване и подобряване на околната среда, управление на отпадъците и превенция на риска		631 608,00										
2.4.1.	2.4.1.Отпадъци: Премахване на нерегламентирани сметища и замърсени терени в населените места и предотвратяване образуването на нови	Община Мездра	144 000,00		Собствени средства - Общински бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.4.2.	2.4.2.Подобряване системата на управление на отпадъците (ТБО и строителни)	Община Мездра	222 000,00		Собствени средства - Общински бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.4.3.	2.4.3.Организиране и провеждане на кампании за насърчаване на разделното събиране на отпадъци и опазването на околната среда	Община Мездра	13 608,00		Собствени средства - Общински бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.4.4.	2.4.4.Подобряване речната проводимост, почистване на корита на реки в границите на населени места	Община Мездра	252 000,00		Собствени средства - Общински бюджет и републикански бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)
2.4.5.	2.4.5.Геозащитни мерки и дейности за превенция риска от свлачища	Община Мездра	0,00		Други средства от ЕС / Републикански бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОСИХД)

Приложение 1 към ПИРО на Община Мездра 2021 - 2027

№	Приоритет/ мярка/дейности/ проектни идеи */ кратко описание	Бенефициент	Индикативен бюджет	В т.ч. Програма за туризъм **	Източник на финансиране	Индикативен период за изпълнение							Отговорна структура за реализация/ партньор
						2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	
4.1.	Мярка 4.1. Подобряване качеството на административните услуги в населените места		654 240,00										
4.1.1.	4.1.1.Подобряване и развитие на административното обслужване, в т.ч. разширяване на електронните услуги	Община Мездра	61 200,00		Други средства от ЕС (ОПЕИП) и Собствени средства - общински бюджет								Община Мездра (Д-я АПИО)
4.1.2.	4.1.2. Реновиране сградния фонд и подобряване на административните услуги в кметствата в населените места	Община Мездра	593 040,00		ПРСР, Собствени средства - общински бюджет и Републикански бюджет								Община Мездра (Д-я УТИОС и ХД и Д-я АПИО)
4.2.	Мярка 4.2. Интегриран подход в планирането на социално-икономическото развитие диалог и партньорство		180 000,00										
4.2.1.	4.2.1.Интегриран подход в планирането на социално-икономическото развитие - диалог и партньорство	Община Мездра	180 000,00		ПРСР, Собствени средства - общински бюджет и Републикански бюджет, Други средства от ЕС (ОПЕИП)								Община Мездра (Д-я УТИОС и ХД и Д-я АПИО)

* Възможно е една мярка да включва само една дейност и тогава мярката и дейността съвпадат. Различни дейности и проектни идеи се посочват само в случай на комплексни мерки, които се осъществяват чрез повече от една дейност.

** Пректи/ дейности, включени в програма за развитие на туризма

Индикативен списък на важни за общината проекти,
включени в ПИРО на община Мездра за периода 2021-2027 г.

Приоритет	Марка	Проекти	Проектна готовност	Индикативен срок на изпълнение (месеци)	Общ индикативен бюджет на проектната идея (в хил. лв.)	Допълнителна информация
Приоритет 1: Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика за постигане на високи нива на заетост и устойчиво използване на ресурсите	Марка 1.2. Стимулиране на развитието на селскостопанския сектор	1.2.3. Обновяване на общинския пазар: "Реконструкция на покрит пазар и благоустройство на околното пространство в гр. Мездра"	За обекта е изготвен инвестиционен проект във фаза технически проект.	12	1 472,60	Целта на проекта е съживяване и възстановяване на района и извършването на реконструкция и обновяване на целия терен на общинския пазар. Предвижда се изграждането на покрит пазар в два еднакви обема, свързани с покрит навес между тях. Във всяка от двете сгради на покрития пазар ще се разположат по 22 търговски маси, със затворени складчетата отзад за всяка маса. Капацитета търговци-посетители за всяка от двете сгради на покрития пазар е до 70 човека, а обект за двете – 140 човека. Предвидено е изграждането и на санитарни помещения и обслужващи паркинг за 17 леки автомобили и 3 паркоместа за автомобили за хора с увреждания.
	Марка 1.3. Развитие на туризма	1.3.1. Доразвитие на културно-историческия обект Калето, в т.ч. Изграждане на туристически информационен център „Български северозапад“ и административна сграда и експониране на новите разкопки	За обекта е изготвен инвестиционен проект във фаза технически проект от 2014 г., който ще бъде актуализиран.	18	2 115,98	Целта на проекта е надграждане към Археологически комплекс Калето Мездра и представяне и увеличаване на туристическия потенциал на Северозапада. Предвиждат се консервационно-реставрационни работи по западната част от крепостта, на която приключват археологическите разкопки и изграждане на информационен център „Български северозапад“. Проектната сграда е разположена източно в близост до крепостта Калето. В нея са разположени : -На първи етаж – многофункционална зала за 90 човека, туристическо бюро, магазин за сувенири ,обменно бюро, тематична книжарница и ресторант с капацитет 40 места. -На втори етаж –компютърен клуб, който ще служи и като виртуална библиотека, зала за детски курсове и библиотека с литература за забележителностите на северозападния район. -На трети етаж – администрация и малка заседателна зала Фоайетата и на трите етажа ще се използват за изложби.
Приоритет 2: Развитие и модернизация на инфраструктурата във всички населени места, подобряване на градската и селищна среда	Марка 2.1. Подобряване състоянието на уличната мрежа, ВиК инфраструктурата и елементите на уличната инфраструктура, вкл. обществените паркинги	2.1.2.Мостове и реконструкция на кръстовище и мост - ул. Христо Ботев и ул. Янко Сакъзов гр. Мездра (входа на града)	За обекта е изготвен инвестиционен проект във фаза технически проект от 2009 г., който ще бъде актуализиран.	12	1 198,80	С този проект на практика се извършва реконструкция и модернизация на платната за движение в най-натоварения пътен участък в град Мездра. Целта на реконструкцията на кръстовището на улиците „Хр. Ботев“ и „Янко Сакъзов“ е облекчаване на движението на превозни средства в тази силно натоварена част от уличната мрежа на входа на града .Предвижда се кръгово кръстовище, за да се включат всички улици и се постигне безопасност и добра пропускателна способност за движението. Пътната връзка осигурява транспортна свързаност на града с областния център и столицата. Изграждат се подпорни стени и два моста над река Моравишка – единият напълно нов, вторият се пристроява до съществуващ мост, който се реконструира. На двата моста се предвиждат тротоарни конзоли за пешеходно движение.
		2.2.1. Градски парк - Цялостна рехабилитация на инфраструктурата, изграждане на паркинг, изграждане на ЕЕ осветление, парково оборудване и обзавеждане, детски площадки, зони за отдих и спорт т.н.	провежда се конкурс за проект	18	2 688,00	Предвижда се изграждане на зони за отдих, за ежедневен спорт, за екстремни игри, включително площадка за скейтборд, маутийнбайк алея, увеселителен център за игра и забавления на открито за деца и възрастни, детски площадки, пикник зона, зона за домашни любимци и др., поставяне на пейки, беседки, перголи, павилиони, кошчета, чешми и други елементи от парковото обзавеждане. Предвижда се също реконструкция и изграждане на пешеходни алеи и площадки, изграждане на велосипедни трасета, рехабилитация и реконструкция на транспортни ален, включително изграждане на обществени паркинги, като за същите се предложи решение за минимална намеса в природната среда. Въвеждане на енергоспестяващо парково осветление и други мерки за повишаване на сигурността и предотвратяване на престъпността. Създаване на достъпна паркова среда, включително подобряване на достъпа за хора с увреждания до сгради, съоръжения и места за отдих.

Приложение № 1А към ПИРО на Община Мездра за периода 2021 - 2027

Приоритет	Марка	Проекти	Проектна готовност	Индикативен срок на изпълнение (месеци)	Общ индикативен бюджет на проектната идея (в хил. лв.)	Допълнителна информация
Приоритет 3: Подобряване системите на образованието, здравеопазването и социалните услуги, запазване и развитие на културата и спорта	3.2.1. Подобряване състоянието на социална инфраструктура, в т.ч. разширение на Дом за стари хора, оборудване за детска млечна кухня и др.	Разширяване и увеличаване капацитета на Дом за стари хора в Мездра	Технически проект	12	390,00	Целта на проекта е насочена към подобряване на социалните услуги на територията на общината и увеличаване на техния капацитет в случая, поради големия интерес към предоставяната услуга. Проектта предвижда да се извърши преустройство на съществуваща общинска сграда в УПИ ХП43, кв.31а в гр. Мездра, на втори етаж , като се увеличи капацитета на съществуващия на първия етаж Дом за възрастни хора с увреждания с още 14 места. Предвижда се обособяването на спални със самостоятелни санитарни възли, помещения за рехабилитация и трудотерапия, дневна за социални контакти, кухненска част и обслужващи помещения. Площ обхваната от проекта 760,55 кв.м.
	Марка 3.4. Развитие на спорта	3.4.1. Доизграждане на многофункционална спортна зала	Технически проект	18	9 000,00	Целта на проекта е изграждане на спортно съоръжение, което да осигурява не само непрекъснатост на спортните и тренировъчните занимания на регистрираните на територията на общината спортни клубове /16 на брой/, но и непрекъснат достъп за масов спорт за населението на общината, както и условия за организацията на спортни прояви от висок клас. Изграждането на Многофункционалната спортна зала започва през 2007 година като е изграден нулевия цикъл и частичния подземен етаж. Строителството е спряно и възстановявано през 2014 година, когато са извършени обследвания на изпълненото строителство, предвид дългия период на спиране и на тази база са актуализирани техническите проекти по всички части. Функционалното съдържание на различните нива /етажи/ е следното: -Първи етаж – кота 0+00- спортно пространство с размери 45/30 м с разположен около него зрителски амфитеатър, две тренировъчни зали за художествена гимнастика, лекоатлетическа писта за гладко бягане 60м, стена за катерене, главно фоайе, информация, каса, гардероб, складови и технически помещения и санитарни групи -Втори етаж – кота +2.80 и +3.60 – входно фоайе с кафе бистро от североизток и служебен тракт и зала за фитнес от югоизток -Трети етаж – кота +5.60 и +7.30 – развива се върху двата тракта от етаж 2 – тук са разположени служебни офиси, конферентен блок, пресцентър и кабини за репортери и зала Йога . -Четвърти етаж – кота +11.00 – повтаря етаж 3 и е връзка за обслужване на общото и специално осветление -Пети етаж – кота +13.00 – инсталационен /над голямото спортно поле/ -Подземен етаж – кота -3.80 – с пропуск, гардероб, санитарен кът, тренировъчни зали, технически помещения /ГРТ, Трафопост и др./, сауна-комплекс. Залата дава възможност за 16 вида спорт//, всички, съгласно нормите за безопасни отстояния и за международен клас състезания и турнири, каквато зала няма в цяла северозападна България. Капацитет: при спортни прояви – 1198 места /постоянни/, при музикално-сценични и други прояви – до 2000 места /добавят се подвижни места върху голямото спортно поле/. За обекта е изготвен инвестиционен проект във фаза технически проект актуализиран през 2015 г.
				Общ индикативен бюджет на всички проекти	16 865,38	